

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEM (5–6 YAŞ GRUBU)

**SANAT ETKİNLİKLERİNDE ÇOK ALANLI SANAT
EĞİTİMİ YÖNTEMİNİN UYGULANMASI ÜZERİNE BİR
DURUM ÇALIŞMASI**

Hatice Kübra ÖZALP

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Melek GÖKAY

KONYA–2009

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Hatice Kübra Özalp

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

..... tarafından hazırlanan başlıklı bu çalışma/...../..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Başkan	İmza
Ünvanı, Adı Soyadı	Üye	İmza
Ünvanı, Adı Soyadı	Üye	İmza

ÖNSÖZ

Eğitim sisteminin temeli olan çocuklarımızın yeni fikir ve bakış açısına sahip olması okul öncesi dönemde gördükleri eğitim ile ilgilidir. Bu dönemdeki bilgi ve deneyimler, hayatın diğer aşamalarına ışık tutacaktır. Çocukların bilişsel, devinişsel ve duyuşsal alanlarını geliştirmek için verilen eğitim kadar kullanılan yöntem de çok önemlidir.

Günümüzde her dönemde olduğu gibi sanat eğitiminin de okul öncesi dönemde öğrencilere bir yöntem dâhilinde sunulması gerekmektedir. Çünkü çocuklara sanatı kolay ve anlaşılır düzeyde anlatmak, onların bu yeteneklerini geliştirmelerine fırsat vermek gerekmektedir. Bu gelişimin sadece uygulama çalışmaları ile olmayacağı açıktır. Uygulamaya (resim yapmaya) dayalı eğitim sadece çocukların el becerilerini geliştirebilir ancak bilişsel ve duyuşsal alanda eksikliğe neden olabilir. Bu anlamda çocuğun her alanda orantılı gelişimini sağlayabilmek için Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemini (ÇASEY) okul öncesinde sanat eğitimine taşımak doğru bir yaklaşımdır.

Bu araştırma ile okul öncesi dönemde bulunan öğrencilerin sanat eğitiminde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi kullanılarak bunun sonucunda öğrencilerde ortaya çıkan değişikliklerin saptanması hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın oluşturulmasında tez danışmanlığımı yapan, araştırmanın seçimi ve yürütülmesi sürecinde yardımını esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Melek GÖKAY'a saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

İnsanın sosyalleşmeye başladığı en önemli aşama okul öncesi dönemdir. Bu dönemde alınan eğitim, insanın hayatı boyunca karşılaştığı olaylara ışık tutacak nitelikte olmalıdır. Bu eğitim basamaklarından biri de sanat eğitimidir.

Okul öncesi dönem, çocuğun sanat eğitimi olarak onda var olan yaratıcılığın ve hayal gücünün geliştirilmesinin, şekillendirilmesinin ilk basamağıdır. Çocuğun zihinsel ve ruhsal gelişimini etkileyen plastik sanatlar eğitiminin 5–6 yaş grubunda yani okul öncesi dönemde verilmesi kadar bu eğitimin bir sistem içerisinde ilerlemesi de çok önemlidir. Çocuğun sanatsal gelişimini sadece uygulamayla sınırlandırılmamalı, bunu nasıl ve neden yapması gerektiği bilincini de ona kazandırılmalıdır. Bu anlamda sanat eğitiminde disiplinler arası yani çok alanlı sanat eğitimi yönteminin gerekliliği karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma, okul öncesi dönem sanat eğitiminde çok alanlı sanat eğitimi yönteminin çocuklarda görülen değişikliklerin tespitine dayalı bir durum çalışmasıdır. Çalışmada, çok alanlı sanat eğitimi yöntemiyle 5–6 yaş grubu çocukların sanatsal gelişimlerinin uygulamanın dışında sanat eserini görme, inceleyebilme, eser hakkında konuşma, sanatçıyı tanıma gibi özelliklerin de geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanan bu çalışmada veriler, gözlem ve görüşme yöntemlerinin bir arada kullanılmasıyla elde edilmiştir. 12 erkek ve 9 kız öğrenciden oluşan Özel Gençlik İlköğretim Okulu anasınıfı öğrencileri üzerinde gözlem; uygulama sonunda sınıf öğretmeni ve anasınıfından bir öğrenciyle görüşme yapılmıştır.

Renk, portre, suluboya tekniği, müze, mozaik yapımı, manzara resimleri, kıyafet tasarımı ve maske, afiş tasarımı, baskı tekniği, üç boyutlu ve figüratif çalışmalar konuları adı altında 12 derslik bir uygulama yapılmıştır. Bu uygulamalar, kısa süreli bilgi aktarımından sonra gerçekleştirilmiştir. Ders hakkında bilgi hazırlanan resimli çalışma kâğıtlarının slâyt yardımıyla öğrencilere

gösterilmesiyle verilmiştir. Ders sonunda çoktan seçmeli testler, boşluk doldurma, eşleştirme gibi ölçme değerlendirme metotlar kullanılarak edinilen bilgi ve beceriler kontrol edilmiştir. Bilgi aktarımının etkili olması uygulama sonuçlarını istenilen düzeye taşımıştır. Elde edilen sonuçlara göre; sadece uygulama dışında duygu ve hissetmenin, görsel algılamanın, imgesel düşünmenin ve yorumlamanın eğitildiği sanatsal etkinlikler, çocuğun sanatsal gelişimini şekillendirmekte ve hızlandırmaktadır.

SUMMARY

The most important stage in which human beings started to become socialized is pre-school period. Education received in this period should be qualified enough to light the way for the events encountered throughout the life of human beings. One of these education stages is art education.

Pre-school period is the first step of improving and forming the imagination and creativity which are existed within the child by means of art education. Systematic progress of this education is also as important as giving plastic art education which effects the mental and spiritual development of the child with 5-6 aged group-that is pre-school period. Artistic development of the child should not be restricted only with practice; we should raise the consciousness of how and why it must be done as well. In this sense, we are faced with the necessity of interdisciplinary in other words multi-field art education (discipline based art education) method in art education.

This study is a case study based on the determination of the changes on children caused by interdisciplinary art education method in the period of pre-school art education. In this study, with the multi-field art education it is aimed to improve the children with 5-6 aged group the features such as recognizing, analyzing, speaking on the art work and identifying the artist except than the practice.

The data in this study which was prepared by the use of qualitative research method was acquired by using the observation and interview methods together. 12 boy and 9 girl students in the nursery class of Private Gençlik Primary School were observed and at the end of the application an interview with the class master and a nursery class student was done.

A 12-hour course applied under the name of subjects such as color, portrait, watercolor technique, museum, mosaic assembly, landscape, costume design and mask, poster design, printing technique, three dimensional and figurative works.

These applications were performed after a short-term information transfer. The information about the course was given showing illustrated working sheets to the students with the help of slides. At the end of the course the acquired knowledge and skills were checked by means of assessment and evaluation methods such as multiple-choice, gap-filling and matching tests. The efficiency of information transfer carried the application results to the intended level. According to the results, apart from the practice artistic activities where comment, imaginative thinking, visual perception, sense and sensations are treated form and accelerate the artistic development of the child.

KISALTMALAR CETVELİ

ÇASEY : Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi

DBAE : Disipline Based Art Education

DDSE : Disipline Dayalı Sanat Eğitimi

IA : Interdisciplinary Art

INSEA : International Society for Education Through Art

NAEA : National Art Education Association

BSEY: Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemi

RESİMLER LİSTESİ

Resim-1 Kız 5 Yaş.....	12
Resim-2 Erkek 6 Yaş.....	15
Resim-3 İlköğretim Okulunun Dışarıdan Görünümü.....	57
Resim-4 Gözlem Sınıfı.....	59
Resim-5 Gözlem Sınıfı.....	59
Resim-6 Gözlem Sınıfı.....	60
Resim-7 Erkek 6 Yaş.....	166
Resim-8 Erkek 6 Yaş.....	167
Resim-9 Erkek 6 Yaş.....	167
Resim-10 Kız 5 Yaş.....	169

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo-1	Süre Örnekleme Tablosu.....	63
Tablo-2	Kazanımlar	65
Tablo-3	Kazanımlar	66
Tablo-4	Kazanımlar	67
Tablo-5	Kazanımlar	68
Tablo-6	Süre Örnekleme Tablosu.....	71
Tablo-7	Kazanımlar.....	73
Tablo-8	Kazanımlar.....	74
Tablo-9	Kazanımlar.....	75
Tablo-10	Kazanımlar.....	76
Tablo-11	Süre Örnekleme Tablosu.....	80
Tablo-12	Kazanımlar	81
Tablo-13	Kazanımlar	82
Tablo-14	Kazanımlar	83
Tablo-15	Kazanımlar	84
Tablo-16	Süre Örnekleme Tablosu.....	87
Tablo-17	Kazanımlar.....	88
Tablo-18	Kazanımlar.....	89
Tablo-19	Kazanımlar.....	90
Tablo-20	Kazanımlar.....	91
Tablo-21	Süre Örnekleme Tablosu.....	94
Tablo-22	Kazanımlar	95
Tablo-23	Kazanımlar	96
Tablo-24	Kazanımlar	97
Tablo-25	Kazanımlar	98
Tablo-26	Süre Örnekleme Tablosu.....	101
Tablo-27	Kazanımlar.....	103
Tablo-28	Kazanımlar.....	104
Tablo-29	Kazanımlar.....	105
Tablo-30	Kazanımlar.....	106

Tablo-31	Süre Örnekleme Tablosu.....	111
Tablo-32	Kazanımlar.....	113
Tablo-33	Kazanımlar.....	114
Tablo-34	Kazanımlar.....	115
Tablo-35	Kazanımlar.....	116
Tablo-36	Süre Örnekleme Tablosu.....	120
Tablo-37	Kazanımlar.....	122
Tablo-38	Kazanımlar.....	123
Tablo-39	Kazanımlar.....	124
Tablo-40	Kazanımlar.....	125
Tablo-41	Parsons'un Estetik Gelişim Basamakları.....	126
Tablo-42	Süre Örnekleme Tablosu.....	129
Tablo-43	Kazanımlar.....	130
Tablo-44	Kazanımlar.....	131
Tablo-45	Kazanımlar.....	132
Tablo-46	Kazanımlar.....	133
Tablo-47	Süre Örnekleme Tablosu.....	136
Tablo-48	Kazanımlar.....	138
Tablo-49	Kazanımlar.....	139
Tablo-50	Kazanımlar.....	140
Tablo-51	Kazanımlar.....	141
Tablo-52	Süre Örnekleme Tablosu.....	146
Tablo-53	Kazanımlar.....	147
Tablo-54	Kazanımlar.....	148
Tablo-55	Kazanımlar.....	149
Tablo-56	Kazanımlar.....	150
Tablo-57	Süre Örnekleme Tablosu.....	154
Tablo-58	Kazanımlar.....	155
Tablo-59	Kazanımlar.....	156
Tablo-60	Kazanımlar.....	157
Tablo-61	Kazanımlar.....	158

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Bilimsel Etik Sayfası.....	i
Tez Kabul Formu.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
SUMMARY.....	vi
KISALTMALAR CETVELİ.....	viii
RESİMLER LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
İÇİNDEKİLER.....	xii
BÖLÜM I-GİRİŞ.....	1
1.1.Problem.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	4
1.3. Sayıtlar.....	5
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Yöntem.....	5
BÖLÜM II-OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GELİŞİM	6
2.1. Okul Öncesi Dönemde Gelişim.....	6
2.1.1. Fiziksel Gelişim.....	6
2.1.2. Sanatsal Gelişim.....	7

2.1.3. 5–6 Yaş Grubu Sanat Gelişimi.....	10
2.2. Okul Öncesi Dönemde (5-6 Yaş) Görsel Sanatlar Eğitimi.....	17
2.2.1. Sanat Öğretimi.....	21
2.2.2. Yaratıcılık.....	27
2.3. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi.....	31
2.4. 5-6 Yaş Grubunda Çok Alanlı (Dört Disipline Dayalı) Sanat Eğitimi.....	35
2.4.1.Estetik.....	36
2.4.2.Sanat Tarihi.....	41
2.4.3.Sanat Eleştirisi.....	45
2.4.3.1. Betimleme.....	47
2.4.3.2. Çözümleme.....	48
2.4.3.3. Yorumlama.....	48
2.4.3.4. Yargı	48
2.4.4 Uygulama.....	48
BÖLÜM III -YÖNTEM.....	51
3.1. Veri Toplama Yöntemleri.....	52
3.2. Örneklem.....	54
3.3. Veri Toplama Araçları.....	54

3.4. Verilerin Analizi ve Toplanması.....	54
---	----

BÖLÜM IV-BULGULAR VE YORUM.....56

4.1. Gözlem Okulunun Fiziki Tanımı.....	56
4.2. Gözlem Sınıfının Fiziki Tanımı.....	57
4.3. Gözlem Sınıfının Planı.....	61
4.4. Öğrencilerin Tanımı.....	62
4.5. Ders Gözlem Dökümü ve Yorumları.....	62
4.5.1.“Renk” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	62
4.5.1.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	69
4.5.2.“Portre” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	70
4.5.2.1. Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	77
4.5.3.“Manzara” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	79
4.5.3.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	85
4.5.4.“Suluboya Kullanımı” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	86
4.5.4.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	92
4.5.5.“Maske” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	93
4.5.5.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	99
4.5.6.“Baskı” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	100

4.5.6.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	107
4.5.7.“Müze Eğitimi” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	108
4.5.7.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	117
4.5.8.“Mozaik” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	119
4.5.8.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	126
4.5.9.“Kıyafet Tasarımı” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	127
4.5.9.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	134
4.5.10.“Üç Boyutlu Çalışmalar” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	135
4.5.10.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	142
4.5.11.“Hayvan Figürleri” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	143
4.5.11.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	151
4.5.12.“Haberleşme ve Afiş Tasarımı” Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu.....	152
4.5.12.1.Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları ve Dersin Yorumu.....	159
4.6. Uygulama Sonunda Anasınıfı Öğretmeni ve Öğrenci Görüşü.....	160

4.6.1. Öğretmen Değerlendirme.....	160
4.6.2. Öğrenci Değerlendirme.....	163
BÖLÜM V-SONUÇ VE ÖNERİLER.....	165
KAYNAKÇA.....	171
EKLER.....	175
ÖZGEÇMİŞ	

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

1.1 Problem

Okul öncesi dönemde verilen eğitimin çocuğun ileriki yaşamının her alanında etkisini göstereceği bilinmektedir. Okul öncesi eğitim döneminin bireyin hayatındaki eğitim aşamalarından biri olması onun ruhsal ve bedensel gelişimin sağlıklı ilerlemesini sağlayacaktır. Çocuk doğar doğmaz ailede başlayan eğitim, okul içinde ve dışında yapılan eğitim-öğretim ile birlikte yaşam boyu sürer. Bu eğitimde amaç; seven, sayan, güvenli, bilgili, başarılı, verimli ve doyurucu bir yaşam sürecektir kişiler yetiştirmektir (Yavuzer, 1999; Yağcı, 2001).

Hayatın ilk beş yılı çocuğun hızlı gelişme gösterdiği ve öğrenme kapasitesinin yüksek olduğu bir dönem olduğu gibi, onun sevgiye ve ilgiye de en çok ihtiyacının olduğu bir yaş aralığıdır. Okul öncesi dönemi kapsayan bu zaman dilimi, çocuğun aynı zamanda çevreden gelen etkilere de en açık olduğu dönem olarak nitelendirilebilir. Bu durum, okul öncesi dönemdeki çocuğun içinde yaşadığı aile ortamının, eğer gönderilme imkânı bulabilmişse, okul öncesi eğitim kurumunun ve yakın çevre ile iletişim araçları ile gelen etkilerin ne ölçüde önemli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (Oktay, 1989). Okul öncesi dönem eğitiminin amaçları da, çocukların zihinsel, bedensel ve devinimsel yönden dengeli biçimde gelişimlerini sağlamak ve onların bilişsel özelliklerini anlatım ve iletişim becerilerini, bağımsız iş görebilme yeterliklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmek doğrultusunda hazırlanmıştır. Çocukların bedensel, sosyal, zihinsel, duygusal gelişimlerini sağlamada okul öncesi eğitim kurumlarının önemli katkısı, özellikle ilköğretime başlandığında kendini göstermektedir (Yağcı, 2001). Çocuğun okul öncesi dönemi ne kadar yapıcı ve olumlu olursa fiziksel, ruhsal gelişimi de o kadar sağlıklı olur. Bu anlamda okul, aile ve öğretmen çocuğun eğitiminin, gelişimin olumlu olmasını sağlayacak etmenlerdir.

Bu dönemde yapılan eğitim etkinlikleri içerisinde yer alan resim, müzik, dans, drama gibi etkinlikler çocuğun kendini ifade edebilmesi adına önemli faaliyetlerdir.

Sanat eğitiminin çocuğa etkisini inceleyen, psikolojik yaklaşım, bilişsel yaklaşım ve öz gelişim yaklaşımı olmak üzere üç farklı görüş bulunmaktadır. Psikolojik yaklaşım sanatı, çocukların içsel dünyalarının yansıması olarak görmektedir. Bilişsel yaklaşım ise sanatı, çocukların dünya hakkındaki genel bilgi yapısı olarak değerlendirirken, üçüncü yaklaşımda sanat eğitimi, çocukların öz gelişimlerini ifade etmekte ve çocukların içinde yaşadıkları toplumla kendileri arasındaki ilişkiyi anlayabilmelerini, kendilerini ifade edebilmelerini ve toplumla iletişim kurabilmelerini kapsamaktadır (Zimmerman, 2000; Aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi programları uygun şekilde hazırlandığında çocukların yaratıcılıklarını geliştiren büyük bir potansiyel olmaktadır. Duygularını dille, müzikle ve programdaki diğer etkinliklerle ifade edemeyen çocuklar, sanat etkinlikleri ile kendilerini ifade etme imkânı bulmakta ve rahatlamakta, kendilerine özgü yeni ürünler oluşturarak doyuma ulaşmaktadırlar. Ayrıca çocukların sanat ürünleri onların duyguları ve düşünceleri hakkında eğitimcilere bilgiler verebilmektedir. Erken yıllarda çocukların neler düşündükleri, resimlerine bakılarak anlaşılamamaktadır (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Bu dönemde görsel sanatlar eğitimini ele alırsak, özellikle resim eğitiminin çocuğun gelişimine önemli katkıları olduğunu görürüz. Her şeyden önce çocuk bu faaliyetlerle kendini keşfetme fırsatını yakalar. Özellikle okul öncesi çocuğun coşkulu, meraklı, canlı, dış etkenlere açık duygusal özellikleri nedeniyle sanat eğitimini alabileceği en iyi dönemdir (Artut, 2004).

Uzun yıllar sanatın öğretimi, uygulamalı çalışmalardan oluşan bir faaliyet olarak düşünülmüş ve uygulanmıştır. Çocuklar ne kadar bol ve çeşitli araç-gereçlerle çalışır, ne kadar fazla uygulamada bulunurlarsa, o kadar yaratıcı beceriler geliştirir, bu yolla kendisini daha iyi anlatır sanılırdı. Bu inanışın temelinde, sanatın sadece bir el uğraşı ve becerisi olduğu fikri vardı. Hâlbuki sanatın uygulama süreci ve bu sürecin ağırlıklı hedefi gibi görünen el becerisi, sanat eğitiminin tanımı, kapsamı ve

ilkeleri açısından yeterli görülemeyecek bir yetidir. Diğer taraftan, ürün verme sürecinin yanı sıra, çocuğun bir eser karşısında takındığı estetik tavır, yaklaşım ve gösterdiği zihinsel çaba, en az ürün ortaya koyma çabası kadar önemli ve değerlidir. Bununla birlikte sadece zihinsel beceriler, tasarımlar ancak bir uygulamayla hayat bulabilirler (Yolcu, 2004). Burada çok alanlı sanat eğitimi yöntemi karşımıza çıkar. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi, sanat eğitimi sadece teorik bilgiyle ya da sadece uygulamayla sınırlandırmayan bir konu üzerinde tek yönlü düşünmeden farklı bakış açılarının oluşmasını sağlamayı amaçlayan bir yöntemdir. Sanat eğitimi farklı disiplinlerle, farklı kültürlerle birleştirmek bu dersi zengin kılacak ve çocuğun bu derse ve sanat eserlerine değişik açılardan sorgulayarak bakmasını ve kendine güvenen bir davranış kazanmasını sağlayacaktır.

Aynı zamanda bu yöntemle öğrenciler dünya hakkında eğitilerek, yaşadığımız bu dünyada ne kadar farklı toplumların olduğunu, toplumların geçmişlerini ve bugünkü yaşantılarını, düşüncelerini ve kültürlerini de öğrenmiş olacaklardır. Bununla beraber sınıfta veya müzede değişik sanat eserlerini inceleyerek sanatın daha karmaşık olabileceğini bilmekte, farklı kültürleri, değişik sanatçıları daha kolay anlamakta ve değerlendirebilmektedirler. Bu yaklaşımla öğrencilerin yaratıcılığının gelişmesinin yanında, iletişim kurmaları, hayal etmeleri, toplumsal anlayışları, karar vermeleri de gelişmektedir (Dobbs, 1998; Aktaran: Gökay, 2005). Bütün bu açıklamalara göre Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi çocukların sanat eğitiminde daha faal (aktif) ve daha katılımcı olacakları derin düşünmeye yönelik bir öğretim uygulamasıdır (Gökay, 2005). Kişiliğin şekillendiği, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini en sağlıklı şekilde sağlayan, onları hayata hazırlayan okul öncesi dönemde, çocuğa sanat eğitiminin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle verilmeye başlanması çocuklardaki estetik beğeni, sorgulama, karşılaştırma gibi yeteneklerini ortaya çıkarmada etkili olacaktır.

Bu araştırmada okul öncesi eğitimde Görsel Sanatlar Dersinin, CASEY'e uygun halde hazırlanmış ortamda işlenmesinin öğrencinin sanatsal gelişimine,

algısına, başarısına, derse yönelik tutumuna ve öğrenilenlerin kalıcılığına etkisi nasıldır? sorusuna cevap aranacak ve uygulama sonuçları değerlendirilecektir.

1.2 Çalışmanın Amacı

Çok alanlı (disipline dayalı) sanat eğitimi yöntemi, bireyin eğitimindeki her dönemde uygulanabilir. Çünkü gelişim sürekli ve yöntem de ona göre değişim göstermelidir. Estetik, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve uygulama aşamalarının, sanat eğitime dâhil edilme şekli ve süreci çocuğun gelişim aşamasına, dersin konusuna, öğrencilerin dikkat düzeylerine göre değişebilir. Burada esas olan şey, bu yöntemin kullanılarak öğrencilerin sanatı anlamasına, sanatı yaratmak kadar, sanata nasıl tepki vereceklerini bilmelerine yardım etmektir. Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin birçok amacı bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi çocukların kendilerini ve dünyayı yaratıcı bir şekilde algılama yeteneklerini artırmaktır. Çocuğun sanat ürünü oluşturma süreci kendi hayatına anlam vermenin bir yoludur. Ayrıca çocuklar başkalarının yaptığı veya doğal sanat çalışmalarındaki anlamı da keşfederler. Onlar için sanat zamanla dünyayı algılama ve dünyadaki ilişkiler hakkında düşünme yolu haline gelmektedir (Epstein, 2001; Aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004). Bu anlamlandırma sürecinde çocuğa rehber olunması onun çevreyi algılama ve şekillendirme becerilerinde büyük ölçüde farklılıklar görmemizi sağlayacaktır. Çocuğun çevresini algılamasına, yorumlamasına ve bunları dışa vurmasına yardımcı olmak ona sanatsal algı kazandırmaktır. Sanat eğitimi dediğimiz bu kazanım, çocuğa belli bir yöntemle verilirse kısa sürede daha etkili bir şekilde çocuktaki hem bilişsel hem devinişsel gelişim gözlenebilir.

Bu çalışmanın amacı, sanat eğitiminin CASEY ile çocuğa nasıl kazandırılacağını ve bu kazanımın çocuk üzerindeki olumlu etkilerini uygulama ve gözlem yoluyla sunmaktır.

Sanat eğitiminin, çocuğun çevreyi algıladığı, yaşadığı ve üretmeye başladığı dönem olan okul öncesi dönemde çocuğa verilmesi onun gözlem ve düşünce gücünün gelişmesini sağlayacaktır. Eserin ya da objenin farklı alanlarda sorgulanması ve değerlendirmesi çocukta yargılama gücünün gelişmesinin

sonucudur. Bu olgunlaşma, bir süreçtir ve belli bir yöntem yardımıyla oluşmaktadır. Sanat eğitimi, ustalık ve beceri kazandırmak değil, estetik duyarlılığın eğitilmesidir. Yaratıcılık, beceri gibi yetiler çocuğa sanat eğitimiyle kazandırılmaz. Bu nitelikler çocukta hazır olarak vardır. Sanat eğitimi, çocuğa kendinde var olan yetileri nasıl kullanması gerektiğini öğretir. Çünkü çocuklar, yaratıcılıklarını kullanarak kendilerini ve başkalarının duygu ve düşüncelerini, gözlemlerini analiz edip sentezleyerek özgün ürünler ortaya koyarlar. Bu özgün eserler, belli bir yöntemle verilen sanat eğitimiyle şekillendirilip geliştirilebilir. ÇASEY bu anlamda çocuğun sanata farklı alanlardan yaklaşabilmesini sağlamaktadır.

1.3. Sayıtlar

Uygulamanın yapıldığı sınıftaki öğrenciler daha önce ÇASEY ile eğitim almamışlardır. Verilen konular daha önce yüzeysel olarak kendilerinde hazır olarak vardır. Bu uygulamada kullanılan doküman, araç ve gereçler, sınıf ortamı yöntemin kullanılması için uygun şekildedir. Gözlem çeşitli kayıt cihazları ve formlarla doğru yapılmıştır. Gözlem sonucundaki bulgular doğru yansıtılmıştır. Uygulama sonundaki görüşmeye katılan öğrenci ve öğretmenler sorulara içtenlikle yanıt vermiştir.

1.4. Sınırlılık

Sanat etkinliklerinde çok alanlı sanat eğitimi yönteminin uygulanması üzerine yapılacak olan durum çalışması, okul öncesi dönemdeki 5–6 yaş grubu çocuklarla sınırlandırılmıştır. Örneklem olarak Konya Özel Gençlik İlköğretim Okulu'nun 12'si erkek ve 9'u kız olmak üzere 21 kişilik 5–6 yaş grubu anasınıfı öğrencilerini kapsayacaktır.

1.5. Yöntem

Bu çalışmada, literatür taramasının yanı sıra, nitel araştırma yöntemlerinden gözlem ve görüşme kullanılacaktır.

BÖLÜM II

2.1. OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GELİŞİM

2.1.1. Fiziksel Gelişim

İlk çocukluk dönemi denilen 2–6 yaş döneminde bedensel gelişim hızı, 0–2 yaşa göre azalmıştır. Ağırlıktaki artış birinci yaşın sonunda, doğumdaki ağırlığın üç katı olmasına rağmen, altıncı yaşın sonunda ancak, yedi katı olmuştur. Dört yaşındaki çocuğun boy uzunluğu ise, doğumdaki boyunun iki katıdır. İlkokul çağına doğru, boy uzama hızı daha da azalır. Daha sonra ergenlik çağına yeniden hızlanır. Bu dönemde sinir sistemi gelişimini büyük ölçüde tamamlar. Kalp çok hızlı büyür. Altı yaşından sonra yavaşlar ve kalp atış hızı azalır, yetişkininkine benzer hale gelir. Solunum sisteminin özellikle ciğerlerin gelişimi bu dönemde yavaştır. Ergenlik döneminde hızlanır. Sindirim sistemi ise tüm yiyecekleri sindirir hale gelir (Senemoğlu, 2005).

5–6 yaş döneminde ise, çocukta kas hâkimiyeti tam anlamıyla gelişmiştir. Çocuk, ince bir çizgi üstünde kolaylıkla yürüyebilir. Tırmanma, kaydırdan kayma, sallanma, kazma ve daha pek çok hareket becerisinde etkinleşmiş, ustalaşmıştır. Hareketlerini müziğin ritmine uydurabilir. Bir nesneyi her iki eliyle sımsıkı tutar; kavrayışı epeyce güçlüdür. Kabul edilmiş kurallarca, uygun bir konuma yerleştirilmeyi, örneğin oyunda üstlenilen görev, rol veya puanlamayı gerektiren oyunlar da dâhil, çeşitli top oyunlarını başarıyla oynayabilir. Yazıp çizerken, resim yaparken, kalemleri ve boya fırçalarını ustaca kullanır.

Okulöncesi dönemindeki çocukların vücutları doğal olarak çok esnek ve etkinlik düzeyleri çok yüksektir. Çok ilgi çekici bir etkinlikle uğraşmadıkları takdirde, uzun süre bir yerde oturmaları mümkün değildir. Koşmak, atlamak, tırmanmak, kaymak, sürünmek için çok etkin bir şekilde fırsat kollar ve araştırırlar. Okulöncesi eğitim dönemindeki çocukların çoğunluğunun özellikle de erkeklerin büyük kas gelişimi kemik gelişiminden daha ilerdedir.

Küçük kas becerileri ve görsel algılamadaki yetersizlikleri nedenleriyle, okul öncesi dönemdeki çocukların etkinlikleri zorlanmadan, keyifle, sıkılmadan yapmaları için büyük, geniş, nesnelerle etkinlik yapmaları gerekir. Örneğin; büyük fırçalar, kalın pastel boyalar, kalemler, büyük puntolu kitaplar, iri delikli boncuklar, büyük boy araç-gereçlerle sıkılmadan, zevkle çeşitli etkinlikler yapabilirler (Senemoğlu, 2005). Renkli çalışmalarda grup olarak büyük metrelik kâğıtlara büyük fırçalarla resim yapmaktan çok hoşlanırlar. Geniş yüzeyleri boyarken küçük fırçaları kesinlikle istemezler.

Okulöncesi dönem çocukları, doğal olarak büyük kas etkinliklerinden çok zevk aldıkları için, yorulduklarının farkına varmadan oynarlar. Bu nedenle, ana-baba ve öğretmenler, bu tür yoğun etkinliklerden sonra sık sık çocukların dinlenme arası vermelerine özen göstermelidirler (Senemoğlu, 2005). Kısa süreli ve büyük işlerin yapımında daha başarılı oldukları gözlenen 5–6 yaş grubu çocuklar, bütün vücutlarını kullanabilecekleri işleri daha çok severler. Örneğin, küçük bir kâğıda bireysel olarak küçük pastel boya ile resim yapmak yerine büyük bir duvara büyük fırçalarla hatta elleriyle çılgınca resim yapmak onlara daha eğlenceli gelecektir. Her yaşta olduğu gibi bu yaşta da dokunmak önemlidir. Çünkü çocukların vücutları gelişir ve bu gelişmeye bağlı olarak çocuklar vücutlarını kullanarak öğrenirler. Dokunmak ve hissetmek bu dönemde öğrenmenin önemli bir parçasıdır.

Öğretmen, öğrencilere onların gelişimlerini göz önünde bulundurarak etkinlikler sunmalıdır. Onlara ağır gelecek faaliyetlerde çocuk yapamadığını gördüğünde isteksizlik ve korku oluşabilir. Bunlara engel olmak için çocuğun yapısına uygun geliştirici ve öğretici etkinlikler yapılmalıdır.

2.1.2. Sanatsal Gelişim

Çocuk resimleri izlendiğinde, belli bir gelişim çizgisi paralelinde çocuğun sanatsal gelişimini sürdürdüğü görülür. Bu gelişim çizgisi evrensel bir özellik gösterir.

Sanat eğitiminde, Franz Çizek'in öğrencisi olan V. Lowenfeld, kendi araştırmalarına dayanarak bütün öğrencilerin "evrenselden tikele" doğru bir gelişim içinde olacaklarını varsayarak, sanatsal gelişime ilişkin bir sınıflandırma yapmıştır. Bu görüşe dayanarak "sanat öğretmenlerini, öğrencilerine kendi düşüncelerini zorla kabul ettirmemeleri için uyarmakta ve sorgulama yoluyla öğrencileri güdülemelerini istemektedir (Özsoy, 2001; Alakuş, 2004). Creative and Mental Growth adlı eserinde Lowenfeld ve Brittain, insanın sanatsal gelişimindeki karalama evresinden ergenliğe uzanan yaşamında yaratıcılık ve zihinsel gelişiminin geçirdiği basamakları incelemiştir. Böylece bireyin yaptığı resimdeki özelliklere bakarak, inceleme sonucu elde edilen bulgulara göre hangi gelişim basamağında değerlendirilebileceği belirlenebilmektedir (Alakuş, 2004). Lowenfeld, öğrencilerin sanat yapıtlarını çözümlerken şema, renk ve uzam denilen üç temel öge kullanmıştır. Şema, çocuğun çevrede karşılaştığı ve anlamlandırmaya çalıştığı doğal ya da yapay nesneler, hareket ve ayrıntılardır. Renk, çevrede görülen yaygın renkler, gölgelemelerdir. Uzam ise, çocuğun nesneleri gördüğü ortamdır. Resim düzlemi üzerinde oluşturulan bu mekân, her gelişim dönemine göre farklılık gösterir. Lowenfeld'e göre sanatta gelişim evrelerinden şema öncesi dönemde kaba formlar ve düşsel öyküler şemayı oluştur. Çocuk 6 yaşında benmerkezci, daha sosyal, dil kazanımı yavaş ve somut düşünme ön plandadır. Renk olarak, çevreye bağlı kalmaksızın sevdikleri renkleri kullanırlar. Uzamda ise, şekiller bir mekânda yer almamıştır.

Lowenfeld'in şema öncesi döneminde objeler, geometrik ve bütününden farklıdır. Objeler, sayfa üzerinde çizilen objenin proporsiyon ölçülerine uygun olmayıp, objelerde bozulmalar olabilir. Şema öncesi dönemde çocuklar insanları genellikle karşı cepheden ve gülerken çizerler. Bu dönem ilerlerken çocukların, genellikle baştan bacaklara, el ve ayak parmaklarına kadar bütün vücudu tam olarak çizdikleri görülür. Genelde, vücudun parçalarında çarpıklık ve başarısız çizimler yaygın olabilir. Bu dönemin sonunda çocuklar, insanların kıyafetlerini, saçlarını ve diğer ayrıntılarını çizebilirler (Alter-Muri, 2002).

Çocukların sanatsal gelişimi, onların bedensel, duygusal, sosyal ve düşünsel gelişimleriyle sıkı sıkıya bağlantılıdır (Abacı, 2004). Tüm çocuklar sıfır yaşından itibaren görsel algı ve becerilerinde gelişim süreçlerine uygun değişkenlikler gösterirler (Artut, 2004).

Betimlemeye, planlanmamış motor hareketlerin sonucu olan karalamalarla başlayan 1,5–2 yaşındaki çocukların yaptıkları bu anlamsız karalamalar ileriki yaşlarda ortaya çıkaracakları çizimlerin temelidir. Çocukların şekillere, harekete, nesnelerin ayrıntılarına görsel yolla iletişime ilgileri vardır. Hislerini açıklamak için doğuştan gelen bir arzuları vardır. Yetişkinlere karalama olarak görünen şeyler aslında, çocuk için anlamlı birer haritadır (Cox ve Watts, 2007). Bu karalamalar, çocuğun kas gelişimine, zekâsına, sağlık durumuna, algısına göre şekillenir. İlk dönemlerde objeyle çocuğun çizgisi arasında bağ kurulamaz. Bu, çocuğun o anki algısına, duygusal ve mantıksal sürecine bağlıdır. Çocukta algının ve kaslarının gelişmesiyle birlikte çizgiler kontrollü hale gelmeye başlar. Bu yaşta algıda gelişme önemlidir çünkü çocuk ilk dönemlerde objeyi bütün olarak görür. Gelişim devam ettikçe artık nesnenin parçalarını fark eder. Kendine göre simgeler oluşturmaya başlar. Bu simgeler her çocukta aynı özelliktedir. Bu yaşlardaki çocuğun çizgileri ve renkleri içgüdüselidir.

El göz koordinasyonu üç yaşından itibaren hızlı ilerler. Çocuk, ne çizdiğini görür ve bilinçli olarak onu şekillendirir. Dört yaşına kadar çocuğun çizdiği sembollerin temel şeklini dairesel hareketler (devinimler) oluşturur. Çocuklar sözle anlatmakta zorlandıkları pek çok düşünceyi çizdikleri sembollerle anlatmayı tercih ederler. Bu dönemden sonra çocuk çevreye daha duyarlı hale gelir. Resmin bu türü değişim evresinin bir parçasıdır. Çocuklar, resimlerdeki belirsizlikleri ayırt ederler. Algı ve ürün arasındaki etkileşimden dolayı çocukların objelerin görünüşlerini yapma doğrultusunda hareket etmeleri kaçınılmazdır. Bu, çizim için bir sistem olabilir. Beyinde obje olarak algılanan her nesne duyularda da bir obje olarak vardır. Yani, çocukların zihninde objeler ilk olarak parçalara ayrılamaz. Bunun anlamı şu olabilir ki, kısa bir süre için resimler, objeler bütün görülerek ve diğer parçalara uygun olmayarak sabit özerk parçalar halinde yapılır. Bu durum çocuğun

objeyi parçalayıp her bir parçayı üç boyutlu alan içinde yayılmış olarak görene kadar sürer (Matthews, 2003).

Dört yaşın sonundaki çocuk resimleri, çocukla obje arasında etkileşim kurulması sonucu ortaya çıkar. Objelerin ayrıntıları çizgilerle ifade edilir. İsimlendirilen şekilleri artık sözle anlatılma gereği duyar. Dört yaşındaki çocuğun yeni bir döneme geçtiği çizimlerinden, hareketlerinden anlaşılabilir. Dört yaşından itibaren çocuk el ve parmaklarını rahatlıkla kullanır. Kalem, makas ve fırça tutuşundan bunu anlayabildiğimiz çocuk, algılarının farklılaşmasını da parlak, fosforlu, renkli gereçlere ilgi duymasıyla ortaya koyar. Çizimlerinde sadece çizgi kullanmadığı görülen bu dönemdeki çocuklar, resim yaparken artık benzetme kaygısı gütmeye başlar ve insan dışında farklı nesneleri de çizmeye çalışırlar. Nesneler arasında orantı anlamında ilişki kuramayan çocuk, renk ve çizgi kullanımında oldukça cesurdur. Bütün bu belirtiler yeni bir döneme başlangıcın habercisidir.

Sanatsal gelişim açısından önemli farklılıkların gözlemlendiği 5–6 yaş grubu, bu sebeple çocukların resimlerini gelişimleriyle yorumlama açısından önemli bir yaştır.

2.1.3. 5–6 Yaş Grubu Sanat Gelişimi

5–6 yaş şema öncesi dönemin ortalarıdır. Çocuktaki fiziksel gelişim farklılığıyla birlikte sanatsal gelişimin de hızlandığı bir dönemdir.

Şema öncesi dönemde çocuk okuma yazma bilmediğinden duygu ve düşüncelerini resim yoluyla aktarmaya çalışır. O, çevresindeki her şeyi sembolik olarak algılar ve herkesin her şeyi kendi gördüğü gibi gördüğünü düşünür. Bu sebeple kendisinin sembollerini herkes anlar. Karalamadan sonraki bu sembol ve şekiller onların en büyük buluşlarıdır. Bu yaş grubu çocuğu, kendi dünyasını kâğıt üzerine aktarırken sembollerden faydalanır. Kullandığı elemanlar basittir fakat anlattığı şeyler önemlidir. Kullanılan renkler, çizgi ve şekillerin başka bir halidir.

Renkleri de kendi ruh durumlarına uygun olarak seçerler. Renkler ve çizgi onlar için önemlidir.

5 yaş döneminde çocuklar şema öncesi dönemin özelliklerini gösterirler. Bu yaşta, semboller daha da şekillenmeye başlar. Bu yaşta çocuk, gözlem yapmaktan çok hoşlanır. Bakarak yaratmayı ister. Çocuk bu dönemde, yaptıklarını eleştirmeye de başlar. Önceleri her yaptığından onur duyan çocuk, sonraları çalışmasını başkalarına göstermemeye ya da yok etmeye yeltenir. Çocuk artık eseriyle ilgili bir öz bilince kavuşuyor demektir (San, 1997; Aktaran: Yağcı, 2001). Çocuklar, sanatsal yetenekleri ve çalışmaları hakkında kendi bilinçlerini özel olarak fark etmeye başlarlar. Bu, öğretmenin çocukları istenilen yetenek seviyesi ve daha fazla bilgi edinme açısından desteklemesine karşı bir meydan okumadır (Cox ve Watts, 2007). Çocuğun bu dönemdeki resimleri objeleri kendi içinde gördüğü ve hissettiği şekliyle yaptığı resimlerdir. Dilediği resmi özgürce yapmak ister. Çocuğun düşüncesi öznel ve duyguların egemenliğinde olduğundan henüz kültürel ve mantıksal unsurlarla kısıtlanmamaktadır. Bunun sonucunda, özellikle en sevdikleri konu olan insan figürleri, şematiktir ve oranları gerçek dışıdır. Çocuk için önemli sayılan şeyler, resimlerinde önde ve büyük şekilde ifade edilir (Yağcı, 2001). 5 yaşından önce çocuk grafik sembollerle uğraşır ve zamanla keşiflerinin de yardımıyla daha realist olur. Eşyaların gerçek görünüşleriyle kendi grafik şemaları arasındaki farkı görmeye başlar. 5 yaşındaki çocukların çoğu amaçlı resim yaparlar ve bu çocuklar neyin resmini yapmak istediklerini önceden bilirler (Yavuzer, 2005).

4-5 yaşındaki bir çocuk, artık başa gövdeyi de ekler ve insan figürünü çizerken başı gövdeye oranla daha büyük çizebilir. (Resim-1) Zamanla başın gövdeye göre daha orantılı hale geldiği görülür. Önem verdikleri kişiler ya da nesneler, gerçekte ne olursa olsun her zaman büyük çizilir. Boy hiyerarşisi özelliği, çocukların önemseddiği, sevdiği ve değer verdiği varlıkların, diğerlerine göre daha büyük ve resim yüzeyinin merkezi bir yerinde etkin bir biçimde ele alınması olarak tanımlanabilir (Yolcu, 2004; Abacı, 2005).

Resim-1 Rümeysa- 5yaş

4 yaşından 7 yaşa kadar bilişsel gelişimle doğru orantılı olarak resimlerindeki nesneler arasındaki ilişki de mantıklı bir hal almaya başlar. Ayrıntıları tek tek görür ve onları diğer nesnelerle ilişkilendirir. Ağağ çizdiğinde üzerine meyvelerin çizilmesi ya da ev çizildiğinde baca ve dumanın çizilmesi gibi.

K ğit yüzeyini doldurma kaygısının bu yaşlarda görülmesi mekân algısı ve perspektif bilincinin daha gelişmediğini göstermektedir. K ğit yüzeyini planlı doldurma girişimleri 5–6 yaş civarında başlar. Nesnelerin görünmeyen yanları da gösterilerek yüzeye yapışmış gibi çizilebilir. Bu dönem çocukların mekân algılarında nesneler, üzerinde bulundukları düzleme dik olarak yer alırlar. 5–7 yaş arasındaki çocuklar yuvarlak bir tepeye ev ya da ağağ resmi çizerken, evi ve ağacı yer çekimine göre değil de, tepenin merkezine dikey olarak çizerler ( zer, 2000; Aktaran: Abacı, 2005). 2–4 yaş aralığında k ğidin kenarının yer çizgisi olarak kabul edilmesine karşın 5–7 yaş döneminde resimlerde yavaş yavaş yer çizgisi görülmeye başlanır. Hatta 5 yaşındaki çocuklar, resimlerinde özellikle nesnelerin havada uğmaması için birden fazla yer çizgisi kullanırlar. Derinlik ise, bazı

metotlarla şekillerin ortamla örtüşmesi olarak gösterilir. Matthews (2003), küçük yaşlarda şekillerin mekânla örtüşebilmesini olanaksız olarak görmektedir. Çünkü bu düşünce, çocukların zihninde objelerin aralıksız, sürekli hatlara sahip olması anlayışına terstir. Bazı perspektif anlayışları açık olmasına rağmen çocuklar, kuralları kavrayamazlar. Yine Matthews'e (2003) göre, ileriki yaşlarda ufuk çizgisinin çizilmesi üç boyut niteliğini gösterebilmenin bir yolu olarak çocukların hareketin yönünü çizme eğiliminden dolayı gerçekleşir.

5 yaşındaki çocukların resimleri yalnızca çizgilerden oluşmaz, çizgilerin oluşturduğu biçimlerin iç kısımlarını da boyayarak yüzeyi renkle kapatabilirler (Abacı, 2005). Çocuk 4-5 yaşlarına kadar hiçbir ayırım yapmadan ve önceden kararlaştırmadan renkleri kullanır. Renklerin özellikle 3 ana rengin tanınması ve adlarının öğrenilmesi 4-5 yaşlarına rastlamaktadır. Karalama aşamasında renge fazla önem vermeyen çocuk 4-5 yaşlarından sonra parlak ve açık renklerden başlayarak yavaş yavaş bol renk kullanmaya gidecektir. İlk renk kullanımlarında üç ana renkle (kırmızı, sarı ve mavi) yetinir. 5 yaşındaki çocuk artık siyah, beyaz, turuncu, yeşil, mavi gibi renkleri de ister (San, 1979; Aktaran: Yavuzer, 2005). Bu yaşta yapılan figür ve boyamalarda, bir nesneyi boyamak için seçilen renk ile canlandırılan nesne arasında ilişki yoktur. Hangi renkler çocuğun hoşuna gidiyorsa o rengi kullanır. Örneğin; yaptığı insan resmi kırmızı, mavi, yeşil ya da sarı olabilir. Bir incelemede erişkin şizofrenler ile normal beş yaşındaki çocuklar karşılaştırılmış ve iki grup arasındaki renk kullanımlarının birbirine çok benzediği görülmüştür. Dört yaşlarındaki çocuk mutlu bir resim yapmada sarı rengi kullandığını, çocuğa hüzünlü bir hikâye anlatıldığında, resmi kahverengiye boyadığını söylemiştir. Annesinin resmini yapacak olan çocuk, özellikle annesiyle sıcak bir coşkusal bağı varsa, ister istemez sevdiği rengi seçecektir. Renk seçiminde çocukları yönlendiren daha derin psikolojik anlamlar da vardır. Ancak bu anlamlar alabildiğine bireyselleşeceğinden, erişkinin bu renklerin anlamını çıkarmaya çalışması zordur (Yavuzer, 2005).

Çocuklara renkleri keşfetmeleri için fırsat verilmelidir. Renkleri karıştırarak yeni renkler keşfetmek ve bulduğu bu renklerin birbiriyle uyumunu deneme

yanılma yoluyla ortaya çıkarmak onları heyecanlandırır. Seçilen ve kullanılan renkler çocuğun kendi ruh hali ve çevresiyle arasındaki coşkusal bağlantıya göre değişecektir.

Renk üzerine incelemelerde bulunan uzmanlar, kız çocukların renk seçimleri erkek çocuklardan daha fazla önem verdikleri sonucuna varmışlardır. Gözlemler bazı çocukların kırmızı, sarı ve portakal rengi sıcak renkleri ısrarla kullanmalarına karşılık, bazılarının da siyah, mavi, yeşil ya da kahverengi gibi soğuk renkleri seçtiklerini göstermektedir. Sıcak renkleri seçen çocuklar uyumlu, iyimser, sevecendirler. Soğuk renkleri tercih eden çocuklar ise iddiacı, çekingen, güçlükle kontrol edilebilen, uyumsuz davranış gösteren çocuklardır. Doğal gelişim aşamaları içinde çocukların soğuk renk seçiminden sıcak renklere doğru gelişim gösterdiği görülür (Yavuzer, 2005).

5 yaşındaki çocuk için uygun öğrenme deneyimleri çizgi, renk ve doku adı altında sıralanmıştır.

Bu dönemde çocuklar, yüzeyi kapsamak için temel olarak çizgiyi kullanırlar. Çizgiler, doğada görülen şeyden daha farklı şekilde sembol olarak kullanılır. Ortama göre çizgi değişimi yoktur fakat çocuklar kendilerine ait özellikteki resimleri oluştururken yaptıkları simgelerde farklılıklar görülür. Çocukların bu çizgi ve simgelerde yeni farklılıklar oluşturmaları onları geliştirir.

Doğadaki çizgiler gibi renkler de farklılık gösterir. Öğretmenler öğrencilerinin doğadaki şekillerin ve renklerin farklı olduğunu görmelerini sağlamalıdır. Çocuklara çevredeki bu renklerin farklılığını keşfedebilmeleri için fırsat vermelidir. Onlar renkleri, dokuları, dokunarak, izleyerek, inceleyerek, çizerek algılayabilirler. Çamur, kil ya da kolaj da görünüş ve dokuyu anlatabilmek için öğretmenin kullanabileceği ideal bir yöntem olabilir. Bu yöntemler, çocuklardaki algısal farklılığa göre şekillenebilir (Barrett, 1992).

Çocuk altı yaşına geldiğinde, gelişim düzeyi ile birlikte öğrenme becerisinde de yeni değişkenlikler ve işlevler kazandığından önceki resimlerindeki sembolik

özelliklerin yerini artık şemasal özellikler ve somut düşünme belirtileri görülür. 6 yaşındaki çocuk, çevresinde gördüğü objeleri, elde ettiği deneyimlerin izlerini resimlerinde somut olarak göstermeye başlar. Ayrıca bu objelerin taklidini vücudunu kullanarak yapabilir. Bu yaştaki çocuk, bir objeyi birbirini izleyen güçle döndürebilir. Bunun gibi yetenekler de döndürme yetisi önemli deneyimler arasında ilk sıradadır. Örneğin, 2 yaşından itibaren çocuklar kapılarla oyun oynamaktan ve onların yarım daire olarak yeri süpürmesinden sadece zevk almazlar, aynı zamanda diğer objeleri kapının açılıp kapanıyor olduğunu göstermek için kullanırlar. Örneğin, bu dönemdeki bütün çocuklar bir eliyle uygun pozisyonu almasıyla ve bacaklarını açmasıyla kendi vücut eksenleriyle doğru şifreyi verdiğinde açılacak bir kapıyı taklit edebilir (Matthews, 2003). Bu yaşlardaki çocukların resimlerine baktığımızda elipsleri, konileri ve küpleri çok kullandıklarını görebiliriz.(Resim-2) Kendi hayalleriyle çevredeki somut gerçeklikleri birleştirerek resim yaparlar. Onların bu yaşta belki de en çok sevdikleri konu uzay, gezegenler, uzaydaki canlılar olabilir. Bunları sevmelerindeki en büyük etkenin izledikleri çizgi filmler olduğunu söylemek mümkündür. Çizmekten hoşlandıkları yuvarlak hatlar, bu resimlerde açık bir şekilde görülür.

Resim-2 Ahmet- 6 yaş

6 yaş dönemindeki çocuklar, renkleri tanır ve onları isimlendirebilirler. Matcanlı, açık-koyu, soğuk-sıcak renkler arasındaki farkı anlayabilirler. Birbirine karıştırılan renklerin nasıl değiştiğini görmekten büyük zevk alırlar. Renk seçimleri gerçekçi olmadığından renk kullanımlarında duygusal etkiler egemendir (Artut, 2004).

Şema öncesi dönemde özellikle 5–6–7 yaşlarında çocuklar iki boyutlu düzlemde üçüncü boyutu yakalamak için kendilerince çözümler bulurlar. Bu çözümler onun bildiğini göstermek istemesinden kaynaklanmaktadır. Çocuk resimlerinin geneli incelendiğinde bu amaçla yapılmış birkaç özellik göze çarpmış ve şu şekilde sınıflandırılmıştır.

Bunlar;

1. Düzleme Özelliği: En çok 5–7 yaş grupları içinde görülen ve mekân kavramının temelini oluşturan bu özellikte çocuk, resmini yaptığı yüzeye uydurmaya çalışır. Düz bir yüzeyde resimlerde düz olarak yapılır mantığı içindedirler. Bir masanın dört ayağının da yanlardan gösterilmesi gibi.
2. Tamamlama Özelliği: Özellikle aynı yaş grubu içindeki çocukların çizimlerinde resminin konusunu oluşturan öğelere benmerkezci bir bakış açısı ile yaklaşırlar. Varlıkları gördüklerinden daha çok, bildikleri ya da düşündükleri gibi çizerler. Örneğin bir ağacın köklerini, insanların dişlerinin tamamını resimlerinde göstermeleri gibi.
3. Boy Hiyerarşisi Özelliği: Kendisi için önemli, büyük ve güçlü olan kişileri her zaman büyük ve kâğıdın ortasına çizerler. Bazen resimlerinde çizilmesi zorunlu fakat istemediği, hoşlanmadığı bir figürü resim kâğıdının köşesinde belli belirsiz, silik ve gösterişsiz küçük olarak ifade ederler.
4. Saydamlık Özelliği: 5–7 yaş grubunda görülür. Mekân kavramın karışık olduğu durumlarda ortaya çıkan bu özellikle alıştığı şekillerle yetinmemektedir. Resimlerinde yerin altının, denizin dibinin, evin içinin gösterilmesi gibi (Artut, 2004).

5–7 Yaş grubundaki çocukların çizgisel özellikleri yine Artut’a (2004) göre şu şekilde gruplanmıştır:

1. Olaylar ve eşyalar arasında ilişki kurabilme, plan yapma yetisi tam olarak gelişmemiştir.
2. Şematik devrin birçok özellikleri bu devrede görülür. Çizgilerde perspektif görülmez.
3. Çizdikleri çizgiler büyük ölçüde gerçekleri yansıtmalarına rağmen gördüklerinden daha çok düşündüklerini çizmeye eğilimlidirler.
4. İnsan, eşya ve hayvan figürlerinin tanımı gerçeğe oldukça yakın olup, bunlara hareket verebilirler. İnsan figürü çizimlerinde giysi ve cinsiyet özellikleri belirginleşir.
5. Figürleri oluşturan kontur çizgilerin içerisi renklerle doldurulur.

2.2. Okul Öncesi Dönemde (5–6 Yaş) Görsel Sanatlar Eğitimi

Günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarında sistemli veya sistemsiz bir şekilde sanat eğitimi çalışmaları yürütülmektedir. Hangi yaşta olursa olsun çocukların büyük bir çoğunluğu, sanat eğitiminden büyük zevk almaktadır. Dışarıdan bakıldığında bazı insanların görüşüne göre çocukların ellerini, elbiselerini ve etrafı kirletmelerine neden olmakla birlikte sanat eğitimi, onları hem eğlendiren hem de eğlendirirken birçok yarar sağlayan etkinliklerin başında gelmektedir (Ulutaş ve Ersoy, 2004). Eskiden resim dersi, çocuğun kendi kendine vakit geçirdiği bir dersken, şimdi onun fikir ve duygularını dışa aktarabildiği bir araç olmuştur. Bir zamanlar öğretmen çocuğa nasıl resim çizileceğini gösterirken şimdi böyle bir şeyin ne denli yanlış olduğunu anlamış bulunmaktadır. Artık çocuğa “resmin nasıl çizildiğini” değil; coşturucu konularla onu doğru bir yola aktarıp resmin yapılmasını sağlamakta ve onu kendi özgür gidişine bırakıp hiçbir zaman resmin yapılışına karışmamaktadır. Kendi kişisel ayrılmamız gibi her çocuğun da öz inancı, öz bir anlatım biçimi vardır. Doğru bir eğiticinin elinde sanat dersleri her çocuğun özgür ve yaratıcı olmasını sağlamaktadır (Kehnemuyi, 2001). Okul öncesi sanat eğitiminin ilk hedefi, çocuğa, sadece sanatta değil, fakat tüm ilişkilerinde düşünme alışkanlığı verme olmalıdır. Bu sağlandıktan sonradır ki

estetik kaygıya, estetik düşünmeye geçilebilir. Okul öncesi sanat eğitiminde sanat bir mesleğe hazırlama şeklinde değerlendirilmemelidir (Erinç, 1995; Aktaran: Akın, 2006).

Okul öncesi sanat eğitimi incelendiğinde, çocukların sanatsal sezgi ve yaratıcılıkları öğrenme becerilerini geliştirebildikleri ve algısal, bilişsel ve duygusal gelişimlerini olgunlaştırdıkları görülmektedir. Bu açıdan çocukları gözlemlene ve resimleriyle ilgili konuşarak gelişimlerine katkıda bulunulabilir. Devam eden bir resme müdahale etmekten kaçınılmalı, çocuğun çalışması etrafındaki pek çok değerlendirme hassas bir şekilde ele alınmalıdır. Hatırlanması gereken şey, çocuğun resmi hakkında söylediği şeyleri dinlemektir. Çocuk, anlattığı şeylerin sizin için değerli olduğunu anlamalıdır (Cox ve Watts, 2007).

Okul öncesi çocukların, duyuşsal araştırma içinde oldukları ve elle deneme yoluyla nesneler arasında iletişim kurdukları bilinmektedir. Çocuklar sanat malzemelerini işledikleri zaman kendi amaçları ve etkili ilişkileri için fırsatlar yaratırlar. Örneğin çocuk, parmağını bir parça çamura sokar ve delik açar. Bir dakika sonra çocuk, çamuru yuvarlar. Etkin bir ortamda çocuklar kelimelere katkıda bulunabilen ilişkilere başlarlar, yeni ve farklı niteliklerle deneyim sahibi olurlar (Swann, 2005).

Bu dönemde görsel sanatlar eğitimi ele alırsak, özellikle resim eğitiminin çocuğun gelişimine önemli katkıları olduğunu görürüz. Her şeyden önce çocuk bu faaliyetlerle kendini keşfetme fırsatını yakalar. Resim eğitimi, özellikle okul öncesinde çocuğun coşkulu, meraklı, canlı, dış etkenlere açık duygusal özellikleri nedeniyle bu eğitimi alabileceği en iyi dönemdir. Resim dersleri sadece sanat eğitimiyle sınırlı kalmaz. Çocuk doğa ile insanlar arasındaki ilişkileri tanır, yaşamın zenginliğini görerek yaratıcı özgün düşünce birikimiyle onun gelecekteki entelektüel gelişimine de olanak sağlar (Artut, 2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi, uygun şekilde hazırlandığında çocukların yaratıcılıklarını geliştiren büyük bir potansiyel olmaktadır. Duygularını diğer etkinliklerle ifade edemeyen çocuklar, sanat etkinlikleriyle kendilerini ifade etme imkânı bulmakta ve rahatlamakta, kendilerine özgü yeni ürünler oluşturarak doyuma ulaşmaktadırlar. Ayrıca

çocukların ortaya çıkardıkları ürünler, onların duygu ve düşünceleri hakkında eğitimcilere bilgiler verebilmektedir. Erken yıllarda çocukların neler düşündükleri, resimlerine bakılarak anlaşılmamaktadır. Ancak resimler hakkında edilen sohbetlerde bunu anlamamız mümkün olmaktadır.

Çocukların sanat eğitimi sırasında makas, tutkal, boya ve fırçaları kullanması, el-göz koordinasyonlarının gelişmesini, kavramlar ve problemler hakkında düşünmelerini sağlamaktadır. Çocuk, sanatsal deneyimlerini kendisi elde etmeye çalışırken yalnız olmamalıdır. Öğretmen kontrolü altında bazen grup çalışmasıyla bazen de bireysel çalışarak bazı şeyleri kendisinin keşfetmesinin keyfini yaşamalıdır. Grup çalışması, bu açıdan sanatsal faaliyetlerde çok önemlidir. İşbirlikçi öğrenme, basitçe; öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirme süreci olarak ele alınabilir (Açıkgöz, 2002; Aktaran: Saban, 2004; Artut, 2004). Derste problemlere bireysel olarak çözüm bulabilecekleri gibi grup çalışmasıyla da bu konuda çok daha başarı sağlayabilmektedirler. Grup çalışması, öğrencilerin kendi ve diğer öğrenmelerini en yüksek düzeye çıkarmak için birlikte çalışmayı sağlayan küçük grupların öğretimsel kullanımı olmasından dolayı grup olarak yapılan sanat çalışmaları çocukların birlikte bir şeyler planlamalarını ve bunu gerçekleştirmelerini, işbirliği içinde çalışmalarını sağlamaktadır. Dewey (1996)'e göre “ bireyi yalnız başına bırakarak ona devinsel eylem ve duygularını uyarma olanağı sağlayabiliriz, fakat bu yolla onun kendisinin de bir parçası olduğu yaşamdaki varlıkların anlamını kavraması sağlanamaz. Ancak bir bireyin araç ve gereçleri kullanırken yanındakilerle ilgilenmesi, yanındakilerin de bilinçli, yeteneklerini kullanarak işe katılması koşulu ile ortak bir paylaşma içinde, yeteneğin toplumsal gelişimi sağlanabilir.” İşbirlikçi öğrenmede, çocuklar problemleri tartışır, karar verir, sunar ve birbirlerini yüreklendirirler. Böylece farklı yapılarıdaki çocuklar birbirlerini tanıma fırsatı bulurlar (Soldier, 1989; Aktaran: Yılmaz, 2007). Okul öncesi dönemde grup oluşturularak yapılan çalışmalarda öğrenciler öğretmenlerine daha çok ihtiyaç duyarlar. Bu sebeple, çocukların hem birbirleriyle hem de öğretmenleriyle etkileşim halinde bulunmaları gerekir. Öğrenciler, grup çalışmalarında kendilerine düşen görevleri yapmaya

çalıştırarak kendilerini geliştirerek sanatsal yönden ilerletirler. Çocukların erken yaşlarda desteklenmesi ileriki yaşlarda yapacakları faaliyetlerde etkili olacaktır.

Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin birçok amacı bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi çocukların kendilerini ve dünyayı yaratıcı bir şekilde algılama yeteneklerini artırmaktır. Çocuğun sanat ürününü oluşturma süreci kendi hayatına anlam vermenin bir yoludur. Ayrıca çocuklar başkalarının yaptığı veya doğal sanat çalışmalarındaki anlamı da keşfederler. Onlar için sanat zamanla dünyayı algılama ve dünyadaki ilişkiler hakkında düşünme yolu haline gelmektedir (Epstein, 2001; Aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004). Çocuk sanatla iç içe büyürse yaratıcılığı gelişir. Farklı şekillerde düşünmeye başlar. Sanat eğitiminde öğretmenin tutumu çok önemlidir. Öğretmenler, çocukların öğrenmeye karşı doğal merak ve isteklerinden yararlanarak onlara, sorun çözmeyi, keşfetmeyi ve araştırmayı teşvik edecek sanatsal öğretme yaklaşımlarını benimsetebilirler. Bu da çocukların hayal güçlerini kullanmalarına düşüncelerini uygulamalarına, denemelerine ve çeşitli yaratıcı olasılıklar üzerinde yoğunlaşmalarına olanak sağlayabilir (Artut, 2004). Reggio Emilia yaklaşımına göre öğretmenler, çocukların yakın gözlem güçlerini “hayatla resim çizmelerini” sağlayacak fırsatlar sunarak güçlendirmelidirler. Burada amaç kopya yapmak değildir. Çocuklardan önce gelincik hakkında kendi fikirlerini çizmeleri istenir. Sonra gerçek gelincikleri görmek için tarlalara gidilir. Orada çiçekleri yakından gözlemlene olanağı bulurlar, onları yerlerinde çizerler ve daha sonra gezi öncesi resimlerle bu sonuçları karşılaştırırlar. Bu süreç gözlemlene güçlerini ve dünyanın güzelliğini takdir etmelerini büyük ölçüde etkiler (Temel, 2005). Ayrıca okul öncesi eğitim programlarında yer alan nesne ile resim arasındaki benzerlik veya farklılıkları bulma, geometrik şekillerin ya da resimlerin eşleştirilmesi, renk ayırt etme, şekil-zemin ilişkisini ayırt etme gibi etkinlikler görsel ayırt etmeye yöneliktir. Bu çalışmalar çocukta görsel algıyı geliştirir.

2.2.1. Sanat Öğretimi

Genel anlamda sanatsal öğrenme, kişi ile yapıtı (ürün-model) arasında gelişen yaratıcı etkinlikler sürecidir. Çünkü öğrenme duyularla gerçekleşir. Görme, dokunma, tat alma, hissetme, duyma ve koklama bireyin içinde bulunduğu çevre arasında bir ilişkiye olanak sağlar (Artut, 2004). Okul öncesi dönemde çocuk, fiziksel ve kişilik gelişiminin hızla ilerlediği bir dönemde olduğu için gördüğü, işittiği, yaptığı her şeyi alır ve algılamaya çalışır. Çevresindeki uyarıcılar bu sebeple onun için çok önemlidir. Onun sanatsal bir ortamda bulunması, sanat eğitimi görmesi ruhsal ve bedensel yapısını olumlu yönde etkileyecektir. Lowman'ın öğretme modeline göre, bir öğretimde öğrenciyi telkin etme, öğrencilere nasıl düşünmek gerektiğini gösterme, grup çalışmasıyla öğrenme, dışa dönük olma ve güven hissini uyandıran bir ilerleme olmalıdır. Bu modelde öğretme, dostça ilişkinin yapılandırıldığı ve akli heyecanların bir bileşimidir. Bu modeldeki çerçeve dâhilinde sanat öğretimi yapmak, çocuğun sanatsal gelişimine katkı sağlayabilir.

Çocuk, çevresindeki uyarıcıların, fiziksel ve ruhsal gelişiminin yardımıyla kendince bir anlatım metodu bulmaya çalışır. Karalamayla başlayan bu dönem daha sonra çizgilerin anlamlandırılmaya başlamasıyla sembollere dönüşür. Bu çocuk için algılama ve yansıtmanın ilk adımıdır. Bazı teoristler, çocukların sembolleri yaratmak için başvurdukları yollardan birinin, çevrenin anlamlı özelliklerine cevap vermek ve materyalleri işlemeyi öğrenmek olduğuna inanırlar (Werner, 1978; Smith, 1979; Aktaran: Swann, 2005). Uygun bir boya fırçası, kalemin darbeleri, küçük çamurdan bir top, sanatsal çalışmalar için esin kaynağı olabilir. Yaklaşık 3 yaşındaki pek çok çocuk, kendi dünyalarındaki sembollerle çevredeki dinamik nitelikler arasında bağlantı kurmaya başlayabilir (Smith, 1979; Aktaran: Swann, 2005).

Şema öncesi ve şematik dönemdeki çocuklar, çevredeki her objeyi gözlem yaparak, dokunarak incelemeye çalışırlar. Bu merakla çocuklar, doğal çevrenin eşsiz olduğunu fark ederler. Bu öyle güzel bir şeydir ki, onlar bu ortamda gözlemledikleri nesneleri şemalaştırarak şematik dillerini geliştirmeye başlarlar.

Fakat yetişkin bilgisinin yani, öğretmen bilgisinin imkânları ve desteği olmazsa çocuk, sanattaki şematik dil gelişimini geciktirebilir.

Çocuklar, ilk olarak çevrelerinde kendilerine ilginç gelen objeleri simgeleştirebilirler. Eğer çocuk, gerçek ya da hayal dünyasında objeleri gösteren bir sembol sistemi elde edecekse tanımak için kolay olan materyallere ihtiyaç duyar. Öğretmenler de bu değişime destek verebilirler. Bu destek, sadece öğretmenin yapılan çizimi, materyalleri uygun yaşa göre kurması değil; aynı zamanda küçük motor hareketlerinin ortam deneyimleriyle birlikte elde edilebilir olmasını sağlamaktır (Swann, 2005). Öğretmenler, öğrencilerin bu konudaki en büyük yardımcılarıdır. Öğretmen, rehber olma rolüyle öğrencilerin yeteneklerini, bakış açılarını geliştirici metotlar edinmelidir. Uygulanan metotlar hem öğretmeni hem öğrenciyi geliştiren öğrenci merkezli metotlar olmalıdır. Öğrenci merkezli eğitim, öğretmen öğrenci etkileşimini ihtiva etmesiyle odak bir eğitim yöntemi olmuştur. Pasif öğrenme modelinden aktif öğrenmeye taşınan bu yöntemde öğretmen yol gösterirken öğrenci öğrenmek için sorumluluk alır. Burada öğrenci gelişimiyle bireysel öğrenme arasındaki iletişim önem taşımaktadır (Wankat, 2002; Aktaran: Calloway, 2004).

Çocuğun çevresi hakkında düşünüp yorum yapabilmesi için öğretmenin ona uygun ortam sunması çok önemlidir. Çocuk uygun ortamda sanatsal faaliyetlerini gerçekleştirip gelişebilir. Çocuğa çevreyi incelemesi için zaman verilmeli daha sonra onu kendisinin yorumlaması sağlanmalıdır. Çocuk yorumladıktan sonra elinde olan imkânlar dâhilinde zaten onu sembolleştirip kâğıda çizecektir. Öğretmen, bu dokümanları incelemeli ve çocuğun sanatsal gelişim sürecine kaydetmelidir. Her uygulamada ortamın değişmesi fakat objelerin değişmeden yorumlanması da çocuğun derinlemesine öğrenmesi için etkili bir yöntemdir.

Çocukta görme ve incelemenin önemli olduğu 5–6 yaş dönemi sanat öğretimine, onun dikkatini çekebilecek görsel materyallerin oluşturulmasıyla başlanılabilir. Görsel etkinliklerden yararlanma, duyu organlarının tamamı ya da bir bölümünü harekete geçirici görsel materyaller kullanılarak oluşturulan yöntemdir. Son derece etkili olan bu yöntemde, sergiler, slaytlar, gösteri, sembol

ve posterlerin kullanılması ile anlamlı sonuçlar elde edilebilir (Artut, 2004). Görselliği ön planda olan resim sanatının öğretiminde, her türlü görsel eğitim araçlarından yararlanarak öğretim yapmak, öğrencilerin öğrenmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Gösterip yaptırma metodu sırasında uygulanacak soru-cevap yöntemiyle öğrenmeye katkı sağlanabilir (Yolcu, 2004). Öğretmen sanat eğitiminde öğrencilerine ünlü ressamların resimlerinden örnek göstermekten korkmamalıdır. Onları, dersi üzerinde anlatabileceği en iyi materyal haline getirmelidir. Çünkü 5, 6 yaşındaki çocuk, farklı resimler görmekten ve onlar üzerinde konuşmaktan çok hoşlanır. Bu konuşma, soru cevap tekniği üzerinden yapılandırılmalıdır. Çünkü buradaki asıl amaç öğretmenin öğrencilere vereceği bilgileri öğrencinin kendisinin bulmasını sağlamaktır.

Çocuk, çevresindeki materyalleri inceleme şansını elde ettikten sonra artık kendisi bu olayın içine girmek isteyecektir. Sanat derslerinde çocuğun kendini kısıtlamadan özgür anlatımı için ona kalın fırçalar, büyük kâğıtlar ve bol boya verilmelidir (Yolcu, 2004). Düzenli olarak edindiği bilgileri, boya ve fırçaları kullanır, renkleri karıştırır ve kişisel deneyimler yoluyla bütün kâğıda bilgisini aktarırsa çocuk, çevreyi tanımlamasına ve yorumlamasına izin veren bu sanat öğretim metodu sayesinde görmeye ve kafasında yeni bir bakış açısı oluşturmaya başlayacaktır (Swann, 2005). Bu çalışmalar gelişirken öğretmenin yardımı dışında diğer arkadaşlarının yaptığı ve söylediği şeyler çocuk için çok önemlidir. Ürünlerin ortaya çıkmasında öğretmenin verdiği bilgi kadar öğrencilerin sınıf ortamında birbirlerini etkilemeleri de önemlidir. Özellikle grup çalışmalarında öğrenciler yaptıkları eleştirilerden, esere karşı gösterdikleri farklı bakış açılarından ve uygulamalardan etkilenirler. Akran etkileşimi dediğimiz bu süreçte ders ya da etkinlik süresinde çocuk, sınıf arkadaşlarının çalışmalarından ve öğretmenin müdahalesinden etkilenir ve diğer arkadaşlarını da etkiler. Çocukların akranlarıyla birlikte olması yeteneklerinin gelişmesini ve öğrenmeyi sağlar. Grup içerisinde beraber çalışarak, etkinlik yapan çocuklar sadece kendi fikirlerini yansıtmakla kalmaz diğer arkadaşlarının fikirlerini de öğrenmede başarılı olurlar. Bir çocuk diğer arkadaşlarının sahip olduğu kendine faydası olacak düşünce ve metotları alabilir. Bu konuyla ilgili bir çalışma Worcester, Massachusetts'teki okul öncesi

sınıfında 5–6 yaş grubundaki çocuklar, Vincent Van Gogh, Monet ve O’Keeffe’nin yaptığı çiçek resimlerini inceleyip birbirleriyle tartışmışlardır. Onlar kendi çalışmaları için esin kaynağı olacak resimlerden faydalanmışlardır. Daha sonra kendi çiçeklerini kâğıt üzerine farklı çeşitte boyalarla küçük gruplar halinde çalışmışlardır. Daha sonraki aşamada artık materyaller kullanarak çiçekler yapmışlardır. Çocuklar oluşturdukları çiçeklerin ayakta durmadığını görmüşler ve buna çözüm aramaya çalışmışlardır. Daha sonra sınıftan bir öğrenci, çiçekleri masanın üzerinde dik tutabilmek için artık teller kullanabileceklerini keşfetmiştir. Aynı problemle karşı karşıya kalan diğer öğrenciler de arkadaşlarının bu fikrinden faydalanmışlardır. Burada grup çalışmasının pozitif etkisi görülmektedir. Çocuklardan bazıları da topraktan yaptıkları çiçekleri ayakta tutmak için yine toprak vazo yapabileceklerini söylemişlerdir. Böylece proje “toprak kap yapma” haline gelmiştir. Sınıf öğretmeni Sue Zack, çalışan öğrencilerin uygulama sırasında çalışmaları üzerinde yoğunlaştıklarını ve öyle ki, yanlarına yaklaştığında onların kendini fark etmediklerini belirtmiştir. Çalışma sonunda her çocuk yaptığı çalışmanın gururunu taşımaktadır. Bu örnekte birbirleriyle iletişim kurabilen, küçük gruplarda çalışmaktan zevk alan öğrenciler görmekteyiz. Bu çalışma, çocukların kendilerini ifade edebildikleri güzel bir örnektir (Drew ve Rankin, 2004). Bu örnekte de olduğu gibi, grup içerisinde çocuklar eser oluştururken bireysel olan düşüncelerini grup çalışması için kullanırlar. Etkileşim sonucunda ortaya çıkan eser hem grup üyelerince hem de diğer seyirciler tarafından eleştirilir. Eleştiri aşamasında grup üyelerinin farklı fikirleri dışında başkalarının fikirleri de esere yansımaktadır. Eser karşısında aldığı eleştiri ve önerilerden etkilenmesi sadece uygulama aşamasında eserine yansımayacak bu sayede sanatsal dilleri de birbirlerinden etkilenip gelişecektir. Bunun sonucunda aktif öğrenme gerçekleşecektir.

Aktif öğrenmede iki temel deneyim türü vardır. Bunlar gözlem ve uygulamadır. Gözlem, öğrenmede başka biri (öğretmen ya da öğrenci) faaliyet yaparken öğrenciye onları dinleme ve izleme fırsatı verilen sınıflarda olur. Örneğin, renk öğretiminde çocuk öğretmenini renk karışımlarını elde ederken önce izler ve dinler. Daha sonra kendisi uygulamaya çalışır. Öğretmenin farklı renk

çalışmalarını göstermesiyle de yeniden incelemeye başlar. Devamında üzerinde fikir sunmaya yani diyalog kurmaya başlar. Böylece her öğrencinin düşüncesi hakkında her biri düşünmek için şans elde eder. Böylece çocuğun dinleme, inceleme, yorumlama, el becerisi deneyimlerinin gelişmesinin yanı sıra sözcük dağarcığı ve ifade gücü de gelişmiş olur.

İfade gücünün geliştirilmesinin temelinde çocuğun estetik beğenisinin gelişmesi yatar. Okul öncesi dönemde çocuklara estetik beğeni duygusunu kazandırmak gerekir. Bu eğitimin kazandırılması çocuğun ileriki yaşlarda sorgulama ve mantığın edinilmesini sağlar. Sadece sanat eseri için değil, çocuğun çevresindeki farklı objeler için de bir fikrinin olması gerekir. Estetik eğitimi ile estetik algı ve beğenisi gelişecek olan çocuk, çevresindeki güzelliklerin farkına varır harflerin, kelimelerin, sembollerin, şiirlerin, hikâyelerin ve diğer kültürlere sahip insanların değerlerini daha iyi kavrar. Estetik duyuları gelişen birey, iyi bir tasarımı değerlendirebilecek duruma gelir. Bunun sonucunda ise araç, giysi, mobilya seçiminden şehirlerin planlanmasına, çevre kirliliği problemlerine kadar pek çok alanda duyarlılığı artar. Estetik deneyimler, çocuğun kavram gelişimini arttırır (Schirrmacher, 1988; Aktaran: Tuna, 2007). Kavram gelişimiyle birlikte estetik beğenisini gerekçeleriyle anlatmaya yönelik çocukta sanatsal dilin geliştiği de gözlenir. Öğretmen ona ünlü bir eseri gösterdiğinde ya da arkadaşlarının çalışmaları hakkında fikrini ifade etmesi gerektiğinde beğendiği ya da sevmediği noktaları söyleyebilir. Bunları söylerken resimlerde hep kendi hayatından ortak noktalar bulmaya çalışır. Bulduğunda da bunu söylemekten çekinmez. Estetik beğeni gelişiminin yanı sıra eleştiri yapabilme becerisi kazanma da dil gelişiminde önemlidir. Eseri neden beğenmediği ya da neden sevdiği konusunda konuşabilen çocuk, bunu ilerde hayatının her safhasında kullanabilecektir. Küçük çocukların, ressamın çalışmaları ya da kendi çalışmaları hakkında istekli bir şekilde konuştuklarını ifade etmiştir. Bu araştırmacılar, “çizgisel diyalog” dedikleri bir uygulamayı okulöncesi dönem çocuklarıyla birlikte yapmışlardır. Bu uygulama, çocukların kendi resimleri üzerinde lider bir şekilde konuşmalarını amaçlamıştır. Bu çalışmada her yaşa uygun cevaplar alınmıştır. Wilson, bu uygulamanın kalabalık sınıflarda zamanı kullanma ve birebir diyalog açısından zor olabileceğini

belirtirken çocukları anlama ve çizimlerinin devamını sağlama açısından önemli olduğunu vurgulamıştır (Wilson & Wilson, 1981; Aktaran: Zander, 2003).

5–6 yaş döneminde çocuğun ürün ortaya çıkarması, gözlem, yorum ve bilgi edinme sürecinden sonra hızla ilerler. Çocuk, her öğrendiğini, her gördüğünü uygulamak ister. Buna göre kendini eleştirmeye bile başlayabilir. Ya da öğretmenin zaman zaman kendisine önerdiği şeyleri dinlemeyip sorunu kendi çözmeyi isteyebilir. Bu, onun kendine güvenmeye başladığının kanıtıdır. Öğretmenin yapması gereken şey, ürün ortaya çıktıktan sonra bunları değerlendirmek ve çocuğun gelişimini izlemek için kullanmaktır.

Tamamlanan çocuk resimlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesindeki en temel amaç çocuğu birçok yönüyle tanımaktır. Dolayısıyla eğitim sürecinin başlangıcı ve bitimi arasında çocuk tarafından oluşturulan tüm etkinlikleri içeren, her çocuk için ayrı bir süreç dosyası (gelişim dosyası) tutulmalıdır (Artut, 2004). Aslında bu, ders sonunda alınan geribildirimdir. Geribildirim almak, gelişim için önemlidir (Calloway, 2004). Artut (2004), çalışmaların incelenmesi ve değerlendirilmesini “etkinlik sürecinde gözlem” ve “etkinlik sonrası inceleme” olarak iki bölüme ayırmıştır. Etkinlik sürecinde gözlem yaparken çocuk, onun tasarlanan etkinliğe karşı tutumu, el-göz koordinasyonu gelişim düzeyiyle orantılı mı, kavrama gücü ve motivasyonu, kendine olan güveni, odaklanma süresi, etkinlik anındaki genel durumu, çizim ve renkleri kullanma becerisi, resminde alışılmışın dışında görülen artistik değerlerin olup olmadığı gibi pek çok kritere göre değerlendirilir. Etkinlik sonrasında öğretmen resmi incelerken, tasarlanan çalışmanın amaca uygunluğuna, kâğıdın kullanılma alanına, renk kullanımındaki cesaretine, ilginç fikirlerine, boyama stiline (ürkek, cesur) , kullandığı sembollere göre değerlendirme yapabilir.

Öğrenciler, ilgileri çerçevesinde imkân sunulduğu ve öğretmenlerinin onları dinlediği kadar liderdirler. Öğretmenler, kendilerine çocukların kendi problemlerini çözmek için neye ihtiyaçları olduğunu sorar. “ onları telkin edecek ve yeteneklerine göre yönlendirecek öğrenme olayını nasıl kurabiliriz?”. Eğitimciler olarak bizler, küçük yaştaki öğrenciler için görsel dillerini artırma

yoluyla, sanat materyalleri, malzemeleri ve temel fırsatları planlamalıyız (Swann, 2005). Çocuğun kendini rahat ifade edebileceği, öğretmenin sanat eğitimini diğer alanlarla birleştirip etkililiğini artırabileceği, uygulama sırasında rahatça kullanılabilen bir ortamın varlığı ortaya çıkacak eserlerin niteliğini de etkileyecektir. Çocuklara gelişimlerini rahatça ilerletebilecekleri, sorgulayan, inceleyen, yeterli materyal ve uygun ders içeriğiyle ufkunu genişleten bir ortam sağlarsak çocuktaki sosyal ve bilişsel alandaki farklılaşmanın olması muhakkaktır.

2.2.2. Yaratıcılık

Yaratıcılık, var olan kalıpları yıkmak, alışılmışın dışına çıkmak, empoze edilmiş düşünce çizgisini kırmak ve yeni bir düşünce çizgisi ortaya koymak, belli bir problem için değişik alternatif çözümler üretmektir (Rıza, Akt. Üstündağ, 2002; Aktaran: Tuna, 2005).

Arık (1987)'a göre yaratıcılık, bireye farklı ve üretici düşünce zincirlerini kullanarak, alışılmış düşünce zincirlerinden kopma gücü veren, sonuçları bireye ve muhtemelen başkalarına da tatminler sağlayan, fikirlerdeki esneklik, orijinallik ve duyarlılığın bir toplamıdır (Aktaran: Kara, 2007).

Yaratıcılık, her ne kadar doğuştan gelen bir özellikse de; yaratıcı düşünme, yaratıcı bakış açıları ve yaratıcı beceriler büyük ölçüde, sanat eğitimi sonucunda geliştirilebilen davranışlardır. Dolayısıyla yaratıcılık, doğuştan gelen bir yeti olabileceği gibi uygun koşullarda sonradan kazanılabilecek, geliştirilebilecek bir olgu olarak da düşünülebilir (Artut, 2004). Biz, yani çocuklar ve yetişkinler, yaratıcılık, hayal gücü ve icat edebilme yetilerince çevrilebiliriz. Çocuğun yaratıcılık niteliklerini, insan kapasitesini, değerlerini ve sonuçlarını nasıl en iyi şekilde geliştirebiliriz? Sorunun cevabına göre yaratıcılığın önemli prensipleri şunlardır:

1. Yeni metotlardaki kuralları görme yeteneği,
2. Geçmiş deneyimlerden öğrenme ve yeni durumlarla ilişkilendirme,

3. Problemleri çözmek için alışılmışın dışında yaklaşımlar düşünme ve kullanma,
4. Eşsiz ve orijinal şeyler yaratma (Duffy, 1998; Aktaran: Mindham, 2005).

Sanatsal bir faaliyette ve sanat eseri yapmada usta olan çocuklar ve yetişkinler etkinliklerde çok daha fazla aktif ve önemli bir yaratıcı güce sahiptirler. Çeşitli sanatsal faaliyetleriyle ortaya çıkan bu güç, mümkün olan alternatifleri fark etme ve değerlendirme için daha fazla yeteneğe sahip olmaktır (Jones, 1999; Aktaran: Drew ve Rankin, 2004). Çocuklardaki bu yetenek geliştirilmediğinde onlar, doğuştan gelen yaratıcı güçlerinin tamamını kullanarak ve kendilerini ifade ederek sanat yapmak noktasında kendini yetersiz gören ve ne yapacağını bilemeyen yetişkinler olabilirler. Okul öncesi dönem deneyimlerinin çocukların öğrenmesi ve gelişiminde ilerleyebileceğini bilmemize rağmen böyle bir durumun gerçekleşmesi, bir talihsizlik olarak nitelendirilebilir (Schweinhart, Barnes ve Weikart, 1993; Aktaran: Drew ve Rankin, 2004).

Yaratıcılık, görsel sanatlar eğitiminin kuralları dâhilinde ilerletilebilir. Görsel sanatlar eğitimi çocukta bunun düzenini ve gelişimini sağlar. Yaratıcı sanat öğrenme sürecinde bireyde belirli olumlu değişimler gözlenir. 0–7 yaşları arasında, bireylerin kişilik özelliklerinin temelleri atılmaktadır. Ömeroğlu ve Turla (2001)'ya göre, 4–6 yaş arasında çocuk ilk defa plan yapma becerisini öğrenir. Önceden bildiği oyunları ve işleri planlamaktan çok hoşlanır. Merakı sayesinde doğruyu yanlış öğrenir, ilişkilerin nedenlerini anlamasa bile olaylar arasında ilişki kurar, hayali oyunda pek çok rolleri dener. Bu yaşlarda diğer insanların duygu ve düşüncelerinin farkında olur ve kendi davranışlarının başkalarını nasıl etkileyeceğini düşünmeye başlar. Bu dönemde sözcük oyunları ile yeni deneyimler yaratıcı sanatlar yoluyla kendine güven gelişebilir. Mangır ve Aral (1992), 5–6 yaş döneminde yaratıcılığın gelişimini şöyle açıklar: 5–6 yaşlarında çocuk bir sanatçı gibi yaratıcı olup kültürel sembollerle oynamaktan zevk almaktadır. Kültürel sembolleri başkalarından gördüğü şekilde değil, kendi düşündüğü ve hissettiği biçimde formüle etmektedir. Çocuk hikâyeler yaratmakta, resimler çizmekte ve çeşitli yaşam biçimlerini dramatize etmektedir. Bu dönemde çocuk kendi

yetenekleri ile kendi kişiliğini yaratmaya ve daha önceleri kendini başkalarından farklı görmezken, bu yaşlarda kendini ayrı bir kişi, başkalarını da ayrı kişiler olarak görmeye başlamaktadır. Başkalarının söylediklerini ve yaptıklarını dikkate almakta, kendi planlarını, korkularını, ihtiyaç ve ümitlerini tartışmaktadır. Büyüyen çocuğun yaratıcı etkinliği, çocuk ile çevresi arasında giderek artan karşılıklı etkileşim ürünü ve ifadesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Çocuk büyüdükçe düşünsel ve duyuşsal yaşamı da giderek karmaşıklaşır. Aynı zamanda okulun, toplumun, kültürün çok önemli etkileri ve kendini belli etmeye başlar (Aktaran: Kara, 2007).

Doğuştan getirdikleri yaratıcılıkları zaten ileri olan bu yaşlardaki çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesi için uygun bir okul ve sınıf ortamının sağlanması gerekir. Sınıf, çocukların sayısına uygun büyüklükte, çocuğun ilgisini çeken, hoşlanabileceği ve bir günlük etkinlikleri sırasında tüm köşeler ve sanat etkinliklerinden yararlanabilecekleri bir düzende olmalıdır. Köşeler renk, şekil, doku, çizgi olarak estetik özellikler taşınmalıdır (Ömeroğlu ve Turla, 2001). Bunun yanında derslerde kullanılacak materyaller ise dikkat çekici, konu anlatımına yardımcı, üretmeyi sağlayacak şekilde seçilmelidir. Özellikle daha önce sanatçıların yaptığı farklı sanat ürünlerinin (resim, heykel, fotoğraf...) sınıfta öğrencilere gösterilmesi farklı bakış açıları sunarak nasıl bir çalışma yapmaları gerektiği konusunda onlara yardımcı olur. Eserleri yeniden yorumlayıp kendi eserlerini oluşturabilirler. Bunu yaparken kendilerini sınırlandırılmış hissetmemeleri çok önemlidir. Çünkü sınırlandırma yaratıcılığın gelişmesine engeldir. Bu noktada öğretim programları da buna göre düzenlenmelidir. Okulöncesi eğitim programlarını hazırlarken çocuğun yaratıcılığa teşvik edilebilmesi için bazı özelliklere dikkat edilmesi gerektiğini söylemiştir ve bu özellikleri aşağıdaki şekilde açıklamıştır.

1. Program, çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanmalı,
2. Program, fiziksel koşullar ve çevre şartları göz önünde bulundurularak planlanmalı,

3. Program, esnek olmalı ve gerektiğinde değişiklikler yapılabilmesi,
4. Eğitim ortamı, çocukların aynı anda farklı faaliyetlerde bulunacakları dikkate alınarak düzenlenmeli,
5. Program, çocukları araştırmalara ve denemeye yöneltici olmalı,
6. Programda yer alan etkinlikler çocukların günlük hayatlarıyla ilişki kurabilmelerine yardım edici nitelikte olmalı,
7. Program uygulandıktan sonra, varılan sonuçların belirlenmesi için değerlendirilme yapılmalıdır (Kara, 2007).

Bu programın bir parçası olan öğretmenin, çocuklara karşı olan tutumları da çocukların yaratıcılıklarının gelişmesinde önemli faktörlerden biridir. Öğretmen, çocuğu değerlendirirken onun hata yapma olasılığını göz önünde bulundurmalı, onu üzecek ve hevesini kırarak sözlerden kaçınmalıdır. Değerlendirmeyi sadece notla yapmamalıdır. Çünkü bu da bir sınırlamadır. Çocuk, düşünmekte ve yapmakta özgür olmalıdır. Öğretmen eğer ona teşvik edici sözlerle yaklaşırsa çocuk yaratıcılığını ve yeteneğini kullanmak için kendini zorlayacaktır.

Çocukların her yaş grubunda kendi dinamik özellikleri olacaktır. Karakter, anlama, deneyim... Erken çocukluk dönemiyle ilgilenen bireyler, öğretmenler, bu farklılıkları değerlendirmek, grubun bireylerini ilginç ve doğru tanımlamak için ideal kişilerdir (Mindham, 2005). Öğretmen, çocuğun diğer alanlarda olduğu gibi yaratıcı etkinliklerini de yakından izlemeli, yardımcı olmalı, alışılmışın dışındaki yaratıcı gelişimlerine destek vermelidir. Bu konudaki destek ve ilgi çocuğun kalıplara dayalı tekdüze geleneksel öğrenim biçiminden çok eleştirel düşünüş ve bakış açısını benimsemesine, öğrenmesine olanak sağlayabilir. Dolayısıyla çocuğun oluşturduğu etkinliklerin (ürünlerin) benimsenmiş ve kabul görmüş olması onun düşünsel ve duygusal alanda rahatlamasına kendisini daha iyi ifade etmesine ve yeni deneyimler kazanmasına, öğretmenin vermiş olduğu mutluluk ve heyecanın yaşanmasına ortam sağlayacak, böylece çocuğun kendine güveni artacaktır (Artut, 2004).

2.3. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi

Bir disiplin alanı olarak görsel sanatlar eğitiminin diğer disiplin alanları ile bağlantısının kurulması 1959 yılında düzenlenen bir konferansta J. Bruner'in "disiplinler-alanlar" görüşü ile sağlanmıştır (Özsoy, 2003). 1980'lere gelindiğinde Disipline Temelli Sanat Eğitimi (Disipline Dayalı ya da Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi) olarak adlandırılan düşüncenin kuramsal temelleri Amerikan eğitim sistemi içerisinde müfredat geliştirme programı araştırmaları yolu ile atılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde, J. Poul Getty Vakfı, Görsel Sanatlar (Visual Art) eğitimi yoluyla paylaşılan, iletişimi sağlanan düşüncelerin ve değerlerin, her çocuğun eğitiminin önemli bir parçası olması gerektiği inancıyla 1982 de, Getty Güzel Sanatlar Eğitim Merkezi (The Getty Center For Education In The Arts) ni kurmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri'nin resmi okul sisteminde, eğitimin geliştirilmesi çalışmalarında ve dengeli olması gereken okul ders programları içinde sanata gereken önemin verilmediğini tespit eden ve genel eğitim içinde sanatın merkezi bir konuma sahip olmasını sağlamaya yardımcı olmayı amaçlayan Getty Güzel Sanatlar Merkezi, içeriğini sanatsal uygulamalar, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetiğin oluşturduğu dört disiplinin uyumlu bileşkesini öngören bir görsel sanatlar eğitimi yaklaşımını 1982 yılında benimsemiştir (Aykut, 2006). Bu yaklaşım yalnızca öğrencilere sanatı uygulama, anlama ve yorumlama fırsatı sunmaya değil, aynı zamanda onlarda eleştirel düşünce yeteneği ve becerisi geliştirmeye ve insanoğlunun geniş bir alana yayılmış olan deneyimlerini anlamalarını da teşvik etmeye niyetlenmiştir (Greer, 1993; Aktaran: Özsoy, 2003). W. Dwaine Greer, bu yeni kuramı Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Discipline-Based Art Education) ya da Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi olarak adlandırmıştır (Efland, 1990; Aktaran: Özsoy, 2003).

19.yüzyılda ABD'de çalışma ahlakının gelişmesi resim-çizim derslerinde öncelikli konu olarak yer almaktaydı. Buradaki amaçların birisi fabrikalardaki çalışma ihtiyacına göre portre veya göz-el koordinasyonunu artırıcı iyi çizimler yapmayı teşvik etmektir. Daha önceki sanat müfredatlarında serbest çizimlere önem

veriliyordu. Buna göre sanat eğitiminin amaçları göz ardı ediliyor ve öğrenciler aynı çizimleri tekrarladıkları için ders sıkıcı oluyordu. Yüzyılın başında başka konular da eklenerek sanat eğitimi gelişmeye başlamıştır. Bunlardan bir tanesi sanat eserlerinin incelenmesidir. Burada röprodüksiyonlar, heykeller, tipik tarihi duygusal çalışmalar, belli bir anlatım ve ahlak değerleri içinde verilmeye başlanmıştır. 19. yüzyılda çocukların duygusal ve zihinsel özelliklerinin resimlerine yansıyor yansımadağı ve sanat eğitiminin çocuğun gelişimi üzerindeki olumlu etkileri araştırılmaya başlanmıştır. 1920 ve 1930’lu yıllarda Dewey’in görüşleri etkisiyle çocuğun yaptığı resimler kişisel beceri olarak algılanmaya başlanıp sanatın ilke ve elemanlarının sanat eğitiminde kullanılmasının gerekli olduğunu savunmuşlardır (Gökay, 1998). 1966 yılında çocuk ve disiplin merkezli sanat eğitimi görüşü benimsenmeye başlanmıştır. Sanat eserini inceleme ve hakkında fikir yürütmeyi öğrenciye bırakmanın onların ruhsal ve duygusal gelişimlerini, algılama, kavrama gibi zeka fonksiyonlarını etkilediğı kabul edilmiştir.

Bu dönemde psikolog Arnheim, sanatın görsel düşünmeye katkıda bulunduğunu belirtmiş ve sanatın psikolojik açıdan önemi üzerinde durarak, özellikle duygular üzerindeki etkisini bildirmiştir (Gökay, 1998).

Sanatın bilişsel bir alan ve gelişim olduğunu savunan Eliot Eisner, disiplin temelli yaklaşımı özellikle 70’li yıllarda destekleyenlerin başındadır. İlköğretim okullarında (ABD) “Kattering Sanat Öğretimi Projesi” ile aynı zamanda Disipline Dayalı Sanat Eğitime de doğrudan ve çok önemli bir katkıda bulunmuştur (Özsoy, 2003). 80’li yıllarda ise, sanat dersleri müfredat programları değiştirilmiş ve estetik, sanat eleştirisi ve sanat tarihi etkinliklerinin ağırlıkta olduğı bir program hazırlanmıştır. Birçok sınıfa uygulanacak bu programla ilgili kaset, slayt, video gibi ders araç-gereç ve materyaller temin edilmiştir. Daha sonra 1983 yılında da Getty Eğitim Enstitüsü’nün Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi çalışmaları çerçevesinde projeler yapılmaya başlanmış ve şu anda da bunun gibi projeler yapılmaya devam etmektedir.

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi dâhilinde yapılan bir çalışma ile 1997 yılından itibaren Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Öğretmenliği (Görsel Sanatlar Eğitimi) lisans programlarında Özel Öğretim Yöntemleri dersi içerisinde öğretilmeye başlanmıştır (Aykut, 2006). Ülkemizde çok alanlı sanat eğitimi yöntemi, birleştirilmiş sanat eğitimi yöntemi ve disipline dayalı sanat eğitimi yöntemi olarak da isimlendirildiği görülmektedir.

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi öğrencilerin geleneksel sanat eğitimi yaklaşımından uzak, sanat eserini değerlendirmelerini ve esere ilişkin sanat tarihi, estetik hakkında bilgi sahibi olup fikir yürütmelerini sağlamaktadır. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY) ya da Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemi bu disiplinlerin birleşmesinin sonucu oluşmuştur. ÇASEY, sanat eğitimi sadece teorik bilgiyle ya da sadece uygulamayla sınırlandırmayan bir konu üzerinde tek yönlü düşünmeden ziyade farklı bakış açılarının oluşmasını sağlamayı amaçlayan bir yöntemdir. Sanat eğitimi farklı disiplinlerle, farklı kültürlerle birleştirmek bu dersi zengin kılacak ve çocuğun bu derse ve sanat eserlerine değişik açılardan sorgulayarak bakmasını sağlayacaktır.

Sanat eğitimi ÇASEY ile disiplinler arası bir yapı kazanarak öğrencilerin merkezde olduğu bir sistem oluşturmaktadır. Bu sistemde sanat eğitimi öğrencilere 4 ana disiplin üzerinden anlatılmaktadır. Bu disiplinler; uygulamalı çalışmalar, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetikdir. Birleştirilmiş sanat eğitimi yönteminde öğrencinin kendi eserlerini oluşturma işlemi olan uygulamalı çalışmalar, sanat eğitime giriş aktiviteleri olarak kullanılmaktadır. Uygulamalı çalışmalar duyguların düşüncelerin, hayalin, teknik ve değişik malzemelerle ortaya çıkarılmasıdır. Sanatsal ürünler şu ilişkiler sonucu ortaya çıkar; sanatçı ve amacı, bunların içeriği ve hedefleri, yaşadığı toplumun kültürel yapısı, sosyal çevresi, araç ve gereç. Kapsamlı olarak yapılan uygulamalı çalışmalar sonunda bu ilişkilerin öğrenilmesiyle sanatı, sanatçıyı takdir eden bireyler yetiştirilecektir. Sanat artık burada bir araç değil, amaç konumuna gelmekte ve öğretilmesi gereken bir alan olmaktadır (Gökay, 2000).

Çok alanlı sanat eğitimi, sanat eğitiminin dışındaki diğer konuların (alanların) öğrenilmesi için bir araç değildir. Diğer alanlarla sanat eğitimi birlikte işlenir. Ancak çocuğun sanatsal eğitimini sağlamak amaçtır. Bu yöntemin amacı, öğrencilerin sanatı anlamasına ve takdir etmesine, sanatı yaratmak kadar, sanata nasıl tepki vereceklerini bilmelerine yardım etmektir (Clark,Day.Greer .Levi&Smith . Akt. Stankiewicz 2000; Aktaran: Artut, 2004).

Her öğretim kademesinde sanat eğitimini ÇASEY ile vermek, çocuğun bilgisi ve kapasitesi dâhilinde yeni şeyler üretmesini ve yeteneğini keşfederek kültüre katkıda bulunmasını sağlamaktır. İlköğretim çağındaki bir çocukta keşfederek öğrenme her alanda olduğu gibi bu alanda da bilginin kalıcı olmasını sağlamaktadır.

ÇASEY, öğrencilerin kendi düşüncelerini ve hislerini farklı yollarla dışa vurabilecekleri bir eğitim sistemidir. Öğrenciler kendi dünyalarında olup bitenleri bazen konuşarak bazen yazarak anlatmaya çalışmaktadırlar. ÇASEY sayesinde bu duygularını dil bilgisi kullanmadan da farklı yöntemlerle anlatabileceklerini öğrenmektedirler. Böylece öğrenciler kendi yaratıcı zekâlarına güvenmeyi öğrenirken, bazı duyguların veya problemlerin (okul, arkadaşlar ve yakın çevre ile ilgili olanlar, v.d.) ifade edilmesinde farklı yöntemlerin olabileceğini görmektedirler. Bu, öğrencilerin birden çok cevabın olduğu karar ortamlarında ilgili durumlarda karar vermekten korkmayan ve kendilerine güven duyan bir davranış kazanmalarını sağlamaktadır (Gökay, 2005).

Bütün disiplinleri bir arada tutan bu yöntem sayesinde çocuklar, bütün disiplinleri bir arada öğrenme ve bunları birbirleriyle ilişkilendirme şansı bulur. Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi benimsenmiş çağdaş görsel sanatlar öğretimi, okul ders programında diğer alanlarla çeşitli yollarla ilişki kurar. Sanat tarihi doğal olarak genellikle çeşitli sınıf düzeylerinde araştırılmış tarihsel konularla bağlantı oluşturur. Tarih kitaplarının çoğu, aslında, uyum için hazır araçlar sunan sanat eserleri ile resimlendirilmiştir. Sosyal sorunlar güçlü sanatsal imgeler aracılığıyla sıklıkla ifade edilmiştir. Sanat eleştirisi, sanatı tartışmada görsel kavram ve terimleri kullanır. Çocuklar sanatla ilgili konuşmanın ve yazmanın düzenli yollarını öğrenirler. Böylece dil öğretimi hazır bir şekilde müfredatla uyumlu hale getirilebilir. Estetik, sanatta

temel sorunlarla ilgilenen, bilimsel araştırma sürecinde genellikle nedeni araştıran, mantığı ve terimlerin dikkatli tanımlamalarını kullanan bir felsefi disiplindir (Özsoy, 2003). “Sınıfta, sanatın doğası nedir?”, “Niteliğe nasıl karar verilir?” ya da “Bir kişi nasıl sanatçı olur?” gibi sorular yükselmeye başladığında, öğretmenler ve öğrenciler, onların anlayışı ve yaşlarına uygun düzeylerde estetiğin konuşulmasına katılmış olurlar. Bu tür karşılıklı konuşma, eğitimde çok önem verilen daha bütüncül ve mücadeleci düşünme düzeyleri kullanılarak hemen hemen sürekli sürdürülür (Hurwitz ve Day, 1995; Aktaran: Özsoy, 2003).

Çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yaklaşımı bu nedenlerle sanat disiplinlerini birleştirerek yeni bir öğretim programı haline gelmiştir. İlköğretimde sanat eğitiminde uygulanan bu programın bireyde sağladığı gelişim göz önünde bulundurulursa bu yöntemin sadece ilköğretim çağında uygulanmaması gerektiği düşüncesi ortaya çıkarılabilir. Okul öncesi dönemde ÇASEY ile sanat eğitimi verilmesiyle çocukta sanatsal gelişimin temellerinin daha sağlam atılacağı ve bundan sonraki çağlarda (ilköğretim, ortaöğretim, üniversite) bu gelişimin daha hızlı ilerleyeceği düşünülmektedir.

2.4. 5–6 Yaş Grubunda Çok Alanlı Sanat Eğitimi

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi, sanat eğitimini sadece teorik bilgiyle ya da sadece uygulamayla sınırlandırmayan bir konu üzerinde tek yönlü düşünmeden ziyade farklı bakış açılarının oluşmasını sağlamayı amaçlayan bir yöntemdir.

ÇASEY’e dayalı olarak hazırlanan bu programın asıl etkili yönü; öğrenciye sanat eserini üretme, tanımlama, yorumlama ve analiz imkânını sağlayarak sanat eseri olgusuna düşünsel boyutta da bakabilmeyi öğretmesidir (Özsoy, 1998; Aktaran: Alakuş, 2005).

Sanat eğitiminde kapsamlı bir ünitenin temeli, estetik, sanat tarihi, eleştiri ve uygulama kriterleri üzerinde durmasıdır. Temelinde sanatsal kültür ve estetik anlayışın yatmadığı etkinliklerin sonucunda oluşturulan ürünlerin sanatsal boyutu eksik ve düzeysizdir. Sadece etkinliklerine odaklanmak, bu alanda sınırlı eğitimi

ve yeteneği olan öğrenciler için anlamsız olur. Sanat etkinliklerinin kökeninde geniş bir bilgi ve deneyim yatar. Dolayısıyla kapsamlı ve anlamlı bir sanat eğitimi “ Estetik, Sanat Tarihi, Eleştiri ve Uygulama “ kriterleri üzerinde yükselen bütüncül bir yaklaşımla amacına ulaşır. Bu dört disiplin yaratıcılığa, anlamaya, düşünmeye, sanat beğenisine, sanatsal ilerlemeye, sanatçılara, sanatın kültür ve toplum üzerindeki etkilerine katkıda bulunur. Böylece her disiplin değişik bakış açılarıyla sanatın değerlendirmesini sağlayacak ve öğrencilerin sanat eğitiminden daha fazla faydalanmalarına imkân verecektir (Gökay, 1998).

2.4.1.Estetik:

Bizler, estetik süreç değerlendirmesinin bir parçası olan düşünme ve hissetme deneyimlerinin tamamına sahipken bu, çoğu zaman bizde fark edilmemektedir.

Lowenfeld (1987), estetik bilincin gelişimini “yaşa bağlı görülebilecek değişikliklere göre çevredeki parçaların uyumlu düzenlenmesi” şeklinde açıklamaktadır ve estetik bilincin aynı zamanda bireyin kültürel gelişimine ve teknolojik gelişmelerle bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Eisner (2002) ve Dewey (1934)’in görüşleri estetik gelişimde önemli bir yer tutmaktadır. Bu görüşlere göre, estetik günlük yaşamı anlatabilen basit yollardan biridir. Yani bakmak, farklılıklara ve benzerliklere tepki göstermek, hissetmek, doku ve formların farkında olmak, çevredeki objeleri sevmek ya da sevmemek estetik gelişimin ve estetik tepkinin bir parçasıdır (Aktaran: Eckhoff, 2007). Karen Heid (2005), bu konuda öğrencilerinin yaşadığı deneyimi şöyle anlatıyor: Resim dersinde resimlerini tamamlayan öğrencilerden iki tanesi fırçalarını yıkamaya gittiler. Gloria’nın fırçasında mavi renkteki boya vardı. Sandy ise, sarı boyalı fırçayı tutuyordu. Onlar fırçalarını temizlerken aralarında geçen konuşmayı dinledim.

Gloria: Ben fırçamı suyun altına tuttuğumda boya hızla akacak. Sen tuttuğunda seninki de akacak. İkimiz aynı anda tutarsak oluşacak renkleri birlikte görebiliriz.

Sandy: Tamam, deneyelim haydi.

Gloria: Ben tamam dediğimde ikimiz aynı anda yapacağız. Hazır, başla!

İki öğrenci, fırçalarını aynı anda suya tuttular. Akan boyalar lavaboda girdap gibi birbirine karıştı. Sandy gülümseyerek, “Bak! Yaptığımız şeye bak! Yeşil renk dönüyor, gerçekten çok güzel oldu.” dedi. Gloria, “Mükemmel renkler oldu, tıpkı bir şelale gibi.” diye karşılık verdi. Öğrenciler, renklerin güzel bir şekilde girdap gibi lavabonun içinde dönerek ilerleyişini sessizlik içinde izlediler. Fırçaları temizleninceye kadar beklemeleri ve izlemeleri onlar için önemli bir deneyim oldu. Bu tür deneyimlerle elde edilen bilgiler okulda tercih edilebilecek öğretim yollarından en iyisi olabilir (Greene, 1995; Aktaran: Heid, 2005). Gloria ve Sandy için karışan renkleri izlemek estetik hazzı yaşamak için önemliydi. Derste bilgi aktarımının bitmiş olmasına rağmen fırçalarını temizlemek onlara yeni bir bakış açısı kazandırmıştı. Eğitimsel olarak, onların elde ettikleri deneyimleri ve şaşkınlıklarını ifade etmeye ihtiyaçları vardı. Onlar bu boya karışımını izlerken yeni yorum ve bakış açıları kazandılar ve bunu da “muhteşem renklerle dolu bir macera diyarında yolculuk yapmak” olarak açıkladılar.

Bu doğrultuda Lowenfeld (1987) de estetik gücün sadece sanatsal ürünlerle değil günlük hayatın getirdiği kültüre bağlı görsel biçimlerin tümünü keşfetme yoluyla da geliştirilebileceğini savunmaktadır (Aktaran: Eckhoff ve Guberman, 2006). Aynı şekilde temel sanat deneyimleri de günlük hayattaki estetik anlayışın da gelişmesini sağlamaktadır. Temel sanatsal deneyimler, düzeni, organizasyonu ve tasarım niteliklerini (sanatsal düzenleme ilkeleri olan denge, bütünlük, kompozisyon, ritm, birlik, çeşitlilik) içerir ve günlük hayatta kullandığımız çeşitli nesneleri seçmede bilinçli ve zevkli tercihler yapmamızın temeli olan estetik ilgiyi de geliştirir (Özsoy, 2003).

Estetik güç küçük çocuklarda daha fazla görülmektedir. Estetik eğitimi çok küçük yaşlarda başlayabilir. (Flannery, 1977; Aktaran: Heid, 2005). Estetik gelişimi elde etmek için çocuklar, mükemmel sanatı keşfetme ihtiyacı duyarlar. Onlar, yetişkinlerle birlikte güzeli ve sanatı tartışmak için fırsat ararlar. Çocuklar,

estetik uzmanıdır ve onlar, dengeli olarak estetik davranışlar sergilerken yetişkinlerin kendilerine cevap olarak sundukları şeylere şaşırır, ilgi duyarlar (Schirmacher, 2002; Aktaran: Danko-McGhee, 2006). Sanat, estetik deneyim sağlamakta sadece bir araçtır. Eğer çocukların eğitimi, onların görerek, işiterek, hissederek elde ettikleri deneyimleri içerirse öğrenciler, karşılaştıkları soruları kendi bakış açılarıyla, akıl ve duygularıyla cevaplandırmayı öğreneceklerdir (Eisner, 1997; Aktaran: Heid, 2005). Çocuklar için çevredeki herhangi bir materyalin özünde var olan estetik özellikleri yansıtan sanat çalışmaları yapmak harika bir şeydir (Epslein ve Trimis, 2002; Aktaran: Trimis ve Savva, 2004).

Gelişimsel olarak okul öncesi çocukları değerlendirmenin yolu, oyun, bağlantı kurma ve doğrulama deneyimidir. Oyun, sanat eseri ve çocuk arasında dokunulabilir objeler kullanarak bağlantı kurmaktır. Bağlantı, çocuğun sanat eseri üzerinde konuşmasıdır. Yetişkinler, gözlem yaparken çocuklar için doğada ve resimde estetik nitelikleri tanımlamak için zengin bir dil kullanarak onlara yardım edebilirler. Sonunda doğrulama deneyimi ise sınıf içinde öğretmen ve çocukların estetik beğenilerini bildirme ilişkilerinin birbirlerine rehber olmasıdır (Danko-McGhee, 2006). Estetik süreç, pasiflik yerine aktiflik içerir. Bunun anlamı, çocuğun duyularının hepsini deneyim kazanmak ya da objeyi anlamak için kullanmasıdır (Schirmacher, 2002; Aktaran: Danko-McGhee, 2006). Estetik süreç, erken çocukluk dönemindeki çocuklarda geliştirilmesi gereken eleştirel düşünme gücünü kapsamaktadır. Efland'a göre, bazen düşünmek, bizim dış çevremizin sembolik algılanması süreci olarak tanımlanır. Diğer düşünürler ise; düşünmeyi, bilgiyi oluşturmak için kullanılan süreç olarak tanımlarlar. Bu eleştirel düşünme süreci, daha çok çocukların önceki deneyimlerini ve sanat eseri üzerinden elde ettikleri yeni deneyimlerini kullanması ile oluşur. Bu süreç, okul öncesi dönemindeki çocuklar için sanat eserinden anlam toplama sürecidir (Danko-McGhee, 2006).

5-6 yaş grubu çocuklara bir eser karşısında estetik tavır sergilemesini beklemek ve öğretmek zordur. Çünkü bu yaşta çocuk işlem öncesi dönemdedir. Kendi simge ve şekillerini yeni oluşturmaya başlar. Ancak, algılama ve kavrama

kapasitesi hızla geliştiği için bir resim karşısında kendince yorumlar yapabilir. Ancak, çocuklara sanat eserine basit bir bakma işleminden sonra esere güzel veya çirkin diyerek bir yargıya varmalarının yeterli olmadığı, böylesi işlemlerle inceleme ve eleştirme yapılamayacağını öğretilmesi gereklidir. Her öğrencinin sanatsal çalışmalara bakışı, düşüncesi, değerlendirmesi ayrı ve özeldir. Bu konuda öğrencinin geçmişi, aile çevresi, kültürel ve sosyal birikimi, sanatsal gelişim seviyesi, sanatsal yeteneği ve önceden öğrendiği sanatsal bilgi ve beceriler etkileyici faktörleri oluşturur. Öğretmenlerin bu nedenle öğrencilerin algılama, dil ve yaratıcı kapasiteleri konusunda dikkatli olmaları gerekmektedir (Dobbs, 1998; Aktaran: Gökay, 1998). Bu nedenle estetik beğeni kazandırma işlemi burada çocuklara sorulacak basit sorularla ele alınabilir. 5 yaşındaki çocuk için, onun anlayabileceği basit ama bilinen bir eseri sınıfa asıp onun hakkında sorular sorulabilir.

1. Bu resimde neler görüyorsunuz?
2. Bu resmi beğendiniz mi?
3. Bu resim neden hoşuna gitti?
4. Bu resim sence güzel mi?
5. Neden güzel?
6. Bu resmi odana asmak ister misin?

Ayrıca çocukların estetik gelişimlerini desteklemek amacıyla öğretmen çocukların kullandıkları genel sözcükleri işlevlerine bağlı kalmadan estetik cevaplar vererek genişletebilir. Çocuklar konuşmalarında boş, dolu, açık, koyu, parlak vb. gibi sözcükleri farkında olmadan kullanırlar. Örneğin “resmindeki dansçının parlak kırmızı elbisesi ona hoş bir görünüş vermiş, bu renkler üzgün görünüyor, bu büyük parlak daire gözüme devamı geliyormuş gibi geliyor” gibi cümlelerle betimlemeler yapılabilir (Epstein, 2001; Aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Okul öncesi dönem sanat eğitiminde kullanılması gereken bir diğer metot da drama olmalıdır. Drama; öğrenmeyi hayat içinde sunması, dış etkenlerden soyutlaması, çocuğun bilgilerini öznelletirmesi, öğrenmeyi ve bilgiyi fonksiyonel

kılması, öğrenmeyi aktif hale getirmesi ve öğrenmede öğrencilerin gelişimsel özelliklerini harekete geçirmesi açısından önemlidir. Drama, sanat yolu ile yapmış olduğu eğitim faaliyetlerinde çocukların duygularını eğitir. Duyuları eğitilmiş olan kişiler ise daha kolay ve çabuk öğrenirler (Adıgüzel, 2002; Aktaran: Karakaya, 2007). Drama, eğitimde oyun gücünü kullanan bir alandır. Okul öncesi dönemden başlayarak insanlar yetişkinlerin yaşamlarını taklit yapma eğilimi içerisindedirler. Bu dikkate değer bir noktadır ki, yaratıcı olmanın ve yaratıcılığın devamı için gereklidir (Fleming, 1994; San, 1995; Aktaran: Dalbudak ve Akyol, 2007).

Drama yönteminden yararlanarak çocuklarla küçük bir oyun oynamak çocukların dikkatlerini toplayarak eğlenceli bir şekilde dersi öğrenmelerini sağlayacaktır. Çünkü bu yaşta çocuklar oyun çağındadır ve her şeyi oyunla öğrenmeleri daha kolaydır. Eğitsel oyunların temelinde kişilerin sahip oldukları dikkat, zekâ ve motorik özelliklerle bir şeye en iyi benzeme veya kurallar çerçevesinde belirlenen hedeflere ulaşma, üstün gelme olgusu vardır. Oyun, çocuğun en temel ihtiyacıdır. Oyun fiziksel, psikolojik, sosyal ve kültürel gelişim için önemlidir. Oyun, çocuğu yetişkin hayata hazırlayan en etkin yoldur. Oyun; insan ilişkilerini, yardımlaşmayı, konuşmayı, bilgi edinmeyi, deneyim kazandırmayı, psikomotor gelişim duygusal ve sosyal gelişimi de etkiler. Yetişkinlik için hazırlık aşamasıdır. Oyun, çocuğun ders çalışması kadar önemlidir. Drama da bir oyundur. Oyunun bütün özellikleri dramada da mevcuttur. Dramada yaşamın yansınması canlandırma yolu ile olur. Bu canlandırmada rol oynayan yalnızca insan görünümünde değil hayvan, bitki, nesne, böcek gibi görünümlemlerle de seyirci önüne çıkar. Ancak bunların tümünde insan ve insanı ilgilendiren şeyler vardır (Özcan, 2004; Aktaran: Karakaya, 2007).

Estetik beğeni kazandırmada oyunla dramanın verilmesi etkili öğrenmeyi sağlayacaktır. Çocukların eser karşısında estetik beğenilerini ortaya koymalarını sağlamak basit bir estetik oyunla ya da küçük bir dramayla daha kolay olacaktır. Bu, eserin sanatçısıyla ya da eserin konusuyla ilgili olabilir. Böylelikle çocuklar, eserle ilgili bilgiyi ve kendilerine ait görüşleri kolaylıkla elde edeceklerdir.

2.4.2. Sanat Tarihi:

Çocuklar, sanat eseriyle ilgilenirken sadece batı kültürünü değil bütün dünya sanat tarihini içine alarak toplum-medeniyet duygusunu bunların değişimini, nedenlerini sanat tarihi yoluyla öğrenebilirler.

Kleinbauer (1984), okullarda sanat eğitimi güçlendirmek ve değerini artırmak için anaokullarından itibaren içsel ve dışsal sanat tarihi yöntemleri sistematik olarak müfredatlara konulması gerektiğini vurgulamaktadır. Çünkü sanat tarihi disiplini hem sanat yapmaya yönelik potansiyele sahip olanlara hem de sanatla ilgilenmeyenlere faydalı olacaktır. İçsel yöntemle incelenen eserin sanatsal potansiyeli, kimliği, tekniği ve üslubunun önemli yönleri öğretilmelidir. Dışsal yöntemde ise, sanatçının biyografisi, kimler tarafından desteklendiği, eserin yapıldığı dönemin sosyal, siyasal, kültürel yapısı ve tarihsel yönleri üzerinde durulmalıdır. Bu iki yöntemin orijinal bir içerikle beraber kullanılması gerekmektedir. Böylece öğrenciler zamanla önemli terimleri, kavramları, sanat tarihi içerisinde yer alan sanatçıların eserlerini ve bunların değişik dönemler içindeki gelişimlerini ve görsel dili öğrenmiş olacaklardır (Aktaran: Gökay, 1998).

Modern görsel sanatlar eğitimi içinde sanat tarihi, sadece bilgi aktarımını esas almaz. Çağdaş görsel sanatlar eğitimi, çocuk merkezli eğitim-öğretim etkinlikleri benimsediğinden, yöntem-teknik, araç-gereç kullanımı ile daha verimli sanat tarihi eğitimi yapılmasına yönelik çalışmaları da kapsar.

Sanat tarihi öğrenirken öğrenciler tarihsel konularla bağlantı kurarlar. Sanat tarihi içerisinde yer alan kaynakların çoğu betimsel olaylara ve fotoğraflara dayanılarak anlatılmaktadır. Sosyal olayların ve sorunların anlaşılmasında görsel materyallerin ve imgelerin değeri oldukça fazladır. Sanat tarihi birçok farklı kültürün özelliklerini, eserlerini, inanç ve değerlerini anlamamızda etkilidir. Farklı kültürlerin varoluş nedenlerini, sosyolojik, coğrafik ve hatta psikolojik olarak farklı bakış açılarını öğretebilir (Aykut, 2006).

Soru- cevap tekniğinin daha çok kullanıldığı sanat tarihi alanındaki araştırma soruları genelde; sanat eserin kimin tarafından, ne zaman, nerede, niçin yapıldığının araştırılmasına yöneliktir. Açık uçlu sorular sorularak verilen bilgilerin çocukların seviyesini aşmamalarına dikkat edilmelidir. Sanat tarihi öğretimi görsel değerlerle desteklendiğinde soyut bir kavram olmaktan kurtulmaktadır. 5 yaşındaki çocuklarda soyut kavram algısı gelişmemiştir. Bu sebeple onlarda görsellik çok önemlidir. Kalıcılığı sağlar. Öğretilecek olan konularla ilgili materyallerin hazırlanması özellikle bu yaştaki çocuklar için önemli olmaktadır. Eserin sahibinin bir fotoğrafı sınıfta ilgi çekebilir. Ya da o gün işlenecek konuyla ilgili öğretmenin farklı bir kıyafetle sınıfa girmesi, öğrencinin ilgisini çekecek, derse yoğunlaşmayı sağlayacaktır. Öğretmenin dersten önce farklı materyaller üretmesi çok önemlidir. Ayrıca bu öğretim, öyküleştirilerek kronolojik yöntemlere, üsluplara göre karşılaştırmalı olarak verilebilir. Bu yaştaki çocuklar masallara, öykülere büyük ilgi duyar ve hayal eder. Sanat eğitimi için bu yöntemden faydalanmak, öğrenci ve öğretmen için iyi bir fırsattır. Bu, öğretmenin bilgi birikimine ve hayal gücüne bağlıdır. Örneğin, mozaik konusunun işleneceği derste mozaiklerin efsanelerinden örnekler sunup masal olarak anlatmak çocukların ilgisini eser üzerinde yoğunlaştırır. Bunun için bu aşamada sorulacak sorular, açık uçlu, esere yönelik, dikkat çekici, verilmek istenen bilgiye çocuğun kendisinin ulaşmasını sağlayacak yapıda sorular olmalıdır. Erickson (1995), sanat tarihi konusundaki araştırmaların aşağıdaki soru gruplarına göre düzenlenmesini önermektedir. Bu gruplar ve içerdiği sorular kısaca ele alındığında bunların daha detaylı bilgi edinmeye yönelik olduğu dikkati çeker.

1. Sanat eseri hakkında bilgi toplamaya yönelik sorular (konusu, eserin fiziksel durumu, yapıldığı araç gereç, malzeme ve teknik, görsel elemanlar ve ilkeler)
2. İçerikle ilgili sorular (eserin yapıldığı çevre, ne amaçla kullanıldığı, kültürel ve sanat dünyasıyla ilgili içeriğini kapsar)
3. Sanat eserin kültürel ve tarihsel yorumlamasına yönelik sorular (sanatçının amacı, izleyicilerin anlayışı, eserin yarattığı kültürel etki, eser hakkında izleyicinin algıladıkları)

4. Sanat eserinin diğer eserlerle ilişkisini kavramaya yönelik sorular (üslup, etki ve temanın ne olduğu) (Aktaran: Gökay, 1998).

Bunların ışığında eser hakkında çocuklara genel olarak sorulabilecek soruları şöyle sıralayabiliriz;

1. Bu eserin, yapıldığı dönemdeki insanlar için anlamı nedir?
2. Bu eseri kim yaptı?
3. Bu eseri yapan kişiyle karşılaştığınız ona ne sorarsınız?
4. Bu eser ne için yapılmış olabilir?
5. Bu eser nerede yapılmıştır?
6. Bu resmin konusu ne olabilir, bu resim ne anlatıyor?
7. Bu eser neden önemli sence?
8. Bu resmin bir hikâyesi var mı?
9. Bu resimleri nasıl yapmışlar?
10. Bu eser hangi tarihte yapılmış olabilir? Bu resim çok eski zamanlarda mı yapılmıştır?
11. Sanatçı yaşadığı çevreden nasıl etkilenmiştir? (özellikle zaman ve yer açısından)
12. Neden bu resimleri yapmışlar? Nerelerde kullanmışlar? (Sorular isteğe bağlı çoğaltılabilir.)

Bu sorular, derste çocuğun dikkatini canlı tutan sorular olduğu için soruların hepsini ardı ardına sorma yerine belirli zaman aralıklarıyla bunu yapmak daha etkili olur. Çünkü 5–6 yaşındaki çocuğun dikkati çabuk dağılır, derse ilgisi azalır veya çocuk, yapılan etkinliğin süresi uzadıkça sıkılır.

Verilen cevapların unutulmaması, ders sonunda resimli çoktan seçmeli bir testle sağlanabilir. Örneğin “portre nedir?” konulu dersin sonunda öğretmen Nuri İyem’in birkaç portre resmini farklı tarzdaki diğer resimlerin arasına yerleştirmiş ve öğrencilerden portre denilen resimleri işaretlemelerini istemiştir. Böylece ders sonunda pekiştirme sağlanmıştır. Aynı zamanda bu pekiştirme resimli bir bulmacayla ya da resimli kartların yardımıyla oynanan bir oyunla da sağlanabilir.

Bu oyunda öğrencilere derste öğrendikleri sanatçıların resimleri karışık olarak gösterilip öğrencilerden hangi resim kime ait gibi bir eşleştirme yapmaları istenebilir.

Müzeler de, çocukların sanat tarihi disiplinini belki de en iyi anlayabileceği ya da sorularına cevap bulabilecekleri bir yer olmaktadır. Çocuklar, müzede merak ettikleri soruların cevaplarını elde edebilirler. Bununla ilgili bir çalışmayı Trimis ve Savva (2004) şöyle açıklıyor: Bu çalışma, Kıbrıs'ta Lefkoşa Belediye Sanat Merkezi'nde düzenlendi. Bina, eski santral binasından çağdaş sanat için bir avangart merkezine dönüştürülmüş taş bir yapıdır. Buradaki koleksiyon 27 tane çağdaş yunan sanat çalışmasını içermektedir. Koleksiyonda büyük ve küçük dereceli sanat çalışmaları, soyut resimler, çevreden bulunan doğal ve yapay malzemelerin yanı sıra kumaş, kâğıtlar, ağaçlar, makine parçaları ve mukavva gibi eski malzemelerden yapılmış üç boyutlu yapılar bulunmaktadır. Öğrenciler bu sanat merkezini ziyaret etmeden önce ilk aşamada okul ve evlerinin çevresinde buldukları farklı türdeki ve boyuttaki artık materyallerden üç boyutlu çalışmalar yapmayı hedeflemişlerdir. Hangi materyallerle ne yapabilecekleri konusunda tartıştıktan sonra ortaya çıkan fikirlere göre buldukları materyallerle tasarımlarını oluşturmuşlardır. İkinci aşamada öğrenciler yukarıda adı geçen sanat merkezine otuz beş dakikalık gezi düzenlemişlerdir. Bu gezi boyunca öğrencilere öğretmen tarafından sergilenen eserler hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Sanat müzesinde öğrencilerin en çok üç boyutlu çalışmalarla ilgilendikleri görülmüştür. Öğrenciler ilgi duyduğu eser hakkında kendiliklerinden öğretmene sorular yöneltmeye başladılar.

1. Bu eseri kim yapmış?
2. Bu eserlerin hepsini yunan sanatçıları mı yapmış?
3. Bunun gibi çalışmaları yapmayı bu sanatçıları nasıl öğrenmişler?
4. Kâğıdı renklendirmek için suluboya mı kullanmışlar?
5. Diğer eseri de aynı sanatçı mı yapmış?
6. Bu ağacı sanatçının nasıl yaptığını öğrenmek istiyorum?

Burada sergilenen eserler arasından en çok artık materyaller kullanılarak yapılmış olan bir ağaç, öğrencilerin dikkatini çekmiştir. Bu arada öğretmen daha sonra öğrencilerle tartışabilmek için müzede çocukların dikkatini çeken eserleri rapor etmektedir. Üçüncü aşamada öğrenciler buldukları materyallerle kendi eserlerini yaparlar. Bu aşamada ortaya çıkan eserlerin daha farklı olduğu görülmektedir. Çocukların çağdaş sanat çalışmalarıyla ilgilenmeleri ve onları incelemeleri (özellikle üç boyutlu yapılarla) onların şekillendirilebilir artistik fikirlerini geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Öyle ki, bu çalışmada çocukların materyal seçiminde müze gezisinden sonra daha dikkatli davrandıkları gözlenmiştir.

Görüldüğü gibi sanat müzesi ziyaretleri, çocuğun görsel deneyimlerinin önemli bir parçasıdır. Çocuk farklı çalışmaları inceler, bilgilerini yapılandırır, kültürel ve sanatsal ilgilerini, estetik beğenisini keşfeder.

2.4.3. Sanat Eleştirisi:

Bir eseri eleştirmek, o sanat eserine karşı duyarlı bir tepki vermedir. İnsanlar kimi zaman bir sanat eseri üzerinde tartışmalar yaparlar ki, bu çok normaldir. Çünkü eleştiride pek çok görüşe yer vardır. Hiç kimsenin görüşü, kesin olarak son değildir. Sanat eleştirisi sürecinde öğrenciler, mantıklı gerekçelerle tartışmalarda yer almayı, arkadaşlarının görüşlerine karşı hoşgörüyü öğrenecekler ve böylece sanat anlayışlarını geliştireceklerdir. Sanat eleştirisinin amacı tanımlamalar, çözümlemeler, yorum ve bilgiye dayalı yargılarla birlikte eleştirel düşünciyi geliştirmektedir.

Eleştirel düşünmeyi geliştirmek ve olay ya da olgular arasında bağlantı kurabilmek, sadece bir sanat eseri üzerinden değil günlük hayattaki faaliyet ve edinilen tecrübelerle de olabilir. Miami’de Wolfson Çocuk Gelişim Merkezi’nde program idarecisi Patricia Clark DeLaRosa’nın eleştirel düşünciyi geliştirme konusu ile ilgili bir çalışmasında okul öncesi dönemdeki bir öğrenci grubu, Miami şehir merkezi çevresinde çevreyi tanıma amaçlı bir yürüyüş yapmışlardır. Bu ufak geziden sonra çocuklar gördükleri şeyler hakkında konuşmuşlardır. Daha sonra

gördüklerinden ve edindikleri fikirlerden faydalanarak kendilerine göre çizimler yapmaya çalışmışlardır. DeLaRosa, davranışlarında mücadeleci görünen öğrencileri kapsayan bu sınıfı değerlendirmiştir. Çocukların bir proje süresinde ürettikleri mimari çizimlerden bazıları onu şaşırtmıştır. Öğrenciler, gerçekten ilgilendikleri bu çizimleri somut bir projeyle, kendilerine rehber olan öğretmenlerle, kitaplar ve buna benzer materyallerle, beklenenden çok daha fazlasını yapabilecekleri ortaya çıkmıştır. Çünkü çocukların deneyimlerini ve fikirlerini açıklamaları için farklı yolları vardır. Özellikle öğretmenler, yeni şeyler üretme, konuya adapte olma, üretme, düşüncelerini açıklama noktasında onlara yardımcı olmalıdırlar.

Bir mimar bir evin esas planını nasıl yapıyorsa, çocuklar da bu konuda çok daha fazla yaratıcı ve aktif oldukları gözlenmiştir. Oda çizimlerini ve evin planını konuşarak ve teorik kelimeleri kullanarak yapmışlardır. Kendilerini bu projeye öyle kaptırmışlardır ki, planlarını kağıt rulo yaparak onları mimarmış gibi taşımışlardır. Öğrencilerin birbirleriyle konuşurken sordukları, “Binanın ayakta durması için bunu nasıl yerleştirmemiz gerekir?” “Yapının nerede durması gerekir?” gibi sorularla DeLaRosa, eleştirel düşünce ve problemleri çözme konusundaki yaratıcılıklarının muhteşem gelişimlerini ve binanın yapısını öğrenme sürecinde bağlantı kurabilmelerinin ne kadar geliştiğini açıklamıştır (Drew ve Rankin, 2004).

5–6 yaş grubu çocuklarla sanat eleştirisi yapmak, bilimsel bir sonuca varmak için yapılmaz. Çocukların bir objeye, bir olay ya da olguya karşı tavırları vardır ve bunu belirlemek gerekmektedir. Sanat eleştirisi disiplinini çocuğa verirken amacımız profesyonel sanat eleştirisi yapmasını sağlamak değil sadece sanat eserini görmesini, incelemesini sağlamaktır. Onların da kendilerine göre fikirleri vardır ve bunun ortaya çıkarılması gerekir.

Çocuklar eleştiriye görsel ve kelimesel bir oyun gibi görürler. Eğer tartışmalar uzun olmazsa (en fazla 30 dakika) büyük bir heves ve istekle bu eleştirinin içinde yer alırlar. Sanat eserleri çarpıcı renklerden, ilginç konu malzemesinden ve açık kompozisyonel yapılardan dikkatli olarak seçilmişse bu

tartışmalarda pozitif karşılık alınabilir (Hurwitz ve Day, 1991; Aktaran: Gökay, 1998). Eleştiri yaparken çocuklar sözel yönlerini çalıştırarak kendi düşüncelerini ortaya koyarlar. Onların fikirleri, eser üzerindeki elemanlara göre şekillenir. Bu elemanlar, betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargı işlemleri ile ortaya çıkarılmaktadır. Bunların yapılmasının amacı sanatı anlamak ve bunda elde edilen beğenin artırılarak, sanatın toplumdaki yerinin araştırılmasıdır. Bu amaçlar daha da artırılabilir. Sanat eleştirisi dilin kullanılmasını, düşünce dolu yazı yazmayı, sanat hakkında konuşmayı içine alır. Böylece sanatın kültür ve toplum içindeki rolünün daha iyi anlaşılmasını, sanatı, sanatçıyı, sanat izleyicisini daha iyi anlayarak beğenimizin artmasını sağlayacaktır. Sanat eleştirisinde sanat eseri hakkında temel sorular sorularak sanat eserinde ne olduğu, ne anlama geldiği, değerinin ne olduğu araştırılır (Gökay, 1998). Eleştiride esas alınması gereken dört aşama dört temel soru ile ilişkilidir.

1. Eserde neler görüyorsun? (Betimleme)
2. Bu şeyler nasıl bir araya gelmiş? (Çözümleme)
3. Sanatçı ne söylemeye çalışıyor? (Yorumlama)
4. Bu çalışma hakkında ne düşünüyorsun? ve Neden? (Yargı)

Bu sorular çocuğa eser karşısında basit, onun anlayacağı şekilde sorulmalıdır. Sorular sınıfa yöneltilmeli, cevap için süre tanınmalıdır. Çünkü çocuklar hem soruyu algılayacak hem de eser üzerinde değerlendirme yapıp onu sözle anlatmaya çalışacaktır. Bu, onlar için zor gibi görünmesine karşılık dil, inceleme, yorumlama ve algı gelişimini sağlama için idealdir.

Eleştiri aşamasında sorulan sorular, dört aşamayı içerir. Çocuk bu dört aşamayı tamamlayarak sonunda bir yargıya varır. Bu, onun eser hakkındaki görüşüdür. Bu aşamalar kısaca şöyledir:

2.4.3.1.Betimleme: Çocuklar resim üzerinde ne görüyorlarsa söylerler. Bu onların dikkat düzeyini ölçmemizi sağlar. Resmi gördükleri unsurlarla basit cümleler halinde anlatırlar. Kendi yazımlarını söylemezler, sadece gördüklerini

söylerler. Betimleyici aşama bireyselleştirilmiş veya hikâyeleştirilmiş gibi aktarılırsa çok ilgi çekebilir (Alakuş, 2005).

2.4.3.2.Çözümleme: Bu aşamada çocuğun resmi nasıl oluştuğu konusunda fikir edinmesi sağlanır. Çocuk, resmi tasarım ilkeleri açısından (çizgi, renk, doku, kompozisyon) inceler.

2.4.3.3. Yorumlama: Yorumlama, eserden anlam çıkarma ve eseri başlı başına anlamaya yönelik bir süreç olup, özellikle duygusal bağlantılar, semboller, çağdaş ve tarihsel anlam ve yorumlardan ibarettir (Alakuş, 2004). Çocuklar, bu aşamada kendi hissettiklerini, bundan önceki iki aşamadaki sorulara bulduklar cevaplar ışığında anlatırlar. Kendi düşüncelerini yansıtır. Onların yorumları, resim karşısında hissettikleridir.

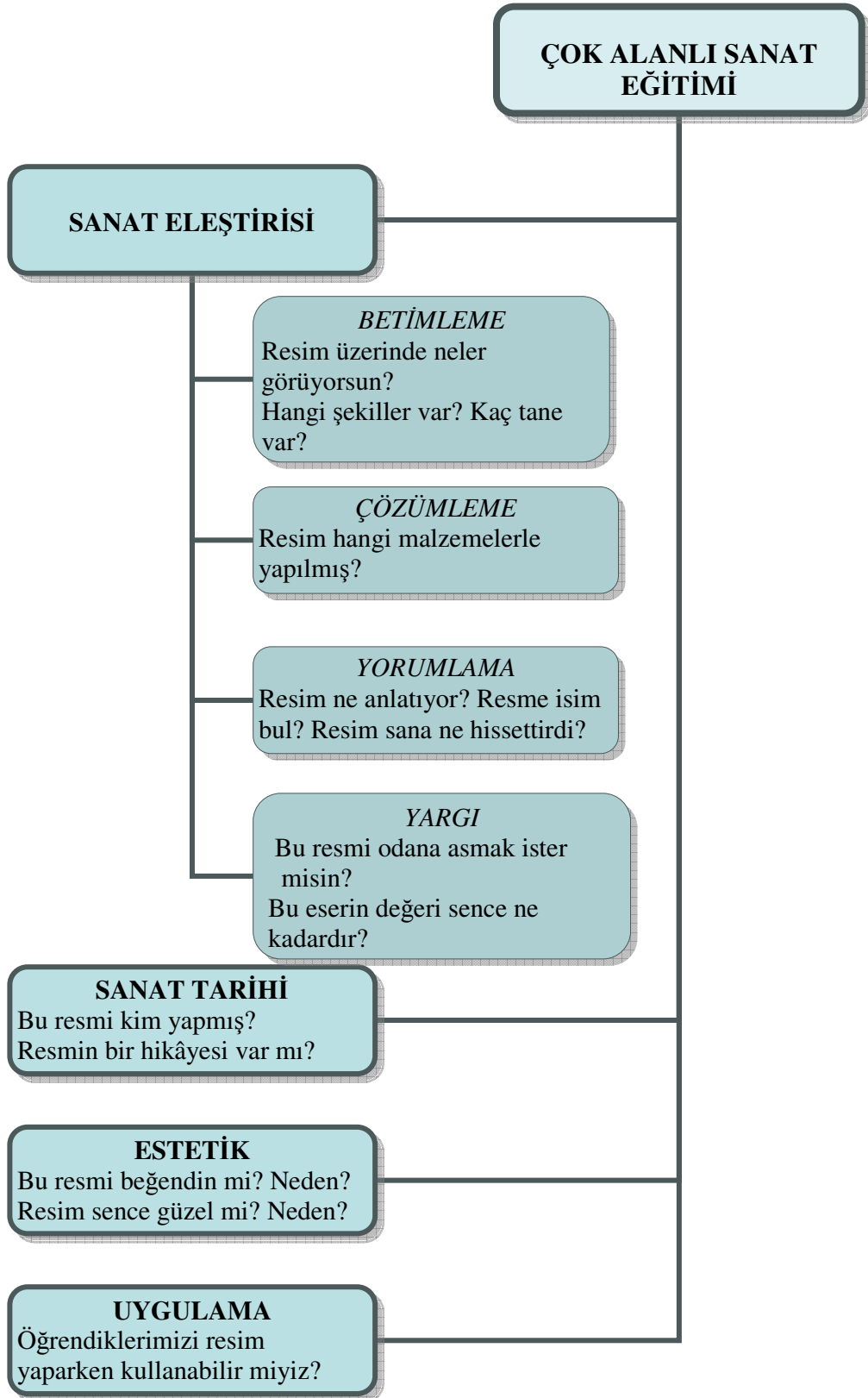
2.4.3.4. Yargı: Yargı, sanat eleştirisinin en son evresini oluşturur. Önceki evrelerde elde edilen ya da belirtilen görüşler sonunda bir değerlendirmenin yapılması, eser hakkındaki yargıyı oluşturacaktır. Betimleme ya da çözümleme, sebep olarak geriye bakar; yargı ise ileriye dönüktür (Yolcu, 2004). Yargı, artık çocuğun kendi fikridir. Eser üzerindeki kendi özgür düşüncesi olduğundan eserin çocuk için değeri burada açığa çıkar.

2.4.4. Uygulama: Uygulama bütün bu disiplinleri amacına ulaştıran, sonucun görülmesini sağlayan, ürün ve verimin alındığı bir aşamadır. Uygulamalı çalışmalar, sanatın iç yüzünün kavranmasını sağlayarak öğrenciler için gerekli olan hayal gücünün harekete geçirilmesi, geliştirilmesi ve sanatın bütününe anlamalarına yönelik yolların bulunmasını sağlar. Böyle bir tecrübenin bir diğer faydası da öğrencinin kendini sanatçının yerine koyma becerisinin gelişimidir. Bu işlem sanat eseri yaratılırken ortaya çıkan durumların idrak edilmesini sağlayarak sanat eserine verilecek olan tepkilerin kalitesinin ve başkalarının çabalarını takdir etme seviyesinin artmasına neden olur (Gökay, 1998). Çocukların algıladığı ve anladığı, öğrendiğini kullanmayı becerebildiği de görülür. Atölye uygulamaları “Sorun nasıl çözülür? Bu dikkatlice nasıl yapılır? Bu en iyi nasıl düzenlenir? gibi soruları sorar (Özsoy, 2003). En çok sevilen aşama olabilir. Çünkü onlar, daha çok

kendi el becerilerini ortaya koyabilecekleri çalışmaları severler. Yalnız buradaki faaliyetler artık sanatın belirli kuralları dâhilinde ilerleyecektir.

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemiyle bir ders işleme aşamalarını ve içeriği şu tabloyla görebiliriz. Alt başlıklar altındaki sorular, eserde nelerin öğrenilmesi amaçlanıyorsa ona göre çoğaltılabilir.

Şekil -1 Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi Aşamaları

BÖLÜM III

YÖNTEM

Nitel araştırma, daha çok kendi doğal akışı içindeki sosyal hayatın incelenmesine yoğunlaşır. Sosyal yaşamın zenginliği ve karmaşıklığı, sosyal hayata dair farklı bakış açıları ve çözümleme türleri olduğu, dolayısıyla da nitel verilerin çözümlenmesinde çok çeşitli bakış açılarının ve uygulamaların olduğu anlamına gelir (Punch, 2005).

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır. Bu tanımda “kuram oluşturma” toplanan verilerden yola çıkarak daha önceden bilinmeyen birtakım sonuçları birbiri ile ilişkisi içinde açıklayan bir modelleme çalışması anlamına gelmektedir (Glaser, 1978; Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırmacı bilinmeyişi ortaya çıkarma, tanımlama ve bir takım sonuçlara ulaşma çabası içindedir. Bunun için araştırmaya yön veren soru veya sonuçlara ulaşır. Araştırmanın sistematik olması, araştırma desenini oluşturma, bilgi toplama, yorumlama ve sonuçlara ulaşma sürecinin birbirini tamamlaması ve desteklemesi anlamına gelir. Araştırmanın mantıklı olması ise; araştırılan soru veya soruların cevaplarının gerçekçi bir biçimde verilebilmesiyle ilgilidir ve araştırmacının her aşamada geçerlilik konusunda dikkatli olmasını gerektirir (Atatüre, 2001; Aktaran: Gezer, 2006).

Sanat eğitimi araştırmacıları, deneysel bilgiye usul ve kurallara göre (sistemli) anlamaya ihtiyaç duydukları için, sanat eğitime özgü nicel ve nitel yöntem bilimlerini geliştirmişlerdir. Nicel yaklaşım, sanatsal deneyimin, istatistiksel yorumlar ve evrensel yasalar önceliği ile daha etkili ve sınırlı bir yolla açıklanması için yeğlenir. Nitel yöntem bunun aksine sanatsal deneyimin estetiksel, kişisel, toplumsal ve politik

boyutlarının erişilmez ya da mutlak yönlerini araştırmak için kullanılır. Nitel araştırma, günlük deneyimi, katılımcıların düşüncelerini ve inançlarını dikkate alarak gözlemleme, yorumlama, çözümleme yapmanın bir yoludur. Bir başka deyişle nitel araştırma, süreçteki belirgin farklılıkların çeşitli görüş açılarından tanımlanması ve çeşitli değişkenlerin keşfiyle ilgilidir. Bilgileri ve / veya hipotezleri biçimlendirmek için işlem, verilerin dikkatli kaydını ve kavramsal sınıflandırmalar amacıyla yapılacak bir araştırmayı gerektirir (Eisner, 1991; Aktaran: Özsoy, 2001; Gezer, 2006).

Nitel araştırmada temel amaç, araştırılan konu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Bunun için de toplanan verilerin ayrıntılı ve derinlemesine olması ve araştırmaya konu olan bireylerin görüş ve deneyimlerinin mümkün olduğu ölçüde doğrudan sunulması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bunun için araştırmacı, sadece dışarıdan araştırma konusunu gözlemlememeli, bu konuyla ilgili verileri topladıktan sonra sayısal analizlerle sonuç ortaya koymamalı, araştırmanın içinde aktif bir şekilde yer almalıdır. Mason'a göre, araştırmacı sürekli bir biçimde, kendi eylemlerinin ne olduğu üzerine ve eylemleriyle araştırma sürecini nasıl etkilediği üzerinde düşünmelidir. Araştırmacı, gerek araştırmaya başlamadan önce gerekse araştırma sırasında, sürekli ve titiz bir biçimde kendi üzerine düşünüp sorular sormalıdır (Kuş, 2003). Nitel araştırmacı, bizzat alanda zaman harcayan, araştırma kapsamındaki kişilerle doğrudan görüşen ve gerektiğinde bu kişilerin deneyimlerini yaşayan, alanda kazandığı bakış açısını ve deneyimleri, toplanan verilerin analizinde kullanan kişidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

3.1. Veri Toplama Yöntemleri

Nitel araştırmada çoğunlukla üç tür veri toplanır: “çevreyle ilgili veri,” “süreçle ilgili veri” ve “ algılara ilişkin veri”. Bu çalışmada genel olarak süreçle ilgili veri toplama yoluna gidilmiştir. Süreçle ilgili veriler, araştırma süresince neler olup bittiği ve bu olanların araştırma grubunu nasıl etkilediğine ilişkindir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Nitel araştırmada kullanılan 3 türlü yaygın veri toplama yöntemi vardır. Bunlar, görüşme, gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesidir. Gözlem, ilgili dokümanları inceleme, konuyu yakından tanıma,

anlama bakımından nitel araştırmada önemli bir yer tutar. Ayrıca nitel araştırmada genellemeye yer verilmez. Çünkü olaylar bulundukları çevreye, ortama, ekonomik şartlara göre biçimlenebilir. Aynı zamanda her olay kendi ortamı içerisinde incelenip değerlendirilmelidir (Gezer, 2006).

Bu araştırma, gözlem ve görüşme yöntemini içeren bir nitel araştırmadır. Gözlem, herhangi bir ortamda ya da kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Ancak gözlem, basit anlamda, sadece normal durumlarda sık olarak görülmeyen davranışları ortaya çıkarmak için kullanılmaz. Eğer bir araştırmacı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir resim elde etmek istiyorsa, gözlem yöntemini kullanabilir (Bailey, 1982; Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu araştırmada 5–6 yaş grubundaki bir grup öğrencinin sanatsal gelişimleri kapsamlı ve uzun süreli bir şekilde incelenmiştir. Bu duruma uygun metot gözlem metodudur.

Okul öncesi dönemde olan bu gruptaki öğrenciler, yapılandırılmamış alan dahilinde gözlemlenmiştir. Araştırmacının etkinliklerle ve grubu yönlendirmesiyle gözlemin içine dâhil olduğu bu çalışmada belirli uygulamalar sonucunda çocuklardaki sanatsal gelişimin düzeyi, hızı ve davranış değişiklikleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırma doğal ortamı içerisinde gerçekleştiğı bu süreçte, araştırmacı zaman zaman araştırmanın bir parçası haline gelmiştir. Bu yöntem daha ayrıntılı bilgi edinmeye imkân verdiğı için tercih edilmiştir.

Gözlem yöntemi bazı veriler elde edildikten sonra görüşme yöntemiyle zenginleştirilmiştir. Patton’a göre görüşmenin amacı, bir bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır. Görüşme yoluyla, deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışırız (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu yöntemle birlikte anasınıfı öğretmeni ve öğrencilerden bir kişiyle görüşme yapılmıştır. Bu aşama, ders uygulaması sonunda öğrenci ve öğretmen

görüşlerini elde etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada görüşme türlerinden yapılandırılmış görüşme uygulanmıştır. Yapılandırılmış görüşmede amaç, görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasındaki paralelliği ve farklılığı saptamak ve buna göre karşılaştırmalar yapmaktır (Brannigan, 1985; Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2005). Gözlem ve görüşmenin yanı sıra veri toplama yöntemi olarak, makale, kitap, yurt içi ve yurt dışı makale, tez, bildiri ve internetten faydalanılarak doküman analizi yapılmıştır.

3.2. Örneklem

Olasılık temelli örnekleme yöntemleri içinde yer alan küme örnekleme yöntemi seçilmiştir. Küme örnekleme, çalışması düşünülen evrende doğal olarak oluşmuş veya farklı amaçlarla yapay olarak oluşturulmuş, kendi içinde belirli özellikler açısından benzerlikler gösteren değişik grupların olması durumunda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu araştırmada 2008-2009 öğretim yılı 2. döneminde Konya Özel Gençlik İlköğretim Okulunda 2'si 5 yaş geri kalanı 6 yaş olmak üzere 12 erkek 9 kız öğrenciden oluşan 21 kişilik “Şirinler Anasınıfı” örneklem olarak seçilmiş ve görsel sanatlar dersi üzerinde gözlem yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak gözlem formları, projeksiyon makinesi, ses kayıt cihazı, fotoğraf makinesi ve kamera kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

İlk olarak analiz için görüşme ve gözlemlerle yola çıkılarak bir çerçeve oluşturuldu. Daha sonra uygulamada kullanılacak konu başlıkları belirlendi. Konuyla ilgili çalışma kâğıtları hazırlandı. Uygulama sırasında öğrenciler gözlenip gözlem dokümanları oluşturuldu.

Gözlem dokümanlarından elde edilen veriler okunup organize edildi. Gözlem sonunda öğrenciler öğrenme ve öğretim ile ilgili kazanımlardan anlama, öğrenme, sorgulama, el becerisi, zamanlama, pratik yapma, bilgiyi duruma uyarlama açısından başarılı veya başarısız olarak değerlendirildi.

Başarılı öğrenciler 😊 işaretiyle başarısız öğrenciler ise ☹ işaretiyle gösterildi. Her dersteki gözlem sonunda bu değerlendirme yapıldı ve tablolar oluşturuldu. Veriler anlamlı bir şekilde bir araya getirildi. Bu tablolarda bilişsel kazanımlar başlığı altında, anlama, bilmediğini öğrenme, sorgulama yeteneği; devinişsel kazanımlar başlığı altında, el becerisini artırma ve zamanlama alanları yer almaktadır. Bu bölümde bilişsel ve devinişsel alandaki kazanımlar öğrenme ile ilgili kazanımları oluşturmuştur. İkinci bölümde ise, deneyim kazandırmaya yönelik kazanımlar pratik yapma olarak ele alınmıştır. Beceri kazandırmaya yönelik kazanımlar, bilgiyi duruma uyarlama, topluluk karşısında konuşabilme, üretme ve yeni bakış açısı üretme alanlarından oluşmuştur. Son olarak, tutum kazandırmaya yönelik kazanımlar da sabırlı olma ve deneyim sahibi olma başlıkları altında toplanmıştır. Beceri, deneyim ve tutum kazandırmaya yönelik kazanımlar da öğretim ile ilgili kazanımları oluşturmuştur. Üç değerlendirme başlığından oluşan bir kazanım alanında öğrenci iki değerlendirme başlığında başarılı olmuşsa veya iki değerlendirme başlığından oluşan bir kazanım alanında bir değerlendirme başlığında başarılı olmuşsa öğrencinin o alanda başarılı olduğu kabul edilmiştir. Buna göre öğrencilerin başarı durumları simgelerle belirtilmiş ve bulgular elde edilmiştir.

Bulguların nedenleri, sonuçları, birbirleri ile olan ilişkileri ortaya kondu. Verilere göre yorumlar yapıldı. Araştırmacının da kendi düşünce ve görüşlerine yer verildi.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1.Gözlem Okulunun Fiziki Tanımı

Özel Gençlik İlköğretim Okulu, Konya ili Meram ilçesi Durunday Mahallesinde yer almaktadır. Okulun bulunduğu semt Meram ilçesinin önemli yerleşim alanlarından biridir. Okul çevresinde oturanlar çok farklı sosyal yapılara sahiptir. Gelir düzeyleri çok iyi olandan gelir düzeyi çok düşük olana kadar sosyolojik anlamda değişiklik gösteren aileler vardır.

Okul çevresinde tek katlı müstakil evler bulunmaktadır. Ayrıca belediye otobüs son durağı, resmi kurum trafik tescil ve el sanatları okulu ile çevrelenmiştir. Okul, Meram'ın en yüksek yerinde bulunmaktadır. Konya'nın büyük kısmı buradan görülebilmektedir. Okul çevresinde ulaşım sorunu yoktur. Günün her saatinde dolmuş, otobüs ile ulaşım yapılabilir.

Okulda yaklaşık dört yüz elli öğrenci, yirmi sekiz öğretmen on bir personel vardır. Okulda iki sanat eğitimcisi vardır. Bunlardan biri, ilköğretim birinci kademedeki diğeri ise ikinci kademedeki ders vermektedir. Okul beş katlı olup birinci katında ana sınıfı, müdür ve müdür yardımcı odaları, bekleme salonu, memur odası ve kurucu odası vardır. İkinci katında; ilköğretim birinci kademe derslikleri, öğretmenler odası, öğretmen tuvaletleri vardır. Üçüncü katta yine ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin derslikleri, resim atölyesi, kütüphane, iki tuvalet, okul temizlik malzemelerinin olduğu bir oda ve özel eğitim alan bir öğrenci için çalışma odası şeklinde düzenlenmiş bir oda ve bir tane de bilgisayar laboratuvarı vardır. Dördüncü katta ise, ilköğretim ikinci kademe sınıfları, satranç odası, hizmetli odası, beşinci katta yemekhane ve konferans salonu bulunmaktadır. Spor salonu, kantin ve iş teknik atölyesi ise bodrum katında yer almaktadır. Okulun iki tane bahçe kapısı, iki tane giriş kapısı vardır. Ön taraftaki giriş kapısının sol tarafında Atatürk büstü ve bayrak direği bulunmaktadır. Okulun bahçesinde geniş bir oyun alanı vardır. Kapı girişindeki bölüm geniş ve boştur. Sol taraftaki kısımda

bir havuz, havuzun üzerinde köprü, bunun arka tarafında tenis kort, voleybol sahası ve futbol sahası bulunmaktadır. Bahçe oldukça büyük, temiz ve bakımlıdır. Okul duvarının çevresinde ve bahçenin ortasında ağaçlar bulunmaktadır.

Resim-3 İlköğretim Okulunun Dışarıdan Görünümü

4.2.Gözlem Sınıfının Fiziki Tanımı

Gözlemde örneklem olarak seçilen Şirinler sınıfı 12 erkek 9 kız, toplam 21 öğrenciden oluşmaktadır. Sınıfta toplam 10 masa ve 21 sandalye vardır. Sınıf grup sınıf düzeni oluşturularak düzenlenmiştir. Sınıf floransan lamba ile aydınlatılmaktadır. İki büyük penceresi olan sınıf yeterli ışık almakta ve sınıf ön bahçeye bakmaktadır. Pencerelelerde beyaz renkte saten ve projeksiyon makinesinin kullanımı için siyah renkte perdeler takılıdır.

Sınıfın duvarları açık pembe ve mor renkte boyalıdır. Sınıfta öğretmen masasının yanında bir dolap kapının yanında bir çöp kovası bulunmaktadır. Öğretmen masasının arkasında küçük askılıklar ve onun üzerinde mor renkte sınıf panosu bulunmaktadır. Pano üzerinde saat, saatin üzerinde Atatürk'ün portresi, sağında ve solunda İstiklal Marsı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi yer almaktadır. Öğrencilerin eliş faaliyetleri daha çok bu panoda sergilenmektedir. Bu panonun karşı duvarında yine aynı panodan bulunmaktadır. Bu panonun üzerinde de projeksiyon makinesinin beyaz perdesi bulunmaktadır. Sınıf iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm öğrencilerin masa, sandalye ve dolaplarının olduğu giriş bölümüdür. Dolapların üzerine yine bir pano yerleştirilmiştir. Bu panonun iki yanında renkler ve geometrik şekiller asılmıştır. Bu bölüm öğrencilerin etkinlikleri sonunda temizliğin daha kolay yapılması açısından zemini laminant yer döşemesi ile kaplanmıştır. Diğer bölümde ise projeksiyon makinesi, kukla köşesi, masal köşesi, boy ölçüm aleti vardır ve bazı film ve gösterilerin izletildiği bu bölümde yer halı ile döşenmiş üzerine küçük minderler yerleştirilmiştir. Görsel alandaki çalışmalar, çizgi filmler burada izlenmektedir. Sınıfın dışında çıkışa yakın olan koridorun sağ ve solunda oyun odaları, diğer tarafta ise uyku odaları ve bu odaların karşısında da tuvaletler bulunmaktadır.

Sınıf temizliği okuldaki hizmetli tarafından yapılmaktadır. Sınıf düzenli ve temizdir.

Resim-4 Gözlem Sınıfı

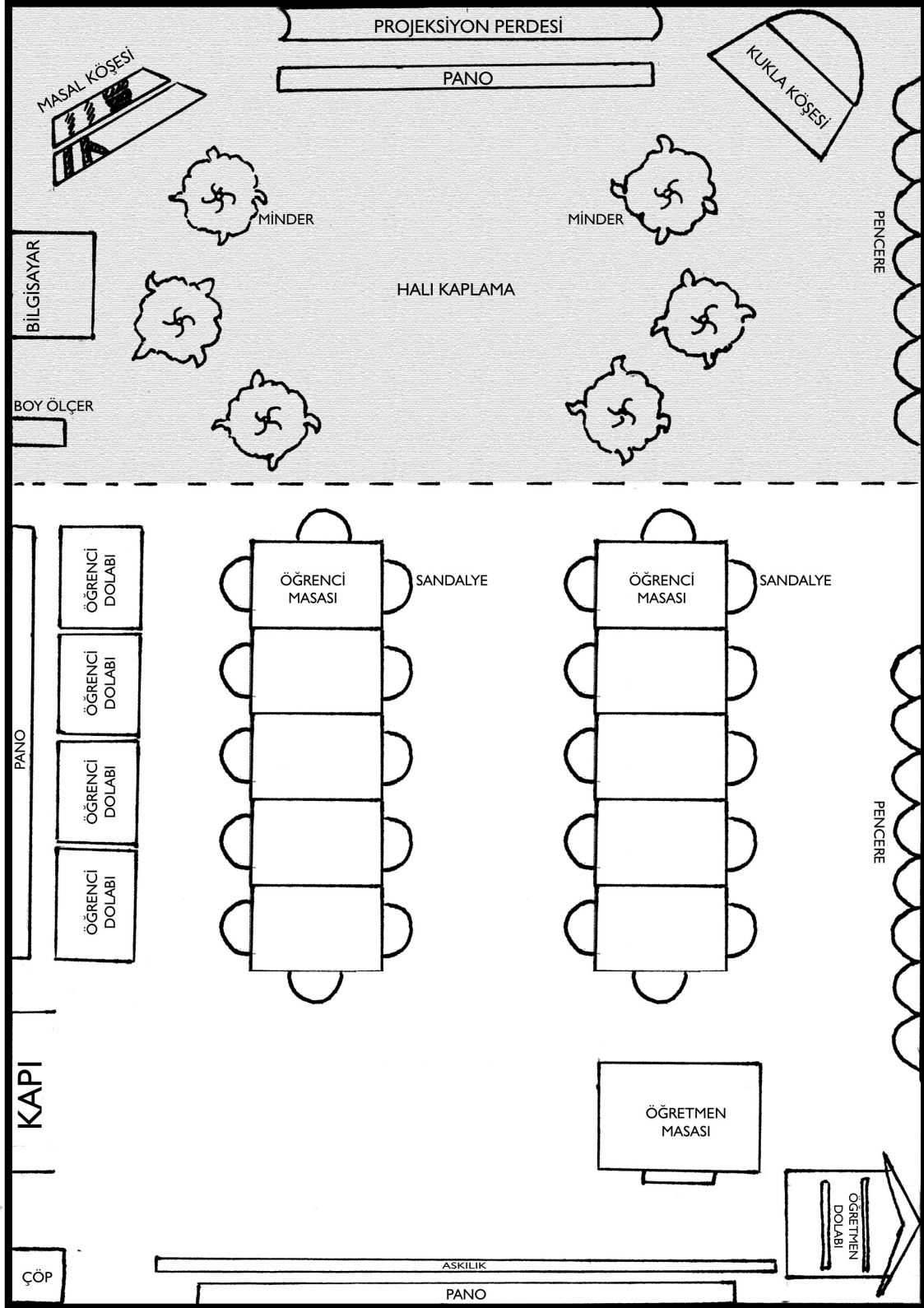
Resim-5 Gözlem Sınıfı

Resim-6 Gözlem Sınıfı

4.3. Gözlem Sınıfının Planı

4.4. Öğrencilerin Tanımı

Gözlem sınıfında toplam 21 öğrenci bulunmaktadır. Bunlardan 12'si erkek 9'u kızdır. Öğrencilerden 2'si 5 yaş grubunda olup sınıfın geri kalanı 6 yaş grubundadır.

Kendi öz becerilerini yapabilecek kapasitede olan öğrencilerde dikkat bozukluğu, hiperaktivite gibi durumlar mevcut değildir ve öğrencilerin fiziksel engeli yoktur. Anne babaları sağ ve beraberdir. Çocukların genelinin anneleri ev hanımı, babaları çalışmaktadır. Ekonomik durumları iyidir. Çocuklar aile desteği görmektedirler. Ailenin çocuğu anlama ve dinleme açısından problemi yoktur. Çocuk anne, babası ve kardeşleriyle birlikte iletişim halindedir. Sınıfta topluluk önünde konuşmaktan çekinen veya kendini ifade etmekte zorlanan öğrenciler vardır ve bu daha çok 5 yaş grubunda görülmektedir.

Öğrencilerden çoğu adını yazabilmekte sayılarla toplama çıkarma yapabilmektedir. 5 yaşında olan öğrencilerde bu görülmemiştir. Öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeyleri iyidir ve geliştirilmeye açıktır.

4.5. Ders Gözlem Dökümü ve Yorumları

4.5.1 “Renk” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Ders, projektör vasıtasıyla resimler üzerinden soru cevap şeklinde işlendi. Bu şekilde çocukların dikkati hem canlı tutuldu hem de düşünme ve yorum yapma gücü sınandı. Derste renk çeşitleri, ana ve ara renkler, sıcak ve soğuk renkler tanıtıldı. Renk tonlamaları yapıldı ve Jackson Pollock'un resimleri incelendi. Daha sonra Jackson Pollock'un resimlerine benzer uygulama yaptırıldı.

Derste çocuklar ilk defa karşılaştıkları bir metotla ders dinlediler. İlk önce renklerle ilgili geniş bilgi sunuldu. Günlük hayattan elde edilen izlenimlerle konu birleştirilmeye çalışıldı. Hemen uygulamaya geçilmedi. Bu yüzden çocuklar zaman zaman sıkıldılar. Ama ders boyunca hem canlı hem de istekliydiler. Sorulara cevap vermeye çalıştılar. Renklerle ilgili yaşadıkları deneyimleri sırası

geldikçe anlatmaya çalıştılar. Derste anlatılan konuyla ilgili örnek resimleri bir an önce görmek istediler. Dersi dikkatli bir şekilde minderlerin üzerinde dinlediler. Bu sebeple bazen yatarak derse devam edenler oldu.

Dersin sonundaki renklerle ilgili testleri birbirleriyle tartışarak cevaplamaya çalıştılar. Örnek resimleri incelerken resimler onlara çok ilginç geldiği için zaman zaman çığlıklar attılar, çok heyecanlandılar. Resimlerle ilgili konuşmak için birbirleriyle yarıştılar. Uygulamada Jackson Pollock'un resimlerinden etkilenilerek sanatçının tekniği kullanıldı. Herkes kovalarla hazırlanan 3 ana rengi büyük kâğıtlar üzerinde karıştırıp sıçratma tekniğiyle resim yaptı. Fırça kullanmadan elleriyle bu resmi yaparken çok eğlendiler. Kızlar darbelerinde daha yumuşak ve dikkatliydi. Daha sakın davrandılar. Erkekler daha cesur ve güçlü fırlattılar renkleri. Hepsinin kıyafetleri önlüklerini giymelerine rağmen boya oldu. Resimler bittikten sonra uzaktan renklere ve oluşan desenlere bakılıp eleştiri yapıldı. Bütün öğrenciler yaptıkları resmi çok beğendiler ama çok yoruldular. Ders anlatımı 10dakika, değerlendirme 10 dakika, uygulama 20 dakika ve temizlik 5 dakika sürüp ders 45 dakikada tamamlandı.

Tablo-1 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,5
Konu Değerlendirme	10	22,5
Yönetsel	5	11
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	20	44
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinişsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo-2 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİN İ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA					
AHMET					
HÜSEYİN					
RANA ŞEN					
BUSE					
SÜMEYYE					
KEREM					
SEFA					
ALİ EMİR					
YUSUF					
NİSA					
MELİH					
TARIK					
SÜEDA					
BEYZA					
ŞERİFENUR					
ZAHİT					
OSMAN NURİ					
BEYZANUR					
EREN					
ESMA					

Tablo-3 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKIŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA							
AHMET							
HÜSEYİN							
RANA							
BUSE							
SÜMEYYE							
KEREM							
SEFA							
ALİ EMİR							
YUSUF							
NİSA							
MELİH							
TARIK							
SÜEDA							
BEYZA							
ŞERİFENUR							
ZAHİT							
O.NURİ							
BEYZANUR							
EREN							
ESMA							

Tablo-4 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	🚫	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	🚫	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	🚫	😊	😊
NİSA	😊	😊	🚫	🚫	😊
MELİH	😊	🚫	😊	😊	😊
TARIK	🚫	🚫	🚫	😊	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	🚫	🚫	🚫	😊
BEYZANUR	😊	🚫	🚫	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	🚫	🚫	🚫	🚫	😊

Tablo-5 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİT		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.1.1.Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

“Renkler” konusu öğrencilerin daha önceden az da olsa fikir sahip oldukları bir konudur. Ancak bu ders onlara göre farklı işlenmiştir. Daha önce resim dersine girdiklerinde hemen resim yapmaya başladıkları için bu derste öncelikle slaytla bilgi almak onlara biraz sıkıcı biraz da ilginç gelmiştir.

Ders anlatımı için hazırlanan dokümanların resimlerle ve çizgi film kahramanlarıyla desteklenmesi onları motive etmeye yardımcı olmuştur. Öğretmen dikkati taze tutmak için sırf anlatım metodunu kullanma yerine daha çok soru cevap tekniğine yer vermişlerdir. Çocukların kendi mantıklarıyla doğru cevapları bulmaları sağlanmıştır. Çocuklar dersi minderlerinin üzerinde dinlemişler; bu sebeple çocuklar zaman zaman yatarak dersi takip etmişlerdir. Öğretmen, sınıfta bu gibi durumlarda uyarıda bulunmak durumunda kalmıştır. Sınıfın derse ilgisi genel anlamda iyi olduğu ve öğretmenin sorularına bütün sınıf cevap vermeye çalıştığı gözlenmiştir.

Çocuklarda bu konu üzerinde hazır bulunuşluluk düzeyi iyi olmakla birlikte yanlış ve eksik bilinen şeyler de bu uygulama sonucunda giderilmiştir. Örneğin, çocukların genelinin siyah ve beyazı renk olarak, özellikle beyazı soğuk renk olarak bildikleri dikkat çekmiş; soğuk ve sıcak renklerin öğretmen tarafından küçük bir hikâyeyle şekillendirmesi sonucunda bu bilgi düzeltilmiştir.

Konu anlatımının sonunda yapılan değerlendirme testi, çocukların hem hoşuna gitmiştir hem de öğretmenin sınıfı değerlendirmesi açısından önem taşımaktadır. Çocuklar renk çemberlerini ayırt ederek öğrendiklerini ortaya çıkarma fırsatı bulurken dikkatlerini yoğunlaştırmayı öğrenmişlerdir. Ana-ara renkleri, sıcak-soğuk renkleri ve zıt renkleri gruplandırabildikleri gözlenmiştir. Bunu yaparken bazı öğrencilerde bu konunun iyi oturmadığı anlaşılmıştır. O anda öğretmen öğrenciyi tahtaya kaldırıp birebir örneklerle anlaşılmayan tarafları

açıklamaya çalışmış; gerek ipucu vererek gerekse soru cevap yöntemiyle sorun giderilmiştir.

Uygulama aşaması bahçede yapılmıştır. Uygulamaya geçilmeden önce yapılacak etkinlik hakkında çocuklar bilgilendirilmiştir. Dikkat edilmesi gereken noktalar açıklanmıştır. Bu aşamada Jackson Pollock tanıtılmış ve bu teknikle yaptığı çalışmalardan örnekler sunulmuştur. Çocukların bu resimleri görünce çok şaşırdığı gözlenmiştir. Bu bölüm, sanat tarihi aşamasını oluşturmuş; çocuklara küçük ipuçları verilmiştir. Çocuklara bu resimler üzerinden estetik, eleştiri bölümlerini içeren sorular sorulup yorum yapmaları sağlanmıştır. Daha önce bu tarz bir işleyişle karşılaşmamalarından dolayı öğrencilerin, bu aşamada biraz sıkıldıkları fark edilmiştir. Öğretmen bunu göz önünde bulundurarak bu bölümü kısa tutmaya çalışmıştır.

Uygulamada sınıf üç gruba ayrılmıştır. Büyük metrelik kâğıtlara ana renklerin olduğu kovalardaki renkler kullanılarak sıçratma tekniği kullanılmıştır. Öğrenciler bu uygulamadan büyük keyif almışlardır. Boyalara dokunmak onlara heyecan vermiştir. Ders bittiğinde renklerin karışımlarından oluşan renkleri sırayla birbirlerine sorup cevaplamışlar hatta kendilerince bunu oyunlaştırmışlardır.

Dersin sonunda öğrencilerdeki öğrenme ile ilgili kazanımlar her öğrencide başarıyla tamamlanmıştır. Öğretimle ilgili kazanımların ise, birkaç öğrencide eksik olduğu görülmüştür. Bunun nedeni, öğrencide beceri ve deneyim eksikliğinin önceden giderilmemesi olabilir.

4.5.2. “Portre” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Çocuklar, dersten önce büyük bir heyecan ve istekle derse girdiler. Ders, projektör vasıtasıyla resimler üzerinden soru cevap şeklinde işlendi. Bu şekilde çocukların dikkati hem canlı tutuldu hem de düşünme yorum yapma gücü sınandı.

Çocuklar ders boyunca derse karşı ilgilidiler. Gösterilen resimleri ve renkleri dikkatle izlediler. Sorulan soruları hep bir ağızdan coşkuyla cevaplandırmaya çalıştılar. Bazen anlamadıkları bölümlerde susup dinlemeyi

tercih ettiler. Öğretmen anlaşılmaya bölümleri tekrar soru cevap yöntemiyle anlatmaya çalıştı. Çocuğun kendi keşfettiği bölümleri ders sonunda da unutmadığı gözlemlendi. Zaman zaman derste dikkat dağınıklığı yaşandı. Böyle durumlarda öğretmen, farklı etkinlikleri uyguladı ve dikkat topladı. Çocuklar gördükleri resimlerdeki portrelerin taklidini yaptılar. Bu durum onları çok güldürdü, çünkü kendilerini resimdeki insan gibi gördüler. En çok eğlendikleri bölüm birbirlerinin fotoğraflarını çektikleri andı. Farklı yüz hareketleri oluşturarak poz verenler, kendini model, fotoğrafı çekenler, sanatçı gibi hissettiler. Ders sonundaki testlerde doğruyu yakalamak için yarıştılar. Öyle ki, uygulamayı kâğıtlarını birbirlerine göstermeden sınavmış gibi yaptılar.

Pastel boya ile yapılan uygulamayı kâğıt üzerine meyvelerden ve sevdikleri oyuncaklardan portre düzenlemesi olarak çalıştılar. Bu uygulamada başta zorlandılar ama daha sonra kendilerine göre farklı, komik yüzler ortaya çıktı. Bunlara bakarak birbirlerinin resimlerine güldüler. Ders sonunda hepsi mutluydu. Öğretmen resimleriyle birlikte onların fotoğraflarını çekti. Ders anlatımı 10 dakika, değerlendirme 5 dakika, uygulama 25 dakika ve temizlik 5 dakika sürdü.

Tablo-6 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,5
Konu Değerlendirme	5	11
Yönetsel	5	11
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	25	55,5
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinişsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo-7 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA					
AHMET					
HÜSEYİN					
RANA ŞEN					
BUSE					
SÜMEYYE					
KEREM					
SEFA					
ALİ EMİR					
YUSUF					
NİSA					
MELİH					
TARIK					
SÜEDA					
BEYZA					
ŞERİFENUR					
ZAHİT					
OSMAN NURİ					
BEYZANUR					
EREN					
ESMA					

Tablo- 8 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKIŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA							
AHMET							
HÜSEYİN							
RANA							
BUSE							
SÜMEYYE							
KEREM							
SEFA							
ALİ EMİR							
YUSUF							
NİSA							
MELİH							
TARIK							
SÜEDA							
BEYZA							
ŞERİFE NUR							
ZAHİT							
O.NURİ							
BEYZA NUR							
EREN							
ESMA							

Tablo-9 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMA YA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	🚫	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	🚫	😊	😊
NİSA	😊	😊	🚫	🚫	😊
MELİH	😊	🚫	🚫	😊	😊
TARIK	🚫	🚫	🚫	😊	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	🚫	🚫	🚫	🚫	😊
BEYZANUR	😊	🚫	🚫	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	🚫	🚫	🚫	😊

Tablo- 10 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİT		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.2.1. Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

Bu derste çocuklar portrenin ne demek olduğunu öğrenmişlerdir. Öğretmen dersin girişinde motivasyonu sağlamak için yüz ifadelerinden yola çıkmıştır. Kızgın, üzgün, şaşırılmış, mutlu insan yüzlerine birer örnek vermiştir. Çocukların da kendi yüzlerini farklı tarzda şekillendirmeleri kalıcılık açısından önemli olmuştur. Daha sonra öğretmen hazırlanmış çalışma kağıtlarını projeksiyon makinesi kullanarak sınıfa göstermiş ve ders soru cevap tekniği üzerinde ilerlemiştir. İnsanlar neden bu tarzda resimler (portre) yaparlardı? Sadece insanların portreleri mi yapılır? Paraların üzerlerindeki portre örnekleri nelerdir? Gibi soruları çoğu öğrenci, önceki bilgileriyle yanıtlayabilmiştir. ÇASEY ile yeni yeni tanışan çocuklar öğretmen yardımıyla derse ayak uydurabilmiştir. Çocukların, en çok önemli ressamların Turgut Zaim, Nuri İyem, Hoca Ali Rıza, Osman Hamdi Bey'in yaptıkları portre resimlere ilgi gösterdikleri görülmüştür. Özellikle Nuri İyem'in yaptığı kadın portresine çığlık atarak tepki göstermeleri, farklı bir resimle karşılaşmalarından ileri gelmektedir. Resimdeki kadının ifadesi onlara çok ilginç gelmiştir. Bunu bu resim için yaptıkları ilginç yorumlardan anlayabiliriz.

- Herkes: Aaaaaa! (Gülüşmeler...)
- Öğretmen: Bu resimde ne görüyorsunuz?
- Erkek: Bir kadın bizi görünce çok şaşırılmış, oooo! Yapıyor.
- Kız: Çok şaşırılmış.
- Erkek: Korkmuş.
- Erkek: Ağzını açmış. (gülüşmeler...)
- Kız: Komşuları kavga ediyormuş, bu kadın da aaaa! Diye şaşırılmış.

Öğretmen, bu sırada susmayı ve onların yorumlarına müdahale etmeden dinlemeyi gerekli görmüştür. Burada hem yorum yapma, yeni bakış açısı üretme gibi yetilerin gelişmesi hem de konuşma becerisini geliştirme amaçlanmıştır. Onlar da birbirleriyle kıyasıya konuşarak fikirlerini kabul ettirmeye çalışmışlardır. Kısa

süre sonra biraz fazla gürültü olunca öğretmen sınıfı tekrar toparlamıştır. Yaş grubunun küçük olması ve alışılmışın dışında ders işlenmesi, sınıfta sık sık hareketlilik gözlenmesine neden olmuştur. Sınıfta ortaya atılan fikirlerin hepsinin değerlendirilmeye çalışılması özgür bir sınıf ortamını ve rahatlığı sağlamak için önemli olmuştur. Çocuklarda zaten var olan kendini ifade edebilme gücü, sanatsal anlamda kuvvetlendirilmeye çalışılmaktadır. Bu, bilgi aktarımı süresi içinde verilmiştir.

Konu anlatımının sonunda, değerlendirme sorularının olduğu kağıtlar öğrencilere dağıtılmıştır. Çoktan seçmeli olarak uygulanan bu testte çocuklar, karışık olarak verilen resimlerin arasından portre olanları seçip kutuları boyadılar. Bu faaliyette çocukların düşünme, yorumlama, bilgiyi hatırlama yetileri güçlendi. Resim dersi için çok kullanılmayan bu tekniğin uygulanması öğrencilerin daha sonraki derslerde daha dikkatli olmalarını sağlamıştır. Çünkü öğrenciler artık dersin sonunda öğretmenin kendilerine konuyla ilgili soru sorabileceğini beklemeye başladılar. Bazı öğrenciler için bu durumun sıkıcı olduğu gözlenirse de sınıfın geneli için sonuç olumluydu.

Uygulama süresi 25 dakika olarak ayrılmıştır. Bu süre bu yaş grubu için yeterli bir süredir. Konuyu pekiştirmek için öğretmenin fotoğraf makinesiyle birkaç öğrenci birbirlerinin portre fotoğraflarını çekmeleri ve çekilen fotoğrafların daha sonra sınıf panosuna asılması, çocukların aklında konunun daha kalıcı olması için farklıydı. Uygulama aşamasında çocukların, oyuncaklarından ya da meyvelerden portre yapmak istemelerinde örnekleri gösterilen meyve portrelerinin etkisi olmuştur. Bu resimler, onları çok etkilemiştir. Uygulamada pastel boya kullanmışlardır. Öğretmen yüzeyin tamamının boyanması gerektiği konusunda öğrencileri uyarmıştır. Bu, ileriki zamanlarda çocukların resim yapma konusunda alışkanlık kazanmaları açısından önemlidir.

Öğrenme ve öğretme ile ilgili kazanımlarda yaş gruplarına bağlı olarak devinışsel, pratik yapma becerilerinde sorun olduğu görülmüştür. Anlama, yorum yapma, deneyim, beceri ve tutum kazandırmaya yönelik kazanımlarda sorun olmadığı gözlenmiştir.

4.5.3. “Manzara” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Çocuklar, dersten önce büyük bir heyecan ve istekle derse girdiler. Ders, projektör vasıtasıyla resimler üzerinden soru cevap şeklinde işlendi. Bu şekilde çocukların dikkati hem canlı tutuldu hem de düşünme, yorum yapma gücü sınandı.

Çocuklar ders boyunca derse karşı ilgilidiler. Öğretmenin gösterdiği İbrahim Safi, Cevdet Batur, Namık İsmail, Erkan Geniş, Hikmet Onat, Nuri İyem ve Ayvazovsky’nin manzara resim örneklerini ve buradaki renkleri dikkatle izlediler. Sorulan soruları hep bir ağızdan coşkuyla cevaplandırmaya çalıştılar. Resimleri bu kadar büyük görmek onlar için dikkat çekiciydi. Bir eser uzun süreli incelendiğinde veya üzerinde çok konuşulduğunda sıkıldılar, dikkatleri dağıldı ancak, öğretmen ders sonunda yapacakları etkinlik için bunları görmeleri gerektiği söylediğinde tekrar ilgilenmeye çalıştılar. Günlük hayatta çevrelerinde gördükleri görüntülere resim gözüyle bakıp onları yeni bir isimle tanımak zor gelse de yeni bir şeyi öğrenmenin keyfini yaşadılar. Dersin başında öğretmen, herkese pencereden dışarı bakmalarını söylediğinde bütün öğrenciler, dışarıya her gün nasıl bakıyorlarsa yine o şekilde baktılar. Fakat dersin sonunda bu defa kendileri bakmak istediler ve herkes “manzara resmi” diye gördükleri görüntülere isim buldular. Ders sırasında önce İbrahim Safi, Cevdet Batur, Namık İsmail, Erkan Geniş, Hikmet Onat, Nuri İyem ve Ayvazovsky’nin manzara konulu eserleri gösterildi. Bu resimlerdeki ayrıntılar soru cevap tekniğiyle öğrenciye fark ettirilmeye çalışıldı. Test tekniği kullanıldı. Resimlerdeki günün saatleri, “gölge” kavramı açıklanarak “gölge nasıl oluşur?” gölgenin yönü neye göre değişir? Gibi sorularla diğer derslerdeki bilgiler kullanılarak anlatıldı. Daha sonra öğrenciye verilen çalışma kağıtlarındaki resimlerdeki hissedilen vakitleri (sabah, öğlen, akşam) öğrencinin algılamasına yönelik bir test uygulandı. Burada çocuklar, resmin üst kısmındaki sabah, öğle, akşam vakitlerinin yanındaki boş kutucukları resmin hangi zaman dilimine ait olduğu düşünülüyorsa resmi temsil eden rengi kullanarak o kutucuğu doldurmuşlardır. Daha sonraki etkinlik resmin bizde uyandırdığı duygu ile alakalı olmuştur. Küçük kartlarda yüz ifadeleri öğrencilere dağıtılmıştır. Çocuklar, resimlerde ne hissettilerse o duyguyu yansıtan küçük kartı

(Bkz. Ek-3) resmin üzerine yapıştırdılar ve neden olduğunu söylemeye çalıştılar. Bu etkinlikte herkesin hissettiği benzer olduğu için hep bir ağızdan söylemler oldu. Çok keyif aldılar. Zaman zaman birbirlerine itiraz ederek görüş farklılıklarını belirttiler.

Uygulama sulu boya tekniğiyle “yaşamak istediğiniz yer” konusu adı altında yaptırıldı. Ders anlatımı 15 dakika, uygulama 20 dakika değerlendirme 5 dakika ve temizlik 5 dakika sürdü.

Tablo- 11 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	15	33,5
Konu Değerlendirme	5	11
Yönetsel	5	11
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	15	33,5
İşlevsiz	5	11
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinışsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo-12 Kazanımlar

ÖĞRENCİLER	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA ŞEN	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	🚫	😊	🚫	😊	🚫
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	🚫
SEFA	😊	😊	🚫	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	🚫	🚫	🚫
MELİH	😊	😊	🚫	🚫	🚫
TARIK	😊	🚫	🚫	🚫	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	🚫
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
OSMAN NURİ	😊	😊	🚫	🚫	🚫
BEYZANUR	😊	😊	🚫	🚫	🚫
EREN	😊	😊	🚫	😊	😊
ESMA	😊	😊	🚫	😊	🚫

Tablo:13 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKİŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA							
AHMET							
HÜSEYİN							
RANA							
BUSE							
SÜMEYYE							
KEREM							
SEFA							
ALİ EMİR							
YUSUF							
NİSA							
MELİH							
TARIK							
SÜEDA							
BEYZA							
ŞERİFE NUR							
ZAHİT							
O.NURİ							
BEYZA NUR							
EREN							
ESMA							

Tablo- 14 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	🚫	😊	🚫	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	🚫	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	🚫	😊	😊
NİSA	😊	🚫	🚫	🚫	😊
MELİH	😊	🚫	🚫	😊	😊
TARIK	🚫	🚫	🚫	😊	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	🚫	🚫	🚫	😊
BEYZANUR	😊	🚫	🚫	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	😊	🚫	😊

Tablo-15 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊
AHMET	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊
RANA	😊	😊
BUSE	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊
KEREM	😊	😊
SEFA	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊
YUSUF	😊	😊
NİSA	😊	😊
MELİH	😊	😊
TARIK	🚫	🚫
SÜEDA	😊	😊
BEYZA	😊	😊
ŞERİFE NUR	😊	😊
ZAHİT	😊	😊
O.NURİ	😊	🚫
BEYZA NUR	😊	😊
EREN	😊	😊
ESMA	😊	😊

4.5.3.1. Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

“Manzara” konulu resimler çocukların aslında çok da yabancı olmadıkları bir konudur. Çocukların serbest konulu resimlerde genelde yaptıkları resimlerdir. Ancak bu derste isim ve teknik olarak yeni şeyler öğrenmektedirler. Yine bu konu ünlü ressamların yaptıkları resimlerle desteklenmektedir.

Resim incelemesi, bu derste daha ön plana çıkarılmıştır. Çünkü artık eleştiri disiplini geliştirilmeye başlanmaktadır. Öğretmen, betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargı basamaklarından birer soruyla dersi açmıştır. Bu sorular öğrencilerin yorum yapabilmelerine olanak sağlamıştır. Zaman zaman sıkılsalar da öğretmenin dersle ilgili gösterdiği eser örnekleriyle motivasyon yeniden sağlanmış ve ders hareketlenmiştir.

İbrahim Safi ve Cevdet Batur’un resimlerini dikkatle izlemişlerdir. Çünkü bu tarz resimleri kendi yaptıklarına yakın bulmuşlardır. Öğretmenin sorduğu sorulara birlikte cevap vermişlerdir. Renkleri, çizgileri kolaylıkla fark etmeleri önceki derslerde renk konusunun işlenmesiyle ilişkilidir. Duruma göre uyarlama yetisi gelişmeye başlamıştır. Çalışma kağıtlarındaki “Bu resimler günün hangi saatinde yapılmıştır?” sorusuna verdikleri cevaplardan yorumlama ve gözlem güçlerinin çok kuvvetli olduğunu görüyoruz. Bu yorumlar öğretmenin müdahalesi olmadan ortaya çıkmıştır. 12 öğrenci, bu konuda daha hızlı davranmışlardır. Diğerlerindeki gelişme biraz daha ağır olmuştur. Bu farklılık, yöntemi ve dersi kavrama ve uyum sağlama ile doğrudan ilişkilidir.

Yine çalışma kâğıtlarındaki uygun simgeyi yerleştirme ve “ne hissettiriyor?” bölümlerinde her çocuğun doğru simgeleri şaşırmadan bulduğu ve yerleştirdiği görülmektedir. Bu bölüm diğer derslerle de ilgili olduğu için onlara daha kolay gelmiştir. Burada da yorumlama yetisini güçlendirmek amaçlanmıştır.

Uygulama aşaması ve bilgi aktarımı eşit sürelerde tamamlanmıştır. Bu konuda özel bir çaba sarf edilmemiş, öğrencinin tepkilerine göre ders ilerlemiştir.

Uygulama aşamasında öğrenciler öğrendikleri ve gördükleri şeyleri kullanarak resimlerini pastel boya kullanarak yapmışlardır. Genellikle resimlerde gözlenen, ev, ağaç, çiçekler, güneş, dağlar... gibi objelerdir. Farklı olarak yapılanlar arsında, denizaltı, deniz kenarı, denize giren insanlar gibi resimler vardır. Birbirine benzer resimlerin yapılmasına sebep olarak yan yana oturup birbirlerinin resimlerini görmeleri görülebilir. Örneğin öğrencilerin hiçbiri örneklerini gördükleri ressamın resimlerine benzer şeyler yapmamışlardır. Ancak, objelerin kâğıda yerleştirmeleri ve büyüklüğü konusunda benzerlikler görülmüştür. Bu durum öğrencilerin özgür resim yapmayı istemelerinden kaynaklanmaktadır.

Bu aşamada resimlerde arka fon boyamada zorlanılmıştır. Öğrenciler, çizdikleri cisimleri boyamış arka taraflar boş kalmıştır. Mekân algısının yetersizliğinden kaynaklanan bu durumun birkaç öğrencide görülmemiştir.

4.5.4. “Suluboya Kullanımı” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Suluboya tekniğinin işleneceği bu derste projektör ve slayt kullanılmadı. Boya kullanım tekniği anlatılacağından yöntem olarak örnekleme ve uygulama tercih edildi. Öğrenciler, bu derste yaparak ve yaşayarak öğrendiler. Derste fırça tutuşu, boyadaki su miktarını ayarlama, malzemeyi dikkatli kullanma, zemin renklerini kullanma, hayal gücünü kuvvetlendirme amaçlanmıştır.

Dersin başında öğretmenin söylediklerini dikkatli şekilde dinleyen öğrenciler öğretmenin örnek olarak resim yaptığı anlarda fikirlerini rahatlıkla söylediler. Bazen öğretmeni uyardılar. Uygulamaya başladıkları anda herkes bildiklerini öğretmene gösterme çabası içindeydi. Önce boyanın yanlış kullanımından kaynaklanan sorunlar yaşandı. Bunların başında renklerin canlı çıkmaması geliyordu. Bu sorun boyanın kalitesiyle de alakalıydı. Ancak, birkaç denemeden sonra çocuklar su miktarını ayarladıklarında renkleri canlı çıkarmaya başladılar. Bunu da attıkları çığlıklarla göstererek sevinçlerini belirttiler. Zaman zaman su bardakları her türlü uyarıya rağmen döküldü. Arkadaşlarının kâğıtlarını ıslatan çocuklar özellikle erkekler kahkaha attılar. Kızlar daha çok bu durumdan şikâyetçi oldular. Zaman zaman birbirlerinin yüzlerini de boyadılar.

Çocukların resimlerinde genellikle gökkuşağı imgesi görüldü. Bunu, onların renklerin canlılığından hoşlanmalarına bağlayabiliriz. Dersin sonunda herkes yaptığı resmi kuruması için dolapların üzerine koydu. Sırasındaki peçetesini ve fırçasını aldı, ellerini yıkadı ve önlüğünü çıkardı. Su bardaklarını hizmetli topladı. Sıraların üzeri boya oldu ve sınıfın bazı yerlerine boyalı su döküldü.

Ders, 10 dakika anlatım, 25 dakika uygulama ve 10 dakika temizlik olarak 45 dakikada tamamlandı.

Tablo-16 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,2
Konu Değerlendirme		
Yönetsel	5	11,1
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	25	55,5
İşlevsiz	5	11,1
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinişsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo-17 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA ŞEN	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	🚫
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	🚫
SEFA	😊	😊	🚫	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	🚫	🚫	🚫
MELİH	😊	😊	🚫	🚫	🚫
TARIK	😊	🚫	🚫	🚫	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	🚫
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
OSMAN NURİ	🚫	🚫	🚫	🚫	🚫
BEYZANUR	😊	😊	🚫	🚫	🚫
EREN	😊	😊	🚫	😊	😊
ESMA	😊	😊	🚫	😊	🚫

Tablo-18 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKIŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	🚫	😊	🚫	😊	🚫	😊	🚫
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	🚫	🚫	🚫	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	🚫	😊	😊	😊	🚫	🚫	😊
NİSA	🚫	🚫	🚫	😊	🚫	🚫	😊
MELİH	🚫	😊	🚫	😊	🚫	😊	😊
TARIK	🚫	🚫	😊	😊	🚫	🚫	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	🚫	😊	🚫	🚫	😊
ŞERİFE NUR	😊	😊	😊	😊	🚫	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
O.NURİ	🚫	🚫	🚫	😊	🚫	😊	🚫
BEYZA NUR	🚫	🚫	😊	😊	🚫	😊	😊
EREN	😊	😊	🚫	😊	🚫	😊	😊
ESMA	😊	🚫	😊	🚫	🚫	🚫	🚫

Tablo-19 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMA YA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMA YA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAY A YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	🚫	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	🚫	😊	😊
NİSA	😊	🚫	🚫	🚫	😊
MELİH	😊	🚫	🚫	😊	😊
TARIK	🚫	🚫	🚫	😊	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	🚫	🚫	🚫	🚫	😊
BEYZANUR	😊	🚫	🚫	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	😊	🚫	🚫

Tablo-20 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİT		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.4.1. Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

Suluboya kullanımı küçük yaştaki her çocuk için zor olmuştur. Suyu kontrol etmenin güç olmasından kaynaklanan bu durum birkaç denemeyele çözülebilir. Bu uygulamada çocukların beceri ve devinişsel alandaki kazanımlarını artırmak için yapılmıştır.

Sınıfın genelinde gözlenen temel sorun, acele etme ve su miktarını ayarlayamama olmuştur. Öğretmenin ilk olarak sınıfın gözü önünde örnek bir resim yapması ve sözlü olarak anlatması hem kulağa hem göze hitap etmesi öğrenmeyi kolaylaştırmıştır. Ders uygulama ağırlıklı olduğu için herhangi bir örnek resim gösterilmemiş, öğretmen kendisi uygulamıştır. Bu etkinlikle öğrenciler dersin birebir içinde olmuştur. Öğretmeni izledikten sonra her öğrenci kendi resmini yapmaya başlamıştır. İlk etapta çocuklardan birkaçı renklerin canlı olmaması konusunda sıkıntı yaşamıştır. Bu öğrencilerin genellikle beceri ve deneyim eksikliği olan öğrenciler olduğu görülmektedir. Bu konuda sorun yaşayan öğrencilere yardım edilmiş ve yeniden fırsat verilmiştir. İkinci veya üçüncü denemelerde daha iyi sonuçların ortaya çıktığı görülmüştür.

Sınıftaki ikinci bir sorun ise, sınıf temizliği olmuştur. Çocukların su kaplarını dikkatli kullanamamaları yine deneyimsizlik sonucudur. Sınıf hâkimiyetinde öğretmenin zaman zaman problem yaşaması, uygulanan etkinliğin çocuklara verdiği heyecandan kaynaklanabilir.

Dersin sonlarına doğru çocuklardaki öğrenme ve öğretim kazanımları olumlu yönde değişmiştir. Fırça tutuşu, su miktarının ve fırçadaki boya miktarının iyi ayarlanması, kâğıdın iyi kullanılması gibi kazanımlar elde edilmiştir. Dört öğrencide su ve boya miktarını ayarlama konusunda eksiklikler görülmüştür. Uygulama için verilen süre uygun olmasına rağmen bu öğrenciler de yaş grubu ve deneyim eksikliğinden dolayı süre kullanımında sorun yaşanmıştır.

4.5.5. “Maske” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Öğretmen derse girerken dersle ilgili olarak yüzüne maske taktı. Bu öğrencilerin dikkatini çekerek derse ilgisini yoğunlaştırdı. Diğer derslerde de olduğu gibi burada da projektör ve çalışma kağıtları kullanıldı.

Çocuklar ders boyunca derse karşı ilgilidiler. Gösterilen resimleri ve renkleri dikkatle izlediler. Sorulan soruları hep bir ağızdan coşkuyla cevaplandırmaya çalıştılar. Maskelerin tarihteki kullanım amaçlarını öğrendiler. Farklı kültürlerdeki maske çeşitlerini ve yapıları gördüler. Zaman zaman kendileri de aynılarında yapma isteği duydular. Bir an önce uygulamaya geçmek içi sabırsızlandılar. Öğretmenin sorduğu sorulara cevap vermeye çalışmalarının yanı sıra kendileri de merak ettikleri soruları sordular. “Bu maske kral Midas değil mi?, Bunu neden taşın üzerine yapmışlar?, Bu maskeleri insanlar krallarını her zaman hatırlamak için mi yapmışlar?, Bunu insanlar nasıl takmış kafalarına?, Ağaçtan yapılan maskeleri hangi aletleri kullanarak oymuşlar? gibi sorularla maske örneklerinin tarihi ve yapısal içeriğini öğrenmeye çalışmışlardır.

Uygulamada öğrencilere 2 farklı çeşitte boş yüz resmi verildi (Bkz. Ek-5). Onlardan farklı materyaller kullanarak maske yapmaları istendi. Ancak, kesme yapıştırma ve boyama tekniklerinin aynı anda kullanılıyor olması fazla zaman gereksinimini ortaya çıkardı. Bu sebeple ilk ders sadece pastel boya ile maskelerin zeminleri boyandı. Boya ile farklı şekiller çizmek isteyenler bu işlemi tamamladılar. İkinci ders diğer materyallerin kullanımına geçildi ve maske tamamlandı. Bu uygulamada öğretmen zaman zaman kesme ve yapıştırma işleminde öğrencilere yardım etti. Fikir olarak öğrencilerin yaratıcılıkları dikkat çekti.

Derste herkes aynı performansı gösterdi. Kızlar daha sakindi. Erkekler birbirlerinin çalışmalarını yaparken eleştirdiler. Bu ders sonunda uygulama drama yapılarak bitirilmiştir.

Ders sonunda öğretmen çalışmaları topladı ve bütün maskeleri panoya yerleştirip okulda sergiledi.

Ders 20 dakika konu anlatımı 40 dakika uygulama ve 10 dakika temizlik olarak 2 ders saati sürdü.

Tablo-21 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	20	25
Konu Değerlendirme	5	6,25
Yönetsel	10	12,5
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	40	50
İşlevsiz	5	6,25
Toplam (2 ders saati)	80	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinişsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo-22 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA					
AHMET					
HÜSEYİN					
RANA ŞEN					
BUSE					
SÜMEYYE					
KEREM					
SEFA					
ALİ EMİR					
YUSUF					
NİSA					
MELİH					
TARIK					
SÜEDA					
BEYZA					
ŞERİFENUR					
ZAHİT					
OSMAN NURİ					
BEYZANUR					
EREN					
ESMA					

Tablo-23 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKIŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA							
AHMET							
HÜSEYİN							
RANA							
BUSE							
SÜMEYYE							
KEREM							
SEFA							
ALİ EMİR							
YUSUF							
NİSA							
MELİH							
TARIK							
SÜEDA							
BEYZA							
ŞERİFE NUR							
ZAHİR							
O.NURİ							
BEYZA NUR							
EREN							
ESMA							

Tablo: 24 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	😊	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	🚫	😊	😊
NİSA	😊	🚫	🚫	🚫	😊
MELİH	😊	🚫	🚫	😊	😊
TARIK	😊	🚫	🚫	😊	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFE NUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	🚫	🚫	🚫	😊
BEYZANUR	😊	🚫	🚫	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	😊	🚫	😊

Tablo-25 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊
AHMET	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊
RANA	😊	😊
BUSE	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊
KEREM	😊	😊
SEFA	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊
YUSUF	😊	😊
NİSA	😊	🚫
MELİH	😊	😊
TARIK	😊	😊
SÜEDA	😊	😊
BEYZA	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊
ZAHİT	😊	😊
O.NURİ	😊	🚫
BEYZANUR	😊	😊
EREN	😊	😊
ESMA	😊	😊

4.5.5.1. Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

Maske yapımı, çocukların daha önce hiç denemedikleri bir deneyim olmasına rağmen maske konusunun ilginç olası sebebiyle şimdiye kadar en çok başarı elde edilen ders olmuştur. Bu ders konu anlatımıyla birlikte 2 ders saati sürmüştür. Dersin uzun süreye yayılması da dersin başarısını arttırmıştır.

Ders, birkaç ülkenin tarihte yapılmış maske örnekleriyle desteklenmiştir. Projeksiyon makinesi kullanılarak anlatılan ders, tarihten örnekler verilirken sanat tarihi disiplini hedeflenmiştir. Çocuklara her maskenin tarihteki hikâyesi, yapılış amacı anlatılmıştır. Böylece her eserin bir amacı olduğu fikri sunulmuştur. Çocuklar, bu örnekleri dikkatlice izlemişlerdir. Maske nedir? Nasıl yapılır? Tarihte ne için yapılmıştır? gibi sorulan sorularla konu pekiştirilmeye çalışılmıştır. Anlatılan hikâyelerde kendilerinden örnekler bulmaya çalışmışlardır. Örneğin, daha önce Kral Midas'ı anlatan bir tiyatroya giden öğrenciler Kral Midas'ın kabartmasını gördüklerinde bu tiyatroyu hatırlamışlar ve heyecanlanmışlardır. Bu onlardaki hazır bulunuşluktan kaynaklanmaktadır. Mısır Kralı Firavun'un maskesini gördüklerinde daha önce Mısır ve Firavun'la ilgili olan çizgi filmlerden bilgi sahibi olan çocuklar yine aynı tepkiyi vermişlerdir. Buradan, çocukların öğrendikleri şeylerle günlük hayatlarındaki izlenimler birleştiğinde daha kalıcı ve etkileyici olur sonucunu çıkartabiliriz. Gösterilen maske örnekleri eleştiri sorularıyla incelettirilmiştir. Böylece çocuklarda eleştirel bakış açısının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Daha önceki derslerde bu sorulara yavaş yavaş alışan öğrencilerin bu derste daha bilinçli ve amaca uygun cevaplar verdiği gözlenmiştir. Bu soruların sonucunda öğrencinin esere biçtiği değer tartışılmıştır. Bu uygulama estetik beğenin gelişimi için önemlidir. Herkes, hangi eseri, ne kadar ve neden beğendiğini birer cümle ile söylemiştir. Örneğin, Firavun'un maskesini gördüklerinde Aaaa! Firavun değil mi? “Çooooook güzelmiiiş! Gibi tepkiler göstermişler ya da ahşap maskeleri gördüklerinde “Herkes gülmeye başladı. Bazıları çılgık attılar.

- Erkek. Bu çok komik öğretmenim.
- Kız. Ben de komik maske yapacağım.
- Erkek. Ben de.

Ö: İnsanlar, bu maskeleri ağaçlardan oyarak yapmaya başlamışlar.

• Kız: Bunları nasıl oymuşlar? gibi sorular sorarak tepkilerini ve beğenilerini belirtmişlerdir. Bu anlamda çocuktaki sanatsal söz dağarcığının ve konuşma yeteneğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. 5 yaş grubundaki çocukların daha pasif oldukları gözlenen bu aşamada 6 yaş grubundaki çocuklardan bazılarının da ifade gücünün eksik olduğu, istediğini tam anlatamama, kavramları karıştırma gibi eksikliklerin olduğu görülmüştür. Ancak, genel anlamda öğrenme ile kazanımlarda çocukların hepsinde başarı gözlenmiştir. Öğretimle ilgili kazanımlarda da 2 öğrencideki başarısızlık bilgi birikimiyle bağıntılı olup zamanla aşılması muhtemeldir.

Soru cevaplarla bilgi aktarımının 1 saat sürmesine rağmen öğrencilerin genelinde sıkılma ya da isteksizlik görülmemiştir. Bu durum, ders materyalleri ve yöntemle ilgili olup öğrencilerin bu yönetime yavaş yavaş alıştığının göstergesidir.

Uygulamaya diğer ders devam edilmiştir. Öğrenciler, eliş kağıdı, boncuklar, kurdeleler, boyalar, düğmeler gibi materyalleri yaptıkları maskenin amacına göre seçip kompozisyon oluşturmuşlardır. Zaman zaman birbirlerine yardım etmeleri ve fikirlerini “oldu” ya da “olmadı” gibi ifadelerle söylemişlerdir. Bu onları sosyal olma açısından geliştirmiştir. Yapılan çalışmaları öğretmenin okulda sergilemesi, öğrencilerin yaptıkları çalışmalarının sergilemesinden haz duymalarını sağlamıştır.

4.5.6. “Baskı” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Projektör kullanılmayan bu derste öğretmen, materyal olarak Nevzat Akoral ve Saim Tekcan’ın baskı resimlerini büyük kâğıtlara renkli fotokopi olarak çıkartmıştır. Derste öğrencinin bu çalışmalar hakkında fikir edinebilmesi için sınıfta bu baskılar ders boyunca asılı tutulmuştur. Daha sonra öğretmen tarafından değişik geometrik şekillerden oluşan farklı kalıplar oluşturulmuştur. Bu kalıplar

değişik geometrik şekillerden yapıldı. Öğrenciler bunları, baskı yaparken kendine göre zemin üzerine yerleştirdi ve o şekilde baskısını aldı. Boya malzemesi olarak fazla akışkan olmayan duvar boyaları kullanıldı. Büyük fırçalar her rengin içine ayrı ayrı konuldu. Öğrenci her renk için ayrı fırça kullandı. Böylece boyalar kirlenmedi. Uygulamaya başlamadan önce öğretmen öğrencilere göstermek amacıyla birer örnek yaptı.

Uygulama esnasında sınıf hareketliydi. Bazı öğrenciler ayakta çalıştı. Zaman zaman birbirlerini eleştirdiler. Bu sebeple ders gürültülü geçti. Çocuklar farklı şekil ve renklerin kâğıtlarına geçmesinin heyecanını yaşadılar. Fayansın üzerinde çıkan baskılar karton baskıdan daha çok sevildi. Çünkü karton baskıda çıkan şekiller belliydi. Fayans baskısı onlar için daha heyecan vericiydi.

Dersin sonlarına doğru artık daha farklı şeyler üretmeye başladılar. İlk baskıları daha acemi ve korkaktı. Boyayı bol kullandıklarında renklerin daha canlı ortaya çıktığını anladılar. Öğretmenin sınıfa getirdiği kâğıtlar yetmedi. Çünkü her öğrenci 5 ya da 6 defa basmaya başladı. Daha sonra öğretmen artık dersin bittiğini ve herkesin ellerini yıkayarak önlüklerini çıkarmalarını söyledi. Kızlar sınıf temizliğiyle daha çok ilgilidiler. Ancak sınıf temizliği ders sonunda hizmetliye yaptırıldı. Ders, 10 dakika ders anlatımı, 25 dakika uygulama ve 5 dakika bireysel temizlik olarak 40 dakikada tamamlandı.

Tablo- 26 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,3
Konu Değerlendirme	5	11,1
Yönetsel	5	11,1
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	25	55,5
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinışsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo- 27 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA					
AHMET					
HÜSEYİN					
RANA					
BUSE					
SÜMEYYE					
KEREM					
SEFA					
ALİ EMİR					
YUSUF					
NİSA					
MELİH					
TARIK					
SÜEDA					
BEYZA					
ŞERİFENUR					
ZAHİT					
OSMAN NURİ					
BEYZANUR					
EREN					
ESMA					

Tablo-28 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKIŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	🚫	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	🚫	😊	😊
NİSA	🚫	😊	🚫	😊	🚫	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	🚫	🚫	😊	😊	🚫	🚫	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	🚫	😊	🚫	😊	😊
ŞERİFE NUR	😊	😊	😊	😊	🚫	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
O.NURİ	😊	🚫	🚫	😊	🚫	😊	🚫
BEYZA NUR	😊	🚫	😊	😊	🚫	😊	😊
EREN	😊	😊	🚫	😊	🚫	😊	😊
ESMA	😊	🚫	😊	🚫	🚫	😊	😊

Tablo-29 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAY A YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAY A YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	😊	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	🚫	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	🚫	😊	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	😊	😊	🚫	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	😊	🚫	😊

Tablo-30 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFE NUR		
ZAHİR		
O.NURİ		
BEYZA NUR		
EREN		
ESMA		

4.5.6.1. Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Konumları Açısından Dersin Yorumu

Patates baskısı, ip baskısı ya da çocukların boyayla özgürce iç içe olduğu etkinlikler onların her zaman hoşuna gitmiştir. Baskı tekniğini, bu derste daha bilinçli bir şekilde öğrenmeleri için baskı örneklerini öğretmen kâğıtlara çıkartıp ders sonuna kadar sınıf panosunda asılı tutmuştur. Uygulamaya daha çok ağırlık vermek için anlatım süresi kısa tutulmuştur. Çocukların görsel olarak algılamaları için birer tane örnek yapılmıştır.

Sınıf düzenine dikkat edilmeye çalışılmış, çocuklara fırça, peçete kullanma disiplini kazandırılmaya çalışılmıştır. Baskısı yapılacak karton kalıplar ve fayanslar önceden hazırlandığı için zaman kaybı olmadan uygulamaya geçilmiştir. Çocukların ilk denemelerde öğretmenin yaptığı ve örneklerini gösterdiği baskı resimlerden etkilendikleri görülmektedir. Pek çoğu da ev, ağaç gibi kalıplaşmış objeleri yapmak istemişlerdir. Bu onların farklı fikir üretme kazanımlarının tam gelişmemesinden kaynaklanmaktadır. Daha sonra öğretmenin telkinleriyle kendi desenlerini oluşturmaya başlamışlardır. Bu, onları daha özgür ve mutlu kılmıştır.

Çocukların genelinin bilişsel, devinişsel, deneyim kazanımlarının bu derste çok iyi olduğu görülmektedir. Bunun nedeni dersin içeriğinin, çocuğun becerilerini destekleyen, bütün dikkatini ve ilgisini çekebileceği bir uygulama olmasıdır. Renklerin canlılığı, tekniğin ilgi çekici olması ve seçilen desenlerde sınırlamanın olmaması öğrencinin motive olmasını ve yeni şeyler keşfetmesine olanak sağlamaktadır. Örneğin, bir kız öğrencinin boyayı fırçaya bol alıp fayansa sürdükten sonra kâğıdı kaydırarak baskı almanın sonucunda desenin ebru desenini andırdığını keşfetmesi onu çok mutlu etmiş ve bu faaliyeti farklı renklerle yeniden denemesini sağlamıştır.

- Kız: öğretmenim farklı şekiller de yapabilir miyiz?

Ö: Evet, tabi ki yapabilirsin.

- Kız: Ben renkleri birbirine karıştırmak istiyorum. İşte öğretmenim ebru gibi çıktı, çok güzel olduuu!

Zaten burada amaç, öğrencinin olan tekniği tanıyıp yeni fikirler uygulamasını sağlamaktır. Öğrenciler birden fazla baskı almış, deneme yanılma yoluyla faaliyetlerini oluşturmuş, yapılan çalışmalar, ders sonunda değerlendirilmiş; her öğrenci, baskı resmini nasıl yaptığını arkadaşlarına anlatmıştır. Böylece topluluk önünde konuşma kazanımları da geliştirilmeye çalışılmıştır.

Dersin sonunda yapılan değerlendirmede çocuklarda öğrenme ve öğretimle ilgili kazanımlarda başarı sağlandığı görülmüştür.

4.5.7. “Müze” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Gerekli aile izninin alınmamasından dolayı müzede işlenmesi gereken bu dersi öğretmen, müzedeki eserlerin fotoğraflarıyla okula bir sanal müze alanı oluşturmuş ve dersi sanal müzede işlemiştir. Müzeye gezi gerçekleşmemiştir. Müze dersi kapsamında üç ders daha işlenmiştir. Bunlar kıyafet tasarımı, üç boyutlu çalışma ve mozaik yapımıydı. Bu sebeple müze uygulama dersi hem öğrenciler için hem de öğretmen için çok önemliydi.

Çocuklar, öncelikle müzede uyulması gereken kurallarla birlikte müzelerin isimlerini ve nelerin sergilendiğini öğrendiler. Hepsi sıra halinde öğretmenlerini dinleyerek ve hazırlanan programı izleyerek müzeyi gezdiler. Etnografya müzesindeki silahların çok büyük olması erkeklerin dikkatini çekti. Kızlar ise daha çok kıyafetlerle ilgilendiler. Özellikle gelinlik modeli onlara çok farklı geldi. Bazen gözüne takılan eseri seyre dalan öğrenciler oldu. Yemeniler çok ilgi gördü. Çünkü çocuklarda geçmişte kullanılan malzemelerle şimdiki eşyalar arasında ilişki kurma eğilimi vardı. Tanıdık bir eşya görünce hemen tepki gösterdiler. Özellikle yemek sinisine bakarken bu yaşandı. Babaannesinden örnek veren öğrenciler oldu. “Bu da eskiden üzerinde yemek yenilen büyük bir tepsi. İnsanlar eskiden yerde oturarak yemek yerlermiş. Şimdi de hala böyle yiyenler var.

- Kız: Evet, biz babaanneme gittiğimiz zaman yerde yemek yiyoruz.”

Eski anahtarlara çok ilgi gösterdiler. Çünkü günümüzde bu kadar büyük anahtar hiç görmemişlerdi. Bu şaşkınlığını bir kız öğrenci “Öğretmenim şu anahtar ne kadar büyük. Eskiden kapılar bu kadar büyük müymüş?” diyerek belirtmiştir.

Müze tanıtıldıktan sonra öğrenilen şeyleri tekrarlama amaçlı küçük bir oyun oynandı. Bu oyun, hafızayı güçlendirme ve hızlı düşünmeyi sağlama açısından önemliydi. Çocuklardan, öğretmenin kendilerine verdikleri eserlerin resimlerini müzedeki yerlerine 2 dakika içinde bulup götürmeleri istendi. Birkaç öğrenci zorlandı. Bir kız öğrenci yerini bulamadı ancak, erkek öğrenciler hemen yerlerini hatırladılar. Öğretmen oyunu başarıyla tamamlayanlara ödül verdi.

Arkeoloji müzesi uygulaması da hemen ardından yapıldı. Antik eserleri incelerken öğrencilerin kafaları biraz karıştı. Çünkü eski çağların ne kadar uzak bir zaman olduğunu algılayamadılar. Kullanılan aletlerin çok farklı olduğunu gördüler. Küçük insan heykelcikleri onlara çok komik geldi. Zaman zaman güldüler. Öğretmen onları sessiz olmaları konusunda sık sık uyarmak zorunda kaldı. Başka eserlere dikkat edip anlatılanları dinlemeyen bir öğrenciyi fark eden öğretmen onu uyarmak maksadıyla soru sordu. Öğrenci hemen irkildi ve soruya yanıt vermeye çalıştı.

Ö: Şimdi bakın burada da büyük aslan heykelleri var. Gürültüyü kes. Ahmet, yeter artık. Söyle bakalım bu aslan heykellerini neden yapmış insanlar?

- Ahmet: (biraz düşündü) birbirlerini korkutmak için.(gülüşmeler...)

Ö: Kes gürültüyü. Evet, aslında doğru sayılır. Ahmet bize şaka yapmak istese de yine de doğru söyledi sayılır. Bunları insanlar, mezarlarının başına ölülerini koruması için yapmışlar. Yani ölülerini düşmanlardan korumak ve onları korkutmak için yapmışlar. Tamam mı Ahmet? “Tamam, Öğretmenim” diye

karşılık veren öğrenci daha dikkatli dersi dinlemeye çalıştı ve diğer öğrencilerde de bu gözlendi.

Daha çok lahitler hakkında soru soran öğrenciler, mozaiklere ve aslan heykellerine çok ilgi gösterdiler. Mozaiklere dokunmak onların çok hoşuna gitti. Mozaiklerin üzerindeki desenleri anlamaya çalıştılar.

Ö: “Burada da mozaikler var. Mozaik küçük renkli taşları yan yana yapıştırarak yapılan resme deniyor. İlerde biz de yapacağız. İyice inceleyin. Yavaşça elinizi dokunabilirsiniz. Taşları hissedin. Bir kere dokun ve geri çekil. Bakın burada keçi resmi, kuş resmi yapmışlar. Ayrıca farklı desenler de yapmışlar. Bunları evlerinin tabanlarını süslemek için kullanmışlar. Beğendiniz mi?

- Herkes: Evet, çok değişik.
- Kız: Ama bunu yapması çok zor. Biz nasıl yaparız.” gibi soru ve yorumlarla öğrenciler mozaik eserlere karşı ilgilerini göstermişlerdir. Öğretmenin, onlara gelecek derslerde mozaik yapacaklarını söylemesinin buna etkisi olmuştur mutlaka.

Tanıtımın sonunda öğretmen öğrencilerinden beğendikleri eser yanında fotoğraf çektirmelerini istedi. Burada amaç onların estetik beğenilerini ölçmektir. Herkes beğendiği eserin yanına gitti ve onu neden beğendiğini birkaç cümleyle açıkladı. Burada da sözel beceri kazandırma amaçlandı.

Öğretmen, Şimdi herkes bu müzede en çok beğendiği eserin yanına gitsin ve onunla fotoğraf çektirsin. Bundan sonra da artık müzeden çıkıyoruz. Birkaç kişi beğendiği eseri neden beğendiğini bize anlatsın. Nisa sen söyler misin neden bu aslanla fotoğraf çektirmek istedin? dediğinde Nisa, çok güçlü görünüyor, bu yüzden onu çok sevdim, diye cevap verdi. A. Emir ise, Ölülerini koydukları kutuları beğendim. Çok büyükler bir de üzerinde çok resim var dedi. Aynı soruyu Zeynep, ben de kırık ayağı sevdim, çünkü çok farklı diyerek cevaplandırdı. Çocuklardan gelen bu yorumlarla onların estetik beğenilerinin şekillendiğini görmekteyiz. Onlar için farklı özellikteki eserler bu faaliyette dikkat çekici

olmuştur. Örneğin aslan heykelinin güçlü görünmesi, kullanım amaçlarından ve üzerlerindeki kabartma resimlerden dolayı lahitler ya da ayak heykelinin normalden büyük olması yapılan seçimlerde belirleyici olmuştur. Seçimlerinde çocuklar kendi fiziksel özelliklerini ve karakterlerini de yansıtmışlardır. Örneğin Nisa fiziksel anlamda ufaktır ve bu eserlerin içinde aslan heykellerini seçmesinin nedeni olarak onların güçlü ve büyük olduklarını söylemesinde kendi fiziksel yapısının etkisi olabilir.

Ders sonunda hepsi yorulmuşlardı ama çok şey öğrendiklerinin farkındaydılar. Çok eğlendikleri ve verimli bir ders geçirdikleri yüzlerinden anlaşılıyordu. Müze dersinde çocuklara tarihsel bilgi, günümüz yaşamıyla eskiyi karşılaştırma sonucunda sosyal farklılaşma bilgisi, yapılan değerlendirmelerle birlikte estetik beğeni ve eleştirel düşünce, yapılan faaliyetlerle hafıza gücü geliştirilmiş oldu.

Ders konu anlatımı 30 dakika, müze ile ilgili oyunları uygulama olarak aldığımızda 10 dakika, öğrencileri düzenleme 5 dakika olarak ders 45 dakikada tamamlanmıştır.

Tablo- 31 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	30	66,6
Konu Değerlendirme		
Yönetsel	5	11,1
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	10	22,3
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinişsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili

elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo- 32 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA					
AHMET					
HÜSEYİN					
RANA					
BUSE					
SÜMEYYE					
KEREM					
SEFA					
ALİ EMİR					
YUSUF					
NİSA					
MELİH					
TARIK					
SÜEDA					
BEYZA					
ŞERİFENUR					
ZAHİT					
OSMAN NURİ					
BEYZANUR					
EREN					
ESMA					

Tablo-33 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKIŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA							
AHMET							
HÜSEYİN							
RANA							
BUSE							
SÜMEYYE							
KEREM							
SEFA							
ALİ EMİR							
YUSUF							
NİSA							
MELİH							
TARIK							
SÜEDA							
BEYZA							
ŞERİFE NUR							
ZAHİT							
O.NURİ							
BEYZA NUR							
EREN							
ESMA							

Tablo-34 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	🚫	😊	🚫	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	🚫	🚫	🚫	😊
MELİH	🚫	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	😊	😊	🚫	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	🚫	😊	😊	🚫	😊

Tablo-35 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİR		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.7.1. Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

Eğitim alanında yapılan araştırmalar müzeleri; bilginin dolaysız elde edilebildiği, öğrencilerin araştırma ve incelemeye yöneldiği, bireyin öğrenme ortamına aktif katılabildiği, yaparak-yaşayarak kalıcı öğrenmenin sağlandığı yerler olarak tanımlamaktadır. Müzeler yaratıcılığı geliştirmesi, düşünceyi güdülemeyi ve sınıf duvarları dışında özgür bir ortam hissi vererek bireyin kendisini daha iyi ifade edebilmesini sağması açısından özellikle tercih edilmektedir (Özsoy ve Mercin, 2003).

Sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik, atölye uygulanmasının kaynaştırıldığı sanat eğitimi anlayışı müze eğitimi, drama gibi alanlarla birleşerek sanat eğitiminde bütüncül bir bakış açısı sağlanmaktadır. Hem müzede eser incelerken, hem de rol oynama ve canlandırmalar aracılığı ile araştırma, düşünme, gözlem, analiz ve sentez yapma, bakmaktan çok görme, öğrenirken eğlenme, keşfetme ve merak duygusu uyandıran bu süreçlerden geçen kişilerin yaratıcılıkları kamçılanmakta, tarih, kültür ve sanata karşı duyarlılıkları estetik beğenileri artmaktadır (Maccario, 2005).

Sanat eğitiminde çocukların el becerilerinin geliştirilmesi dışında onlara sanat kültürünün de aşılması gerekir. Yaptıkları faaliyetlerde kendi kültürlerini yansıtan izler olması için kültürleri anlamalarını sağlayacak ortamlarda eğitim almaları gerekir. Müzeler, bunun için en iyi ortamlardır.

Bu çalışmada öğrencilerin müzenin ne olduğu, müzede uyulması gereken kuralları, eserleri incelerken nelere dikkat etmemiz gerektiği üzerinde durulmuştur. Etnografya ve Arkeoloji Müzeleri sanal olarak tanıtılmıştır. Öğrenciler öğretmeni takip ederek onun rehberliğinde müzeyi tanımışlardır. Eserler günümüzle ilişkilendirilerek anlatılmıştır. Çocukların aradaki farkı keşfederek eski eserlerle günümüz sanat eserleri arasında bağlantı kurmaya çalışması gördükleri yeni şeyleri bir kalıba uydurmaya çalışmalarından kaynaklanmaktadır. Müzede uyulması gereken kurallar, başta tek tek sıralanmak yerine yaşanan aksaklıkların hemen

ardından uyarıcı olarak verilmiştir. Örneğin sınıfta gürültü olduğunda ya da yüksek sesle konuşulduğunda veya bir esere el sürüldüğünde bunların yapılmaması gerektiği ve uyulması gereken kurallar olduğu anlatılmıştır. Böylece daha kalıcı bir sonuç elde edilmiştir.

Eserler, sanat tarihi, estetik, eleştiri disiplinlerini içeren sorularla işlenmiştir. Çocuklar, sorular yardımıyla inceleme ve yorumlama yapabilmişlerdir. Eserlerden silahlar, fesler, halı dokuma makinesi, büyük anahtarlar ve lahitler günümüzde olmadığı için, çocuklar bazı eserler üzerinde fikir yürütememişlerdir. Öğretmen ders devam ederken, şimdi size bir soru daha. Acaba şurada duran şey ne olabilir? diye sorduğunda;

- Erkek: Kutu.
- Kız: Bilmiyorum ki.
- Erkek: Çok komik.
- Kız: Tas.
- Kız: Neymiş bu yaa! gibi cevaplar gelmiştir.

Öğretmen tekrar motivasyonu sağlarken “bunu bilemediniz işte. Bu eskiden kullanılan bir şapka. Üzeri boncuklarla ve paralarla süslenmiş.” Diyerek eseri açıklamıştır. Daha sonra bir kız öğrenci “Şapka mı? Hiç benzemiyor.” Diyerek tepki göstermiş ve algılamaya çalışmıştır. Eser açıklandığında ise bazı öğrencilerin çok şaşırdığı ve dikkatle incelediği gözlenmiştir. Bu durum motivasyonu arttırmıştır.

Eser incelemesinin bitmesinin ardından ufak bir oyunla ders pekiştirilmiştir. Bu oyunla, çocuklardaki hafıza ve dikkat gücü sınanmıştır. Daha sonra beğenilen eserler önünde fotoğraf çekilmiş, eserin neden beğenildiği konusunda fikirler topluluk önünde sunulmuştur. Böylece öğrencideki sanatsal dil gelişimi ve konuşma yetisi geliştirilmiştir.

Bu ders, bundan sonraki işlenecek iki derse hazırlık niteliğinde olmuştur.

4.5.8. “Mozaik” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Ders, projektör vasıtasıyla resimler üzerinden soru cevap şeklinde işlendi. Bu şekilde çocukların dikkati hem canlı tutuldu hem de düşünme ve yorum yapma gücü sınandı.

Örnek olarak “Odysseus ve Kiklop” ve Dafne’nin Akan Gözyaşları” adlı hikâyeler okundu ve bu hikâyeleri anlatan mozaik örnekleri gösterildi. Çocuklar resimler hakkındaki hikâyeleri büyük bir dikkatle dinlediler. İkinci hikâyede biraz dikkatleri dağılan çocuklar, resimleri gördükleri zaman heyecanlarını gizlemediler. Onların dikkatlerini en çok resimlerdeki insanların kıyafetleri ve taşların dizilmesi çekti. Derste uygulama hakkındaki bilgileri dikkatle dinlediler. Erkekler daha hareketliydi. Özellikle resimlerdeki adamların bazılarının çıplak oluşu ilk olarak onların dikkatini çekti ve resimler görüldüğünde sınıfta sesler yükseldi.

Uygulama sırasında sınıftaki sıralar boşaltıldı. Üzerine resim yapılacak kontrplaklar yere konuldu. Sınıf 3 gruba ayrıldı. Renkli taşlar küçük kaplara konuldu ve her gruba her renkten verildi. Yapılacak desen dersten önce zemin üzerine çizilmişti. Öğretmen tutkalı parçalara sürdü. Yapıştırmayı ve renk seçimini öğrenciler yaptı. Böylece sınıfta tutkalın dağılması önlendi.

Uygulama sırasında gruplar arasında rekabet gözlemlendi. Hepsi birer ustaymış gibi görevlerini büyük bir ciddiyetle, kararlılıkla ve sabırla tamamladılar. Mozaik yaparken kendini büyük bir yarışmadaymış gibi hissedip bir an önce bitirme telaşı içinde olanların yanı sıra; arada bir renkli taşların büyüüne kapılıp seyre dalanlar da vardı.

- Erkek: Öğretmenim önce bizim grubumuza taşları verir misin? Biz önce bitireceğiz.

Ö: Her grubun tabaklarına eşit koydum çocuklar, acele etmek yok.

- Erkek: Haydi arkadaşlar önce biz bitirelim. Öğretmenim bize en büyük deseni ver.

Ö: Herkesin deseni aynı büyüklükte, haydi başla bakalım.

- Herkes: Tamam öğretmenim.

Sonunda ortaya çıkan eserler güzel oldu ve öğrenciler bu çalışmadan çok keyif aldılar. Çalışmalar tamamlandığında “ öğretmenim, bu çok güzel oldu, uzaktan bakınca daha belirgin görünüyor,” “Aaa, öğretmenim, bizimki de balık oldu, ama şuraları iyi doldursaydık taşlarla yüzü daha belli olacaktı, ama yine de güzel oldu.” gibi ifadeler kullanarak kendi çalışmalarının değerlendirmesini yaptılar.

Ders anlatımı 10 dakika, uygulama 25 dakika, temizlik 5 ve değerlendirme 5 dakika sürdü. Taşlar kuruduktan sonra ertesi gün öğretmen derz işlemini yaptı ve resimlere çerçeve yapıldı. Daha sonra okul panosunda sergilendi. Öğretmen derz yaparken öğrenciler öğretmene bunun neden yapıldığını sordular, öğretmen açıkladı.

Tablo- 36 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,3
Konu Değerlendirme	5	11,1
Yönetsel	5	11,1
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	25	55,5
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinışsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo- 37 Kazanımlar

ÖĞRENCİLER	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	🚫
AHMET	😊	😊	🚫	😊	🚫
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA ŞEN	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	🚫
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	🚫
SEFA	😊	😊	🚫	😊	🚫
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	😊	😊
MELİH	😊	😊	🚫	🚫	🚫
TARIK	😊	🚫	🚫	🚫	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	🚫
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
OSMAN NURİ	😊	😊	🚫	🚫	🚫
BEYZANUR	😊	😊	🚫	🚫	🚫
EREN	😊	😊	🚫	😊	😊
ESMA	🚫	😊	🚫	🚫	🚫

Tablo- 38 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKİŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA							
AHMET							
HÜSEYİN							
RANA							
BUSE							
SÜMEYYE							
KEREM							
SEFA							
ALİ EMİR							
YUSUF							
NİSA							
MELİH							
TARIK							
SÜEDA							
BEYZA							
ŞERİFE NUR							
ZAHİT							
O.NURİ							
BEYZA NUR							
EREN							
ESMA							

Tablo-39 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAY A YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAY A YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	🚫	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	🚫	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	🚫	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	🚫	😊
MELİH	😊	🚫	🚫	😊	😊
TARIK	🚫	🚫	🚫	😊	🚫
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	🚫	😊	🚫	😊
BEYZANUR	😊	🚫	🚫	😊	😊
EREN	😊	😊	🚫	😊	😊
ESMA	🚫	🚫	🚫	🚫	😊

Tablo- 40 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİT		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.8.1. Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

Mozaik yapımı öğrencilere değişik gelen bir etkinlik olmuştur. Genellikle renkli kâğıtların kesilmesiyle yaptırılan bu faaliyetin bu derste gerçek mozaik taşlarıyla yaptırılması motivasyonu artırmıştır. Burada faaliyet yaptırılan materyalin de motivasyon açısından önemli olduğu görülmüştür.

Derste slayt gösterisiyle hazırlanmış Hatay'daki ünlü mozaik eserlerin örnekleri sunulmuştur. Bu mozaiklerle ilgili efsaneler bulunup sınıfta anlatılmıştır. Bu, dersin sanat tarihi disiplinini oluşturmaktadır. Çocuklar bu hikâyeleri büyük bir dikkatle dinlemişlerdir. Bu yaşlarda masallara ilgi duyan çocukların bu tarihsel hikâyelerle derse başlamaları onlar için farklı olmuş, ilgilerini çekmiştir. Resimlerdeki kadın ve erkek figürleri çocukları güldürmüştür. Atlar, balıklar ilgilerini çekmiştir. Estetik beğenileri eleştirel soru ve yanıtlarıyla geliştirilmeye çalışılmıştır. Parsons'un (1987) estetik gelişim evrelerine göre, küçük öğrenciler (2–7 yaşları), alışık oldukları konulara ya da sevdikleri ya da denedikleri temalara karşılık verdikleri zaman Idiosyncratic (kendine özgü) evrededirler. Bu çocukların sanat yapıtının etkileyici özelliklerine yanıt verişleri kendi kişisel duygularına dayandırılır. Bu çocuklar, sanat yapıtının yapılmasında kullanılan araç gereç ve malzemeye ilgilenmezler. Yargıları temel olarak kendilerine özgüdür (Aktaran: Kırıçoğlu ve Strokrocki, 1996).

Tablo-41 Parsons'un Estetik Gelişim Basamakları

Evre	Konu	Anlatım	Araç- Gereç	Yargı
Öznel (2–7)	Çok sevdikleri nesnelerle deneyim	Öznel duygular	Önemli değil	Kişisel tercih

Uygulamada büyük desenler kullanılmış olması çocukların parçaları oluştururken rahat olmaları ve bütünü daha rahat görmelerini sağlamıştır. Çünkü

bu yaştaki çocuk ayrıntıdan uzak resimler yapar. Çalışmada üç gruba ayrılan çocuklar, mozaik taşlarını yerleştirirken çok büyük zevk almış, her grup daha kısa sürede tamamlamak için birbiriyle yarışmıştır.

Çocuklar dersin sonunda yaptıkları bu çalışmanın tarihini, kimlerin yaptığını, nasıl yaptıklarını öğrenmişler, uygulamada da bunun bir örneğini yapmanın hazzını duymuşlardır. Öğrenme ve öğretim kazanımları başarılıdır. Daha önceki derslerde zamanlama ve el becerisi problemi yaşayan öğrencilerin bu çalışmada bu problemlerin hiçbirinin görülmediği anlaşılmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında uygulanan yöntem, işlenen konu, materyal ve grup çalışması etkilidir. Çocuklarda estetik beğeni, eleştirel düşünme, sorgulama, bilgiyi duruma uyarlama, zamanlama yetilerinde olumlu ilerleme kaydedilmiştir. “Öğretmenim bu resimler çok güzel olmuş!” gibi ifadeler çocuktaki estetik beğeni ve Kız öğrencinin, bu resimler sizce nasıl ve neden yapılmış olabilir? sorusuna “bu resimleri renkli taşları yan yana yapıştırarak yapmışlar.” veya Erkek öğrencinin “bu resimleri evlerini süslemek için kullanmış olabilirler.” şeklinde verdikleri cevaplar eleştirel düşünmenin gerçekleşmesine örnek gösterilebilir. Öğrencilerden bazıları “Öğretmenim bunu taşlarla yapmak yerine küçük kâğıtları renk renk kesip yapıştırarak da yapamaz mıyız?” diyerek burada bilgiyi duruma uyarlama ve düşünme yetilerini geliştğini göstermektedirler. Çünkü bu durum farklı materyallerle aynı eseri ortaya çıkarmayı içermektedir. Zamanlama konusunda sabırsız davrandıkları gözlenen öğrenciler uygulama başlarken “Öğretmenim önce bizim grubumuza taşları verir misin?”, “Biz önce bitireceğiz, haydi arkadaşlar önce biz bitirelim. Öğretmenim bize en büyük deseni ver.” gibi tepkiler göstermişlerdir.

4.5.9.“ Kıyafet Tasarımı” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Derste materyal olarak Etnografya Müzesinde geleneksel kıyafetlerle ilgili bölümde çekilen fotoğraflar kullanıldı. O zamanki kıyafetlerin özellikleri ve ne için kullanıldığı zaten müzede örnekler üzerinde konuşularak anlatılmıştı. Bu yüzden derste küçük bir hatırlatma yapıldı ve hemen uygulamaya geçildi.

Uygulamanın ilk aşmasında çocuklar çok eğlendiler. Öğretmen pek çok farklı kıyafet malzemesi getirdi ve çocuklar bunları birbirlerine uygun şekilde kombine ederek yeni kıyafet oluşturdular. Birbirlerini giydirdiler. Burada onların estetik beğenileri, birbirlerinin oluşturdıkları kompozisyonları değerlendirmelerinin sağlanmasıyla geliştirildi. Onlar giydirdikleri kıyafetleri eleştirdiler, beğendikleri yönleri söylediler, “ben olsaydım bu şekilde giydirirdim” gibi yorumlar yaptılar. Böylece estetik beğeni ve eleştirel bakış açısı kazandırılmaya çalışıldı.

Daha sonraki uygulama hem el becerilerini geliştirme hem de tasarım yapabilme gücünü geliştirmeye yönelikti. Burada öğrenciler öğretmenin daha önce hazırladığı boş insan figürlerini grup çalışması olarak giydirdiler. Çocuklar kendi tasarladıkları kıyafetleri kestiler, yapıştırdılar, boncuklarla süslediler. Evden getirdikleri malzemeler de bu faaliyete çok uygundu. Kızlar genellikle gelinlik, kına gecesi kıyafeti, gece elbisesi gibi tasarımlar yaparken, erkekler, asker, korsan, iş adamı, yaramazlık yapan çocuk kıyafeti tasarladılar. Burada tasarım tercihlerindeki farklılığın çocukların kendi estetik beğenilerine, çevrelerine ve ilgilerine bağlı olarak ortaya çıktığını görmekteyiz. Gombrich (1992), bu konu hakkında “birisinin manzara hoşuna gidebilir, çünkü ona evini anımsatabilir; bir başkası portreyi sevebilir, çünkü ona bir dostunu anımsatabilir. Birçokları gerçekte görmekten hoşlandıkları şeyleri tablolar da görmek isterler. Bir tablonun güzelliği onun konusunun güzelliğinden gelmez. Güzellik için geçerli olan, ifade için de geçerlidir. Nitekim bir tabloyu bize sevdiren veya bizi ondan tiksindiren şey, çoğu vakit, bir figürün ifadesidir.”demektedir (Aktaran: Akın, 2006). Bu tanımdaki gibi estetik seçimlerini çoğu insan toplumun estetik prensiplerine dayanarak yapar. Sanat eğitiminde öğrenciler bu toplumun değerlerini ve diğer alternatifleri araştırma fırsatı bulurlar. Onların estetik kararlarını ticari reklamlar, halkın değer yargıları gibi çevresel etkenler etkiler (Rayala, 1995; Aktaran: Akın, 2006). Çocukların geneli elbiselerdeki ayrıntılara çok dikkat ettiler. Özellikle kızların, kına gecesi kıyafetinde eldivenleri yaptıkları, gece kıyafetinde yakaya broş taktıkları gözlemlendi. Genel anlamda boncukları ve pulları çok kullandılar.

Erkekler ise askerlerin kılıçlarını ve silahlarını yaptılar. Çocukların makas kullanma becerileri gelişmişti. Kumaşları keserken çok zorlanmadılar.

Derste faaliyetin içeriğinden dolayı sınıf dağıldı. Malzemeler dersin sonunda çocuklar ve öğretmen tarafından toplandı. Yerdeki çöpler herkes yerden 10 tane çöp alsın oyunuyla toplandı. Ders, 10 dakika dersin içeriğini anlatma 30 dakika uygulama ve 5 dakika temizlik olarak 45 dakikada tamamlandı.

Derste ortaya çıkan tasarımlar okulda küçük bir Etnografya Müzesi oluşturma faaliyetiyle diğer öğretmenler ve öğrencilere sergilendi. Fotoğraflar çekildi. Herkes çok beğendi.

Tablo-42 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,3
Konu Değerlendirme	5	11,1
Yönetmelik	5	11,1
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	25	55,5
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinışsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo- 43 Kazanımlar

ÖĞRENCİLER	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA ŞEN	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	🚫
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	🚫
TARIK	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	🚫
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
OSMAN NURİ	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	🚫
EREN	😊	😊	🚫	😊	😊
ESMA	😊	😊	🚫	😊	🚫

Tablo-44 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKIŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA	😊	😊	😊	😊	🚫	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	🚫	😊	🚫	😊	🚫	😊	🚫
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	🚫	😊	🚫	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	🚫	😊	🚫	😊	😊
ŞERİFE NUR	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
O.NURİ	😊	😊	🚫	😊	😊	😊	😊
BEYZA NUR	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	🚫	😊	😊	🚫	🚫	🚫	😊

Tablo- 45 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	😊	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	😊	😊	😊

Tablo- 46 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİT		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.9.1.Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

Etnografya müzesi gezisine bağlantılı olarak işlenen bu derste çocuklar kendi kıyafet tasarımlarını oluşturmuşlardır. Daha çok kız öğrencilerin ilgisini çekeceği düşünülen bu uygulamada erkek öğrenciler de güzel tasarımlar yapmışlardır. Bu durum derse başlamadan önce her öğrencinin zihninde kıyafet olgusunun oturmuş olmasıdır. Bu da müzede incelenen eserlerin etkisinden kaynaklanmaktadır.

Derse başlamadan önce eserlerin hatırlanması açısından müzede çekilen geleneksel kıyafet örnekleri sınıfa asılmıştır. Birkaç soruyla bilgiler hatırlanmıştır. Uygulamaya daha çok ağırlık verilmiştir çünkü öğrencilerin zamana bu çalışmada daha çok ihtiyacı olacaktır. El, kas gelişiminin önemi bu çalışmada öne çıkmaktadır. Çünkü makas kullanımı burada ön plandadır. Kumaşın yeterli olup olmayacağını, renklerin uyumunu önceden kestirebilme yordama, yorumlama, üretme, bilgiyi duruma uyarlama yetilerinin gelişimiyle ilgili olup bu çalışmada açıkça ortaya çıkmaktadır. Burada aksesuar ve kumaşın renk seçiminde çocukların estetik beğenilerinin çevreye göre değiştiği gözlenmiştir. Özellikle gelinlik, kına gecesi kıyafetlerinde ve askılı bir gece elbisesinde bu çok açıktır. Kırmızı kurdeleden kına eldivenlerinin ve sarı boncuklarla altın kolye, küpe yapılması dikkat çekicidir. Gelinliğin duvağının yüze örtülü tutulması çocuktaki geleneksel yapının oluştuğunu ve bunu eserlerinde yansıtabildiğinin göstergesidir. Asker üniformalarının yeşil kumaştan yapılması da yine çevrenin etkisinin sonucunda oluşmuş bir estetik anlayıştır. Sınıf ikişer kişilik gruplara ayrılmış ve boş insan maketlerinin her birini iki kişi giydirmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin el becerilerinin ve fikir üretme becerisinin büyük ölçüde geliştiği görülmüştür ki, çocuklar kıyafetlerdeki renk uyumuna ve modellerine kendileri karar verip oluşturmuşlardır.

Geleneksel Türk kıyafetlerini gören öğrencilerin yaptıkları tasarımlarda daha modern kıyafetlerin görülmesi dikkat çekicidir. Bunun nedenini, çevrelerinde artık bu tarz kıyafetlerin olmamasına, yaşanan çevreye bağlayabiliriz. Kızlar genellikle

gelinlik, kına gecesi kıyafeti, gece elbiseleri; erkekler ise, korsan kıyafeti, asker üniforması, takım elbise gibi tasarımlar yapmışlardır.

İki kişilik gruplardan birkaçında zaman zaman öğrencilerden biri diğerinden daha baskın olduğu gözlenmiştir. Bu öğrencilerin yapısı ve el becerisinin farklılığından kaynaklanabilir. Bu durum en aza indirgenmeye çalışılmış, grup üyelerinin yardımlaşması sağlanmıştır.

Dersin sonunda ortaya çıkan ürünler sergilenmiş ve öğrencilerin bundan haz duyduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerdeki bilişsel, duyuşsal, devinişsel gelişim olumludur.

4.5.10. “Üç Boyutlu Çalışmalar” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Dersin başında önceden bilinen şeyleri hatırlama için müzedeki sergilenen Roma Çağı eserlerinden aslan heykelleri, boğa heykeli, şamdanlar, büstler, lahitler, Poseidon Heykeli, Asurlulardan kalan kandil gibi eserlerin fotoğraflarını öğretmen sınıfta tekrar sergiledi. Bu fotoğraflar üzerinden “Eski kalıntıların sergilendiği bu müzenin adı neydi?”, “Müzedeki hangi eserler vardı?”, “Bu eserler daha çok hangi döneme aitti?”, “En çok aklında kalan eser hangisi oldu?”, “Neden bu eseri daha çok beğendin?”, gibi sorular sordu ve cevaplar aldı. Daha sonra öğretmen bu malzemelerle üç boyut kavramını açıklamaya çalıştı.

Çocuklar sessizlik içinde dinlediler ancak, zaman geçtikçe dikkatleri dağıldı. Öğretmen o anda dersten önce hazırlamış olduğu seramik hamurunu gösterdi. Ve bu hamura nasıl şekil vereceklerini anlattı. Müzedeki eserlerden faydalanabileceklerini söyledi.

Kızlar ilk önce mutfak eşyalarını düşündüler. Çaydanlık, tabak yaptılar. Erkekler daha çok balta, aslan, çekiç yaptılar. Özellikle müzedeki gördükleri büyük anahtardan çok etkilendiler ve onu yapmaya çalıştılar. Çocuklarda üç boyut mantığının eksikliği görüldü. Hamura şekil verirken üç boyut oluştururken

zorlandılar. Genellikle masanın üzerine yatırarak şekil verdiler. Sınıfta birkaç kişi kavradı ve hamura üç boyut olarak şekil verdiler. Müzede gördükleri eserler de onları etkiledi. Çocukların üç boyut kavramını kavramakta zorlanmalarının sebebi diğer derslerde oyun hamurlarıyla yaptıkları çalışmalar olarak görülebilir. Çocukların zamanlarını boşa geçirmemeleri için verilen oyun hamurlarında herhangi bir yönlendirme şu ana kadar yapılmamış. Bu derste onlar için farklı bir çalışma yapılmış oldu. Çalışmalar dersin sonunda değerlendirildi. Öğretmen, çalışmalarını bitiren öğrencilere nasıl yaptıkları konusunda sorular sordu. Öğrenciler çalışmalarını, “hamuru ayakta tutmakta zorlandım, şekil vermek çok güzeldi, ben çalışmamı beğendim”, “ben çalışmamı masanın üzerine yatırarak yaptım, bu yüzden çok gerçekçi olmadı ama ben beğendim”, “öğretmenim, ben buradaki ayak gibi yaptım, çok komik oldu; ben çaydanlık yaptım, farklı oldu, çok eğlendim yaparken”, “ben karar veremedim ne yapsam diye, üç kere bozdum öğretmenim yaptığım şeyi, sonunda müzedeki boğa heykelini yaptım ama oradaki gibi ayakta durmadı ben de masanın üzerine yatırdım”, “ben aslan heykeli yaptım çünkü aslanları seviyorum, burada görünce çok beğendim ve ben de yapmak istedim, yaparken zorlanmadım ve üç boyutlu şekilde yaptım, öğretmenim ayrıntı yapmam gerektiğini söyledi, saçlarını gözlerini yaptıkça daha değişik oldu” gibi ifadelerle değerlendirmişlerdir. Ders herhangi bir sorun yaşanmadan 10 dakika ders anlatımı 25 dakika uygulama, 5 dakika değerlendirme ve 5 dakika temizlik olarak 45 dakikada tamamlandı.

Tablo-47 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,3
Konu Değerlendirme	5	11,1
Yönetmel	5	11,1
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	25	55,5
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinışsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo- 48 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA ŞEN	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	🚫
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
OSMAN NURİ	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	🚫	😊	😊
ESMA	😊	😊	🚫	😊	😊

Tablo- 49 Kazanımlar

	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR				TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	
	PRATİK YAPMA	BİLGİYİ DURUMA UYARLAMA	TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞABİLME	ÜRETME	YENİ BAKIŞ AÇISI ÜRETME	SABIRLI OLMA	DENEYİM SAHİBİ OLMA
Ö.SİNA							
AHMET							
HÜSEYİN							
RANA							
BUSE							
SÜMEYYE							
KEREM							
SEFA							
ALİ EMİR							
YUSUF							
NİSA							
MELİH							
TARIK							
SÜEDA							
BEYZA							
ŞERİFE NUR							
ZAHİT							
O.NURİ							
BEYZANUR							
EREN							
ESMA							

Tablo- 50 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	😊	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	🚫	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	🚫	🚫	😊

Tablo-51 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİT		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.10.1. Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

Arkeoloji Müzesi gezisine bağlı olarak uygulanan bu derste müzedeki aslan heykelleri, büyük anahtarlar, silahlar ve tanrı heykellerinden faydalanılmıştır. Ancak ders içeriği sanal müze olduğu için üç boyutlu çalışmaları iki boyutlu kağıtlar üzerinde resim halinde görmek uygulama için bir dezavantaj oluşturmuştur. Çünkü çocuklar üç boyut kavramını sözel olarak dinlemiş görsel olarak algılama fırsatı bulamamışlardır. Bu durum çalışmalarına yansımıştır. Resimlerde örnekleri görülen eserleri algılayan çocuklar uygulama aşamasında üç boyut olgusunu rahatlıkla verememişlerdir. Birkaç öğrencinin bunu başardığı görülmüştür.

Öğrencilerin çoğunun masanın üzerine yatırarak yaptıkları objeler, müzedeki eserlerden esinlenerek yapılmıştır. Bu durum çocuklardaki bilişsel gelişimin tamamlandığını göstermektedir. Çocuklar hamura şekil verirken kalem, şişe kapakları gibi aletlerden de faydalanmışlardır.

Kızların genellikle mutfak eşyalarını, süs eşyalarını, şamdanları; erkeklerin de silahları, aslan heykellerini, anahtarları yapmayı tercih ettikleri görülmektedir. 5 yaşındaki öğrencilerin arasında üç boyutlu ürün çıkmamış, ancak 6 yaş grubundaki 5 öğrencide üç boyut kavramına uygun örnekler görülmüştür. 4–6 yaş arasında, çocukların yaptıkları şekiller daha belirgin hale gelir. Yuvarlak bir kil parçasına göz, ağız, burun eklenebilir. Çocuklar, kil bebekler ve en sonra, ayakta duran şekiller yapmayı denerler. Öğretmen, çocukların gelişimlerine yardım etmek için onları yaptıkları şeyler hakkında konuşturmalı, bazen de küçük hikâyecikler anlatmaya yöneltmelidir (Oğuzkan ve Oral, 1998; Aktaran: Artut, 2004). Yaş grubunun farklılığı bile üç boyutlu ürünlerinin farklılaşmasında etkindir. Bu farklılığın, uygun bir müze ortamında heykellerin birebir görülmesiyle işlenen bir ders sonunda pozitif yönde değişeceği muhakkaktır. Çocukların kavramları soyut nasıl geliştirdikleri ve çevreyi nasıl anlamaştırdıkları düşünüldüğünde bilgiyi hayata geçirme, kullanma ve yerleştirme düşünceleri son derece etkilidir. Üç boyutlu çalışmalar ile uğraşan çocuklar yeni kavramlar öğrenmek için önceki

bilgilerini anlamlaştırırlar ve şekillendirirler (Beetlestone, 1989; Aktaran: Artut, 2004).

Genel anlamda ders sonunda öğrencilerdeki öğrenme ve öğretim kazanımları olumludur. Bilgiyi duruma uyarlama ve yeni bakış açısı üretme konusunda sıkıntı olduğu gözlenmiştir.

4.5.11. “Hayvan Figürleri” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Derse hazırlık olarak öğretmen, dersle ilgili Chagall’ın resmini ve eski mağara resimlerinden örnekler getirdi. Derse başlarken hayvanları koruma haftası nedeniyle resim dersinde de buna bağlı ders işleneceği açıklandı ve ilk olarak Chagall’ın birkaç resmi örnek olarak gösterildi. Bu resimler, ÇASEY’ne göre sanat tarihi, sanat eleştirisi (betimleme, çözümleme, yorumlama, yargı), estetik, aşamalarına bağlı soru cevap şeklinde işlenmiştir.

“Chagall, resimlerinde hayvan figürlerini insan figürleriyle birleştirerek oluşturmuş bir sanatçıdır. Chagall’ın bu resminde neler var, neler görüyorsunuz? (Sanat eleştirisi- Betimleme) Erkek: Resimde insanlar da var; Kız: Şu resim çok güzel olmuş. Kocaman bir koyun var. Adama benzemiş.”; “Güzel mi beğendiniz mi bu resmi? (Estetik) Herkes: Evet.”; “Neden güzel? Kız: Hayvanları çok komik çizmiş; Erkek: Renkleri güzel.” ; “Peki, bu resmi evinizin neresine asmak isterdiniz? (Sanat Eleştirisi- Yargı) Kız: Odama asardım. Çünkü renkleri güzel. Sanatçı renkleri çok güzel seçmiş; Erkek: Ben de odama asardım. Eserdeki hayvanlar hoşuma gitti. Masal gibi.” ; “Buna benzer resimler tarihte de var. Eskiden insanlar, mağaralarda yaşarlarmış. Mağara duvarlarına da birbirleriyle yazı yoluyla anlaşmak için küçük işaretlerle birlikte hayvan resimleri yapmışlar (Sanat Tarihi). Bunların örnekleri de var. Bunlara mağara resimleri diyoruz. Mağara duvarlarına da birbirleriyle yazı yoluyla anlaşmak için küçük işaretlerle birlikte hayvan resimleri yapmışlar. Acaba bu resimleri neyle yapmış olabilirler? (Sanat Eleştirisi- Çözümleme) Kız: Kalemle. Erkek: Bıçakla yapmışlardır. Çünkü kazınarak yapılmış, kalem, boya ve fırça izi yok.” Thompson ve Bales (1991)’e göre sınıfta öğrencilerin arkadaşları ya da yaşlılarıyla konuşmaları, öğretmenleri

ve anne - babalarıyla konuşmalarından farklıdır. Çocuklar birbirleriyle sanatsal konular hakkında konuştukları zaman kendi dillerini özümserler. Öğrenci- öğrenci diyaloglarında konu dağınık olabilir ancak özellikle sanat eğitiminde öğrenciye farklı bakış açısı kazandırması ve işbirlikçi öğrenme açısından önemlidir. Çünkü bir öğrenci sınıftaki diğer arkadaşından ders hakkında çok şeyi daha kalıcı bir şekilde öğrenebilir (Aktaran: Zander, 2003).

Burada öğrenciler öğretmenin sorularını yanıtlarken zaman zaman kendi içlerinde tartışmışlar ve yorumlarını birbirleriyle paylaşmışlardır. Bu sorularla, çocuklara konu ile ilgili öğretilmek istenen yerlere dikkat çekilmiştir. Böylece çocuklar renklerin ve konunun sanatçılar tarafından nasıl farklı şekilde ele alınabileceğini gördüler. Resimleri neden beğendiklerini ya da beğenmemelerinin sebebini söylediler. Bu resim güzel mi? Bu resmi evinde nereye koymak isterdin? gibi sorulara, odama asardım çünkü renkleri güzel. Sanatçı renkleri çok güzel seçmiş; ben de odama asardım. Eserdeki hayvanlar hoşuma gitti. Masal kitaplarındaki resimler gibi.” ; “Şu resim çok güzel olmuş. Kocaman bir koyun var. Adama benzemiş.” Şeklinde cevaplar verilmiştir. Böylece hem estetik beğenileri hem de sözlü ifade becerileri gelişmiştir. Bu noktada öğrencilerin ders hakkında yaptıkları yorumları dinlersek onların ilgileri, yetenekleri, estetik beğenileri ve deneyimleri hakkında bilgi sahibi oluruz. Böylece onların öğrenme biçimlerini yapılandırmak ve buna göre öğrenci merkezli ders işlemek için bu bilgileri kullanabiliriz (Zander, 2003).

İkinci bölümde öğretmen günümüz yağlıboya resimlerini mağara resimleriyle bağdaştırarak resim dersiyle tarih dersini birleştirdi. Çocuklar bu resimlere daha çok ilgi gösterdiler çünkü bu resimlerin yapılış şekli daha dikkat çekiciydi. Özellikle erkek çocukları televizyonda izledikleri tarih programlarını hatırladılar.

Uygulama bölümüne geçildiğinde öğretmen “ Şimdi size bir sürprizim var.” dedi ve eline uzun bir kâğıt rulosu alarak çocukların dikkatini çekti. Öğrencilerine resim yapacakları 3 metrelik kâğıdı rulo halinde yavaş yavaş açınca bütün öğrenciler hep bir ağızdan “oooo!” diye bağıldılar. Hemen “Buna ne yapacağız?”

diye sormaya başladılar. Hemen fırçalarını hazırladılar ve öğretmenin açıklamasından sonra resimlerini yapmaya başladılar. Kâğıdın büyük kısmını kısa bir süre içinde doldurdular. Yaptıkları hayvan figürleri insana benziyordu. Hepsi gülümsüyordu. Kuşlar, aslanlar, zürafalar, ayılar yaptılar. Erkekler daha aktifti. Resme başlarken hemen büyük figürleri çizdiler ve boyadılar. Çizimlerde daha hızlı ve fırçayı kullanmakta daha cesurdular. Kızlar ise küçük ayrıntılarla(çiçekler, ağaçların yaprakları...) uğraştılar kendi köşelerini yapıp bıraktılar. Erkekler kendi bölümlerini bitirdikten sonra arkadaşlarına yardım ettiler. Kâğıdın büyük olması ve kızların her figürü küçük çizimleri onları sıktı ve bu yüzden kızlar zemin boyamak istemediler. Ancak erkekler, kalan boş yerleri tamamlamak için birbirleriyle yarıştılar. Ahmet adında bir öğrencinin kâğıtta yetişemediği yerleri boyamak için ayağını kâğıdın boş yerlerine parmağının ucuyla basarak zemin boyamaya çalışması görülmeye değerdi. Erkek öğrencilerin en büyük sıkıntısı fırçaların küçük, boyanacak zeminin büyük olmasıydı. Bu yüzden birkaç fırçayı birleştirip gökyüzünü boyadılar. Bunu yaparken çok eğlendiler. Burada duruma uygun çözüm yolu ürettikleri görülmektedir. Sınıf gürültülüydü ancak, ders devam etti. Ders ve teneffüs bitip diğer derse başlanması gereken zamanda çocuklar hala resmi tamamlamak için uğraşıyorlardı. Öğretmenin artık bırakılması gerektiğini söylemesine rağmen onlar bu çalışmaya devam etmek istediler. Birkaç uyarıdan sonra çocuklar çalışmayı bıraktılar. Biten resim, ders sonunda okul panosunda sergilendi.

Ders, 10dakika konu anlatımı, 30 dakika uygulama ile 40 dakikada tamamlandı. Teneffüste de temizlik yapıldı. Çocuklar sadece önlüklerini çıkarıp ellerini yıkadılar. Sınıf temizliğini hizmetli tamamladı.

Tablo- 52 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,3
Konu Değerlendirme		
Yönetsel	5	11,1
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	30	66,6
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinişsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo- 53 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA ŞEN	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	🚫	😊	🚫
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	🚫	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	🚫	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
OSMAN NURİ	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	🚫	😊	😊

Tablo- 55 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	😊	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	😊	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	🚫	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	😊	🚫	😊

Tablo- 56 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİT		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.11.1.Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

“Hayvan figürleri” konusunun işlendiği bu ders hayvanları koruma haftasında gerçekleştirilmiştir. Çocuklar, bu haftada hayvanat bahçesine gittikleri ve derslerde hayvanları ve özelliklerini öğrendikleri için derse hazır girmişlerdir.

Dersin başında mağara duvarlarına yapılan hayvan figürlerinden ve Chagall’ın eserlerinden bahsedilmesi dersin sanat tarihi kısmını oluşturmuş ve bu eserlerin sanat eleştirisi yöntemi ile incelenmesi öğrencilerin ilgisini çekmiştir. Mağara resimleri açıklanırken öğrencilerden farklı fikir ve yorumların gelmesi onların bu konuya ilgi duyduklarının göstergesidir. Acaba insanlar, mağara duvarları üzerindeki resimleri neyle ve nasıl yapmış olabilirler? sorusuna, Kız: Kalemle. Erkek: Bıçakla yapmışlardır. Çünkü boyamadan kazıyarak yapmışlar. Kız: Duvara kalemle nasıl resim yapamazlar zaten. Kız: Ben denemiştım bir kere. Annem çok kızdı bana. Erkek: Bugün biz görelim diye kazımış olabilirler öğretmenim... gibi cevap ve yorumlar gelmiştir.

Chagall’ın 2 resmi öğrencilere daha yakın gelmiştir. Çünkü resimlerdeki çizimler ve figürler onların yapabileceği, komik ve kişiselleştirilmiş resimlerdir. Bu resimler eleştiri sorularına göre incelenmiş, çocuklar soruları yanıtlamıştır. Verilen cevaplardan resimlerdeki renklerin canlılığının, hayvan figürlerinin çizgi filmleri hatırlatmasının onlara büyük heyecan verdiğini anlıyoruz. “Kız: Bu eseri odama asardım. Çünkü renkleri güzel. Sanatçı renkleri çok güzel seçmiş. Erkek: Ben de odama asardım. Eserdeki hayvanlar hoşuma gitti. Masal kitaplarındaki resimler gibi. Erkek: Çizgi filmlerde böyle konuşan hayvanlar var onlar gibi çizmişler.” Burada çocukların estetik beğenileri üzerinde popüler kültürün etkisi göze çarpmaktadır. Freedman (2003)’e göre, popüler görsel kültür (hikaye kitapları, filmler, çizgi filmler, müzik, televizyon, internet üzerinden oynanan oyunlar) çocukların günlük hayatında önemli yer tutar. Küçük hikâyelerin resimleri gibi popüler kültürün kazandırdığı bilgiler de çocukların sanatsal anlayışlarını ortaya çıkarmada kullanılabilecek bir yoldur. Bu anlamda bizler, görsel kültürün tamamını bir gerçeklik ve günlük deneyimlerin önemli bir parçası

olarak görmeliyiz. Çocuklar ve yetişkinler, yeni bilgi ve anlayışlarını daha önceki bildikleri ve öğrendikleri şeylere göre yapılandırırlar (Aktaran: Eckhoff ve Guberman, 2006).

Bu resimleri hikâyelerle bütünleştirmek dilsel ve görsel zekâyâya sahip olan çocuklarda daha etkili olmuştur. Eleştiri aşamasının ardından estetik beğeniye ölçmek için bu eseri nereye asardın? Sorusuna yanıt aranması çocukları biraz düşündürmüştür. Yanıtların çoğu “odama asardım” olmuştur. Bu da bu resmin değerli kabul edildiği anlamına gelmektedir. Konuşma anında geçen “tuval, eser, sanatçı” gibi kelimelerin öğrencilerden duyulması onların sanatsal dil gelişimlerinin oldukça iyi olduğu anlamına gelmektedir.

Uygulama olarak büyük metrelik kâğıtlara hayvan figürlerinden oluşan büyük bir duvar resmi yaptırılmıştır. Materyal olarak büyük bir kâğıdın seçilmesi öğrencileri heyecanlandırmıştır. Bütün öğrenciler kâğıdı kıyasıya doldurmaya çalışmışlardır. Artut (2004)’e göre, dört yaşından itibaren çocuk, el ve parmaklarını rahatlıkla kullanabilmekte, bu becerisini kalem, makas ve fırça kullanımıyla ortaya koyabilmektedir. Canlı, yaldızlı, renkli, ilgi çekici, sürprizli artistik gereçlere büyük ilgi duyarlar. Büyük boy kâğıtlara, kalın kalem ve fırça ve parlak, fosforlu boya kullanarak resim yapmaktan zevk alırlar. Bu uygulamada da büyük kâğıda resim yapmanın dışında suluboya ile çalışmak da öğrencilere ayrı bir keyif vermiştir. Öyle ki, ders bitmesine rağmen resmin yarım kalan yerlerini tamamlamak isteyen birkaç öğrenci teneffüse çıkmamış, resmi bitirmeye çalışmışlar, öğretmenin ısrarları sonucunda bırakmışlardır. Bu durum, çocuğun başladığı işi bitirme isteğinin yanı sıra ortaya çıkardığı eserin ona verdiği zevkten kaynaklanmaktadır.

4.5.12. “Afiş” Konulu Ders Gözlem Dökümü ve Yorumu

Öğretmen, derse hazırlık olarak İhap Hulusi’nin 2 afiş örneğini ve günümüz afiş örneklerinden 4 tane getirdi. Derste Haberleşme ve iletişim araçları nedir? İhap Hulusi kimdir? Afiş ne demektir? Neden yapılır? gibi soru ve cevapları içeren teorik kısım öğrenciye fark edilmeden verilmeye çalışıldı. Afiş nedir? diye

sorulmadan afiş mantığı öğrenciye verildi. Soru cevap tekniği kullanıldı. Öğrenciler haberleşme ve iletişim araçlarının ne olduğu, iletişim araçlarının sadece TV, gazete...olmadığı, afişin ne demek olduğu ve hangi amaçla kullanıldığı konusunda fikir sahibi olduktan sonra bu bilgiler öğretmenin derse getirdiği İhap Hulusi'nin “ayakkabı” ve “ekonomi” konulu 2 afiş örneği ve günümüz afiş örnekleriyle desteklendi.

Öğrenciler ilk defa böyle bir çalışma yaptıklarından dolayı önce ne yapacaklarını bilemediler. Sadece ilk aşamada hangi objenin resmini yapacaklarına karar verdiler. Öğrenciler, obje olarak uçak, hava yolu şirketi, elbiseler, süt, araba, tatil, palyaço seçtiler ve bu konularda afiş yapmak istediler. Daha sonra biraz beklediler. Öğretmen bu arada onlara örnekleri gösterip bunlardan faydalanabileceklerini söyledi. Böylece yapacakları şey onlara daha kolay geldi.

Bu uygulamada kompozisyonun ve objeyi kâğıda uygun şekilde yerleştirmenin önemli olduğu açıklandı. Afişi gören insanın bunun ne anlatmak istediğini hızlı ve açık bir şekilde anlaması gerektiği söylendi ve bunun için objeyi kâğıda büyük çizimleri gerektiği öğretildi. Böylece çocuklara dikkat çekme ve vurgu konusu verilmiş oldu. Ön arka ilişkisi renklerle verilmeye çalışıldı. Zaten zıt renkleri bilen öğrencilerin renk bilgisi yoklanarak “çizdiğimiz objeye nasıl dikkat çekebiliriz” gibi sorular soruldu. Zıt renklerden faydalanıldı. Zemin tamamen boyandı. Resimleme bittikten sonra herkes kendine göre “en güzel kıyafetler”, “hayalinizdeki tatile sahip olabilirsiniz”, “Savaş arabaları en rahat araba”, “süt içen çocuklar çok mutlu”, “en komik palyaço burada” gibi sloganlar buldu. Soyadı “Savaş” olan bir öğrenci kendi araba afişinin sloganına “Savaş arabaları en rahat araba” dedi. Böylece yaratıcılığın geliştirilmesi yanında sözel, dilsel alan da harekete geçirilmiş oldu. Bulunan sloganlar öğretmen tarafından afişlerin üzerine yazıldı. Altına da küçük tasarımcıların adları yazıldı. Böylece ders tamamlanmış oldu.

Derste sınıfın geneli sakindi. Böyle bir şeye yabancı oldukları için sakin davrandılar. Kızlar ve erkeklerin performansı dersi algılama ve ürün ortaya çıkarma açısından aynıydı. Konu seçiminde ve uygulama sırasında birbirlerine

yardımcı olmadılar. Herkes kendi afişiyle ilgilendi. Sadece erkeklerden iki kişi araba reklamı yaptılar ve farklı kâğıtlara ortak çalıştılar. Diğerleri, “en güzel kıyafetler” sloganıyla kıyafet afişi; “hayalinizdeki tatile sahip olabilirsiniz” sloganıyla otel afişi; “savaş arabaları, en rahat araba” sloganıyla araba afişi; “süt içen çocuklar çok mutlu” sloganıyla süt afişi; “en komik palyaço burada” sloganıyla sirk afişi yapmışlardır.

Ders, 10 dakika konu anlatımı, 25 dakika uygulama ve 5 dakika temizlik ile 40 dakikada tamamlandı.

Tablo- 57 Süre Örneklem Tablosu

Öğretim Yöntemi	Dakika	%
Temel Bilgi Aktarımı	10	22,3
Konu Değerlendirme	5	11,1
Yönetmelik	5	11,1
Süreç içinde iletişimsel (Uygulama)	25	55,5
İşlevsiz		
Toplam	45	100

Bu uygulama sonunda çocuklarda bilişsel, devinimsel, deneyim, beceri ve tutum alanlarında kazanımlar olmuştur. Bu kazanımlar, öğrenme ve öğretimle ilgili elde edilecek kazanımların temelidir. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerdeki kazanım değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Değerlendirmede Kullanılan Simgeler

BAŞARILI	
BAŞARISIZ	

Tablo-58 Kazanımlar

	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR			DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	
ÖĞRENCİLER	ANLAMA	BİLMEDİĞİNİ ÖĞRENME	SORGULAMA YETENEĞİ	EL BECERİSİNİ ARTIRMA	ZAMANLAMA
ÖMER SİNA					
AHMET					
HÜSEYİN					
RANA ŞEN					
BUSE					
SÜMEYYE					
KEREM					
SEFA					
ALİ EMİR					
YUSUF					
NİSA					
MELİH					
TARIK					
SÜEDA					
BEYZA					
ŞERİFENUR					
ZAHİT					
OSMAN NURİ					
BEYZANUR					
EREN					
ESMA					

Tablo- 60 Kazanımlar

	ÖĞRENMEYLE İLGİLİ KAZANIMLAR		ÖĞRETİMLE İLGİLİ KAZANIMLAR		
	BİLİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DEVİNİŞSEL ALANDAKİ KAZANIMLAR	DENEYİM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	BECERİ KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR	TUTUM KAZANDIRMAYA YÖNELİK KAZANIMLAR
ÖMER SİNA	😊	😊	😊	😊	😊
AHMET	😊	😊	😊	😊	😊
HÜSEYİN	😊	😊	😊	😊	😊
RANA	😊	😊	😊	😊	😊
BUSE	😊	😊	😊	😊	😊
SÜMEYYE	😊	😊	😊	😊	😊
KEREM	😊	😊	😊	😊	😊
SEFA	😊	😊	😊	😊	😊
ALİ EMİR	😊	😊	😊	😊	😊
YUSUF	😊	😊	😊	😊	😊
NİSA	😊	😊	😊	😊	😊
MELİH	😊	😊	😊	😊	😊
TARIK	😊	😊	😊	😊	😊
SÜEDA	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZA	😊	😊	😊	😊	😊
ŞERİFENUR	😊	😊	😊	😊	😊
ZAHİT	😊	😊	😊	😊	😊
O. NURİ	😊	😊	😊	😊	😊
BEYZANUR	😊	😊	😊	😊	😊
EREN	😊	😊	😊	😊	😊
ESMA	😊	😊	😊	😊	😊

Tablo- 61 Kazanımlar

	ÖĞRENME İLE İLGİLİ KAZANIMLAR	ÖĞRETİM İLE İLGİLİ KAZANIMLAR
ÖMER SİNA		
AHMET		
HÜSEYİN		
RANA		
BUSE		
SÜMEYYE		
KEREM		
SEFA		
ALİ EMİR		
YUSUF		
NİSA		
MELİH		
TARIK		
SÜEDA		
BEYZA		
ŞERİFENUR		
ZAHİT		
O.NURİ		
BEYZANUR		
EREN		
ESMA		

4.5.12.1.Derste Uygulanan Yöntem ve Öğrencilerin Kazanımları Açısından Dersin Yorumu

Bu konu, ÇASEY ile işlenen yoruma açık, çocukların yordama, üretme, yeni bakış açısı üretme, anlama, anlatma yetilerinin gelişim düzeylerini en çok ortaya çıkaran bir konu olma özelliği taşımaktadır.

Öğrencilere verilen konu kendi özgür düşüncelerini yansıtma ve yaratma yetilerini geliştirmiş ve sağlamıştır. Objeleri ve anlatımlarını kendilerinin seçmesi bugüne kadar aldıkları sanat eğitimi birikimlerini en iyi şekilde göstermiştir.

Derse başlamadan önce konu verilmiştir. Daha sonra afiş örnekleri yakından gösterilmiş ve verdiği mesajlar basit ve anlaşılır bir biçimde aktarılmıştır. Afişler ders boyunca sınıf panosunda asılı tutulmuştur. Bu çalışmada projekte gerek duyulmamıştır.

Öğrenciler uygulamaya başlamadan önce ne yapacaklarına karar vermişler, planlayarak resmi düzenlemişlerdir. Sloganlarını yazacakları yeri düşünerek ona göre düzenlemelerini yapmaları resim yaparken sistemli çalışma özelliğini kazanmış olmaları anlamına gelmektedir.

Renklerin canlı seçilmesi, özellikle zıt renklerin dikkat çekmesi açısından yan yana kullanılması renk bilgisinin ve duruma göre bilgiyi uyarılama yeteneğinin kazanıldığına göstergesidir. Aynı zamanda örnek gösterilen afişlerdeki bazı noktaları eleştirip “ben olsaydım yapardım” gibi sözlerle fikirlerini söylemeleri de eleştirel bakış açısının kazanıldığı ve bunu eserlerine bu şekilde yansıtma ve yorumlama ve anlatma gücünün gelişmesinden kaynaklanmaktadır.

Çalışma kâğıtlarının biraz büyük oluşu çalışma için ayrılan sürenin biraz aşılmasına neden olmuştur. Burada öğrencilerin zamanlama kazanımları dikkate alınmayabilir çünkü kâğıt ebatları alışkın olmadıkları büyüklüktedir. Buna rağmen bitirmek için azimle çalışmışlar ve tamamlamışlardır.

Çalışmanın sonunda tamamlanan afişler, okul panosunda sergilenmiş ve çok beğenilmiştir. Teneffüste herkes yaptığı afişin önünde durup vermek istediği mesajı anlatmıştır. Dil gelişimi, toplumsallaşma, kendini ifade etme, kendine güvenme konusunda önemli farklılıkların hissedildiği öğrenciler bunu kolaylıkla yapmışlardır.

4.6.Uygulama Sonunda Anasınıfı Öğretmeni ve Öğrenci Görüşleri

A: Araştırmacı

Ö: Anasınıfı Öğretmeni

4.6.1. Öğretmen Değerlendirme

A: Bu sınıfla eğitim-öğretim ne kadar süredir devam etmektedir?

Ö: 8 aydır devam etmektedir. Çalışmalarımız Eylül ayının ikinci haftası başladı ve haziran ayının ikinci haftası sona erdi.

A: İlk zamanlarda çocuklardaki en büyük problem neydi?

Ö: El kaslarının yetersizliği, el göz koordinasyon eksikliği, dikkat dağınıklığı, zamanı kullanamama gibi problemlerimiz vardı.

A: Size göre 5–6 yaş grubunda gelişim ağırlıklı hangi yönde olmalı ya da olur? (bilişsel, duyuşsal, psikomotor, görsel beceri...)

Ö: Bilişsel, duyuşsal, psikomotor, görsel, sosyal gibi tüm gelişim alanlarını kapsamalıdır.

A: Çocuklardaki değişimi hangi alanda ve ne ölçüde fark ettiniz? (hızlı, orta, yavaş) (bilişsel açıdan, öğrenme açısından, eleştirel ve yaratıcı düşünme açısından, problem çözme açısından, sosyal alanda, katılım, etkileşim, sorumluluk alma, işbirliği, duyuşsal açıdan, güdülenme.)

Ö: Bilişsel alanda yavaş ancak kaliteli bir değişim gözlemlendi. Problem çözme ve sosyal alandaki gelişim daha hızlıydı. Duyuşsal gelişim önce yavaş sonra hızlıydı.

A: Değişim hep olumlu yönde mi ilerledi yoksa aksaklıklar oldu mu?

Ö: Sürekli denetim altında olduğu için olumluydu.

A: Anasınıflarında branş derslerine branş öğretmenlerinin girmesini nasıl buluyorsunuz?

Ö: Çocukların sosyal gelişimi açısından, ayrıca farklı görüş ve eğitim açısından olumlu buluyorum.

A: Çocuğun dersi sevmesinde öncelikle öğretmeni sevmesinin nasıl etkisi olabilir?

Ö: Öğrencinin öğretmenini sevmesi dersi sevmesiyle aynı anlamı taşır.

A: Resim dersi, 5–6 yaş grubu çocuklar için önemli mi? Neden?

Ö: El göz koordinasyonu, dikkat gelişimi, algılama-kavrama, ölçme becerileri bu sayede gelişir. Çocuk grupla işbirliğini öğrenir, yeteneklerini keşfeder.

A: Öğrencilerin 1 sene zarfında sanatsal gelişimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ö: Sene başında bir çizgiyi resim kabul eden öğrencimin, yılsonunda resim yarışmalarında ödül kazanması bunu çok iyi açıklıyor. Çocuklar, resim kâğıtlarının farklı ebatlarına resim yapmanın keyfine vardılar, renkleri iyi kullanmayı, yüzeyin her yerini resim olarak görmeyi öğrendiler. Yaratıcılıkları gelişti, resmi bir amaç için yapmayı öğrendiler. Farklı alanlarla birleştirilen resim dersinde farklı soru sormaya ve farklı cevaplar vermeye başladılar.

A: Çocukların görev ve sorumluluklarını (öğrenme ortamı dışında, öğrenme ortamında, paylaşımlarda, bilgiye ulaşmada, etkinliklerde, değerlendirmelerde, öğrenme görevlerinde) bilmelerinde bu dersin etkisi nedir?

Ö: Öncelikle zamanı kullanmayı, işbirliğini, kullandığı eşyayı toplamayı öğrenmesini sağlıyor. Renk karışımlarını, sayı bilgisini öğrenmede kolaylık sağlıyor. Kendi yeteneklerini değerlendirip geliştirmeye yardımcı oluyor.

A: Resim dersinde uygulanan “çok alanlı sanat eğitimi” yöntemi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Ö: Oldukça yararlı oldu. Farklı malzemelerden kendilerine özgü ürünler oluşturdular. Çevre ve çevreyi gözlem bilinci gelişti. Çok çaba gerekmeden birden

fazla bilgiye ulaşırlar. Aynı anda birçok gelişim alanını ve duygularını kullanarak (yaparak- yaşayarak) öğrendiler.

A: Bu yöntemle işlenen dersler için ne düşünüyorsunuz? Aksaklıklar var mı? Neler? Beğendiğiniz yönleri var mı? Neler?

Ö: En çok aksaklığı temizlik konusunda yaşadık. Çalışmaların geniş alanlara dağılması öğrencilerin temizlik konusunda dikkatli davranmalarına engel oldu. Tüm gelişim alanlarına ve duygularına hitap etmesi derste hem eğlenmeleri hem de öğrenmeleri açısından çok faydalı oldu.

A: Resim derslerinde verilen bu özel eğitimin çocuğun diğer alanlardaki gelişimine etkisi ne oldu? (dikkat gücü, güdülenme, eleştirel düşünme, estetik beğeni, konuşma, dinleme...)

Ö: Çok yönlü düşünmeyi öğrendiler. Problemlere farklı çözümler getirme sıklığı arttı. Zamanı kullanmayı öğrendiler. Kendi kendilerini motive etme yeteneği arttı. Kelime hazinelerinde artış gözlemlendi.

A: Bu etkileri çocuk üzerinde fark ettiniz mi?

Ö: Sınıftaki tüm çocuklar üzerinde bu etkiler gözlemlendi. Portfolyo dosyalarında bu gelişim ayrıntılı olarak sunuldu.

A: Öğrenciler, bu derse istekli davranıyorlar mı?

Ö: En sevdikleri ders sıralamasında resim dersi 2. sırada yer aldı. Zaman zaman diğer ders için masadan zorla kalktılar. Devam etmekte ısrar ettiler.

A: Ders öğretmeninin performansı hakkında düşünceleriniz nelerdir? Önerileriniz ve memnuniyetleriniz nelerdir?

Ö: Öğretmenimize teşekkür ediyoruz. Çocukların yaratıcılığını, estetik beğenisini, hayal gücünü geliştiren oldukça başarılı ve güzel çalışmalar ortaya

çıkarttı. Farklı teknikleri öğretti. Çocuklar resim dersinde pastel boya haricinde farklı materyaller kullanma özgürlüğüne sahip oldular.

A: Bu ders hakkında velilerden herhangi bir geribildirim aldınız mı?

Ö: Farklı materyallerden oluşan çalışmalar okulumuzun web sitesinde yayınlandı ve çok beğenildi.

4.6.2. Öğrenci Değerlendirme

A: Araştırmacı

Ö: Anasınıfı Öğrencisi

A: Resim dersini seviyor musun?

Ö: Evet seviyorum.

A: Neden resim yapıyorsun?

Ö: Kâğıdı boyamak renk renk çok güzel bir şey.

A: Resim yaparken neler hissediyorsun?

Ö: Bilmem, mutlu oluyorum. Annemin resmini yapmayı çok seviyorum.

Çünkü annem yanımda gibi oluyor.

A: En çok hangi boyayla resim yapmayı seviyorsun? (kuru, pastel, suluboya, parmak boyası...)

Ö: Suluboyayı ve parmak boyasını çok seviyorum. Öğretmenimiz bize kocaman bir kutuda boya getirmişti. Her renk vardı. Ona elimi dokununca çok heyecanlanmıştım. Kuru boyayı sevmiyorum. Çünkü boyamıyor.

A: Grup olarak arkadaşlarınla ortak çalışmayı mı yoksa tek başına çalışmayı mı seviyorsun? Neden?

Ö: Tek başına çalışmak daha iyi. Çünkü arkadaşım etkinlik yaparken bana hiç izin vermiyor. Ben yalnız yapmayı seviyorum. Yapamadığımda öğretmenime soruyorum, o söylüyor.

A: Resim derslerinde değişiklik yapmak istersen neleri devam ettirirsin, nelere devam edersin? Derste hoşlandığın ve hoşlanmadığın şeyler neler?

Ö: Derse başlamadan önce bazen öğretmenimiz bize bir şeyler anlatıyor. Bazen sıkılıyorum. Çok güzel resimler gösteriyor, onlara bakmayı seviyorum. Sorular soruyor, biz cevaplıyoruz. Ben ders başlayınca hemen resim yapmak istiyorum.

A: Resim dersleri boyunca öğrendiğin en ilginç şey neydi?

Ö: Portre resimlerini öğretmen bize göstermişti. Orda bağırarak bir kadın resmi vardı, onu görünce biz de bağırдық. O çok güzeldi. Daha sonra renk renk elbiseler yaptık kumaşlardan, çok eğlendik. İlk defa boncuklardan resim yaptım ben.

A: Ders yaparken neler hissettin? (mutluluk, heyecan, isteksizlik...)

Ö: Her zaman mutlu oldum.

A: Derste yaptıklarımızı aileme anlattın mı?

Ö: Evet anlattım. Renkleri öğrendiğimizde boyaları üzerimize atmıştık. Onu anlattım.

A: Resim derslerinde sadece resim yapmak mı hoşuna gider yoksa farklı şeyler yapmak ister misin? (drama, hikâye dinleme, müzik dinleme, şarkı söyleme gibi)

Ö: Öğretmenimiz bazen derste fotoğraflarımızı çekti biz resim yaparken. Ben hep güzel yaptım. Benimkini de çekmesi için. Öğretmenimizin hikâye anlatmasını çok sevdim. Şarkı söylemek de isterdim. Drama yaptık biz. Değişik kıyafetler giydik. Başka şeyler yapınca çok eğlendik.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanın her alandaki gelişimi zamana bağlı olarak ilerler. Bu gelişim hızlı ya da yavaş olabilmekte ve bir alandaki gelişimin diğer alana göre daha baskın ya da daha zayıf olduğu görülebilmektedir. Bu ilerleyişi şekillendirmek eğitimle olur. İnsanda hangi yöne ağırlık verilirse o yönün kuvvetleneceği açıktır. Bunda insanın gelişmek istediği alana olan ilgisi çok önemlidir. Bireyin sevmediği bir alanda ilerlemesi, kendini gerçekleştirme zordur. Sevilen alanda yapılan araştırma, inceleme ve uygulama ile gelişim tam anlamıyla sağlanmış olacaktır. Bu anlamda insan sanat eğitiminde de, sanata ilgi duyma yanında sanatı izleme, inceleme, yorumlama, sanat hakkında bilgi edinme ve uygulama ile gelişmektedir.

Okul öncesi dönemdeki çocuğun sanatın her alanındaki gelişimi, aldığı eğitime ve yaptığı etkinliklere bağlıdır. Bu eğitim, onun bütün bir yaşamı boyunca sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimini etkileyecektir. Bu dönemde gelişim çok hızlı olduğu için bu eğitimin belli bir sistem içerisinde verilmesi; çocukların eğitimini bu sistemin gerektirdiği şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Gözlemlenen okulöncesi sınıfında ÇASEY ile verilen eğitimin sonucunda öğrencilerdeki sanatsal alandaki hızlı gelişim fark edilir düzeyde olmuştur. Dört disiplinin birlikte yürütülmesi öğrencileri başta yormuş ancak daha sonra uygulamalarda bunun faydası görülmüştür. Uygulamadan önce konuyla ilgili örnek eserler, eleştiri, estetik ve sanat tarihi basamaklarını kapsayan sorularla incelenmiştir. Böylece çocuklar sanat eserini görme, inceleme, eser hakkında konuşma ve sanatçıyı tanıma gibi özelliklere sahip olmaya başlamışlardır. Çünkü teorisinin, uygulama kısmını beslediği ve geliştirdiği açıktır. Bu yöntemle çocuklarda inceleme, çözümleme, yorumlama, yordama yetileri gelişmiştir. Bir durum ya da bir eser karşısında fikir sahibi olmuşlar ve fikirlerini açıkça topluluk önünde dile getirebilmeye başlamışlardır. Düşünceyi ifade ederlerken kelime haznelerinde sanatsal sözcüklerin günden güne arttığı fark edilmiştir. Portre konusunun işlendiği derste öğretmenin Nuri İyem'in bir eseri hakkında soru

sorması üzerine öğrencinin, “öğretmenim sanatçı burada çok şaşırmış bir kadının portresini yapmış” gibi bir ifade kullanması çocuklardaki sanatsal dil gelişiminin olumlu yönde ilerlediği anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencinin bundan sonraki hayatında farklı bir durum karşısında fikrini rahatlıkla söyleyebilme özelliğine sahip olması açısından önem taşımaktadır. Yani bu yöntem, öğrenciyi sadece resim yapma alanında geliştirmemektedir.

Bir bütün olan bu yöntem, öğrenciye önceden öğrenilen bilgiyi duruma uyarlayarak kullanma fırsatı tanır. Bu uygulamada, çocuklar için resim yapmanın temeli olarak görüldüğünden, ilk olarak renk konusu verilmiştir. Bundan sonra da yapılan uygulamalarda buradaki bilgilerin öğrenci tarafından kullanıldığı gözlemlenmiştir. Örneğin renk konusunun işlendiği bu dersten sonraki derslerde yapılan resimlerde zıt renklerin yan yana kullanılma oranında artış görülmüştür.

Resim -7 Ömer -6 yaş

Öğrenciler bu uygulamaya başlamadan önceki çalışmalarında zemin nesne ilişkisini algılayamıyorlar, farklı yüzeyleri farklı renklerle ifade edebilme, bütün

yüzeyi tek renge boyama, boyarken sabırsız davranma gibi sorunlar yaşıyorlardı. Zamanla bu sorunun azaldığı görülmüştür. Bunda, yapılan örnek resimlerin incelenmesi ve kâğıdın hiç boş yerinin kalmaması gerektiğinin açıklanmasının etkisi olmuştur. Figüratif çalışmalara ağırlık verilmesi öğrencilerin resimlerinde daha rahat figür çizmelerini sağlamıştır.

Resim-8 Eren- 4.09.2007 (A) A4

Resim-9 Eren- 10. 05. 2008 (B) 35x50

Yukarıda 6 yaşındaki Eren adlı öğrencinin sene başında yaptığı resim ile (A) bundan sekiz ay sonra yaptığı resim (B) bulunmaktadır. Bu resimlerde öğrencide el kaslarının gelişimiyle birlikte bilgi ve tecrübenin arttığını da görmekteyiz. İlk resimde ev, güneş ve gökyüzü simge olarak kullanılmış ayrıntıya girilmemiştir. Figürler çizgisel ve belirsizdir. Resimde fon görülmezken en belirgin obje olarak evin bile bazı kısımlarının boyanmadığını görüyoruz. (B) resminde ise renk bilgisinin, açık koyu değerlerin, figür bilgisinin, resimde denge ve tekrarın, arka ön ilişkisinin, oran orantının ve kompozisyon bilgisinin kullanıldığı görülmektedir. ÇASEY ile elde edilen bu değişim dört disiplin yardımıyla çocukta düşünme ve uygulama gücünün arttırılmasıyla elde edilmiştir.

Resim dersinde farklı tekniklerin ve materyallerin kullanılması da öğrencilerin sadece pastel boya ile resim yapılmayacağını anlamalarını sağlamıştır. Bu çalışmanın artık materyallere yeni ifadeler kazandırabilme yetisini geliştirdiği görülmektedir. Kıyafet tasarımı dersinde parfüm kapağından burun yapılması bunun en güzel göstergesidir.

Süreç içerisinde yeterli düzeyde etkinliğe yer verilmiş, küme ve grup çalışmaları yaptırılmış, gösterip yaptırma yöntemleri kullanılmıştır. Drama yöntemine az yer verilmiştir. Konu aktarımı sırasında drama yöntemine ağırlık verilmiş olsaydı öğrencilerin zaman zaman sıkılmaları önlenebilirdi.

Konu anlatımı sonunda değerlendirme ve tekrar amaçlı hazırlanan çalışma kağıtları uygulanmıştır. Öğrenmede kalıcılığın sağlanması oyunlarla sağlanmaya çalışılmıştır. Bu uygulamaların öğrencilerin hoşuna gittiği görülmüştür. Böylece öğrencilerin bilgisi sınanmış ve bu bilgiler ışığında uygulamaya geçilmiştir. Bu yöntemde bilgi aktarımı, değerlendirme ve uygulama eşit miktarda tutulmuş, teori ve uygulamanın birbirini destekler nitelikte olduğu kabul edilmiştir. Bütün bu çalışmaların sonunda öğrenci başarısını görmek mümkündür. Okulun ilk dönemlerinde bir çizgiyi resim kabul eden 5 yaşındaki öğrencinin sene sonunda ilde düzenlenen resim yarışmasında 1. olması bunu çok iyi anlatmaktadır. Çocuklar CASEY ile sadece uygulama alanında gelişme göstermemişler aynı zamanda sanat eserini görme, inceleme, eser hakkında konuşabilme, eserin sanatçısını tanıma gibi özellikler de kazanmışlardır.

Resim- 10 Buse- 5 yaş, 35x50, Pastel Boya (Sevgili Okulum)

Sınıflar, öğretmen ve öğrenci materyalleri bu yönetime uygun tasarlanabilir. Ders öğretmeni dersin içeriğine uygun araştırmasını yapmalı, sınıfın seviyesine uygun örnekler getirmeli ve dersi basit anlaşılır bir dille anlatmalıdır. Sanat eğitimi diğer derslerle ilişkilendirme açısından anasınıfı öğretmeni ile ders öğretmenin birlikte çalışmasının, etkinlikleri ortak hazırlamalarının olumlu etkileri olacaktır.

İlköğretimdeki pozitif etkisi tartışılmaz olan ÇASEY'nin okul öncesi dönemde de uygulanması gerektiği bu çalışmada görülmektedir. İlköğretime

hazırlanma aşamasında olan bu dönemdeki çocuğa bu yöntemle sanat eğitiminin verilmesi daha kalıcı ve kolay olmaktadır. Çünkü okul öncesi dönemde çocuk, verilen her şeyi kolay bir şekilde alır ve uygulayabilir. 5-6 yaş döneminde kazanılan becerileri geliştirmek ise ilköğretimde daha kolay olacaktır. Bu sebeple ÇASEY okul öncesi dönemde de uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abacı, O.(2005). Özsoy, V.(ed). *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri.*, Ankara:Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Akın, N. (2006). İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Estetik Öğretimi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alakuş, A.O.(2005). Özsoy, V.(ed). *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri.*, Ankara:Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Alakuş, A. (2004). *Resim-İş Derslerinde Öğrenci Çalışmalarını Değerlendirme Yaklaşımı.* İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Malatya.
- Alter-Muri, S. Ed. D.(2002). *Viktor Lowenfeld Revisited: A Review of Lowenfeld's Preschematic, Schematic, and Gang Age Stages.* American Journal of Art Therapy, Vol:40, 170, 192.
- Artut, K.(2004). *Okul Öncesinde Sanat Eğitimi.* Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut,K.(2004). *Sanat Eğitimi.* Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aykut, A.(2006). *Günümüzde Görsel Sanatlar Dersinde Kullanılan Yöntemler.* Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı : 21, 33-42.
- Barrett, M.(1992). *Guidelines for Art Education.* London: Department by Type Generation Ltd.
- Calloway, D.(2004). *The Art of Teaching and Learning.* The Social Science Journal, 41, 689-694.
- Cox, S., Wats, R.(2007). *Teaching Art and Design.* London: Continuum International Publishing.
- Dalbudak, Z., Akyol, A.(2007). *Research into a Group of Kindergarten Teachers' Drama Activity Planning with Respect to the Department They Graduated From and Their Length of Teaching Experience.* Journal of Qafqaz University, 20, 102-111.
- Danko- McGhee, K.(2006). *Nurturing Aesthetic Awereness in Young Children: Developmentally Appropriate Art Viewing Experiences.* Art Education, 59(3), p:20.
- Drew, W., Rankin, B.,(2004). *Promoting Creativity for Life Using Open- Ended Materials.* YC. Young Children, Vol:59, Iss. 4; pg:38, 8 pgs.

- Eckhoff, A., Guberman, S.,(2006). *Daddy Daycare, Daffy Duck, and Salvador Dali: Popular Culture and Children's Art Viewing Experiences*. Art Education. Vol.59, Iss. 5; pg. 19, 6 pgs.
- Eckhoff, A. (2007). *Influences on Children's Aesthetic Responses: The Role of Prior Knowledge, Contexts, and Social Experiences During Interactions with the Visual Arts*. Ph.D Thesis. Kansas State University.
- Gökay, M.(1998). *Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İlköğretim II. Basamağında Sanat Eleştirisinin Uygulanması ve Sonuçları*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gökay, M.(2000). *İlköğretim Çağında Resim-İş Uygulama Çalışmaları*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9,1-5.
- Gökay, M.(2005). Özsoy, V.(ed). *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*., Ankara:Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Gezer, Ö.(2006). *İlköğretim II. Kademedeki Sanat Eğitiminde Sınıf Yönetimine İlişkin Bir Durum Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Heid, K.(2005). *Aesthetic Development: A Cognitive Experience*. Art Education, Vol.58, Iss. 5; pg. 48, 6 pgs.
- Kara, A.(2007). *Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yaş Grubu Çocukların Yaratıcılık Düzeylerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakaya, N.(2007). *İlköğretimde Drama ve Bir Örnek Uygulama*. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt:27, sayı:1, 103-139.
- Kehnemuyi, Z.(2001). *Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kırıçoğlu, O., Strokrocki, M. (1996). *İlköğretim Sanat Öğretimi (Deneme Baskısı)*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası MEGP.
- Kuş, E.(2003). *Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Maccario, N. (2005). Özsoy, V.(ed). *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*., Ankara:Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Matthews, J.(2003). *The Art of Childhood and Adolescence*. London: Routledge Falmer.

- Mindham, C.(2005). *Creativity and The Young Child*. Early Years, Vol.25 (1), p: 81-84.
- Oktaý, A.(1989). *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Sempozyumu. (118–123). Malatya: Tarla Yayın.
- Ömeroğlu, E., Turla, A.(2001). *Okulöncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitimi ve Desteklenmesi*. Milli Eğitim Dergisi, sayı:151.
- Özsoy, V.(2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ümit Ofset.
- Özsoy, V.(2001). *Sanat Eğitiminde Bir Nitel Araştırma Yöntemi: Eğitsel Eleştiri*. Eğitim ve Bilim, cilt:26/122,41–51.
- Özsoy,V. ve Mercin,L. (2003). *Sanat (resim eğitiminde müzelerin kullanılmasında ilgili kurum ve kuruluşların karşılıklı görev ve yükümlülükleri*, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Yaz 2003, 1 (3), 303-318.
- Punch, K.,F.(2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nitel ve Nicel Araştırma*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Saban, A.(2004). *Öğrenme Öğretme Süreci*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Senemoğlu, N.(2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Swann, A.(2005). *The Role of Media and Emerging Representation in Early Childhood*. Art Education, Vol:58(4), p: 41.
- Temel, F.(2005). *Okul Öncesi Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. Hacettepe Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi, 62, 8–13.
- Trimis,E. ve Savva,A. (2004). *The in-depth Studio Approach: Incorporating an Art Museum Program into a Pre-primary Classroom*. Art Education, Reston: November, 2004, Vol:57, N6, p:20-26.
- Tuna, S.(2005). Özsoy, V.(ed). *İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*., Ankara:Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Tuna, S. (2007). *The Teaching of Art Criticism in the Primary School in Relation to the Development of Aesthetics Perception and Taste*. Journal of Faculty of Educational Sciences, vol: 40, no: 1, 121–133.
- Ulutaş, İ., Ersoy, Ö.(2004). *Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi*. Kastamonu Eğitim Dergisi, cilt:12/1, 1–12.

Yağcı, K.(2001). *Okul Öncesi Dönem Plastik Sanatlar Eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yavuzer, H. (2005). *Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A.,Şimşek, H.(2005). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M.(2007). *Görsel Sanatlar Dersinde İşbirlikçi Öğrenme*. Kastamonu Eğitim Dergisi, cilt:15, No:2, 747-756.

Yolcu, E.(2004). *Sanat Eğitimi Kuram ve Yöntemleri*. İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.

Zander, M,J.(2003). *Talking, Thinking, Responding and Creating: A Survey of Literature on Talk in Art Education*. Studies in Art Education. Vol:44, Iss. 2; pg. 117, 18 pgs.

EKLER

EK-1

DERS KONULARININ TANIMI

1. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Renk

Tarih: 21. 04. 2008

Süre: 45 dakika

Kullanılan Araç-Gereçler: Öğretmen Çalışma Kâğıtları, Projeksiyon Makinesi, Parmak Boyası, Metrelik Kâğıt, Önlük.

Amaç: Renk nedir? Nasıl oluşur? Renk çeşitlerini anlama; sıcak- soğuk renkleri bilme, renk tonlarını algılama, çevredeki örnekleri fark etme.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmış; soru-cevap ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılmıştır.

2. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Portre

Tarih: 25. 04. 2008

Süre: 45 dakika

Kullanılan Araç-Gereçler: Öğretmen Çalışma Kâğıtları, Turgut Zaim, Nuri İyem, Hoca Ali Rıza, Osman Hamdi Bey'in eserlerinin örnekleri, Projeksiyon Makinesi, Pastel Boya, Resim Kâğıdı.

Amaç: Portre bilgi ve kurallarını verme, kişisel farklılıkları öğrenme, portre yapımında farklı bakış açıları sağlama.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmış; soru-cevap tekniği kullanılmıştır.

3. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Manzara

Tarih: 28. 04. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: Manzara resimleri inceleme, anlama, ön, orta, arka planı bilme, İbrahim Safi, Cevdet Batur, Namık İsmail, Erkan Geniş, Hikmet Onat, Nuri İyem ve Ayvazovsky'nin manzara resim örneklerini inceleme.

Kullanılan Araç-Gereçler: Öğretmen Çalışma Kağıtları, Projeksiyon Makinesi, Pastel Boya, Resim Kağıdı.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmış; soru-cevap tekniği kullanılmıştır.

4. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Suluboya Kullanımı

Tarih: 02.05. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: suluboya tekniğini anlama, kullanabilme.

Kullanılan Araç-Gereçler: Resim Kağıdı, Suluboya, Fırça, Su kabı, Peçete.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmıştır; soru-cevap tekniği kullanılmıştır.

5. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Maske

Tarih: 05.05. 2008 / 08.05.2008

Süre: 45 +45 dk. (2 ders saati)

Amaç: Dünyada kullanılan maske örneklerini tanıma, yapılış amaçlarını anlama, maske örnekleme, düşünceyi yansıtmaya, farklı ifadelerle duyguları anlatma.

Kullanılan Araç-Gereçler: Öğretmen Çalışma Kağıtları, Projeksiyon Makinesi, Pastel Boya, Boş Maske Kalıplarının Olduğu Sayfalar, Kurdeleler, Boncuklar, Düğmeler, Sıvı Yapıştırıcı, Makas.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmıştır; soru-cevap ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılmıştır.

6. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Baskı

Tarih: 16.05. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: Baskı çeşitlerini tanıma, yöntemi anlama ve uygulama.

Kullanılan Araç-Gereçler: Öğretmen Çalışma Kâğıtları, Projeksiyon Makinesi, Resim Kâğıdı, Kırmızı, Sarı, Mavi, Beyaz ve Siyah Duvar Boyaları, Fırçalar, Karton Kalıplar, Fayanslar, Peçete, Önlük.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmıştır; soru-cevap ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılmıştır.

7. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Müze Eğitimi

Tarih: 20.05. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: Müze nedir, müzeden nasıl faydalanılır, eserler nasıl incelenir, müze kuralları nelerdir anlama, uygulama.

Kullanılan Araç-Gereçler: Müze çalışma kağıtları, eser fotoğrafları, projeksiyon makinesi, fotoğraf makinesi.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmıştır; soru-cevap tekniği ve oyun yöntemi kullanılmıştır.

8. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Mozaik Yapımı

Tarih: 28.05. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: Mozaik nedir ve nasıl yapılır anlama, eski mozaik eserleri inceleme.

Kullanılan Araç-Gereçler: Öğretmen Çalışma Kağıtları, Projeksiyon Makinesi, Renkli Mozaik Taşlar, Tutkal, Fırça, Ahşap Levha, Derz.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmıştır; soru-cevap, öykü, drama ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılmıştır.

9. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Kıyafet Tasarımı

Tarih: 30.05. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: Etnografya müzesindeki geleneksel kıyafetleri inceleyip kendi kıyafet tasarımlarını üretme.

Kullanılan Araç-Gereçler: Müzedeki eserlerin fotoğrafları, karton insan maketleri, kumaşlar, boncuklar, düğmeler, ipler, tüller, kurdeleler, çeşitli süsler, sıvı yapıştırıcı, makas.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmış; soru-cevap ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılmıştır.

10. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Üç Boyutlu Çalışmalar

Tarih: 02.06. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: Üç boyutu anlama, algılama, üç boyutlu düzenlemeler yapma.

Kullanılan Araç-Gereçler: Arkeoloji Müzesindeki eserlerin fotoğrafları, seramik hamuru, peçete, önlük, şekil vermek için kullanılan küçük aletler.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmış; soru-cevap ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılmıştır.

11. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Hayvan Figürleri

Tarih: 04.06. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: Hayvan figürlerini oluşturma, duygularını yansıtma.

Kullanılan Araç-Gereçler: Mağara resmi örnekleri, Chagall'ın yağlıboya eserlerinin örnekleri, metrelik kağıt, suluboya, su kabı, fırçalar, peçete, önlük.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmıştır; soru-cevap ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılmıştır.

12. Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Haberleşme ve Afiş Tasarımı

Tarih: 06.06. 2008

Süre: 45 dakika

Amaç: İletişim nedir? Afiş nedir, ne için kullanılır anlama, duygularını yansıtan çalışma düzenleme.

Kullanılan Araç-Gereçler: İhap Hulusi ve Afiş örnekleri, pastel boya, resim kâğıdı.

Yöntem ve Teknik: ÇASEY ile dört disiplini geliştirme amaçlanmıştır; soru-cevap ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılmıştır.

EK-2

DERS GÖZLEM KAYITLARI

1. Renkler Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 21. 04. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Renkler

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız
Erkek } Öğrenciler

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☼
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Temel bilgi aktarımı: Dersin planlı bir şekilde aktarılması ve konunun sunulmasıdır. Ders anlatımını, göstermeyi ve soru sormayı içerir.

Yönetsel öğretim: Sınıfın, kullanılacak araç gereçlerin düzenlenmesi ve sınıf disiplininin sağlanmasını kapsar.

İletişimsel öğretim: Öğrencilerin sanatsal çalışmaları, süreç ve çıkan sonuçlarla ilgili öğretmenin öğrencilerle görüşmesidir.

İşlevsiz: Öğretmenin, öğrencilerle serbest ve doğrudan öğretimle ilişkisi olmayan bir şekilde ilgilenmesidir (Özsoy, 2001).

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

● Ö: Evet çocuklar, ders başlıyor, oturun artık yerlerinize. Bekliyorum.

(yerlerine oturdular.)

● Ö: Herkes hazırsa başlayalım. Bugün sevdiğiniz ve bildiğiniz bir konuyu işleyeceğiz. Ne olduğunu merak ediyor musunuz?

• Herkes: eeeeet!

● Ö: Bugünkü konumuz Renkler.

• Herkes: Yaşasın!

▼ Ö: Bana aklınıza gelen renkleri sayabilir misiniz?

• Herkes: kırmızı, sarı, mor, açık turuncu, pembe...

▼ Ö: Ana renkler kaç tane?

• Herkes: 3tane

▼ Ö: Bunlar hangi renkler?

• Herkes: : Kırmızı, sarı, mavi

▼ Ö: Bu renkleri nasıl elde ediyoruz?

- Kız: Bilmem.

▼ Ö: bu renkleri elde etmek için bir şey yapmıyoruz. Bu yüzden onlara ana renkler diyoruz.

- Erkek: Hmm, evet, bu renkler her yerde var değil mi öğretmenim?

▼ Ö: evet var. Ama diğer renkleri elde etmek için bu üç rengi birbirleriyle karıştırmamız gerekiyor. Sarı ile kırmızıyı karıştırınca hangi renk olur?

- Kız: Turuncuuuuu!

▼ Ö: Güzel. Peki, mavi ve kırmızıyı karışırsak ne olur?

- Erkek: Mavi
- Erkek: Hayır, mor olur.

● Ö: Şşşt, konuşma! Neden mavi dedin?

- Mavinin içinde kırmızı görünmez ki. (gülüşmeler....)

▼ Ö: Hayır, tabii ki görünür. Sarı ve maviyi karışırsak hangi rengi elde ederiz?

- Kız: Yeşiiiil!

▼ Ö: Aaa bakın burada güneş var. Güneş ne renk?

- Herkes: Sarı
- Kız: Öğretmenim tuvalete gidebilir miyim?

⊗ Ö: Gidebilirsin tatlım.

▼ Ö: O zaman sarı nasıl bir renk olabilir? Sarıyı görünce ne hissettiniz?

- Kız: Bizi ısıtabilir.
- Kız: Sıcak renk olur mu öğretmenim?
- Evet, sıcak renk bu.

▼ Ö: Evet çocuklar, sarı sıcak bir renk. Sınıfımızda neler sarı peki?

- Erkek: Ev, aslan,
- Erkek: Boy ölçüğümüz zürafa,
- Erkek: Balon

⊗ Ö: Kapıyı örter misin Esmâ.

- Kız: Kukla köşemiz,
- Kız: Sandalyelerimiz...

▼ Ö: Güzel. Peki, kırmızı deyince aklınıza ilk ne geliyor?

- Erkek: Kan.
- Kız: Ateş geliyor.
- Kız: Bayrağımız.
- Erkek: Türk askerleri geliyor benim aklıma.

▼ Ö: Ateş bizi ısıtırsa eğer, kırmızıyı görünce ne hissedersiniz?

- Ben heyecanlanırım.
- Çok sıcak olur.
- Ben de ısınırım.

▼ Ö: Evet, o zaman kırmızı nasıl bir renk?

- Sıcaak renk.

● Ö: Konuşma artık, dinle! Turuncu size ne hissettirdi?

- Kız. Ekşi.

- Erkek: Portakal.
- Kız, erkek: Limon.
- Kız: Mandalina
- Erkek: Ama limon sarı olur.
- Kız: Benim kıyafetim turuncu bugün.
- Kız: Turuncu da sıcak renk, çünkü çok tatlı.

▼ Ö: Evet çok güzel. Turuncunun sıcak renk olması çok tatlı olduğundan mı ?

- Herkes: Evet.

▼ Ö: Bu resme bakın bakalım ne hissettiniz?

- Kız: Soğuk.
- Kız: Ben üşüdüm.
- Herkes: Kar var burada.
- Kız: Hep mor var burada.
- Kız: Ben mor giydim bugün.
- Erkek: Beyaz renk. Senin üzerinde beyaz renk var (gülüşmeler...)

▼ Ö: Mor nasıl bir renk öyleyse?

- Erkek: Soğuk bir renk.
- Kız: Ben mor görünce hep üşürüm.

▼ Ö: Düşünün kocaman bir ormandasınız her yer ne renk?

- Herkes: Yeşiiil!

▼ Ö: Hafif bir rüzgâr esiyor, ne yaparsınız?

- Erkek: Ceketimi giyerim.
- Kız: Yağmur yağar öğretmenin hep ormanda. Üşürüm ben.
- Kız, Erkek: Yağmur yağarsa daha da yeşil olur her yer.

- Erkek: Daha çok üşürüm. (gülüşmeler...)

▼ Ö: O zaman yeşili görünce nasıl bir renk diyebiliriz?

- Kız: Üşütücü renk.
- Erkek: Hayır, soğuk renk.
- Erkek: Öğretmenim tuvalete gidebilir miyim?

● Ö: Koş bakalım, hemen git gel.

▼ Ö: Bütün bu renklerin açık ve koyularını elde edebiliriz. Bakın burada, renkleri açmak için bunların içine ne karıştırmışlar?

- Kız: Beyaz. Renkler açılmış.
- Erkek: Koyulaştırmak için de siyah.
- Kız: Siyahla beyaz karışınca gri olur.

Ö: Soğuk renkleri sayalım mı?

- Erkek: Mavi, mor, yeşil, beyaz.

Ö: Beyaz soğuk renk değildi ama onu bir şey yaparken kullanmıştık. Ne içindi bu?

- Kız: Açık yapmak için.
- Kız: Hayır önce ben demiştim.
- Erkek: Beyaz soğuk renk değil.
- Kız: Ama kar beyaz olur.

▼ Ö: Beyaz renk değil ama öyle bir renk saymadık. Bu resme bakar mısınız?
Hangi renkler var bu resimde?

- Herkes: Ana renkler var.
- Kız: Kırmızı var.
- Erkek: Sarı var.

- Kız: Yeşil var.

▼ Ö: Ne görüyorsun bu resimde?

- Kız: İnsan var, bir tane. Bir şey taşıyor.
- Erkek: Eşya taşıyor.

▼ Ö: Beğendiniz mi bu resmi?

- Herkes: Evet.

▼ Ö: Neden?

- Herkes: Renkler çok güzel.

● Ö: Bu resme bakalım şimdi.

- Erkek: Kadın var burdaaa! (gülüşmeler...)
- Herkes: Offf!

● Ö: Şşşt! Yavrucuğum doğru dur. Kadın ne yapıyor?

- Kız: Örgü örüyor.
- Erkek: Yalancıktan uyuyor.
- Kız: Öğretmenim ağlıyor bu kadın.

▼ Ö: Evet aslında nakış işliyor. Beğendiniz mi bu resmi.

- Kız: Evet beğendim. Anneme benziyor.
- Kız: Odama asayım mı öğretmenim bu resmi ben?

● Ö: Tabî ki asabilirsin.

- Kız: Öğretmenim kadının arkasını nasıl boyamışlar? Çizgi çizgi.

▼ Ö: Evet, mavi ve kırmızı renklerle çizgi şeklinde boyamış. Beğendin mi?

- Kız: Evet, ben de yapmak istiyorum.

▼ Ö: Son resmimize bakıyoruz. Burada neler görüyoruz?

- Erkek: Adamlar yemek yiyor.
- Kız: Acıktım.
- Erkek: Balık satıyorlar.

▼ Ö: Kaç tane kadın var burada?

- Erkek: 2
- Kız: 3
- Erkek: 4

▼ Ö: Kaç kişi var?

- Erkek: 7 öğretmenim.

▼ Ö: Evet. Hangi renkler var?

- Kız: Mavi,
- Erkek: yeşil, kırmızı
- Kız: Öğretmenim kırmızıyla yeşil yan yana çok güzel olmuş. Biz de kullanabilir miyiz?

▼ Ö: Evet çocuklar. Kırmızıyla yeşil, maviyle turuncu, sarıyla mor birbirlerini çok severler. Yan yana oldukları zaman çok mutlu olurlar.

- Herkes: Tamam öğretmenim.(sessizlik...)

▼ Ö: Bu resimde neler var?

- Herkes: meyve.
- Erkek: elma kırmızı, limon sarı, şeftali yeşil.
- Öğretmen: ana renkler var mı burada?

- Erkek: 1, 2, 3 kırmızı, sarı, yeşil.
- Öğretmen: yeşil ana renk mi acaba?
- Erkek: Ara renk.

▼ Ö: Beyza, bu resimde ana renklerden biri eksik. Hangisi acaba?

- Erkek: kırmızı.
- Kız: Mor.
- Erkek: öğretmenim, Mavi.

● Ö: Çocuklar şimdi biz dışarı çıkınca burada gördüğünüz ressam gibi resim yapacağız.

- Kız: Bu ressamın adı ne öğretmenim?

▼ Ö: Jackson Pollock . Duymuş muydunuz daha önce?

- Erkek: Hayır, duymadım.
- Kız: Ben söyleyemem ama çok zormuş ismi.
- Kız: Nasıl yapmış öğretmenim bu resimleri?

▼ Ö: Sizce nasıl yapmış olabilir?

- Erkek: Bence fırçayla çizgiler çizmiş, kağıdın üzerine.
- Erkek: Hayır, boyayı eliyle sürmüş.
- Kız: Ama elinde fırça var.
- Kız: Fırçayla atmış boyayı değil mi öğretmenim.
- Herkes: Çok zevkli.

▼ Ö: Evet çocuklar, büyük kâğıtlara elindeki fırçalarla istediği gibi renkleri damlatarak yapmış. Ama her renk kendiyle uyumlu olan rengin yanına yapmış. Anlatmıştım size değil mi. Sıcak-soğuk renk ve birbirini seven renkler. Biz de ona göre resim yapacağız, anlaştık mı?

- Herkes: Tamam öğretmenim.

Okulun bahçesine çıkıldı ve metrelik kâğıtlara önceden hazırlanmış parmak boyasıyla resim yapıldı.

- Ö: Herkes geldi mi? evet çocuklar, kovalarda ana renklerimiz var, bunları ellerimizle sakın bir şekilde kâğıtlarımız üzerine sadece iki rengi karıştırarak ya da hiç karıştırmadan resim yapacağız. Ama lütfen birbirinizin üzerine sıçratmadan dikkatli bir şekilde yapın. Başlayabilirsiniz.

- Kız: Böyle mi öğretmenim?

- Ö: Evet ama daha dikkatli ol canım. Aferin şu grup çok iyi gidiyor. Sadece iki renk karışıyor değil mi?

- Herkes: Evet.
- Erkek: Öğretmenim Melih 3 rengi de karıştırmış. Çok çirkin olmuş.
- Kız: Yaaa öğretmenim bunlar üçünü de karıştırıyorlar.

- Ö: Çocuklar 1sn bekleyin. Ben size ne demiştim, sadece 2 rengimizi karıştırıp yeni renkler bulmamız gerekiyor. Siz kurallara uymuyorsunuz. Böyle yaparsanız bu etkinlikten vazgeçebilirim.

- Herkes: Tamam öğretmenim.
- Kız: Öğretmenim bak çok güzel oluyor.
- Erkek: Boya yumuşacık. (gülüşmeler)
- Erkek: Ellerim ne güzel olduuu!

☀ Ö: Aferin Melih, öyle sıçrat ama dikkat et.

- Kız: Ha ha çok güzel oldu.

☀ Ö: Evet parmaklarınızla çizgiler de oluşturabilirsin. Şu iki grup bitirdi. Siz kaldınız haydi bakalım.

- Erkek: Bu kadar olsun öğretmenim.
- Kız: Bizimki böyle kalacak. Renkleri bulduk öğretmenim.

● Ö: Tamam nasıl isterseniz. Teşekkür ediyorum hepinize. Şimdi hiçbir yere dokunmadan ellerinizi yıkıyorsunuz ve önlüklerinizi çıkarıyorsunuz.

- Herkes: Yaşasın! En güzeli bizimki oldu.
- Diğerleri: Hayır bizimki.

2. “Portre” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 25. 04. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Portre

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız
Erkek } Öğrenciler

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☼
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

● Ö: Otur artık yerine, yaslan arkana, sessizce bekle bakalım.

Ö: Daha önce “portre” ne demek hiç duydunuz mu?

- Herkes: Duymadık!

▼ Ö: Resim yapan insanlar bazen insanların sadece yüzlerinin resimlerini yaparlar. Biz bu resimlere “portre” diyoruz. Bu resimlere baktığımızda farklı şeyler görüp düşünebiliriz. Sizce ilk olarak neyi fark edebiliriz?

- Herkes: Kız mı erkek mi?

Ö: Evet çok güzel. Peki, başka ne olabilir?

- Kız: Başka bilmiyorum. (sessizlik)

▼ Ö: Gözlerinin rengini, yüzünün şeklini, ağzının, burnunun şeklini görebiliriz. Burada 3 tane resim var görebiliyor musunuz?

- Kız: Öğretmenim ben sonuncu resmi göremiyorum.

⊗ Ö: Tamam, şimdi görebiliyor musun?

- Kız: Evet.

▼ Ö: Tamam, şimdi burada 3 tane resim var ama bunlardan sadece bir tanesi portre. Hangisi sizce?

- Erkek: 3
- Kız: 1
- Erkek: 2.seçenek
- Herkes: 3 numara

▼ Ö: Aferin. Portreye baktığında bu resim hakkında ne söylersin?

- Kız: Bu bir kadın.

▼ Ö: Kadın olduğunu nerden anladın?

- Kız: Saçından.
- Kız: Ağzından.
- Kız: Gözünden.
- Erkek: Başındaki örtüyü fark ettim.
- Erkek: Ben fark etmedim.

▼ Ö: Aferin çocuklar, ilk baktığınızda resimde hangi özellikler olduğunu söyleyebiliyorsunuz. Şimdi diğer resimde neler gördüğümüzü söyler miyiz?

- Kız: Elmalar var.

▼ Ö: Buradaki resimde sadece meyvelerin resmini yapmışlar. Bazı ressamın da sadece meyve resimleri yaptıklarını görebiliriz.

- Erkek: Neden öğretmenim?

▼ Ö: Çünkü ressamlar onların resmini yapmaktan çok hoşlanmışlar ve onların üzerindeki renkleri bulmaya çalışmışlar. Peki diğer resimde neler görüyorsunuz?

- Herkes. Ağaç.
- Erkek: Köpekler.
- Erkek: Ev.

▼ Ö: Bu resim portre midir?

- Erkek: Evet.
- Kız: Hayır.
- Erkek: Evet.

Ö: Neden evet dedin Yusuf?

-(sessizlik.)
- Kız: Portre değil, çünkü insan resmi yok burada.

▼ Ö: Aferin Rana, peki hiç düşündün mü, insanlar neden portre yapar?

- Erkek. Sevdiği için.
- Erkek. Ondan daha çok bilgi alalım diye.
- Kız: Yaptıklarını öğrenelim diye.

▼ Ö: İnsanlar fotoğraf makinesi icat edilmediği için o zamanlarda birbirlerinin resimlerini yaparlarmış.

• Kız: Öğretmenim, boyaları ağaçların köklerinden yaparlarmış. Sonra da onlarla resim yaparlarmış, değil mi, televizyonda gördüm.

▼ Ö: Aferin, peki şimdi fotoğraf çekebiliyor muyuz?

- Herkes: Evet.

▼ Ö: Peki, fotoğraf çekerek de portre oluşturabilir miyiz?

- Kız: Ben fotoğraf çekemem.

(Daha sonra dijital fotoğraf makinesiyle öğrenciler birbirlerinin fotoğraflarını çektiler. Çektikleri portrelere bakıp eleştirdiler. Çok eğlendiler. Dersten sonra çekilen fotoğraflar sınıfta sergilendi.) daha sonra derse devam edildi.

● Ö: Şimdi bu resme tekrar bakalım.

- Öğretmenim bu resimleri iyi göremiyoruz. Minderlere oturalım mı?

⊗ Ö: Tamam buraya gelin bakalım. Bu resimdeki kadın ne yapıyor? (Nuri İyem'in resmi gösterildi.)

- Erkek: Bizi görünce çok şaşırmış, oooo! Yapıyor.
- Kız: Çok şaşırmış.
- Erkek: Korkmuş.
- Erkek: Ağzını açmış. (gülüşmeler...)
- Kız: Komşuları kavga ediyormuş, bu kadın da aaaa! Diye şaşırmış.

▼ Ö: Beğendiniz mi bu resmi?

- Kız: Beğendim.
- Erkek: Beğenmedim. Çok bağılıyor bu kadın. (gülüşmeler..)

▼ Ö: Bozuk paraların üzerine hiç dikkat ettiniz mi?

- Erkek: Evet, baktık.
- Kız: Bakmadık.

▼ Ö: Paraların üzerinde de portre resim koyabilirler. Neden?

- Erkek: Herkes onu bilsin diye.
- Kız: Atatürk'ü biliyorum ben.

▼ Ö: Bizim için önemli olan insanları paraların üzerine, onları her zaman hatırlamamız için koyuyoruz. Ama portre resimler her zaman tek kişilik olmaz. Burada kaç kişi var?

- Erkek: 8 kişi var.

Ö: Sayalım mı?

- Kız: 6
- Erkek: 8

▼ Ö: Aferin, 8 tane. Demek ki, portre tek kişilik olmayabilir.

- Herkes: evet.

(Başka resim gösterildi.)

- Herkes: Aaaa! Köpek.
- Erkek: Sadece köpeği yapmışlar.
- Erkek: Benim bir köpeğim var. Adı çilek.

▼ Ö: İnsanlardan başka nelerin portresi yapılabilir?

- Erkek: Kedi, aslan, kaplan.

▼ Ö: Biz portreyi sadece boyayla mı yaparız?

-(sessizlik)

▼ Ö: Taşı olarak yapabiliriz, fotoğraf çekebiliriz. Sadece boya şart değil yani. Şimdi bu resimlere bakalım. Bu portreleri nelerden yapmışlar acaba?

- Erkek: Meyve sepeti.
- Erkek: Bıyıklarını fasulyeden yapmış. (gülüşmeler...)
- Kız: Saçlarını mısırdan, ağzını domatesten yapmışlar.
- Erkek. Kaşlarını buğdaydan yapmışlar.
- Erkek: Ağzına elma sokmuş.

● Ö: Bir de bu resme bakalım.

- Herkes: Aaaa!
- Kız: Gözleri zeytin bunun yaaa!
- Kız. Dişleri ağaç yaprakları.
- Kız: Çok değişik.

▼ Ö: Biz de bu resimler gibi sevdiğimiz şeylerden sevdiğimiz insanların portresini yapabiliriz. Şimdi herkes yerine geçiyor.

☀ Ö: Size verdiğim bu kâğıtlarda bazıları portre, bazıları portre olmayan resimler var. Siz portre olan resimlerin altındaki kutucukların içini boyayacaksınız.

- Kız: Şu kutuları mı öğretmenim?

☀ Ö: Evet tatlım, onların içini boyayın.

- Erkek: Hangi renge boyayalım öğretmenim?

☀ Ö: İstediğin renge boyayabilirsin. Sadece portre olanları doğru işaretlemen yeterli.

(Çocuklara çalışma kâğıtları dağıtıldı. Portre ile ilgili çoktan seçmeli uygulama yaptırıldı. Portre olan resimlerin altındaki yuvarlaklar dolduruldu.)

● Ö: Bitirenler kâğıtlarını bana veriyor ve pastel boyalarını çıkarıp bekliyorlar.

- Erkek: Ne yapacağız şimdi öğretmenim?

● Ö: Herkes bitirdi değil mi?

- Herkes: Eeeeet!

☀ Ö: Güzel. Şimdi, pastel boyalarımızla burada gördüğünüz gibi portreler yapacağız. İsteyen çok sevdiği oyuncaklarından ya da meyvelerden portre yapabilir. Arka fonu boş kalmayacak. Yalnız bakın size büyük kâğıtlar veriyorum, ona göre yapacağınız portre biraz büyük olsun, kâğıdınızı kaplasın. O zaman daha güzel görünür.

- Kız: Ben meyvelerden yapacağım.
- Erkek: Ben kitaplardan.
- Kız: Ben oyuncaklarımdan yapacağım.

● Ö: Haydi başlayın bakalım, ben size yardım edeceğim.

(Ders bu uygulamayla sona erdi. Öğrenciler büyük sabırla resimlerini tamamladılar.)

Ders Sonu: 10:15

3. “Manzara” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 28. 04. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Manzara

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız
Erkek } Öğrenciler

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt: 9:30

Derse girmeden önce öğretmen sınıfa girdi ve pencereden dışarı baktı. Dışarıda yağmurlu bir hava vardı.

● Ö: Çocuklar bugün dışarıya hiç baktınız mı? Harika bir hava var.

- Herkes: Hayır öğretmenim ne var biz de bakalım. (hepsi pencerenin önüne toplandılar ve dışarıya bakmaya başladılar.)

- Herkes: Yağmur yağmış, her yer ıslanmış.

- Kızlar: Eve nasıl gideceğiz!

● Ö: Neler görüyorsunuz dışarıda?

- Kızlar: ıslanmış öğretmenim bahçe.

- Erkek: Çok soğuk hava.

- Kız: Ağaçlar da ıslanmış öğretmenim, yemyeşil olmuşlar.

- Kız: Yeşil soğuk renk, demek ki hava soğuk şimdi.

(Öğrenciler dışarıyı incelerken, öğretmen farklı manzara resimleri olan çalışma kâğıtlarını çıkardı.)

● Ö: Çocuklar bir de bu resimlere bakalım mı? Burada da çok güzel resimler var.

- Herkes: Eeeeet!

▼ Ö: Bu resme bakınca ne görüyorsun?

- Erkek: Deniz.

- Kız: Kayık, adamlar.

- Erkek. Mavi renk var burada.

- Kız: Uzakta camiler var.

- Erkek: Denizin bazı yerlerinde kar var öğretmenim, hava soğuk.

▼ Ö: Peki, bu resimde neler var?

- Herkes: Ağaçlar var.
- Kız: Uzakta evler var küçük küçük.
- Kız: Turuncu renk var öğretmenim.

● Ö: Çok güzel, aferin çocuklar. Şimdi bir de bu resme bakalım ve konuşalım.

- Kız: Yine evler var.
- Erkek. Bunlar farklı ama, daha yakın değil mi öğretmenim.
- Kız. Başka bir şey yok.

▼ Ö: Bu resimlerin hepsinde olan ortak bir şey var nedir sizce?

- Kızlar, erkekler: gökyüzü, evler, deniz. (biraz düşündüler, resimlere tekrar baktılar.)

▼ Ö: Evet, bu saydıklarınızın hepsi bunlarda var. Biz bu resimlere manzara resimleri diyoruz. Manzara resimlerinde bir pencereden dışarı bakıyormuşuz gibi görüntüler görürüz. Manzara resimlerine baktığımızda denizi, gökyüzünü, ağaçları, nehirleri, kuşları, evleri, görebiliriz.

- Herkes: Aaaa! Evet öğretmenim. O yüzden pencereden baktık değil mi?
- Kız. Ama biz pencereden baktığımızda insanlar da gördük.

▼ Ö: Evet. Manzara resimlerinde insanları da görebiliriz. Şimdi, pencereden baktığımızda günün hangi vaktiydi biliyor musunuz?

- Kız: Sabah
- Erkek. Öğlendi.

▼ Ö: Nasıl anladınız sabah ya da öğlen olduğunu?

- Kız: Okula sabah geliyoruz.
- Erkek: Hayır, yağmur yağıyordu.

- Kız: Güneş yoktu ama öğretmenim, nasıl anlayalım.

▼ Ö: Aferin Süeda, güneşe göre bilebiliriz değil mi. Resimlerdeki ışığa ve renge göre ya da eğer resimde insanlar varsa o insanların durumuna göre resimlerin hangi saatte yapılmış olduklarını anlayabiliriz. Mesela bu resme baktığımızda hangi saati anlatıyor sizce?

- Herkes. Öğlen.

▼ Ö: Neden peki?

- Erkek. Çünkü adam çok susamış, sıcakta su içiyor.

Ö: Peki ikinci resme bakıyoruz, bu resim günün hangi saati acaba?

- Erkek: Akşam, çünkü kadınlar çalışmış yorulmuşlar.
- Kız: Hayır daha çalışıyorlar ama ikinci vakti, çünkü güneş yere çok yakın.

Ö: Güzel, bence de öyle. Üçüncü resmi kim söylemek ister? Sen söyle tatlım.

- Erkek: Burada da sabah öğretmenim. Kimse evinden çıkamamış daha. Bi de ağaçların gölgeleri çok uzun yana doğru.

▼ Ö: Evet, güzel yorumlar yaptınız çocuklar. Doğru, bu saat öğlen ya da ikinci vakti olabilir, hava sıcak çünkü adam susamış, çalışmaktan yorulmuş. Sıcak olduğunu renklerden de anlayabiliriz. Sarı renk çok kullanılmış değil mi?

☀ Ö: Şimdi kâğıtlarımıza kendi hayalimizdeki ya da çok sevdiğimiz bir yerin resmini yapacağız. Kâğıdınızı dik de kullanabilirsiniz yatay da. Kullandığınız renkler canlı olsun. Size gösterdiğim resimlerden de faydalanabilirsiniz. Yardıma ihtiyacınız olduğunda ben bakacağım hepinize. Haydi başlıyoruz. Ama konuşmadan tamam mı?

- Kız: Ben köy resmi yapacağım. Bizim köyümüzü.

- Erkek: Öğretmenim spider man yapsak olur mu?
- Ö: Yusuf, ama konumuzda biz ne anlattık. Ne resmi yapacaktık?
 - Erkek: Manzara.
- Ö: Evet, o zaman konumuz dışına çıkmıyoruz. Onu başka zaman da yapabiliriz.
 - Erkek: Peki.

Ders uygulamayla sonuçlandı. Resimler tamamlandı. Öğretmen isimleri ve tarihleri yazarak resimleri topladı.

Ders Sonu: 10:15

4. “Suluboya Kullanımı” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 02. 05. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Suluboya tekniği

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız	}	Öğrenciler
Erkek		

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetmel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

● Ö: Merhaba çocuklar. Haydi, herkes masasına otursun. Çocuklar bugün sizinle suluboya nasıl kullanılır onu öğreneceğiz.

- Kız: Ben biliyorum ama.
- Erkek: Benim suluboyamın rengi az çıkıyor öğretmenim. Bu yüzden sevmiyorum bu boyayı.
- Erkek: Ben boyamı bulamıyorum öğretmenim.
- Kız: Hayır bırak o benim boyam!

● Ö: Çocuklar sakın olun. Ahmet senin boyan dolabında. Ben buradan gördüm. Tekrar bakarsan sen de görebilirsin. Bugün suluboyayı doğru kullanmasını öğreneceğiz. Böylece boyamızın renklerinin daha canlı çıktığını göreceksiniz. Şimdi herkes önlüğünü giyinsin.

- Herkes: Tamam öğretmenim hazırız.

● Ö: İlk önce fırçayı nasıl kullanacağız onu görelim. Ben size örnek bir resim yapayım.

- Kız: Fırçayı suyla kullanacağız.

☀ Ö: Evet, suyla kullanılır ama suyu ne kadar kullanacağımız önemli. Önce fırçanın ucunu tamamını değil sadece ucunu hafifçe suya batıracağız. Sonra

hangi rengi istiyorsak yine fırçanın ucunu boyayla dolduracağız. İyice boyaya sürtelim fırçayı. Böylece kâğıda yapacağımız resmi kalem gibi çizebiliriz. Unutmayın fırçanın sadece ucunu kullanacağız. Eğer fırçada boya biterse tekrar az bir suyla fırçayı ıslatıp yeniden boya alabilirsiniz. Eğer farklı boya alacaksanız fırçanın tamamını suya batırıp hafifçe yıkayın sonra da peçetenize kurulayın. Yeniden fırçanın ucunu suya batırıp boyayı alın.

- Erkek: Benim renklerim tam çıkmıyor.

☀ Ö: Suya çok batırıyorsun fırçanı bu yüzden olmuyor. Şimdi sizinle küçük bir resim yapalım mı?

- Herkes: Evet.

Ö: Ne resmi yapalım peki?

- Herkes: Ev, ağaç resmi yapalım.

☀ Ö: Tamam. Şimdi önce biraz kırmızı alalım. Kırmızıyla neyi yapalım?

- Kız: Evin çatısı olsun.

☀ Ö: Bakın suyu çok almadım ve fırçamı kalem gibi kullanıyorum ve çiziyorum. Çatıyı çizdim. Şimdi içini boyamak için biraz daha boya alıyorum. Tamam, oldu işte. Ev ne renk olsun?

- Kız: Mavi olsun.
- Erkek: Kahverengi olsun.
- Erkek: Kahverengi olsun öğretmenim.
- Kız: Turuncu da olabilir.

☀ Ö: Kahverengi çoğunlukta. Şimdi fırçamı iyice yıkamam gerekiyor değil mi, neden?

- Kız: Yeni renk alacağız çünkü.

☀ Ö: Aferin Sümeyye. Evet yıkadım. Şimdi yeni boya alabilirim. Tamam, evi de yaptık. Ne kaldı geriye?

- Erkek: Ağaç kaldı.

Ö: Evet. Ağacımız ne renk olsun?

- Kız. Yeşil olsun.
- Erkek. Fırçanı temizle öğretmenim.

▼ Ö: Evet, unutmadım. Ağacımız da çok güzel oldu. Şimdi zemin boyayalım. Resmimiz boş kalmasın.

- Kız: Öğretmenim her yerini mavi boyayalım. Gökyüzü olsun.

● Ö: Güzel fikir. Evet. Çok güzel oldu bence, değil mi çocuklar. Şimdi herkes istediği resmi suluboya ile canlı renkler oluşturacak şekilde yapacak. Ama yaparken sakın olun. Birbirinizin su dolu kabına dikkat edin. Dökerseniz kâğıtlarınız ıslanır ve kurutmak zor olur.

- Kız: İstedğimiz resmi yapabilir miyiz?

● Ö: Tabii ki yapabilirsiniz. Şimdi sakince başlayın bakalım.

Ders sonu: 10:15

5. “Maske” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 05. 05. 2008/ 08.05 2008

Saat: 9:30 – 10:15 / 9:30- 10:15 (2 ders saati)

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Maske

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız
Erkek } Öğrenciler

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

Öğretmen derse girerken yüzüne kurt maskesi takarak girdi. Bütün öğrenciler, şaşırdı ve bağırmaya başladılar.

▼ Ö: Çocuklar bu taktığım ne biliyor musunuz?

- Herkes: Maske değil mi öğretmenim.
- Erkek: Kurt maskesi bu.
- Öğretmenim ben de takabilir miyim?

● Ö: Şimdi değil, ders bitince size veririm sırayla takarsınız. Ama şimdi bunu neden takmış olabilirim sizce bunu konuşalım mı?

- Erkek: Kurt görünümlü olmak için.
- Kız: Bizi korkutmak için.
- Erkek: Ben hiç korkmadım ki, çok komiksin öğretmenim.
(gülüşmeler...)

Ö: Evet ben sizi güldürmek için taktım ama çok eskiden yaşayan insanlar bu maskeleri farklı şeyler için takmışlar. Görmek ister misiniz?

- Herkes: Eveeet!

▼ Ö: Tarihte pek çok kralı eski zamanlardan kalan kalıntılardan tahmin ediyoruz. Onların yüz şekillerini taşlara oyulmuş şekilde ya da başka şekillerde görüyoruz. Bu kim biliyor musunuz?

- Erkek: Kral Midas değil mi?
- Kız: “Midas’ın kulakları” na gitmiştik biz annemle. Bu, o kral mı öğretmenim.

▼ Ö: Evet, doğru cevap KRAL MİDAS. Anadolu’daki bir devletin kralıydı ve halkı onu çok seviyordu. Onun kabartmasına tekrar bak, neler görüyorsun?

- Erkek: Şapkasının üzerinde çiçekler var.
- Erkek: Saçları kıvrır kıvrır ve burnu da kırılmış, göremiyorum.
- Kız. Gözleri kocaman.
- Kız. Neden taşın üzerine yapmışlar öğretmenim.

▼ Ö: Halkı onu çok sevdiği için kralın resimlerini taşın üzerine yapmışlar.

- Kız. Hep hatırlamak için değil mi öğretmenim. (sessizlik...)

▼ Ö: Bu resmi biliyor musunuz? Neresi burası.

- Herkes: Mısır, piramitler.

▼ Ö: Mısır halkı krallarının öldükten sonra da yaşadıklarına inanırlardı. Bu yüzden onların maskelerini yapmışlardı.

- Erkek. Aaaa! Firavun değil mi? (herkes şaşkınlıkla resme baktı.)

▼ Ö: Mısır kralı evet. 9 yaşında kral olmuş ve ülkesini yönetmeye başlamış. Siz olsaydınız bu yaşta yapabilir miydiniz?

- Erkekler: Ben yapardım tabii.
- Kızlar:(düşünceli) Yapardık öğretmenim.

▼ Ö: Mezarında bulunan hazineler, dünyayı büyülemiş ve milyonlarca ziyaretçiyi Krallar Vadisi'ne çekmiş. Halkı onu unutmamak için bu maskeyi yapmış.

- Herkes. Çooook güzelmiii!

Ö: Bir de bu maskelere bakalım.

- Herkes gülmeye başladı. Bazıları çılgık attılar.
- Erkek: Bu çok komik öğretmenim.
- Kız: Ben de komik maske yapacağım.

- Erkek: Ben de.

▼ Ö: İnsanlar, bu maskeleri ağaçlardan oyarak yapmaya başlamışlar.

- Kız: Bunları nasıl oymuşlar?

▼ Ö: Sivri, keskin aletlerle yapmış olabilirler. Şimdi şu maskeye bakalım.

- Herkes:(bağırmalar...)

▼ Ö: Buradaki maskede ne görüyorsunuz?

- Kızlar: Kocaman aslan kafası.
- Erkekler: Bunu insanlar nasıl takmış kafalarına?

▼ Ö: İtalya askerleri eskiden savaşlarda tehlikelerden korunmak için maske şeklinde miğfer dediğimiz şapkalar yapmışlar.

- Erkek: Ben bu maskenin aynısını yapacağım.

▼ Ö: Peki. Şimdi bu maskeye bakın bakalım. Sizce neden yapılmıştır bu?

- Kız: Altından.
- Erkek: Bilmiyorum ki, çok saçma.
- Kız: Altın evet, çünkü sarı renk.

▼ Ö: Evet, doğru bu maske altından yapılmış. Bu adam hakkında ne söylersiniz?

- Kız: Yaşlı bir adam.
- Kız: Ama gülüyor.
- Erkek: Öğretmenim çenesinin altındaki şey sakalı mı?
- Kız: Kulakları da kocaman.(gülüşmeler...)
- Kız: midasın kulakları mı öğretmenim?

▼ Ö: Hayır, canım bu Midas değil. Bu adam da bir kral. Onlar da maskelerini altın levhalardan kabartarak yapmışlardır. Şimdi de bu maskeleri gösterirsem herkes bilir değil mi?

- Herkes. Kızılderililer.

▼ Ö: Kızılderililer, bazı hayvanların kutsal olduğuna inanmışlar ve onlar gibi görünmek için yüzlerini farklı şekillerde boyamışlar. Ayrıca savaşırken düşmanlarından saklanmak için yüzlerine kırmızı, siyah, beyaz renkte çizgiler çekmişler.

Onların kutsal saydıkları bazı gecelerde eğlence yaparken yine yüzlerini boyamışlar, hayvanlardan kopardıkları tüyleri başlarına takmışlar. Tüyleri hayvan dişlerini kolyeler yapmak için kullanmışlar. Şimdi bu maskeye bakalım. Neler görüyorsunuz?

- Herkes. Çok güzelmiş öğretmenim.
- Kızlar: Tüyleri de var. Biz de tüy yapalım mı öğretmenim.
- Kız: Bir şeye kızmış bu adam.
- Erkek: Hayır, o, savaşta kızgın görünüp düşmanı korkutmak için öyle duruyor. Değil mi öğretmenim?

Ö: Evet, olabilir tabii ki.

- Kız: Haydi, öğretmenim biz de yapalım.

● Ö: Tamam, şimdi herkes malzemelerini çıkarsın ve nasıl bir maske yapacağına karar versin. Size iki tane boş yüz resmi vereceğim. Bunları kumaşlarla, tüylerle, elişi kâğıtlarıyla ve boya kalemlemlerinle süsleyebilirsiniz.

(Bu ders sadece pastel boya ile maskelerin zemini boyandı. Diğer malzemelerin kullanımı diğer ders yapıldı.

Ders Sonu: 10:15

6. “Baskı” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 16.05 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Baskı

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi.

Ö: Öğretmen,

Kız

Erkek

Öğrenciler

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☼
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

⊗ Ö: Çocuklar bugün bu getirdiğim kalıplarla resim yapacağız.

- Kız: Bunlar ne öğretmenim?
- Ö: Bunları sizin için getirdim. Bunlar fayans. Evlerimizde duvarda olan kare kare şeyler var ya. Diğerleri de karton. Bunları nasıl yapacağımızı anlatacağım ama önce önlüklerinizi giyinin ve masalarınıza oturun.
- Herkes: Tamam.
- Ö: Evet, gürültüyü kes artık dinle burayı! Size önce bu konuyla ilgili birkaç resim göstereceğim. Bu resimler önce bizdeki kalıplar gibi tahta ya da metalin üzerine farklı aletlerle çiziliyor. Daha sonra renkli boyalarla ya da sadece

mürekkeple boyanıyor. En sonunda da bir kâğıt alınarak bu kalıbın üzerine iyice bastırılıyor. En eğlenceli kısmı da bu kâğıdı yavaş yavaş kaldırırken çizdiğimiz resmin aynısının nasıl kâğıdın üzerine çıktığını görmek. Bu resimlere dikkatle bakın ve sormak istediğiniz şeyleri bana sorun.

- Kız: Öğretmenim, şu resimde oturan yaşlı bir adam var. Onu nasıl yapmışlar?

▼ Ö: Bu resmi önce tahtanın üzerine bıçak gibi keskin aletlerle oyarak yapmışlar. Daha sonra üzerine fırçayla siyah boya sürmüşler ve bu boya kurumadan üzerine kâğıt kapatmışlar. Sonra yavaşça bastırıp çekmişler. Tahtadaki resmin aynısı kâğıda çıkmış. Beğendin mi bu resmi?

- Kız: Evet.

Ö: Neden?

- Kız: Dedeme benziyor. (gülüşmeler...)

☀ Ö: Bugün biz resimlerimizi aletlerle oyarak yapmayacağız. Önce ben 1 tane karton kalıp, 1 tane de fayans için yapacağım. Sonra herkes 1 kere yaptığı kalıbı yanındaki arkadaşıyla değişerek yapacak. Fayanslarımızı arkadaşımıza verirken onu ıslak mendille temizleyeceğiz. Çünkü üzerinde boya kalabilir.

- Herkes: Tamam öğretmenim.

(Öğretmen öğrencilere bir tane örnek yaptı ve daha sonra öğrenciler sırayla yapmaya başladılar.)

- Kız: Öğretmenim buna istediğimiz resmi çizebilir miyiz?
- Erkek: Öğretmenim bana yardım eder misin, kâğıdı koymam gerek.

● Ö: Evet, çocuklar istediğinizi çizebilirsiniz. Hemen geliyorum Haşim.

- Kız: Aaaa! Öğretmenim bu çok güzel çıktııı.

- Erkek: Ben ev yapacağım kocaman.
- Erkek: Ben de araba yapacağım.
- Kız: Öğretmenim ben şu kartondan basmak istiyorum.

● Ö: Tamam, herkes basacak sırayla. Baskısını alanlar, kuruması için resmini dolabın üzerine serebilir. Ben de isimlerinizi yazarım.

- Erkek: Öğretmenim bunlar çok güzel çıktı.
- Kız: Benimkine bak öğretmenim. Ben bir daha basmak istiyorum.
- Erkek: Bunu yapamadım ben.

Ö: Neden yapamadın?

- Erkek: Güzel çıkmadı öğretmenim.

☀ Ö: İyice bastırırsan kâğıdını çok daha güzel çıkar. Beraber yapalım mı?

- Erkek: Tamam.
- Kız: Öğretmenim farklı şekiller de yapabilir miyiz?

Ö: Evet, tabi ki yapabilirsin.

- Kız: Ben renkleri birbirine karıştırmak istiyorum. İşte öğretmenim ebru gibi çıktı, çok güzel olduuu!

● Ö: Evet, bu harika oldu gerçekten. Şimdi baskısını bitirenler kâğıtlarını bırakıp ellerini yıkayabilirler.

- Erkek: Ben bir tane daha yaparım.
- Kız: Öğretmenim fırçaları toplayım mı?

● Ö: Hayır, canım onlar kalsın sen sadece ellerini yıka ve önlüğünü katla.

- Erkek: Tenefüs yapalım mı öğretmenim.

● Ö: Eğer işini bitirdiyse çıkabilirsin.

- Erkek: Bitirdim.
- Kız: Ben çıkmayacağım. Bir tane daha yapacağım.

● Ö: Tamam, çıkabilirsiniz. Herkes önlüğünü çıkarsın ve sınıftan çıksın.

Ders Sonu: 10:15

7. “Müze” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 20.05. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Müze Eğitimi

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız
Erkek } Öğrenciler

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

(Ders müzede işlenecekti ancak, bir aksaklıktan dolayı müzeye gidilemedi. Bunun için okulda çocuklar için resimlerle sanal müze oluşturuldu ve çalışmalar burada yapıldı.)

● Ö: Çocuklar şimdi herkes sessiz olsun. Dinle beni. Şimdi, bugün müze nedir?, müzede neler vardır?, müzeye gidildiğinde hangi kurallara uymamız gerekir?, müzede neler öğrenebiliriz? Bunları öğreneceğiz. Şimdi buranın müze olduğunu düşünün. Ben eserlerin resimlerini yerleştirdim. Onları sırayla gezip size tanıtacağım.

• Erkek: Biz sizi takip mi edeceğiz öğretmenim.

▼ Ö: Evet, beni takip edeceksiniz. İlk önce müzenin adını öğrenelim. Burası Etnografya Müzesi. Biraz zor söyleyebilirsiniz ismini. Burada eskiden Türklerin giydiği kıyafetler, kullandıkları aletler, eşyalar sergileniyor. Şimdi girebiliriz. Müzede uyulması gereken ilk kural çok sessiz olmaktır. Orada sergilenen eserler sessizce, konuşmadan incelenir. Eğer yüksek sesle konuşup insanları rahatsız edersek oradaki müze müdürü bizi dışarı çıkarabilir.

• Kız: Orada da mı müdür var.

▼ Ö: Evet, aynı bizim okulumuzdaki gibi. Ne yapmamız gerekiyor şimdi?

• Herkes: Sessiz olmamız gerekiyor.

▼ Ö: Evet, şimdi, sessizce içeri girdikten sonra ilk eserden sırayla incelemeye başlayabiliriz. Evet, söyleyin bakalım bu nedir?

• Herkes: Silah.

▼ Ö: Doğru silah bunlar. Bu silahları Osmanlı devletinde savaşlarda kullanıyorlarmış.

- Erkek: Ama öğretmenim bunlar çok büyük. Ben olsam taşıyamazdım.

▼ Ö: O zaman insanlar sanırım bizden daha büyüklermiş. (çocuklardan bazıları ellerini dokunmaya çalıştılar.) çocuklar, şimdi müzede uymamız gereken kurallardan bir diğeri de buradaki eserlere el sürmemektir. Çünkü

- Erkek: Müze müdürü kızar.

▼ Ö: Evet, eğer dokunursanız, onlara zarar verebilirsiniz. Bu yüzden onlara dokunmuyoruz tamam mı? Bu da eskiden üzerinde yemek yenilen büyük bir tepsi. İnsanlar eskiden yerde oturarak yemek yerlermiş. Şimdi de hala böyle yiyenler var.

- Kız: Evet biz babaannemlerde yerde yiyoruz.

Ö: Güzel. Bunun ne olduğunu bilirsiniz.

- Herkes: Saz.
- Kız: Ud. Annem çalıyor bundan.

▼ Ö: Ne güzel, aferin size. Bu bir “ud”, denilen müzik aleti. Eskiden de insanlar müzikle ilgilenmişler. Bunlar da sürahi ve mutfak eşyaları. Hepsinin üzerini süslemişler. Bu da şamdan, yani mumları yakmak için üzerine koyduğumuz alet.

- Kız: Öğretmenim şu anahtar ne kadar büyük. Eskiden kapılar bu kadar büyük müymüş?

▼ Ö: Evet, büyük bir saray kapısının anahtarı olabilir bu. Şu gördüklerinizin ne olduğunu bilirsiniz. Çocuklar başka yerlere girmeyin sırayı takip edin lütfen. Evet, bunlar nedir?

- Herkes: Tespih!

▼ Ö: Evet, şimdi de kullanıyoruz bunları. O zamanlar daha süslüymüş ama. Bunlar da üzerine eşyalarımızı koyabileceğimiz küçük masalar. Ama bunlar çok kıymetli taşlarla süslenmiş. Eskiden Osmanlı saraylarında kullanılan malzemelerin hepsi kıymetliymiş ve değerli taşlarla süslenmiş. Bu da Kuran'ı üzerine koyup okuduğumuz masa. Bu da ağaçtan oyarak işlenmiş. Güzel mi çocuklar?

- Herkes: Güzel.

● Ö: Evet, şimdi de o devirlerde giyilen kıyafetler nasılmış bakalım mı?

- Herkes: Bakalım.
- Kız: Bu elbiseleri biliyorum ben

▼ Ö: Bunlardan beyaz olanı gelinlikmiş. Eskiden gelinlikler böyleymiş. Şu iki kıyafette günlük giyindikleri elbiselermiş.

- Kız: Bu gelinlik çok değişikmiş. Öğretmenim bunları nasıl giyiniyorlarmış. Çok süslü bunlar.
- Kız: Ne güzel. Ben çok severim süslü elbiseleri.

▼ Ö: Bakın bu da bir erkek kıyafeti.

- Erkek: Çok komik.
- Erkek: Ben bunu giyinemezdim öğretmenim.

Ö: Neden?

- Erkek: Çok kalın terlerdim. 😊

● Ö: Bu elbiselere iyi bakın. Biz de gelecek dersimizde kendimiz elbiseler dizeceğiz.

- Herkes: Yapamayız öğretmenim.

● Ö: Bunları iyi incelerseniz yaparsınız. Şu alete bakın bakalım. Ne olduğunu tahmin edin.

- Kız: Masa olabilir.
- Erkek: Değişik bir şeymiş.
- Kız: Halı değil mi bu?
- Kız: Üzerindeki halı ama altındaki ne onu bilemedim.
- Erkek: halıyı bunun üzerinde mi yapıyorlarmış öğretmenim.

▼ Ö: Aferin çocuklar. Kendiniz soru sorarak doğru cevaba yaklaşıyorsunuz. Bu bir halı dokuma makinesi. İnsanlar halıları bunda dokuyorlarmış eskiden. Ama şimdi de bazı yerlerde böyle dokumaya devam ediyorlar. Şimdi size bir soru daha. Acaba şurada duran şey ne olabilir?

- Erkek: Kutu.
- Kız: Bilmiyorum ki
- Erkek: Çok komik.
- Kız: Tas.
- Kız: Neymiş bu yaa!

▼ Ö: Bunu bilemediniz işte. Bu eskiden kullanılan bir şapka. Üzeri boncuklarla ve paralarla süslenmiş.

- Kız: Şapka mı? Hiç benzemiyor.

Ö: Beğenmediniz mi?

- Herkes. Beğendik.
- Kız: Değişikmiş biraz.

▼ Ö: Evet öyle. Bugün kullandıklarımızdan farklı. Burada göreceğimiz bu kadar. Ama sizinle bir oyun oynayacağız şimdi. Sizin her birinize burada olan

eserlerin bir resmini vereceğim. Resimdeki eseri müzenin içindeki yerinde bulup önünde bekleyeceksiniz. Ben de kimler doğru bulduysa onlara hediye vereceğim. 2dakika süreniz var ama. Tamam mı?

- Herkes: Aaaa! Çok güzel.
- Erkek: Hediye ne öğretmenim.

⊗ Ö: Sürpriz söylenmez. Şimdi size resimleri tek tek dağıtacağım.

(resimler dağıtıldı. Oyuna başlandı.)

- Kız: Öğretmenim ben hangi resim olduğunu bulamadım.

● Ö: Neden? Beraber bakalım mı?

- Kız: Bakalım.

● Ö: İşte burada bak.

- Kız: Aaa! Evet, ben yanlış yere bakmışım.
- Erkek: Öğretmenim ben hemen buldum. Çok kolay.

▼ Ö: Çocuklar müzede olduğumuzu unutmayalım. Yüksek sesle konuşmak yok. Aferin. Şimdi eseri bulanlar yerlerinden ayrılmasın. Onlara hediyelerini verelim. Hepinize aferin. Şimdi yine sessizce ve tek sıra halinde dışarı çıkıyoruz. Dışarıdaki amcalara teşekkür edebilirsiniz. Şimdi buradan başka bir müzeye daha geçeceğiz.

(Buradan çıkılıp arkeoloji müzesine geçildi.)

▼ Ö: Çocuklar burası da arkeoloji müzesi. Burada da eski çağlarda ilk insanların kullandıkları malzemeler sergileniyor. Ama sadece Türklerin değil dünyadaki başka milletlerin kullandıkları aletler bunlar. İlk olarak küçük bir bebek mezarı göreceksiniz. Bu, bebeğin iskeleti.

- Kız: Gerçek mi öğretmenim.

▼ Ö: Evet gerçek. Bugünlere kadar gelmiş. Biz görebilelim diye de buraya getirmişler. Bu da eskiden kullanılan bir şamdan. Biraz önce de başka bir şamdan görmüştük. Bu ondan daha farklı. Bu topraktan yapılmış. Burada yapılmış eserlerin çoğu topraktan yapılmış. Burada da küçük adam heykelleri var.

- Herkes: Aaaa! Çok komik.(gülüşmeler...)

▼ Ö: Buradaki ne biliyor musunuz?

- Kız: Sürahi.
- Erkek: Vazo.

▼ Ö: Hayır. Bu bir çaydanlık.

- Herkes: Yaaa!
- Erkek: Böyle çaydanlık olur mu?

▼ Ö: Eskiden kullanmışlar. Bakın süzgeçleri de var. Çocuklar müzede sessiz oluyorduk değil mi? Şimdi şuna bakalım bir de. Bakın bu da bir insan ayağı.

- Kız: Neden yarısı yok bunun.
- Erkek: Çok büyük bir ayakmış.
- Kız: Normal insanın bu kadar büyük ayağı olur mu öğretmenim.

▼ Ö: Yarısı kırılmış. Eski insanların ayakları bu kadar büyük olabilir. Bu da roma devrinden kalma bir öküz heykeli. O zamanlarda öküzler onlar için çok değerliydi. Bu sebeple onların heykellerini yapmışlar.

- Kız: Onları hatırlamak için mi yapmışlar?

▼ Ö: Evet. Çok değerli oldukları için. Bu gördüğünüz heykel de o devirde yaşayan bir insan kafası. Biz buna büst diyoruz. Omuzlarına kadar yapılmış

bakın. Yaptığımız portreler vardı ya bu da onlara benziyor. Ve şimdi de bunlara bakıp dışarıya çıkacağız. Bu gördüğünüz büyük kutular eskiden insanların ölümlerini içine koyup öyle toprağa gömdükleri şeyler. Üzerinde bazı olayları anlatmak için oyularak yapılan resimler var. Bunların hepsi mermerden yapılmış.

- Erkek: İnsanları nasıl koyuyorlar buraya?

▼ Ö: Bunların üzerinde kapakları var. O kapakları açınca içine rahatça koyabilirsiniz. Bir de yan taraflarında delikler var. Oradan da ölümlü yatırabiliyorlarmış.

- Kız: Korktum ben.

▼ Ö: Tamam çıkıyoruz. Hiçbir şeye dokunmuyoruz. Burada da mozaikler var. Mozaik küçük renkli taşları yan yana yapıştırarak yapılan resme deniyor. İlerde biz de yapacağız. İyice inceleyin. Yavaşça elinizi dokunabilirsiniz. Taşları hissedin. Bir kere dokun ve geri çekil. Bakın burada keçi resmi, kuş resmi yapmışlar. Ayrıca farklı desenler de yapmışlar. Bunları evlerinin tabanlarını süslemek için kullanmışlar. Beğendiniz mi?

- Herkes: Evet, çok değişik.
- Kız: Ama bunu yapması çok zor. Biz nasıl yaparız.

▼ Ö: Hayır, zor değil. Ben o zaman size göstereceğim. Şimdi bakın burada da büyük aslan heykelleri var. Gürültüyü kes. Ahmet, yeter artık. Söyle bakalım bu aslan heykellerini neden yapmış insanlar?

- Ahmet: (biraz düşündü) birbirlerini korkutmak için.(gülüşmeler...)

▼ Ö: Kes gürültüyü. Evet, aslında doğru sayılır. Ahmet bize şaka yapmak istese de yine de doğru söyledi sayılır. Bunları insanlar, mezarlarının başına ölümlerini koruması için yapmışlar. Yani ölümlerini düşmanlardan korumak ve onları korkutmak için yapmışlar. Tamam mı Ahmet?

- Ahmet: Tamam öğretmenim.

▼ Ö: Şimdi herkes bu müzede en çok beğendiği eserin yanına gitsin ve onunla fotoğraf çektirsin. Bundan sonra da artık müzeden çıkıyoruz. Birkaç kişi beğendiği eseri neden beğendiğini bize anlatsın. Nisa sen söyler misin neden bu aslanla fotoğraf çektiğini istedin?

- Nisa: Çok güçlü görünüyor. Onu çok sevdim.

Ö: Teşekkür ederim. Ali Emir sen söyler misin?

- A. Emir: Ölülerini koydukları kutuları beğendim. Çok büyükler bir de üzerinde çok resim var.
- Zeynep: Ben de kırık ayağı sevdim.

● Ö: Teşekkür ediyorum çocuklar hepinize. Şimdi çıkabiliriz. Bunları derslerimizde yine hatırlayacağız.

Ders Sonu: 10:15

8. “Mozaik” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 28.05. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Mozaik nedir? Mozaik Yapımı

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız	}	Öğrenciler
Erkek		

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

⊗ Ö: Merhaba çocuklar, nasılsınız bugün?

- Herkes: İyiyiz öğretmeniiiiim!
- Kız: Bugün ne yapacağız öğretmenim.

● Ö: Şu torbaların içine bakın bakalım. Ne göreceksiniz.

- Kız: Taşlar var bunun içinde.
- Erkek: Çok taş var burada.

▼ Ö: Hangi renkler var peki?

- Erkek: Evet, çok renk var.
- Herkes: Sarı, turuncu, mavi, siyah, yeşil
- Erkek: Öğretmenim resim mi yapacağız bu taşlarla?
- Kız: Yaa, nasıl yapalım ki.

Ö: Evet, Ahmetçim bu taşlarla bugün resim yapacağız.

- Herkes: Nasıl yapacağız öğretmenim?

▼ Ö: Önce size nasıl yapacağımızı anlatacağım. Şimdi herkes minderlerine otursun. Bakın buradaki resimde bir adam renkli taşları yan yana yapıştırarak resim yapıyor gördünüz mü? Farklı türde küçük parçaların yan yana dizilmesiyle yapılan resim türüne biz mozaik diyoruz. Renkli taşları aralarında azıcık boşluk kalacak şekilde yapıştırarak istediğimiz her şeyin resmini yapabiliriz. Geçen dersimizde müzeye gittiğimizde mozaikleri görmüştük değil mi? Bugün biz de aynı onlar gibi yapacağız.

- Kız: Çiçek yapabilir miyiz öğretmenim?
- Erkek: Öğretmenim bunu taşlarla yapmak yerine küçük kağıtları renk renk kesip yapıştırarak da yapamaz mıyız?

▼ Ö: Evet, tabii ki yapabiliriz. Bu da farklı bir çözüm yolu olabilir. aferin Ömer, güzel bir düşünce bu. Eskiden insanlar da buldukları taşlarla resim yapıyorlarmış ve bu yaptıkları resimlerin de birer hikâyesi varmış. Bakın bu resmin bir hikayesi var dinlemek ister misiniz?

- Herkes: Eeveet!

(Burada “Dafne’in Akan Gözyaşları” adlı “Dafne Hikâyesi” okundu. Herkes çok dikkatli bir şekilde hikâyeyi dinledi. Hem resmine baktılar hem de hikâyeyi dinlediler.)

- Kız: Çok güzelmiş öğretmenim.

● Ö: Şimdi resimdeki Dafne ve Apollon gibi kim durmak ister?

- Erkek: Ben Apollon olabilirim.
- Kız: Ben de Dafne olurum. (gülüşmeler...)

● Ö: Şimdi başka bir hikâye daha var. Bunu da okuyalım mı?

- Herkes: Evet öğretmenim.

(Burada da “*Odyseus ve Kiklop*” adında hikâye okundu.)

● Ö: Beğendiniz mi bu hikâyeyi? Biz de yaptığımız mozaiklere bir hikâye bulabiliriz. Şimdi de eskiden mozaikle yapılmış resimlere bakalım ve biz de resmimizi yapmaya başlayalım. Bu ilk resim bir insan yüzü. Ne görüyorsun bu resimde?

- Kız: Öğretmenim gözlerini kocaman açmış korkmuş gibi. Saçları çok uzun.
- Kız: Ama öğretmenim bu resmin yarısı kırılmış, göremiyorum tamamını.

▼ Ö: Evet bu resim eskiden kaldığı için bugünlere gelinceye kadar bazı yerleri kırılmış ve kaybolmuş. Şimdi bu resme bakalım. Burada ne görüyorsun?

- Herkes: Aaaaa! Öğretmenim bu adamlar neden çıplak.
- Erkek: Eskiden kıyafet yok muymuş?

▼ Ö: O zamanki kıyafetler böyleymiş. Peki, bu resimleri nasıl yapmışlar ve neden bu resimleri yapmışlar, nerelerde kullanmışlar?

- Kız: Bu resimleri renkli taşları yan yana yapıştırarak yapmışlar.
- Erkek: Bu resimleri evlerini süslemek için kullanmış olabilirler.
- Erkek: Duvarlarına asmışlar öğretmenim.

▼ Ö: Bu renkli taşları nereden bulmuş olabilirler?

- Erkek: Sokaktan toplamışlar.
- Kız: Çarşıdan almışlardır.
- Kız: O zaman her yerde vardır öğretmenim.

▼ Ö: Doğru o zaman farklı şekillerde taşlar bulunabiliyormuş. Biz de renkli taşlarla istediğimiz resmi yapabiliriz. Kediler, balıklar, çiçekler, denizaltında balıklar, renkli şekiller...

- Kız: Haydi öğretmenim yapalım artık.

☀ Ö: Tamam, şimdi artık biz de başlayabiliriz. Yalnız hepimiz ayrı ayrı yapmayacağız. 3 tane grup oluşturacağız. Çünkü yapacağımız resimler büyük.

Bu taşları benim tutkalı sürdüğüm yere aralarında az boşluk kalacak şekilde yerleştirin. Çizdiğim parçaların içini aynı renkte taşlarla doldurmaya dikkat edin. Yardıma ihtiyacınız olduğunda bana söyleyebilirsiniz. Haydi başlayalım.

- Erkek: Öğretmenim önce bizim grubumuza taşları verir misin? Biz önce bitireceğiz.

Ö: Her grubun tabaklarına eşit koydum çocuklar, acele etmek yok.

- Erkek: Haydi arkadaşlar önce biz bitirelim. Öğretmenim bize en büyük deseni ver.

Ö: Herkesin deseni aynı büyüklükte, haydi başla bakalım.

- Herkes: Tamam öğretmenim.

Ders Sonu: 10:15

9. “Etnografya Müzesi ve Kıyafet Tasarımı” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 30.05. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Kıyafet Tasarımı

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız	}	Öğrenciler
Erkek		

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetmel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

Bu dersten önce çocuklar etnografya müzesine götürüldü. Oradaki eski eserler, geleneksel kıyafetler hakkında bilgi verildi. Çocuklar bu derse girmeden önce geleneksel kıyafetlerle ilgili bilgi sahibi oldu. Öğretmen derse girerken müzedeki kıyafetlerin resimlerini getirdi. Öğrenciler böylece oradaki eserleri tekrar hatırladılar.

▼ Ö: Çocuklar bu resimleri hatırlıyor musunuz?

- Herkes: Evet öğretmenim.
- Kız: Hangi resimleri?
- Erkek: Öğretmenin elindeki resimlere bak.
- Kız: Hmm, tamam.

▼ Ö: Bu resimleri nerde görmüştük?

- Erkek: Geçen hafta gittiğimiz yerde vardı.
- Kız: Değişik kıyafetler vardı.

- Ö: Şimdi ortaya pek çok kıyafet koyuyorum. Bunları iki arkadaş birbirlerine uygun parçaları seçerek giydirecekler. Giyindikten sonra aynı müzedeki gibi bize model olsunlar ben de fotoğraflarını çekebilirim.

- Herkes: Tamam. (gülüşmeler...)

Ö. Şimdi kim yapmak istiyor.

- Kızlar: Biz yapmak istiyoruz.

- Ö: Tamam, Beyza ve Süeda siz yapın. Biriniz model olsun diğeri de giydirisin.

- Beyza: Ben giydirebilir miyim?

Ö: peki. Nasıl giydireceksin?

- Beyza: Şalvar var burada önce onu giydireceğim, başörtüsü takarız, aaa, yelek de varmış. Bunu da giy.

- ▼ Ö: Neden bu şekilde giydirdin. Mesela burada pantolon vardı onu da giydirebilirdin.

- Beyza: Ama öğretmenim köylü kadınlar böyle pantolon giymiyor. Ben köylü kadın giydirmek istedim. Böyle daha güzel oldu.

Ö: Sevdiniz mi bu çalışmayı?

- Süeda: Evet. Ben de beğendim bu kıyafeti.

- ☀ Ö: Şimdi biz de bu elbiseler gibi kıyafetler yapacağız. Size daha önce kartondan küçük adamlar kestim. Buları bu derste hep beraber giydireceğiz. 8 tane adam var. Her adamı 3 kişi giydirisin. Ortak çalışma yapalım. Tahtaya astığım bu resimlerden faydalanabilirsiniz. Bakın burada kadınların kıyafetleri ne kadar süslü. Siz de önünüzdeki malzemelerle kıyafetlerinizi istediğiniz gibi süsleyin.

- Erkek: Öğretmenim ben kadın yapmak istemiyorum.

Ö: Hayır, tabii ki yapmayabilirsin. Asker, çocuk, adam ya da hayalinizdeki kıyafeti de yapabilirsiniz. Makas kullanırken yardıma ihtiyacınız olduğunda ben yardım edebilirim. Başlayalım mı?

- Herkes: Tamam, başlayalım.
- Kız: Öğretmenim ben çok güzel bir gelin yapmak istiyorum.
- Erkek: Biz korsan yapacağız.

Ö: Tamam, herkes istediğini yapabilir. Beyzanur siz yaşlı bir adam da yapabilirsiniz.

- Kız: Hayır öğretmenim biz gece elbisesi yapacağız. Beyaz tül den yapacağız.
- Kız: Öğretmenim ben kına gecesi kıyafeti yapıyorum. Elleri ne kına eldiveni de yaptım bakın.

Ö: Aferin sana tatlım çok güzel olmuş. Sümeyye ne kadar çok süslemişsin bunu.

- Sümeyye: Evet öğretmenim daha bitmedi ama.
- Erkek: Öğretmenim ben kravat yapamadım. Bu kıyafetin üzerine güzel olmaz mı?

Ö: Olur, tabii ki, çok güzel olur ama ben yapamam ki kravat.

- Erkek: Ben yaparım öğretmenim. İşte yaptım bile. (gülüşmeler...)

Ö: Aferin, çok güzel oldu.

- Kız: Öğretmenim ben boncuklardan göz yapıyorum. Elbisesini de boncuklarla süsledim bir de toka taktım kafasına.
- Kız: Öğretmenim ipe saç yapmak istiyorum yardım eder misin?

Ö: Tamam, ederim.

- Erkek: Öğretmenim şu askerin çizmesini kesemedim.

Ö: Beraber keselim. İşte oldu.

- Erkek: Tamam öğretmenim benimki bitti.
- Kız: Bitirenler ne yapsın öğretmenim.

- Ö. Maketinizi masanın üzerine bırakın malzemelerinizi toplayabilirsiniz.

Ders Sonu: 10:15

10. “Üç Boyutlu Çalışmalar” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 02.06. 2008

Saat: 9.30 – 10.15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Üç Boyutlu Çalışmalar

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız }
Erkek } Öğrenciler

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

- Ö: Çocuklar geçen dersimizde arkeoloji müzesine gittik. Orada bazı heykeller, kabartmalar, günlük kullanılan aletler gördük. Onların fotoğraflarını çektik. O resimleri hatırlamamız için tekrar panoya astım. Şimdi herkes arkasına yaslınsın. Size dersten önce seramik hamuru yaptım. Bu hamurdan aynı bu resimlerdeki gibi eşyalar yapacağız. Ama resimlerdeki gibi değil onları ayakta duracak şekilde yapacağız. Önce ben size bir örnek yapayım.

- Herkes: Tamam.

Ö: Yapacağımız şeyi önce iyi düşünün sonra onun dış şeklini hamura vermeye çalışın. En sonunda da ayrıntılarını yaparsınız ve bitirirsiniz. Bitirdiğiniz zaman onu hemen bozmayın fotoğrafını çekelim ve kuruması için masaya alalım. Yapacağınız şekli masaya yatırarak yapmayın eğer masaya yapıştırarak yaparsını bu yaptığınız iki boyutlu bir çalışma olur. Eğer yaptığımız şey ayakta durur ve arka tarafını da görebileceğimiz şekilde yaparsak bu üç boyutlu olur. Aynı çevremizdeki eşyalar gibi. Bir koltuk düşünün odanın ortasında. Arkasında dolaşabiliyoruz değil mi? Bu, bu cismin üç boyutlu olduğu anlamına gelir. Bizim yapacağımız şekiller de böyle olsun tamam mı çocuklar?

- Herkes: Tamam.

- Ö: Şimdi herkes başlayabilir.

- Kız: Öğretmenim ben anahtar yapacağım.
- Kız: Ben çaydanlık yapacağım.
- Erkek: Aslan yapmak istiyorum ben. Müzede gördüğümüz aslanlardan.
- Kız: Öğretmenim ben ayak yaptım. Oradaki gibi.

Ö: Çok güzel olmuş ama ayakta duracak şekilde yapmalısın.

- Erkek: Ben balta yapıyorum.

- Ö: Tamam güzel. Ali Emir seninki çok güzel olmuş. Aslan yapmışsın.

- Emir: Evet, ayakta durabiliyor. ☺
- Melih: Öğretmenim benimkine bakın.

Ö: Rahle mi yaptın?

- Melih: Evet.

☀ Ö: Aferin harika olmuş. Yalnız üzerlerine biraz süs yapabilirsin. Emir sen de aslanın saçlarını, gözlerini biraz daha belirgin yapabilirsin.

- Emir: Peki, ama nasıl yapacağım?

☀ Ö: Elindeki kalemin arkasıyla şu şekilde yapabilirsin.

- Emir: Tamam, anladım.

(Ders uygulamayla devam etti.)

● Ö: Çocuklar bitirenler yaptıklarını bozmadan masanın üzerine bıraksınlar. Hiç bozmayın ve teneffüse çıkın.

Ders Sonu: 10:15

11. “Hayvan Figürleri” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 04.06. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Hayvan Figürleri

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız
Erkek } Öğrenciler

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

- ▼ Ö: Çocuklar bu hafta hayvanları koruma haftası.
- Kız: Evet öğretmenim, biz hayvanların nasıl yaşadığını öğrendik.
- ▼ Ö: Evet, biz de resim dersinde hayvanlarla ilgili resim yapalım. Ama önce size eskiden yapılmış hayvan resimlerini göstereceğim. Hayvan resimleri yapan en ünlü sanatçı Chagall'dır.
- Kız: Ne dediniz öğretmenim?
- ▼ Ö: Chagall. İşte onun birkaç resmi. Onun resimlerinde hayvanlar genellikle komik olarak çizilmiş. Belki de gerçek renklerinden farklı yapılmış değil mi? Bu resimde neler var?
- Erkek: Resimlerde insanlar da var.

- Kız: Şu resim çok güzel olmuş. Kocaman bir koyun var. Adama benzemiş.

▼ Ö: Koyunlar, keçiler, tavuklar görebilirsiniz resimlerde. Ama onun resimleri renk renk ve resimlerde sadece hayvanlar yok. Onları bazen insanlara benzeterek yapmış. Güzel mi beğendiniz mi bu resmi?

- Herkes: Evet.

▼ Ö: Neden güzel?

- Kız: Hayvanları çok komik çizmiş.
- Erkek: Renkleri güzel.

▼ Ö: Peki bu resmi evinizin neresine asmak isterdiniz?

- Kız: Bu eseri odama asardım. Çünkü renkleri güzel. Sanatçı renkleri çok güzel seçmiş.
- Erkek: Ben de odama asardım. Eserdeki hayvanlar hoşuma gitti. Masal kitaplarındaki resimler gibi.
- Erkek: Çizgi filmlerde böyle konuşan hayvanlar var onlar gibi çizmişler.

Ö: Buna benzer resimler tarihte de var. Eskiden insanlar, mağaralarda yaşarlarmış. Mağara duvarlarına da birbirleriyle yazı yoluyla anlaşmak için küçük işaretlerle birlikte hayvan resimleri yapmışlar. Bunların örnekleri de var.

- Erkek: Öğretmenim neden sadece inek resimleri var burada?

▼ Ö: Hayır sadece inek değil, keçi, koyun gibi hayvanlar da var. O dönemlerde sadece bu hayvanlar yaşamış ya da bu insanlar sadece bu hayvanları görebilmişler. Bu sebeple her bir hayvana bir anlam vermişler. Şimdi size bir soru soracağım. Acaba bu resimleri neyle yapmış olabilirler?

- Kız: Kalemle.

- Erkek: Bıçakla yapmışlardır.

▼ Ö: Neden sence Yusuf?

- Erkek: Çünkü boyamadan kazıyarak yapmışlar.
- Kız: Duvara kalemle nasıl resim yapamazlar zaten.
- Kız: Ben denemiştım bir kere. Annem çok kızdı bana. (gülüşmeler...)

▼ Ö: Aferin çocuklar, bu resimleri duvarlara sivri aletlerle duvarı kazıyarak yapmışlar. Eğer boyayla yapmış olsalardı bugüne kadar silinebilirdi. Kazıyarak yapıldığı için bugüne kadar gelmiş.

- Erkek: Bugün biz görelim diye mi kazımışlar öğretmenim.

▼ Ö: Hayır. Onlar bunu bilerek yapmamışlar. O zamanlarda boya, kalem yokmuş. Kendileri ağaçlardan yaptıkları aletlerle oynamışlar.

- Kız: Hmm.
- Erkek: Evet, ben televizyonda görmüştüm.

● Ö: Şimdi size bir sürprizim var.

- Herkes: Neymiş?

● Ö: Elimde bir kâğıt var. Ama bu farklı bir kâğıt. (öğretmen rulo kâğıdı açtıkça öğrenciler hep bir ağızdan ooooo! Dediler.) evet nasıl bir kâğıt bu?

- Herkes: Çok uzun öğretmenim.
- Erkek: Buna ne yapacağız?

(öğretmen, uzun kâğıdı sıraların üzerine boyuna serdi. Çocuklar sandalyelerini masalarının etrafına dizip oturdular.)

☀ Ö: Şimdi çocuklar bu kâğıdı bir mağara duvar gibi, kendinizi de eski dönemlerde yaşayan insanlar gibi düşünün. Elinizdeki fırçaları da o zaman kullanılan aletler gibi kullanın. Herkes kendi önündeki boş kısma resmini yapacak. Tamamlayan olursa arkadaşına yardım edebilir. Konumuz ise çevremizdeki hayvanlar. Bir ormanın içinde hayvanları yapabilirsiniz ya da bir hayvanat bahçesini. Tek şartımız kâğıtta hiç boş yer kalmayacak. Hayvanları büyük ve süslü yapın. Çiçekler, büyük ağaçlar yapabilirsiniz. Şimdi, gürültüyü kes bakalım, başla hemen!

- Kız: Yine suyu az kullanalım değil mi?

▼ Ö: Evet, suluboyayı nasıl kullanıyorduk.

(öğrenciler yardımlaşarak resmi tamamladılar.)

Ders Sonu: 10:15

12. “Haberleşme ve Afiş Tasarımı” Konulu Dersin Gözlem Kaydının Dökümü

Tarih: 06.06. 2008

Saat: 9:30 – 10:15

Sınıf: Şirinler Sınıfı

Ders: Görsel Sanatlar

Konu: Haberleşme ve Afiş Tasarımı

Kayıt Biçimi: Kamera, Fotoğraf Makinesi

Ö: Öğretmen,

Kız	}	Öğrenciler
Erkek		

Gözlem Kaydının Dökümünde Kullanılan Simgeler

Öğretim Yöntemleri	Şekil
Temel bilgi aktarımı	▼
Yönetsel öğretim	●
Sınıf içinde iletişimsel öğretim	☀
İşlevsiz öğretim yöntemi	⊗

Saat: 9:30

Kayıt Başlangıcı: 9:30

● Ö: Evet, herkes pastel boyasını alsın ve yerine otursun. Sessiz olun. Yaslan arkana. Hazır mısınız?

- Herkes: Evet.

● Ö: Şimdi size bir soru soracağım. Herkes içinden düşünecek kimse birbiriyle konuşmayacak. Cevabınızı içinizden düşüneceksiniz. Daha sonra ben size kâğıtlar dağıtacağım. Ve resim yapmaya başlayacağız. Soruyorum dinliyor musunuz?

- Herkes: Evet.

▼ Ö: Elinizde 1 tane eşya var. Bu eşyanızı para kazanmak için satmak istiyorsunuz. Elinizdeki eşyanın ne olmasını istersiniz? Cevabını içinden düşün. Kâğıtlarınızı dağıtıyorum. Şimdi, içinizden düşündüğünüz bu eşyanın resmini bu kâğıtlara yapın büyük bir şekilde. Bu kâğıtları eşyanızı satmak için reklam yaparken kullanacağız. Yani insanlar sizdeki bu eşyayı bu kâğıttan görecekler. Bu yüzden bu resmi ne kadar güzel yaparsak...

- Erkek: O kadar çok satarız.

● Ö: Evet ☺ şimdi herkes sırayla satmak istediği şeyi söylesin bana.

- Kız: Kıyafet
- Erkek: Araba
- Erkek: Yarış arabası
- Kız: Dondurma
- Erkek: Ev
- Kız: Dondurma
- Kız: Elbise
- Erkek: Havaalanı
- Kız: Oyuncak
- Erkek: Spider man
-

● Ö: Aferin, çok güzel konular bunlar. Şimdi size daha önce bunlarla ilgili yapılmış örnekleri göstereceğim. Siz de bunların resmini yaparken fikir edinebilirsiniz. Evet, şimdi, Süeda sen kıyafet yapacaktın değil mi, nasıl yapmayı düşünüyorsun?

- Sueda: Öğretmenim, iki tane karşılıklı güzel giyinmiş kadın yapacağım. Sonra onların etrafını süsleyeceğim. Üzerine de yazı yazarız.

● Ö: Tamam, çok güzel. Yazı yazmak isteyenlerinkini ben yazarım. Yazılacak sözlere beraber karar veririz ben yazarım. Ömer sen ne düşündün?

- Ömer: Ben de araba yapacağım kağıdın her yerine. Siyah bir araba. Başka bir şey yapmayacağım.

● Ö: Tamam, devam et bakalım, başka şeyler de çıkabilir.

- Sümeyye: Öğretmenim ben de ortaya kocaman bir dondurma kenarlarına da küçük küçük dondurmalar yapacağım. Etrafına da “en güzel dondurma burada” diye yazacağım.
- A.Emir: Kübra öğretmenim ben büyük bir otel çizeceğim. Yazın turistler gelsin diye.

- Ö: Aferin size çocuklar. Fikrini bulan hemen başlasın. Size gösterdiğim örneklere bakmayı unutmayın.

(ders uygulamayla devam etti.)

Ö: Şimdi resmi bitirenlere birer slogan bulmamız gerekiyor. Sümeyye sen ne diyerek satacaksın dondurmanı?

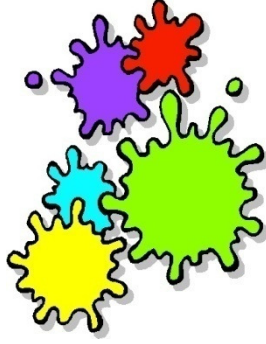
- Sümeyye: “En güzel dondurma buradaaaa!”
- Emir: “Bütün yorgunluğunuzu bu otelde atın!”
- Ömer: “Savaş arabaları en iyi araba”

- Ö: Tamam bunları teker teker yazalım. Aferin çocuklar hepsi çok güzel oldu.

Ders Sonu: 10:15

EK-3

ÇALIŞMA KAĞITLARI

Ana renkler kolayca her yerde görülebilir.

Bunlar kaç tane biliyor musun?

Sadece 3!

Hangi renkler bunlar?

Mavi hakkında ne düşünüyorsun?

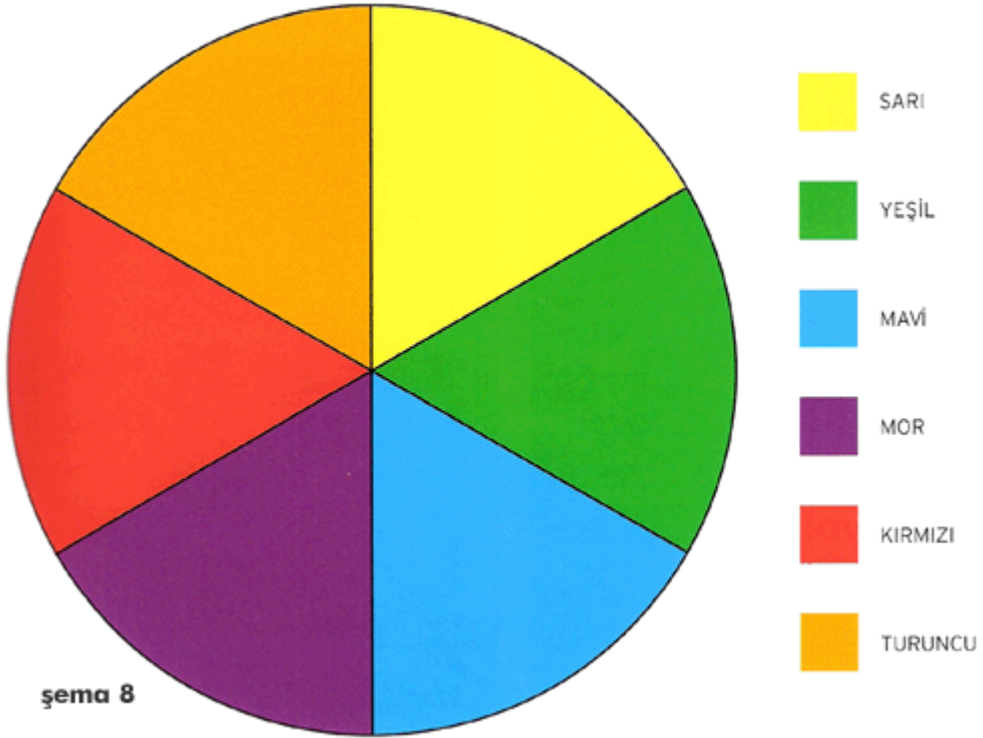
Sarı ve **Kırmızı** da ana renklerdir!

Bu renkleri elde ederken karışım yapmaya gerek yok.

Ama pek çok renk bu renklerin karıştırılmasıyla olur.

Renk çemberi resim yaparken sana yardım edecektir. O, bize **turuncu**, **mor** ve **yeşilin** nasıl yapıldığını söyler. Biz bu renklere ara renkler diyoruz.

Sıcak renkler

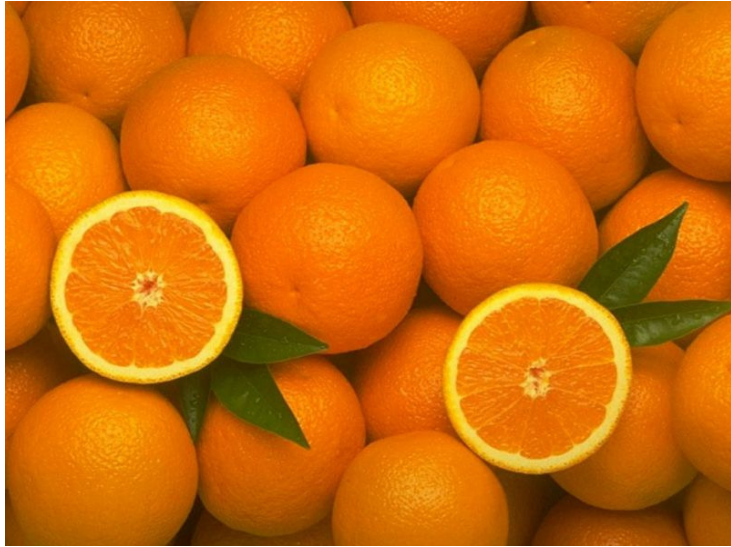
Sarı

KIRMIZI

TURUNCU

SOĞUK RENKLER

MAVİ

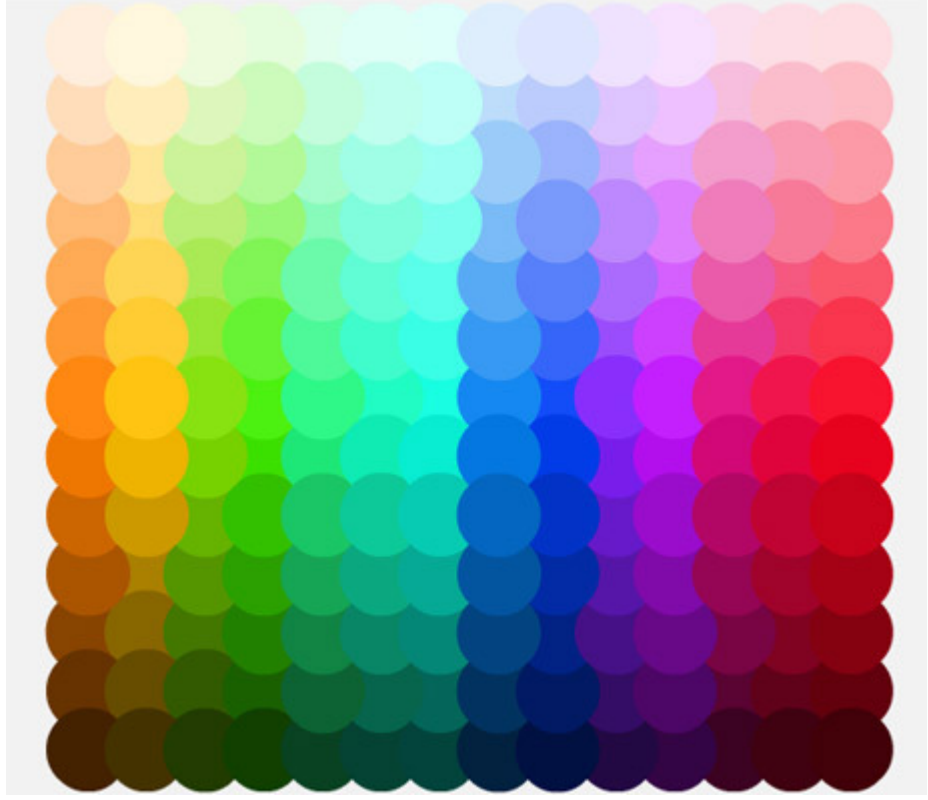
MOR

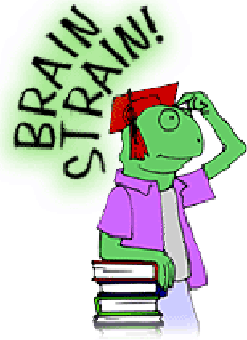
YEŞİL

RENK TONLARI

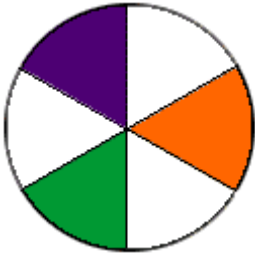

Açık renkleri elde etmek için elimizdeki renge **BEYAZ**, koyu renkler elde etmek için elimizdeki renge **SİYAH** karıştırmalıyız.

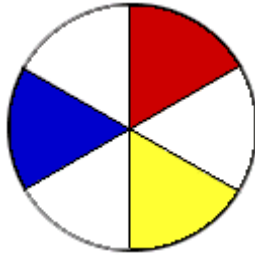

Neler öğrendik?

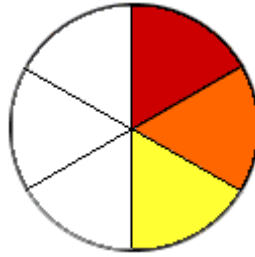
Ana renklerin olduğu renk çemberi hangisi?

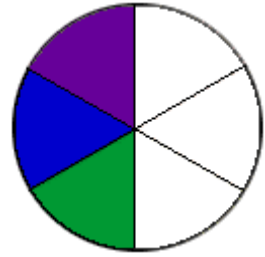
renk çemberi 1
☐

renk çemberi 2
☐

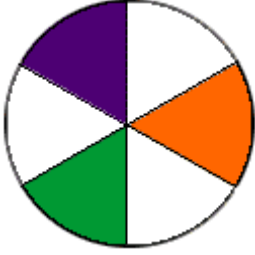

renk çemberi 3
☐

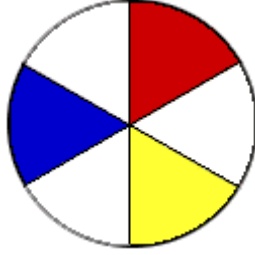

renk çemberi 4
☐

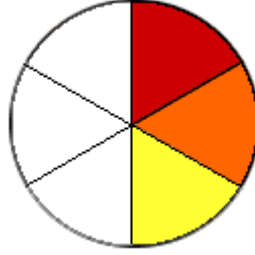
Ara renkleri gösteren renk çemberi hangisi?

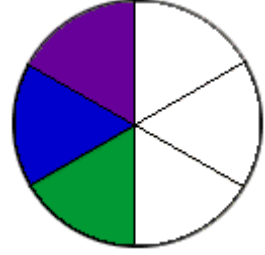
renk çemberi 1
☐

renk çemberi 2
☐

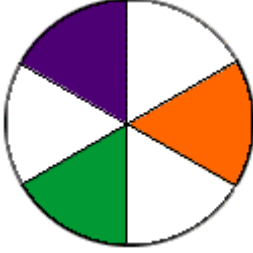

renk çemberi 3
☐

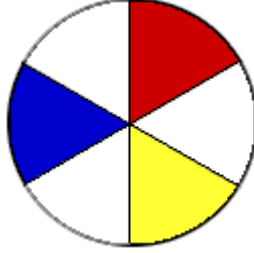

renk çemberi 4
☐

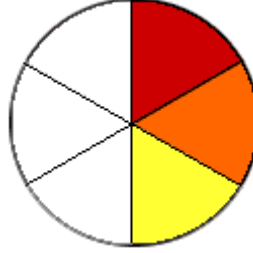
Sıcak renkleri gösteren renk çemberi hangisi?

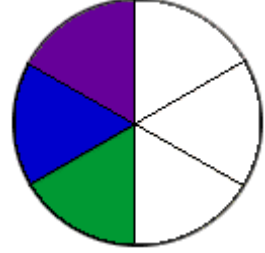
renk çemberi 1

renk çemberi 2

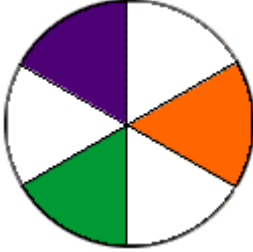
renk çemberi 3

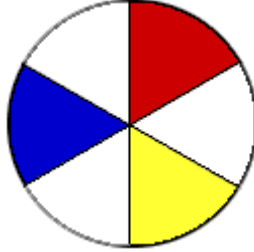
renk çemberi 4

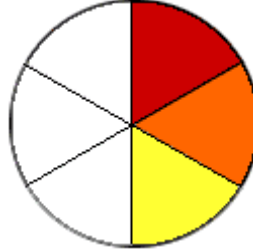
Soğuk renkleri hangi renk çemberinde görüyoruz?

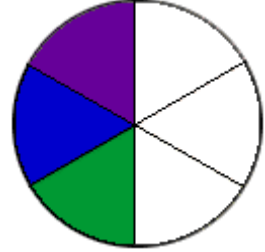
renk çemberi 1

renk çemberi 2

renk çemberi 3

renk çemberi 4

Açık renk yapmak için
hangisini karıştıralım?

BEYAZ

SİYAH

Koyu renk yapmak için
hangisini karıştıralım?

BEYAZ

SİYAH

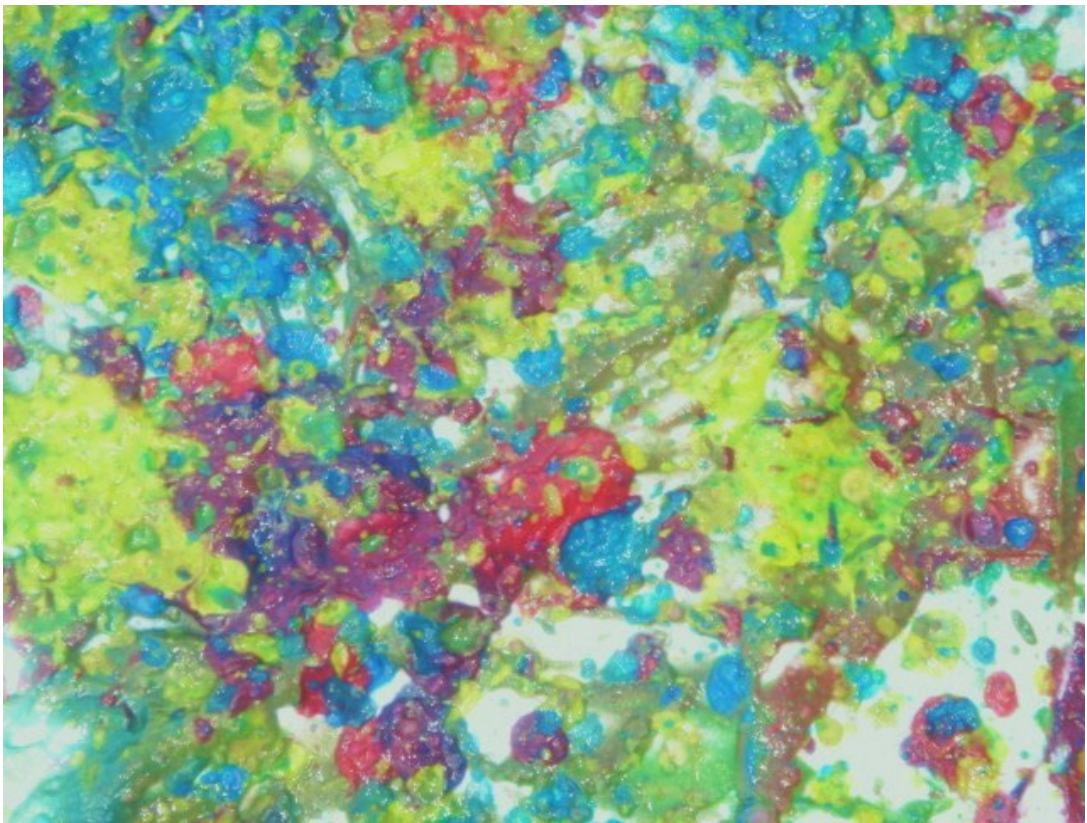
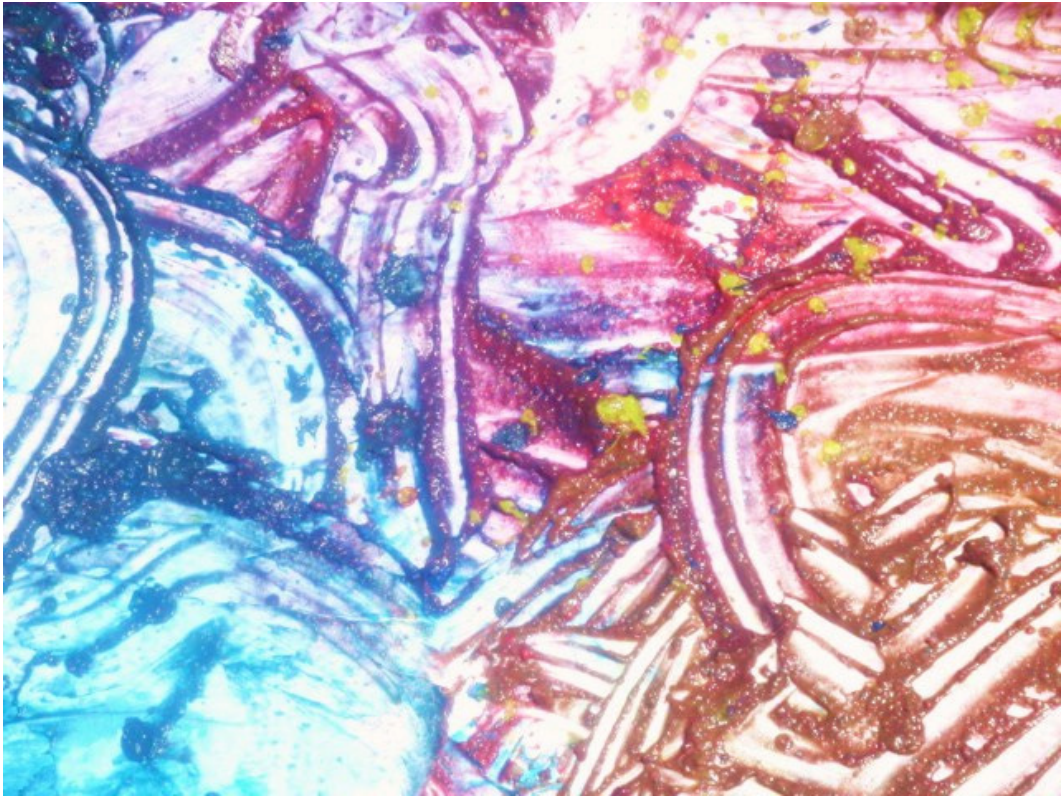
JACKSON POLLOCK

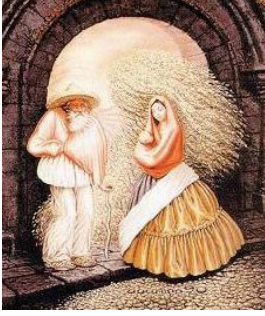

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

EK-2 ÇALIŞMA KAĞITLARI

portre

Sanatçılar bazen insanların bazen de hayvanların yüzlerinin resimlerini yaparlar. Biz buna portre diyoruz. Bir portreye baktığın zaman insanlar hakkında bir fikir edinebilirsin.

Aşağıdaki resimlerden hangisi portre olabilir?

Evet, doğru cevap! Bu bir portre. Portreler, bize insanlar hakkında bilgi verir. Bu resim bir köylü kadının portresi.

Bu bir doğa resmi. Bu resim bize meyveleri anlatıyor. Bu doğa resimleri yapılırken sanatçılar, meyve, kitap ya da vazoların şekillerini ve renklerini göstermeye çalışırlar.

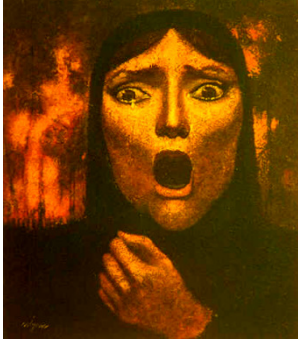
Bu bir sokak manzarası resmi. Burada bazı insanlar var. Ama bunlar çok küçük. Bu manzara resminde, insanlardan daha çok evler, ağaclar ve sokak hakkında bilgi edinebiliriz.

Sanatçılar neden portre yapar?

İnsanlar kameraya sahip olmadan önce, portre, birinin neye benzediğini hatırlamak için iyi bir yoldu.

Bugün, pek çok insan insanları hatırlamak için fotoğraf çektiriyor.

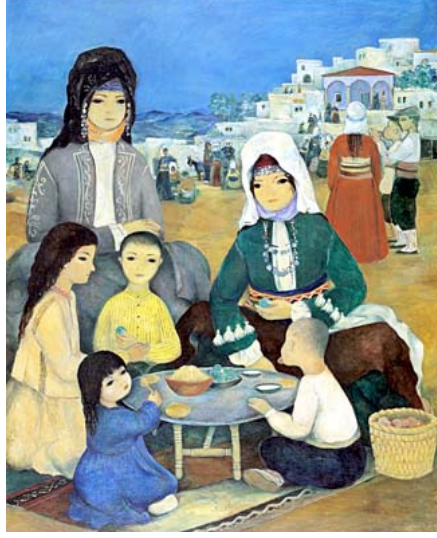

Sanatçıların hala portre yapmasının çok sebebi var. Biz portrede herhangi birinin kişiliğini, ruh halini anlayabiliriz.

Tarihte önemli insanların portrelerini yaparak onları onurlandırabiliriz.

Portreler genelde tek bir insanın resmidir. Buradaki resim M.KEMAL ATATÜRK'ÜN portresidir.

Peki, portre her zaman bir kişinin resmi midir?

Portreler bazen de aile gibi bir insan grubunu da gösterebilir.

Bazen, sanatçılar hayvanların portrelerini de yapmışlar.

Sanatçılardan bazıları da kendi portrelerini yapmışlar. Onlar kendi yüzlerini çizerken ayna kullanmışlar!

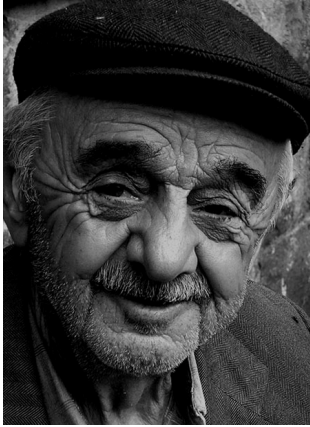
OSMAN HAMDİ BEY

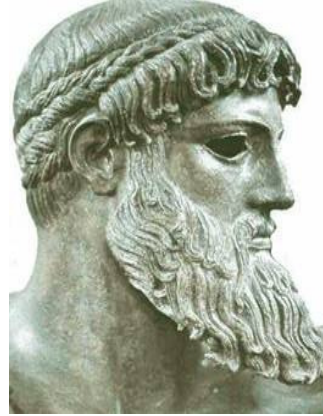
HOCA ALİ RIZA

Burada iki ünlü ressam tarafından yapılmış kendi portreleri var.

Portre sadece boyayla mı yapılır?

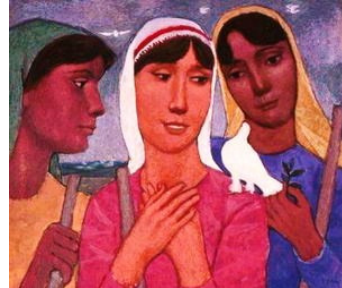
FOTOĞRAF

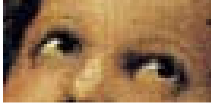
HEYKEL

TEST

Aşağıdakilerden hangileri portre acaba? Yuvarlakların içini boyayalım.

Bu portrelerin gözlerinden bu insanların yaşlarını söyleyebilir misin?

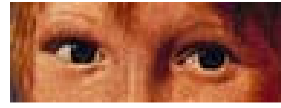
Bebek.

Orta yaşlı adam

Genç bir kadın

Genç kız

Yaşlı adam

Bazı sanatçılar portreleri farklı şekillerde yaparlar. Bakalım nasıl yapmışlar!

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Rana- 6 yaşı

Rümeysa- 5 yaşı

Beyzanur- 6 yaş

Esmâ- 6 yaş

Ahmet- 6 yaş

Ömer- 6 yaş

Buse- 5 yaş

Kerem- 6 yaş

Nisa- 5 yaş

O. Nuri- 5 yaş

EK-3

ÇALIŞMA KAĞITLARI

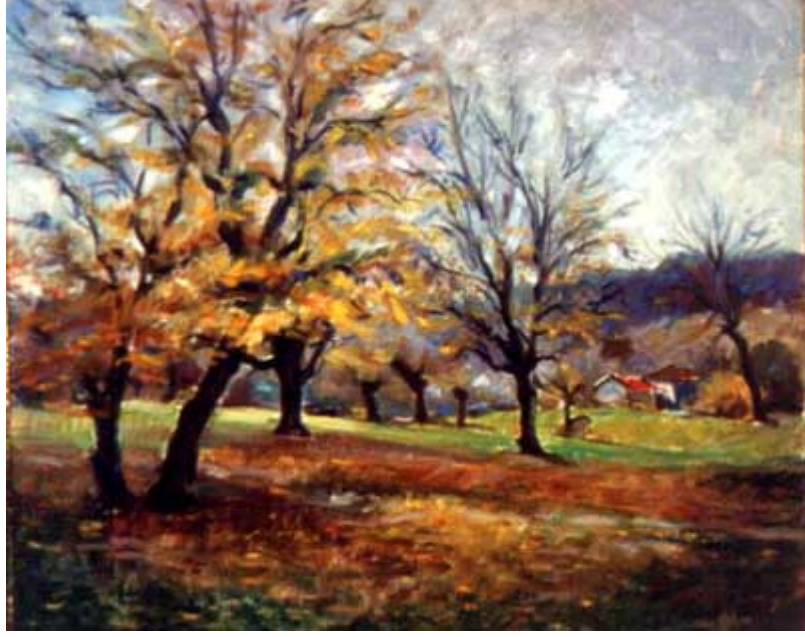
MANZARA RESİMLERİ

BU RESİMLERE BAKINCA NE
GÖRÜYORSUN?

İBRAHİM SAFİ

*Manzara resimlerine baktığımızda denizi, gökyüzünü, ağaçları,
nehirleri, kuşları, evleri, görebiliriz.*

CEVDET BATUR

İBRAHİM SAFİ

*Bu resimler günün hangi zamanında
yapılmış olabilir?*

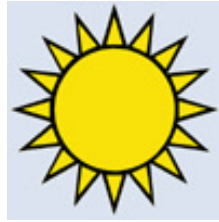
(boşlukları resimlerin altındaki renklere göre doldur.)

- ☐ Sabah
- ☐   len
- ☐ Akşam

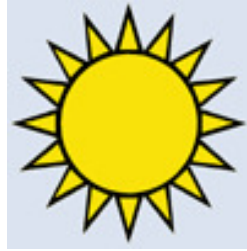

*RESİMLERE UYGUN ŞEKİLLERİ BULABİLİR
MİSİN?*

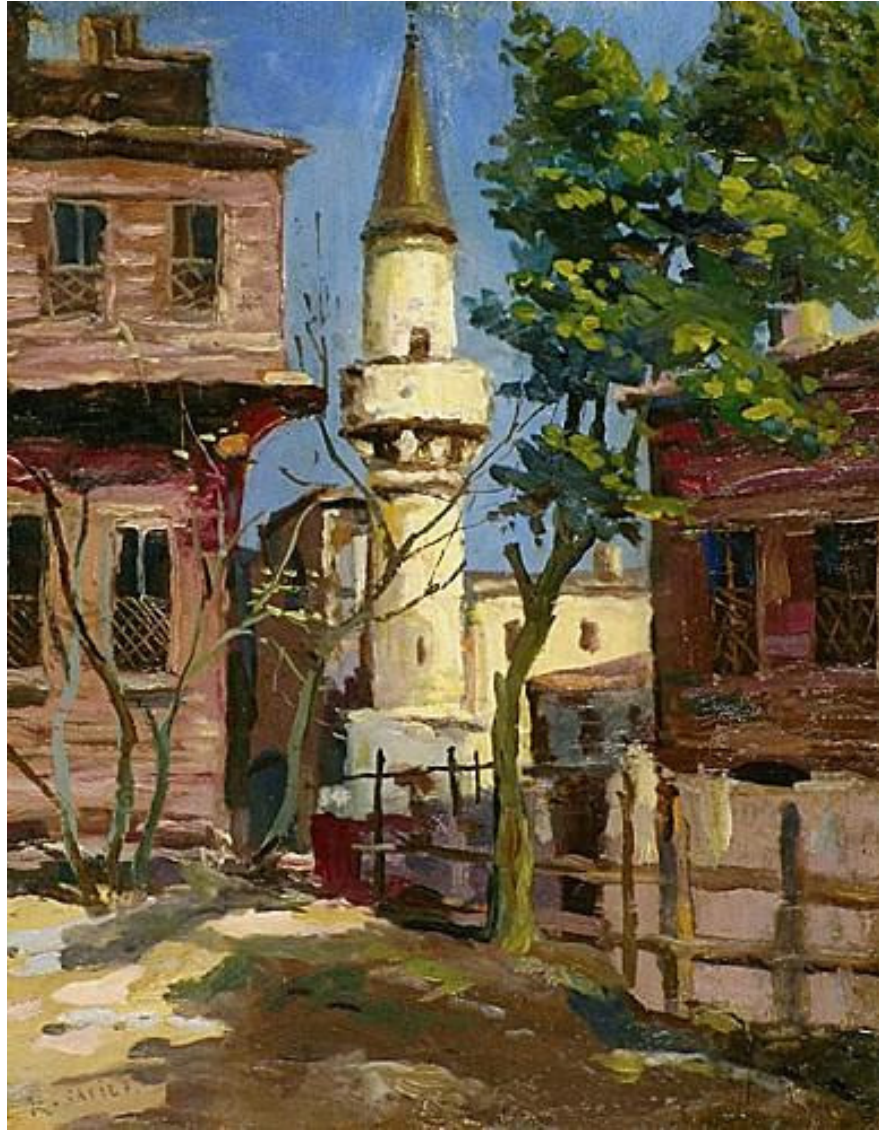

Resimler bazen bizde farklı duygular uyandırır. Onlara baktığımız zaman üzüntü, sevinç, rahatlık, korku, gariplik hislerine kapılabiliriz.

Aşağıdaki resimlere baktığında neler hissediyorsun?

AYVAZOVSKI

Eğer resmimizde bir YOL çizmek istersek onu bizden uzaklaştıkça üçgen gibi daraltmalıyız.

*ŞİMDİ GÖZLERİNİ KAPAT VE OLMAK
İSTEDİĞİN YERİ HAYAL ET*

*VE O, YERİN RESMİNİ
YAP...*

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Ömer- 6 yaş

Rana-6 yaş

Süeda- 6yaş

Nisa-5 yaş

Ahmet- 6 yaş

Melih-6 yaş

EK-4 SULUBOYA ÇALIŞMALARI

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Beyza- 6 yaş

Süeda- 6 yaş

EK-5 ÇALIŞMA KAĞITLARI

MASKE

Tarihte pek çok kralı
eski zamanlardan kalan
kalıntılardan
tahmin ediyoruz.

Onların yüz şekillerini
Taşlara oyulmuş şekilde
ya da başka
şekillerde görüyoruz.

Bu kim biliyor musun?

Evet, doğru cevap
KRAL MİDAS

Anadolu'daki bir devletin kralıydı ve
halkı onu çok seviyordu.

Onun kabartmasına tekrar bak, neler
görüyorsun?

MISIR

Mısır halkı krallarının öldükten sonra da yaşadıklarına inanırlardı. Bu yüzden onların maskelerini yapmışlardı.

Mısır kralı *Tutankamun*

AFRİKA YERLİLERİ

Afrika yerlileri maskeleri doğada yaşadığına inandıkları güçlü ruhların kendilerini korumaları için yapmışlar. Bazen hayvan tüylerinden bazen de yapraklardan yapmışlar. Bunları dini törenlerde kullanmışlar.

Daha sonra bu maskeleri ağaçlardan oyarak yapmaya başlamışlar.

Bu maskenin adı Burkina Faso.

Bu maske de ağaçtan oyularak yapılmış

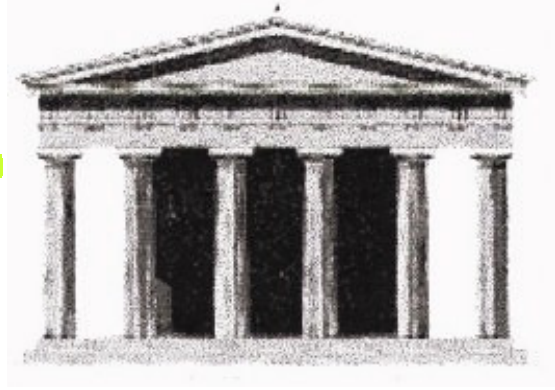
İTALYA

İtalya askerleri eskiden savaşlarda tehlikelerden korunmak için maske şeklinde miğfer dediğimiz şapkalar yapmışlar.

Bu maske İtalyan askerlerinin savaşta korunmak için başlarına taktıkları aslan şeklinde bir tür şapka...

YUNANİSTAN

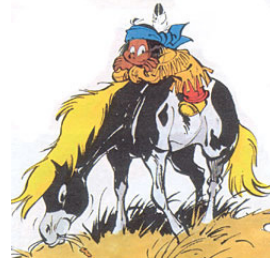
Yunanlılar, maskelerini altın levhalardan kabartarak yapmışlardır.

KIZILDERİLİLER

Kızılderililer, bazı hayvanların kutsal olduğuna inanmışlar ve onlar gibi görünmek için yüzlerini farklı şekillerde boyamışlar.

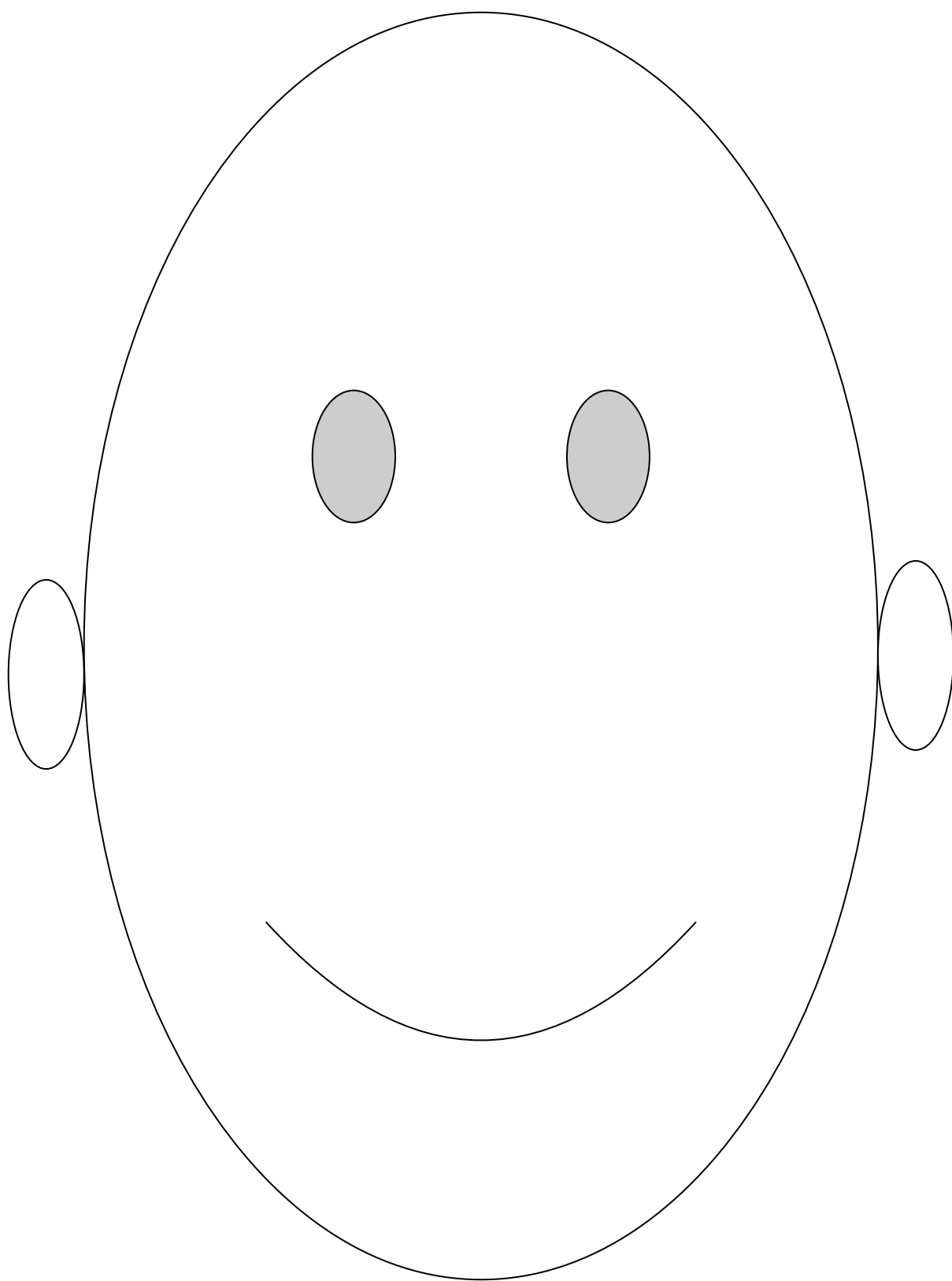

Ayrıca savaşırken düşmanlarından saklanmak için yüzlerine kırmızı, siyah, beyaz renkte çizgiler çekmişler.

Onların kutsal saydıkları bazı gecelerde eğlence yaparken yine yüzlerini boyamışlar, hayvanlardan kopardıkları tüyleri başlarına takmışlar. Tüyleri hayvan dişlerini kolyeler yapmak için kullanmışlar.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Haşim- 6 yaş

Süeda- 6 yaş

A. Emir- 6 yaş

Nisa- 5 yaş

Esma- 6 yaş

Sefa- 6 yaş

Sümeyye- 6 yaş

Beyza- 6 yaş

EK-6 BASKI

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Karton baskı

Karton baskı

Karton baskı

Fayans baskısı

Fayans baskısı

Fayans baskısı

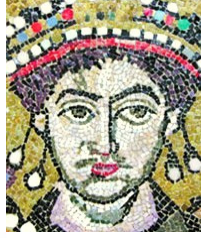
Karton baskı

Fayans baskısı

EK-7

ÇALIŞMA KAĞITLARI

Mozaik Sanatı

Küçük renkli taş, cam ve ahşap parçaların birleşmesiyle oluşan mozaik duygu ve düşüncelerin ifadesidir. Sabırla birleşen parçalar mekânlara yeni boyutlar katıyor. Cam, renkli taşlar gibi farklı renkteki parçaların yan yana getirilmesi ile oluşturulan düzenlemeye ve ortaya çıkan esere kısaca mozaik deniyor.

Mozaik, farklı türde küçük parçaların yan yana dizilmesi ve harç içine gömülmesi ile elde edilen bir düzleme tekniğidir. Taş, seramik, ahşabın yanı sıra kumaş, kağıt ve renkli cam parçaları da mozaik tekniğinde kullanılır. Burada renkli taşları belirli bir desene göre yapıştırarak mozaik oluşturuyorlar.

Eskiden yapılmış mozaiklerin hepsinin birer hikâyesi olduğunu biliyor muydun? Birkaç tanesini anlatalım mı?

Dafne'nin Akan Gözyaşları

Dafne'nin Hikayesi...

Zeus'un oğlu Işık Tanrısı Apollon'un Dafne'ye olan aşkının efsanesinin geçtiği yerdir. Efsaneye göre Apollon Dafne'ye aşık olur ve onun peşinden koşmaya başlar. Fakat Dafne Tanrılara aşık olan kadınların başına neler geldiğini bildiği

için kaçmaya başlar. Aralarındaki mesafe gittikçe kısalır ve Dafne Apollon'un ona çok yaklaştığını fark eder. Kurtuluşu kalmadığını anlayan Defne, birden durur ve ayağı ile toprağı kazıyarak toprağın onu koruması ve saklaması için yalvarır. Bu içten yalvarış üzerine Dafne'nin bedeni ağaç, saçları da yaprağa dönüşür. Dafne'nin ağaç oluşunu hüzünle seyreden Apollon, ağacın yapraklarından başına bir taç yapar ve bundan sonra Defne yapraklarının zaferin simgesi olacağını emreder.

Odysseus ve Kiklop

Odysseus ile tayfaları bir akşam dağlık bir kıyıya varırlar. Odysseus on adamıyla keşfe çıkar. Bir mağaraya rastlarlar, içeri girer ve konaklarlar. Büyük bir sürü çıkagelir. Sürüyü yuvarlak tek gözlü dev Kiklop Polyphemos gütmektedir.

Polyphemos mağaranın girişini koca bir kaya ile tıkar ve hayvanları sağmaya koyulur. Birden çağrısız konuklarını farkederek. Odysseus ondan tanrılar adına konuksever davranmasını diler ama Kiklop acımasızdır; İki adama saldırır, onları köpek eniği imiş gibi tutar, çarpar yere; beyinleri akar toprağa zavallıların. Onları kendine akşam yemeği yapar ve uykuya çekilir; tıka basa yemiştir. Ertesi sabah canavar iki adamı daha parçalayıp yedikten sonra mağaranın ağzını çarçabuk tıkayarak koyunlarıyla birlikte uzaklaşır. Odysseus devin(zeytin kütüğünden ve bir gemi direği büyüklüğünde)topuzunu alır, ucunu sivriltilip ateşte sertleştirir. Akşam canavara şarap ikram eder, canavar ona adını sorar: Hiçkimse'dir benim adım. Odysseus ve adamları o arada kazığı alır, kızarana dek ateşe tutar ve devin gözüne sokarlar. Canavar acıdan bağırır; komşusu Kikloplar üşüşürler: Beni kör eden bu Hiçkimse'dir. Komşuların hepsi çeker gider. Kiklop kayayı girişten kaldırır; elleri ileride, çıkmaya kalkışacak olanı yakalamaya hazırlanır. Ama koçların karınlarına asılmış ve bol yünlü postlarına gizlenmiş olarak tümü kurtulmayı başarır.

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Mozaik1- Kelebek

Mozaik2-Balık

EK-8 KIYAFET TASARIMLARI

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Takım Elbise

Korsan Kıyafeti

Asker Üniforması

Asker Üniforması

Gece Elbisesi

Çocuk Kıyafeti

Gelinlik

Kına Gecesi Elbisesi

EK-9

ÜÇ BOYUTLU ÇALIŞMALAR

Rahle- Konya Etnografya Müzesi

Rahle- Öğrenci Çalışması

Aslan Heykeli- Konya Arkeoloji Müzesi

Aslan Heykeli- Öğrenci Çalışması

Toprak Çaydanlık- Konya Arkeoloji Müzesi

Çaydanlık- Öğrenci Çalışması

Anahtar- Konya Etnografya Müzesi

Anahtar- Öğrenci Çalışması

İnsan Ayağı- Konya Arkeoloji Müzesi

İnsan Ayağı- Öğrenci Çalışması

Öküz Heykeli- Konya Arkeoloji Müzesi

Öküz Heykeli- Öğrenci Çalışması

EK-10 HAYVAN FİGÜRLERİ

Chagall

Chagall

Duvar Resminden Ayrıntı

Duvar Resminden Ayrıntı

Duvar Resminden Ayrıntı

Duvar Resminden Ayrıntı

EK-11 AFİŞ TASARIMLARI

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

Kıyafet Afişi

Luna park Afişi

Otel Afişı

Araba Afişı

Süt Afişi

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Hatice Kübra ÖZALP			
Doğum Yeri:	ILGIN/KONYA			
Doğum Tarihi:	23.03.1981			
Medeni Durumu:	BEKAR			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	İlgın Atatürk İlkokulu	I. Kademe	Konya-İlgın	1993
Ortaöğretim	İlgın İmam-Hatip Lisesi	II. Kademe	Konya- İlgın	1996
Lise	İlgın İmam-Hatip Lisesi		Konya- İlgın	1999
Lisans	S.Ü. Eğitim Fakültesi	Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim- İş Öğretmenliği	Konya	2006
Yüksek Lisans	S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü	Güzel Sanatlar Eğitimi ABD. Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı	Konya	
Becerileri:				
İlgi Alanları:	Plastik Sanatlar, Bilim ve Teknoloji, Çocuk Eğitimi, Sanat Eğitimi			
İş Deneyimi:	-2007–2008 Eğitim Öğretim Yılında Özel Gençlik İlköğretim Okulunda Görsel Sanatlar Öğretmenliği yaptı. -2008–2009 Eğitim Öğretim Yılında Özel Gündoğdu Kolejinde Görsel Sanatlar Öğretmenliği yaptı.			
Aldığı Ödüller:				
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Doç. Dr. Melek Gökay- S.Ü. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği; Doç. Dr. Mehmet Başbuğ S.Ü. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği; Yrd. Doç. Nihat Şirin- S.Ü. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği.			
Tel:	0555 706 34 73- 0332 238 41 32			
E-Posta:	k.ozalp21_@hotmail.com			
Adres	Feritpaşa Mah. Ümit Bahadır Sok. Furkan Sit. No:35/10 Kat:5 Selçuklu/KONYA 42080			